

Conjuntura econòmica de les Illes Balears

juliol 2012

**Govern
de les Illes Balears**

Conjuntura econòmica de les Illes Balears

juliol 2012

Direcció: Maria Teresa Palmer Tous
Directora General d'Economia i Estadístiques

Coordinació: Miquel Quetglas Oliver

Realització:

Margalida Albertí Garau
Laura Alomar Llorente
Amelia Cabellos Barreiro
Margarita Ibáñez Ripoll
Joan Matamalas González
Mª Angeles Morales Oliva
Maria del Mar Ribas Mas
Mercedes Villalonga Ruiz

Monografia:

Mª Angeles Morales Oliva
Miquel Quetglas Oliver
Ángel Rodríguez Ávila

Direcció General d'Economia i Estadístiques
Vicepresidència Econòmica, de Promoció
Empresarial i d'Ocupació
GOVERN DE LES ILLES BALEARS
C/ Palau Reial, 17
07001 - Palma
Illes Balears (Spain)
Tel.: +34.971.177.928
Fax.: +34.971.177.959
<http://dgeconomia.caib.es>
E-mail: informa@dgeconomia.caib.es

ISSN: 2254-481X
DL PM 1214-2002

Subscripció:

Per subscriure-us de franc al nostre servei d'informació,
envia un missatge per correu electrònic a l'adreça:

informa@dgeconomia.caib.es

Us notificarem la publicació del *Butlletí de Conjuntura
Econòmica* en versió digital tan aviat com estigui disponible,
com també altres notícies d'interès.

índex

Cronologia	2
Resum executiu	3
I. Entorn	5
1. Internacional _____	5
2. Unió Europea _____	9
3. Espanya _____	11
II. Illes Balears	13
1. Sector agropesquer _____	15
2. Indústria i energia _____	18
3. Construcció _____	21
4. Serveis _____	24
4.1. Comerç _____	25
4.2. Turisme. Hostaleria _____	26
4.3. Turisme. Transport i comunicacions _____	29
4.4. Mediació financera _____	33
4.5. Serveis empresarials i activitats immobiliàries _____	35
4.6. Altres serveis _____	36
5. Mercat laboral _____	38
5.1. Les Illes Balears en el context d'Espanya i de la UE-27 _____	38
5.2. Ocupació i atur a les Illes Balears _____	39
5.2. Condicions de treball _____	42
6. Preus _____	44
7. Demanda _____	46
7.1. Consum _____	46
7.2. Turisme. Consum no residents _____	47
7.3. Recaptació fiscal _____	48
7.4. Inversió _____	49
III. Medi ambient	51
IV. Monografia: Anàlisi del context de la reforma laboral del RDL 3/2012 a les Illes Balears	61
Índex de taules i gràfics	91
Notes i abreviatures. Agraïments	92

Cronologia

Març

- 6 El Consell de Política Fiscal i Financera estableix l'objectiu de dèficit de l'1,5% del PIB per a les comunitats autònomes.
- 13 La inflació subjacent de les Illes Balears del mes de febrer arriba al 0,6%, la més baixa des del juny del 2010.
- 30 El Govern central aprova el Projecte de Llei de pressuposts del 2012.

Abril

- 24 Entra en vigor el Reial decret llei 16/2012, de 20 d'abril, de mesures urgents per garantir la sostenibilitat del Sistema Nacional de la Salut i millorar la qualitat i seguretat de les prestacions.
- 27 El Govern central aprova el Programa d'Estabilitat 2012-2015 i el Programa Nacional de Reformes.

Maig

- 1 Entra en vigor el cèntim sanitari per als carburants de les Illes Balears.
- 4 L'atur registrat a l'abril se situa en 89.807 persones i els afiliats a la Seguretat Social són 385.901.
- 10 El Govern central nacionalitza Bankia.
- 12 Es publica en el BOE el Reial decret llei 18/2012, d'11 de maig, sobre el sanejament i la venda dels actius immobiliaris del sector financer.
- 17 Dia Mundial del Reciclatge
- 26 Es publica en el BOE el Reial decret llei 19/2012, de 25 de maig, de mesures urgents de liberalització del comerç i de determinats serveis.

Juny

- 1 La Comissió de Turisme del Parlament aprova iniciatives per reforçar els creuers turístics.
- 1 Les Illes Balears tanquen el primer trimestre amb un superàvit pressupostari de 152 milions d'euros, el 0,6% del PIB.
- 1 "Publicació del Decret llei 5/2012, d'1 de juny, de mesures urgents en matèria de personal i administratives per a la reducció del dèficit públic del sector públic de la comunitat autònoma de les Illes Balears i d'altres institucions autonòmiques."
- 5 Dia Mundial del Medi Ambient
- 9 El Govern espanyol sol·licita ajuda a Europa per sanejar el sistema financer.
- 20 S'inicia la cimera Rio +20.

Resum executiu

Taula 1. Perspectives de l'economia balear

Taxes de variació del PIB. Volum encadenat base 2008(en %)

	Anual			Trimestral								
	2009	2010	2011	2010 (p)				2011 (a)				2012 (a)
		(p)	(a)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
Zona euro	-4,2	1,9	1,4	1,0	2,2	2,1	2,1	2,4	1,6	1,3	0,7	0,0
Espanya	-3,7	-0,1	0,7	-1,3	0,0	0,4	0,7	0,9	0,8	0,8	0,3	-0,4
Balears	-2,7	-0,9	0,6	-2,4	-1,2	-0,2	0,2	0,3	0,6	1,0	0,4	0,2
Mallorca	-2,8	-1,1	0,4	-2,5	-1,5	-0,4	-0,1	0,1	0,4	0,8	0,3	0,1
Menorca	-3,2	-1,4	0,2	-3,1	-2,0	-0,4	-0,1	0,0	0,2	0,4	0,2	-0,2
Pitiüses	-2,2	0,9	2,0	-1,3	0,5	1,9	2,3	1,8	2,1	2,8	1,6	0,9

Font: Vicepresidència Econòmica, de Promoció Empresarial i d'Ocupació

p:provisional a: avanç

L'**economia mundial** acusa un dinamisme menor a l'inici de 2012, principalment per la situació a Europa. Tant els Estats Units com Japó per una banda, com ara les economies emergents per una altra, creixen en el primer trimestre, tot i que es veuen afectades per la conjuntura econòmica dels països europeus.

L'**economia europea** s'estanca en el primer trimestre a causa de les dificultats dels països del sud del continent (Grècia, Espanya, Portugal i Itàlia). Una part important dels països europeus entren en recessió, però la fortlesa de l'economia germànica permet que la zona euro eviti els nombres vermells en els primers mesos de 2012.

Espanya entra de nou en recessió en el primer trimestre de l'any i cau un 0,4% respecte del mateix període de l'any anterior. Per la banda de la demanda, decreixen tant el consum com la inversió, tot i que les exportacions es mantenen en positiu. Per sectors, retrocedeixen la indústria i la construcció un trimestre més, mentre els serveis augmenten el valor afegit, tot i que moderen el seu creixement.

Les **Illes Balears** presenten en el primer trimestre del 2012 un creixement molt moderat (0,2%) i sensiblement inferior al registrat en trimestres anteriors. Menorca cedeix dues dècimes en la seva producció respecte del mateix període del 2011, mentre que les Pitiüses presenten una taxa interanual del 0,9%, la més elevada de tot l'arxipèlag balear. Mallorca estanca el seu creixement respecte dels primers tres mesos de l'any anterior (0,1%)

El sector **agropesquer** tanca l'any 2011 amb una taxa lleugerament positiva (0,3%), tot i que l'afiliació a la Seguretat Social enceta el 2012 amb caigudes. En el mercat central, la producció de fruites i hortalisses mostra una baixada interanual, segons dades acumulades fins a l'abril del 2012. Aquesta caiguda en la demanda contrasta amb l'abaratiment dels preus. En el mercat exterior, segons dades acumulades fins al març del 2012, augmenten les exportacions de les patates i

les de goma de garrofi. Pel que fa als vins i licors, en el primer trimestre de l'any en disminueix l'exportació tant en volum (-4,7%), com en valor econòmic (-20,9%). Quant a la producció agrària ecològica, el 2011 augmenta l'1% la superfície dedicada a aquest cultiu fins a 28.309 hectàrees. També augmenta el nombre d'operadors inscrits i d'explotacions ramaderes (6%) dedicades a aquest subsector. En els escorxadors de les Illes Balears, augmenta la demanda de carn en el primer trimestre d'any, llevat del bestiar boví. La producció pesquera incrementa les captures en el primer trimestre el 16,3% interanual en pes, però el preu mitjà de la producció total del peix es redueix el 39,3%.

Durant el primer trimestre de l'any, el **sector secundari** modera la caiguda dels darrers anys i situa la variació del VAB en el -0,8%. El nombre d'afiliats a la Seguretat Social s'incrementa a l'abril un 1,5% respecte del mes anterior i registra el -4,7% en variació interanual. En general, la resta d'indicadors sectorials suggereixen un esmoreïment de la forta reculada dels darrers anys. La producció industrial decreix al mes d'abril el 3,8% però redueix en més de deu punts la caiguda del mes de març. Els preus industrials a l'abril creixen el 4,8%, gairebé quatre punts percentuals menys que al març. Durant el primer quadrimestre del 2012, en el conjunt de la comunitat autònoma la demanda elèctrica augmenta un 2,4% respecte del mateix quadrimestre de l'any anterior. El primer trimestre del 2012 presenta una balança comercial positiva per a les Illes Balears i l'exportació de manufactures, comparada amb el primer trimestre del 2011, creix gairebé el 60%. Amb un valor de 188,1 milions d'euros, representa més del 93% del volum total exportat.

La **construcció** es contreu de nou en els primers mesos de l'any a les Illes Balears, i tant l'obra pública com la privada registren caigudes interanuals significatives. Els indicadors avançats del sector no permeten anticipar una recuperació en els propers mesos. Pel que fa al mercat immobiliari, les compravendes segueixen sense recuperar-se i el preu de l'habitatge descendeix un trimestre més.

El sector dels **serveis** a les Illes Balears manté un creixement moderat del 0,7% en el primer trimestre del 2012 i confirma una sèrie de set trimestres consecutius amb valors positius. Al mes de març, el nombre de treballadors del sector afiliats a la Seguretat Social a les Illes Balears registra una disminució interanual del 0,5%. L'hostaleria, amb un augment de l'indicador de l'ocupació del 0,5%, és l'única activitat que presenta valors positius.

Continua l'evolució desfavorable per a l'activitat del **petit comerç** i les vendes cauen en totes les comunitats autònomes. Durant el primer quadrimestre de l'any, les Illes Balears són la comunitat autònoma que experimenta el menor descens acumulat en les vendes al detall: el 3,3% davant el 5,9% d'Espanya. Pel que fa a l'ocupació en el sector, la variació interanual de l'índex de les Illes Balears experimenta una disminució de l'1,7%.

El **turisme** mostra un balanç negatiu en el primer quadrimestre del 2012, ja que els resultats de la temporada baixa presenten nivells inferiors als del 2011. S'ha revertit la tendència a l'alça que mostraven els principals indicadors l'any passat, principalment a causa de l'arribada de menys turistes estrangers i nacionals. A més, s'ha registrat una menor despesa turística i un nombre més baix de viatgers en els establiments turístics (hotels, apartaments i allotjaments rurals). Cal destacar que la pèrdua d'afluència de visitants a l'arxipèlag no ha repercutit en els preus de l'oferta complementària i els preus dels restaurants i cafès romanen estables. Segons l'INE, les Illes Balears i les Canàries han estat les zones turístiques amb el nivell d'ocupació més elevat per places al mes d'abril. Gairebé totes les destinacions competidores de les Illes Balears també mostren un descens amb davallades significatives fins a l'abril.

El sector del **transport** també mostra certa atonia en els primers quatre mesos del l'any i la variació dels passatgers arribats a les Illes Balears és negativa (-4,4%), després dels increments de l'any passat. Es registren decreixements significatius tant en el passatge domèstic com en l'estranger, format principalment per britànics i alemanys. Quant als passatgers per via marítima, els arribats en creuers turístics presenten una evolució a la baixa entre gener i abril del 2012 (-17,2%). D'altra banda, els passatgers arribats als ports de les Illes en línia regular mostren la mateixa evolució negativa i en comparació de l'any anterior la caiguda és del 13,7%. El transport de mercaderies per via marítima es manté estable en el conjunt de l'arxipèlag i les mercaderies arribades per via aèria continuen la tendència positiva de mesos anteriors.

El **sistema financer** es troba immers en el procés de reestructuració i sanejament que s'ha intensificat després de la nacionalització de Bankia en el mes de maig. Una part del sector necessita ser recapitalitzat, motiu pel qual el país ha sol·licitat una línia de crèdit a la Unió Europea, els detalls de la qual estan per ultimar.

El **mercat laboral** de les Illes Balears continua la desacceleració iniciada en el darrer trimestre de 2011, és a dir, amb més atur i menys ocupació. El nombre d'aturats al mes de maig se situa en 82.514 persones, cosa que representa un creixement del 8,9% en termes interanuals i suposa el vuitè mes consecutiu de pujades. Totes les illes mostren augments de l'atur, si bé Menorca destaca per la seva marcada evolució desfavorable, tant en termes d'atur i contractació com d'afiliació. El conjunt de l'Estat també presenta increments interanuals de l'atur durant el mes de maig (12,5%). L'afiliació a la Seguretat Social segueix mostrant pèrdues d'efectius i presenta una caiguda (-4,0%) respecte al mes d'abril de l'any anterior, com

també succeeix en el conjunt d'Espanya (-3,6%). Els contractes del mes de maig del 2012 es mantenen estables respecte d'un any ençà a les Illes Balears, si bé es produeix un descens a Menorca i a Eivissa.

Al mes de maig, l'índex de **preus** de consum a les Illes Balears creix un 2,1% respecte del mateix mes del 2011. La inflació acumulada durant els primers cinc mesos del 2012 arriba a l'1,2%, la segona més alta de l'Estat. La taxa de variació interanual de la inflació subjacent a les Illes Balears és per tercer mes consecutiu de l'1,0%.

El **consum** retrocedeix en el primer trimestre, no només per la retallada de la despesa pública, sinó pel menor consum de les Illes, a causa de l'atur elevat, la reducció de la renda disponible i la manca de confiança sobre l'evolució econòmica dels propers mesos.

La **recaptació** fiscal dels tributs cedits totalment a la comunitat autònoma supera l'import de 135 milions d'euros entre gener i maig, un 4,1% per sobre de la xifra corresponent al 2011. En canvi, els tributs de competència compartida recullen i recapten en el primer quadrimestre un 4,3% menys que un any ençà.

La **inversió** també cau en els primers mesos de l'any, especialment en el sector de la construcció, si bé alguns indicadors, com ara la creació d'empreses, segueixen mostrant cert dinamisme.

La generació de **residus** urbans està fortament relacionada amb l'activitat econòmica. Així, la taxa de variació del creixement econòmic i la dels residus sòlids urbans (RSU) a les Illes Balears segueixen la mateixa tendència. D'una banda, s'analitza la generació de residus a les Illes Balears. Els RSU produïts l'any 2011 arriben a 704.000 tones i, si s'imputen sols als residents balears, la ràtio és d'1,7 kg/habitant i dia, mentre que si es considera la població flotant la raó és de sols 1,4 kg/habitant i dia (segons l'IPH). Entre el 2002 i el 2011 la recollida selectiva s'incrementa en més de la meitat, mentre que la fracció resta es redueix en aquest període (-2,3%), tot i que només el 14% del total dels RSU es recullen selectivament. Per a aquest període cal destacar l'increment dels envasos lleugers i el del material orgànic compostable. Tot i això, el paper i cartró continua sent el material que més es recull. En l'apartat de medi ambient s'ofereixen, a més, dades sobre els residus de construcció i demolició (RCD), de llots de les EDAR i dels residus perillosos, que són els més contaminants. Pel que fa al tractament dels residus, s'ofereixen les tones de vehicles fora d'ús i les de neumàtics. A Son Reus (TIRME), el 2011 s'ha incrementat notablement la valorització energètica (incineració) i s'han reduït els residus destinats als abocadors (es valoritza energèticament el 79,5% dels RSU de les Illes Balears). Finalment es presenten dades sobre el transport de residus subvencionats i sobre el nombre de denúncies rebudes, les quals han seguit una evolució creixent en els darrers anys.

La monografia d'aquesta edició del butlletí de conjuntura es titula "Anàlisi del context de la reforma laboral del Reial decret llei 3/2012 a les Illes Balears". Té per objectiu oferir el marc contextual de les Illes Balears en el qual s'insereix la darrera reforma laboral aprovada. Així, presenta les xifres corresponents a la nostra comunitat relacionades amb els aspectes que modifica la nova normativa. S'estructura en quatre capítols i segueix la mateixa estructura que el Reial decret llei. Ha estat elaborat pel personal de la Direcció General d'Economia i Estadístiques.

I. ENTORN

1 Internacional

Taula 2. Indicadors internacionals i de la Unió Europea

	PIB			Taxa d'atur			Inflació		
Estats Units	1r trim	2,0	➔	maig	8,2	⬇	abril	2,3	⬇
Japó	1r trim	2,7	↗	abril	4,8	➔	abril	0,4	↗
Unió Europea	1r trim	0,1	⬇	abril	10,3	↗	abril	2,7	⬇
Regne Unit	1r trim	0,0	⬇	febrer	8,2	↗	abril	3,0	⬇
Zona euro	1r trim	0,0	⬇	abril	11,1	↗	abril	2,6	➔
Alemanya	1r trim	1,2	⬇	abril	5,2	⬇	abril	2,2	⬇
França	1r trim	0,3	⬇	abril	9,7	↗	abril	2,4	➔
Itàlia	1r trim	-1,3	⬇	abril	11,1	↗	abril	3,7	↗
Espanya	1r trim	-0,4	⬇	abril	24,7	↗	abril	2,0	⬇

Fonts: EUROSTAT, US Bureau of Labor Statistics, Japan Ministry of Internal Affairs and Communications

Las fletxes indiquen la variació amb la xifra del mateix període de l'any anterior

En els primers mesos del 2012, les perspectives sobre l'economia mundial es deterioren a causa dels problemes de la zona euro, la qual cosa es tradueix en un creixement menor en les economies avançades i una expectativa menor de creixement en les economies emergents. En conseqüència, la previsió de creixement de l'FMI per a l'economia mundial el 2012 és del 3,5%, quan l'any anterior va ser del 3,9%, mentre que aquest organisme augura per al 2013 un creixement superior, del 4,1%.

L'economia mundial modera el creixement al començament del 2012.

Estats Units d'Amèrica

L'economia nord-americana creix un 2,0% en el primer trimestre de l'any respecte del mateix període de l'any anterior. Malgrat el dinamisme econòmic, en contraposició amb l'estancament d'Europa, aquest ritme de creixement es pot veure compromès en els pròxims mesos si els seus socis europeus no solucionen els problemes derivats de la crisi del deute dels països del sud del continent (entre el quals, Espanya), que es prolonguen des de mitjan any anterior. Així, l'FMI estima que als Estats Units l'activitat econòmica es mantindrà sòlida i situa la previsió de creixement per a l'any en curs en el 2,1%, i per al 2013, en el 2,4%. En aquest context, la taxa d'atur es continua reduint mes a mes i al mes de maig és del 8,2%, quan un any enrere era del 9,1%. Per la seva banda, la inflació es modera i baixa el 2,3% al mes d'abril, inferior al 3,2% del mateix mes de l'any anterior.

Taula 3. Previsions internacionals per al 2013

	PIB	Taxa d'atur	Inflació
Estats Units	2,4	7,9	1,9
Japó	1,7	4,4	0,0
Unió Europea (zona euro)	0,9	10,8	1,6
Alemanya	1,5	5,5	1,8
França	1,0	10,1	1,6
Itàlia	-0,3	9,7	1,8
Regne Unit	2,0	8,2	2,0
Espanya	0,1	23,9	1,6

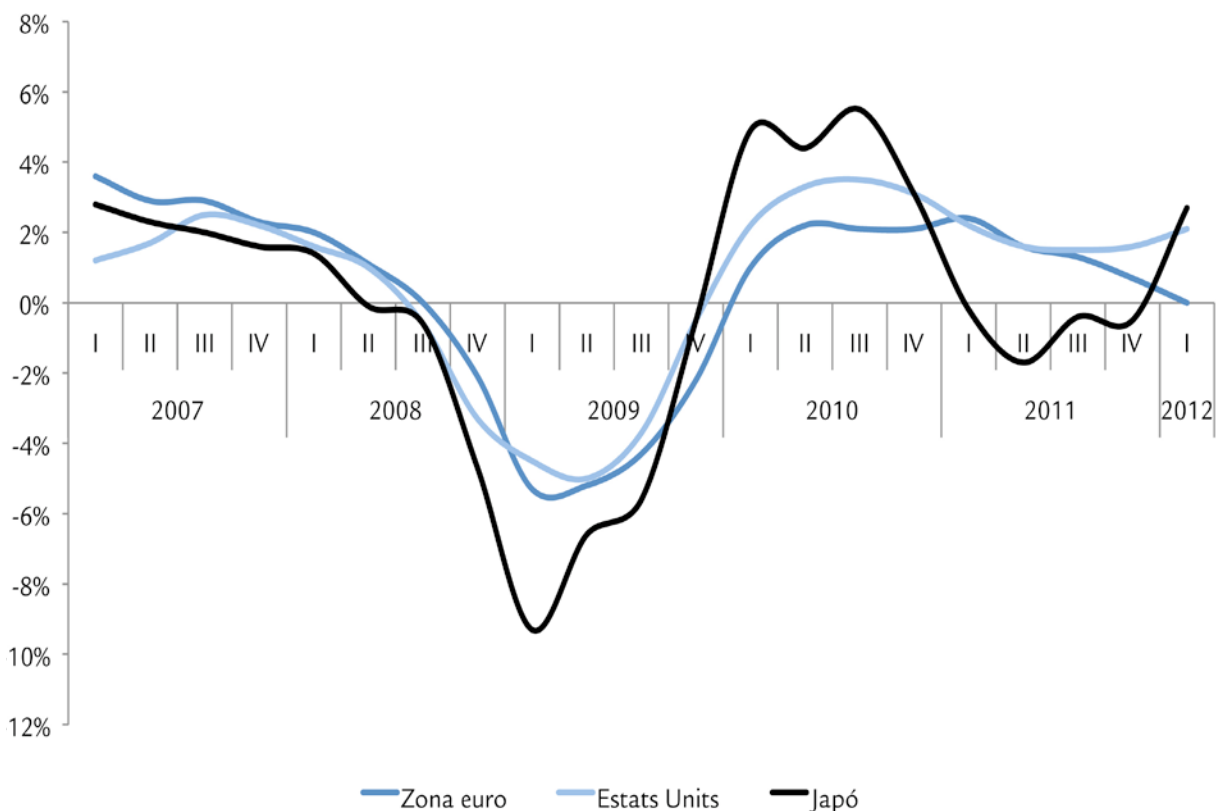
Font: FMI- World Economic Outlook (abril 2012)

Japó

L'economia nipona es recupera en el primer trimestre de l'any, després del terratrèmol ocorregut el març del 2011, i la seva producció creix un 2,7% respecte del mateix període de l'any anterior, gràcies a la reconstrucció del país. Les exportacions, motor de l'economia japonesa, s'incrementen en els primers

mesos de l'any. Per la seva banda, la inflació recupera la senda positiva i se situa en el 0,4% en el quart mes de l'any, quan un any enrere va ser del -0,5%. Així mateix, el mercat laboral es manté estable i la seva taxa d'atur és del 4,8% al mes d'abril, pràcticament la mateixa que un any enrere. En aquest context, l'FMI revisa la previsió de creixement a l'alça i la situa en el 2,0% per al 2012 i en l'1,7% per a l'any següent.

Gràfic1. Evolució del PIB dels EUA, el Japó i la zona euro (variació interanual)

Font: EUROSTAT

La Xina

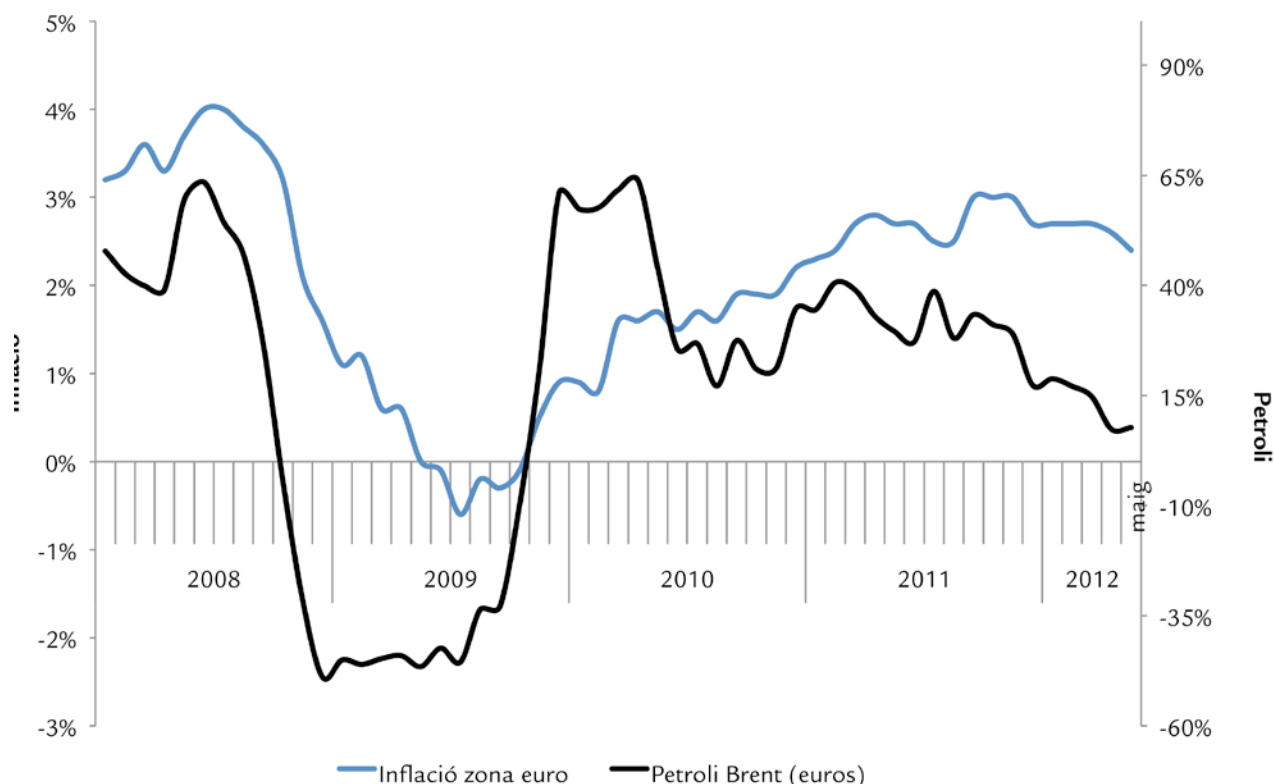
L'economia xinesa creix un 8,1% interanual en el primer trimestre del 2012, xifra que representa una moderació en el ritme de creixement. Aquest menor dinamisme es deu a la debilitat de la demanda externa, atès l'estancament de les economies europees. També s'ha de recordar que, atesa l'elevada inflació del país el 2011, el Govern va dur a terme polítiques per controlar-la, la qual cosa ha contribuït a reduir el creixement del nivell de preus. En concret, la inflació a l'abril és del 3,7% (davant el 5,3% del mateix mes de l'any passat). Així mateix, aquestes polítiques han fet que el risc de sobreescalfament de l'economia xinesa es redueixi. La previsió de creixement de l'FMI per a enguany se situa en el 8,2%, increment de la producció inferior al d'anys anteriors. Per al 2013, preveu un creixement superior, concretament del 8,8%.

Petroli i divises

El petroli s'encareix en els primers mesos de l'any i el barril Brent arriba a 128 \$ al mes de març, mentre que el març del 2011 estava entorn de 114 \$. Aquestes pujades s'originen pel costat de l'oferta, a causa de les tensions polítiques en els països productors de petroli. En canvi pel costat de la demanda, el menor creixement en les economies avançades i el menor dinamisme en les emergents pressionen el preu del barril a la baixa. Així, s'abarateix lleugerament el preu del cru i a mitjan juny se situa entorn de 98 \$ per barril (el juny de l'any anterior, superava l'import de 113 \$). Malgrat el descens, aquest no és tan significatiu per als països de la zona euro, vista l'apreciació del dòlar respecte a l'euro.

El preu del petroli descendeix a partir de març a causa de la desacceleració econòmica.

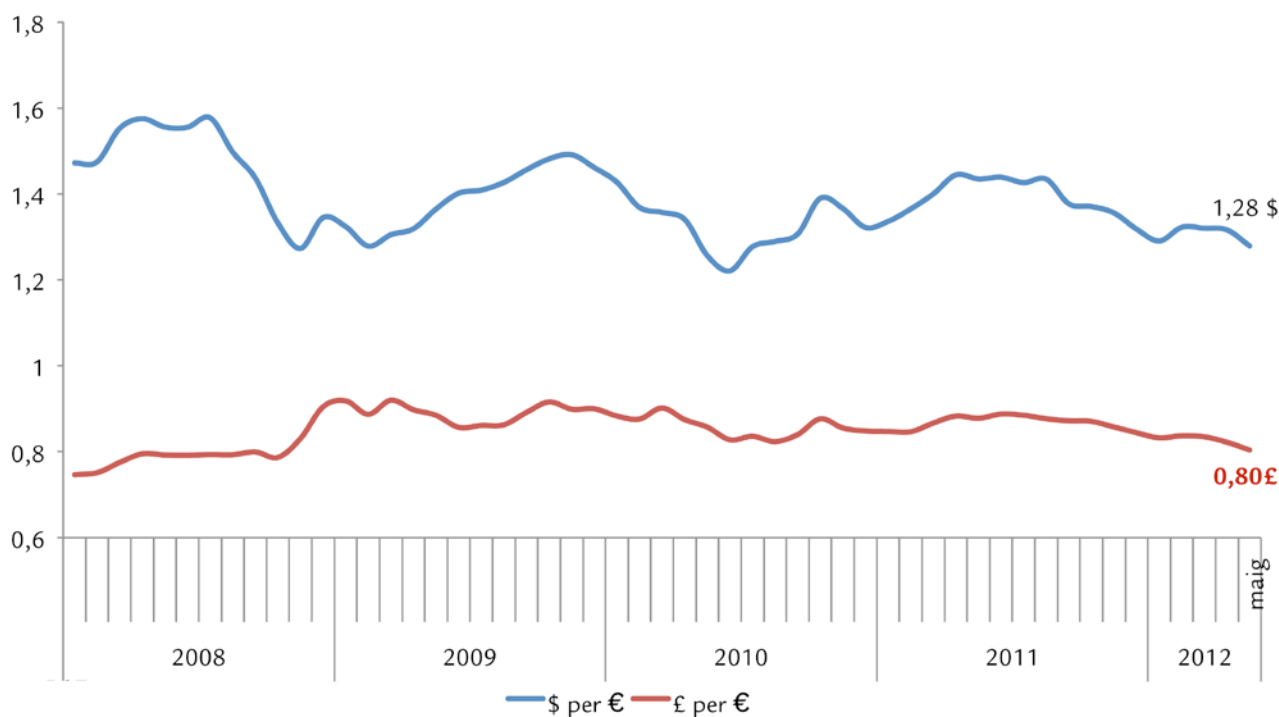
Gràfic 2. Variació interanual del preu del barril Brent i la inflació a la zona euro

En relació amb el tipus de canvi, l'euro es debilita respecte a les principals divises en els darrers mesos. El dòlar s'aprecia respecte a l'euro des de mitjan 2011, concretament, des que es va iniciar la crisi del deute europeu, per la pressió que exerceixen els mercats financers als països del sud de la zona euro. En particular, el tipus de canvi se situava en 1,43

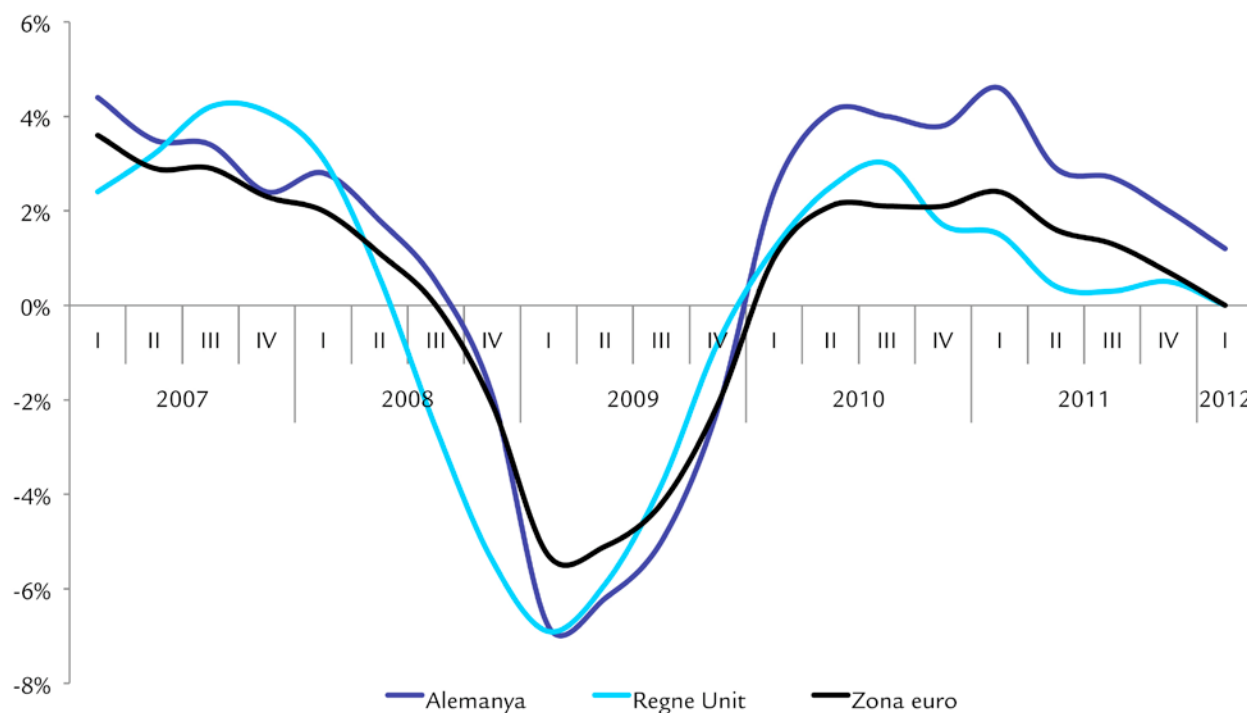
dòlars per cada euro el maig de 2011, mentre que el passat mes de maig cotitzava a 1,28 dòlars per euro. Pel que fa a la lliura esterlina, també es registra una depreciació de l'euro respecte a la divisa britànica. Així, al mes de maig s'obtenen 0,80 lliures per euro, mentre que un any enrere eren 0,88 lliures.

Gràfic 3. Evolució del tipus de canvi de l'euro

2 Unió Europea

Gràfic 4. Evolució del PIB de països europeus (variació interanual)

Font: EUROSTAT

La crisi del deute iniciada l'estiu passat s'ha agreujat en els darrers mesos, no només per l'empitjorament de la situació a Grècia, sinó també pels dubtes que suscita la banca espanyola. D'una banda, després de dos rescats, l'economia grega continua sense mostrar una millora. De l'altra, Espanya ha sol·licitat a principi de juny ajuda financera a la Unió Europea per dur a terme el sanejament bancari, mitjançant una línia de crèdit dirigida a la recapitalització dels bancs espanyols que així ho requereixin. A diferència de les intervencions europees a Grècia, Irlanda i Portugal, les autoritats comunitàries no marcaran la pauta en la política econòmica espanyola, atès l'intens programa d'ajusts que ha posat en marxa en Govern des de final de l'any passat. No obstant això, l'economia espanyola haurà de seguir amb la política de menys despesa i més pressió fiscal per complir l'objectiu de dèficit públic pactat amb Europa.

En aquest escenari convuls, els dirigents europeus difereixen sobre com tornar a la senda de creixement. Mentre que alguns països, especialment Alemanya, prefereixen el camí de l'austeritat, altres, com França, aposten per la via de l'estímul econòmic per superar la sotragada. El Consell Europeu, que es reunirà a final de juny després del resultat electoral grec, concretarà els detalls del pla d'ajuda al sistema financer espanyol i, al seu torn, el full de ruta que s'ha de seguir perquè la Unió Europea torni a recuperar l'estabilitat i el creixement.

Així, com a conseqüència del deteriorament econòmic en els països de la unió monetària, la producció europea s'estanca.

El PIB de la Unió Europea i el de la zona euro es mantenen en el 0,0% intertrimestral en el primer trimestre de l'any. En termes interanuals, la Unió Europea creix un lleu 0,1%, mentre que la zona euro s'estanca (0,0%). Aquestes xifres, que suposen una millora respecte del quart trimestre de l'any (quan la producció va caure en termes interanuals), es deuen a la bona evolució de l'economia germànica, ja que la majoria de membres de l'euro acusen la caiguda de l'activitat econòmica. En concret, països com el Regne Unit, Holanda, Itàlia, Portugal o Espanya ja estan en recessió. Per tot això, l'FMI estima una contracció del PIB de la zona euro del 0,3% el 2012, i una lleu recuperació per al 2013, quan estima que la producció creixerà un 0,9%.

La **inflació** de la zona euro alenteix el ritme de creixement, d'acord amb la seva desacceleració econòmica, i se situa en el 2,6% al mes d'abril, semblant a la del mateix període del 2011 (2,8%). La falta de fortaleza de l'economia europea provoca que el nivell de preus creixi a un ritme menor, la qual cosa permet al Banc Central Europeu mantenir el tipus d'interès en l'1% des del novembre passat. Respecte de l'evolució del mercat laboral en el conjunt de la zona euro, la **taxa d'atur** arriba a l'11,1% a l'abril, i el mes anterior era de l'11,4%. Aquestes xifres suposen un màxim històric des de la creació de la zona euro i es deuen, principalment, a l'elevat atur d'alguns països, especialment Espanya.

El creixement de la zona euro s'estanca en el primer trimestre.

Alemanya

Després de frenar el ritme de creixement en el quart trimestre del 2011, quan el PIB alemany va retrocedir un 0,2% intertrimestral, l'economia germànica es recupera i creix un 0,5% en el primer trimestre del 2012 respecte del trimestre anterior. En termes interanuals, el creixement se situa en l'1,2% en els primers tres mesos de l'any, cosa que representa que Alemanya manté el dinamisme econòmic mentre que els seus socis europeus romanen estancats o han entrat en recessió. En aquest context, l'FMI estima un creixement de l'economia alemanya del 0,7% en el conjunt del 2012 i l'eleva a l'1,7% per a l'any que ve.

La **inflació** del país disminueix en els darrers mesos i se situa per sota de la mitjana europea, com és habitual. Així, al mes d'abril l'increment del nivell de preus és del 2,2% (un any enrere era mig punt superior). Per la seva banda, la **taxa d'atur** és de la més baixes de la zona euro i al mes d'abril arriba al 5,2%, xifra inferior a la del mateix període del 2011 (5,9%).

Alemanya registra un creixement sòlid en el primer trimestre.

França

En el primer trimestre del 2012 l'economia francesa s'estanca i no creix respecte al trimestre anterior, i en termes interanuals registra un creixement feble del PIB, en concret del 0,3%, la qual cosa contrasta amb el major dinamisme observat a final d'any. França acusa el deteriorament dels seus socis comercials i la seva activitat econòmica s'alenteix. Atesa l'evolució de l'economia gal·la, la previsió de creixement que fa l'FMI és del 0,5% per a 2012 i de l'1,0% per a l'any que ve.

La **inflació** se situa en el 2,4% al mes d'abril, que encara que és una xifra superior a la de l'any anterior (l'abril del 2011 era del 2,2%), suposa un alentiment respecte de l'evolució de la

segona meitat de l'any passat. La **taxa d'atur** és del 9,7% a l'abril, lleugerament per sobre de la del mateix mes de l'any passat (9,4%), però es manté per sota de les xifres de la mitjana europea.

Itàlia

L'economia italiana està en recessió des del quart trimestre del 2011 i encadena tres trimestres consecutius de caiguda intertrimestral del PIB. La producció es contreu l'1,3% en termes interanuals en el primer trimestre de l'any, cosa que indica que la caiguda s'ha intensificat (el quatre trimestre, va caure el 0,4% interanual). D'acord amb el deteriorament de l'economia transalpina, l'FMI preveu que el PIB es contreigui l'1,9% el 2012 i prolonga la caiguda el 2013, amb una reducció de la producció estimada en el -0,3%.

Malgrat el deteriorament econòmic, la **inflació** continua elevada i se situa a l'abril en el 3,7%, mentre que l'any passat estava en el 2,9%. Al seu torn, la **taxa d'atur** també augmenta de manera significativa i arriba a l'11,1%, molt per sobre del 7,9% registrat en el mateix mes de l'any anterior.

Regne Unit

L'economia britànica entra en recessió en el primer trimestre del 2012 i estanca el seu creixement respecte al mateix període del 2011: el creixement interanual del PIB se situa en el 0,0%. Malgrat aquest inici d'any, l'FMI preveu per al Regne Unit un creixement positiu del PIB per a l'any en curs (el 0,8%) i una recuperació més forta el 2013, amb un creixement estimat del 2,0%.

El creixement del nivell de preus es manté elevat, si bé es modera en els darrers mesos. Així, la **inflació** del mes d'abril és del 3,0%, quan un any enrere era del 4,5% i fins i tot a l'octubre va arribar al 5,2%. Pel que fa al mercat laboral, la **taxa d'atur** és del 8,2% al febrer (darrera dada disponible), mentre que un any enrere era del 7,8%.

Taula 4. Previsions macroeconòmiques de l'economia espanyola

Taxes de variació interanuals (%)

	2012	2013
PIB	-1,7	0,2
Consum privat	-1,4	-1,1
Consum públic	-8,0	-4,6
Formació bruta del capital fix	-9,0	-0,5
Demanda nacional (contribució al creixement)	-4,4	-1,6
Exportació de béns i serveis	3,5	6,9
Importació de béns i serveis	-5,1	1,3
Demanda exterior (contribució al creixement)	2,7	1,8
Ocupació ¹	-3,7	-0,4
Taxa d'atur	24,3	24,2

¹ Llocs de feina equivalents a temps complet

Font: Escenari macroeconòmic 2012-2013, abril 2012, MINECO

L'economia espanyola entra en recessió en el primer trimestre del 2012, després de registrar dos trimestres consecutius de caigudes inter trimestrals de la producció. Així, el PIB retrocedeix un 0,3% respecte del darrer trimestre de l'any passat. En termes interanuals, es produeix una caiguda del PIB del 0,4%. Es tracta de la segona recessió des de l'inici de la crisi financera internacional l'any 2008. La primera vegada, el PIB es va començar a contreure en termes inter trimestrals en el tercer trimestre del 2008 i no va tornar a créixer fins al primer trimestre del 2010. Aquesta segona vegada, tant les previsions del Govern central com del Banc d'Espanya coincideixen que l'economia caurà aquest any (les seves previsions són del -1,7% i del -1,5%, respectivament) i créixerà lleugerament el 2013 el 0,2% interanual, segons ambdues institucions. Per la seva banda, les previsions de l'FMI i de la Comissió Europea també pronostiquen una caiguda del PIB per al 2012, concretament del -1,8%. En canvi, l'FMI també estima el retorn a les taxes positives de creixement el 2013 (0,1%), mentre la Comissió Europea preveu que l'economia espanyola continuarà retrocedint (-0,3%) l'any que ve.

Pel que fa a la demanda, en el primer trimestre de l'any el **consum**, principal component del PIB, es contreu una altra vegada un 1,8% en termes interanuals. L'elevada desocupació, la menor renda disponible de les llars, com també la falta de confiança en l'evolució econòmica, es tradueixen en una contracció del consum privat (-0,6%). Així mateix, el consum públic es redueix un 5,2% interanual a causa del programa d'ajusts del Govern per complir l'objectiu de dèficit públic a final d'any. Paral·lelament, la **inversió** continua retrocedint i disminueix un 8,1% respecte al primer trimestre de l'any passat. És a dir, que la demanda interna contribueix de manera negativa al creixement del PIB un trimestre més. En contraposició, la demanda externa registra un altre cop en els tres primers mesos de l'any una aportació positiva al creixement. Així, les **exportacions** de béns i serveis augmenten el 2,2% en termes interanuals, que encara que suposa una moderació en el ritme de creixement de trimestres anteriors, es mantenen en positiu. Pel que fa a les **importacions**, intensifiquen la seva caiguda i disminueixen un 7,2% respecte al primer trimestre de l'any anterior. En el darrer mig any, les

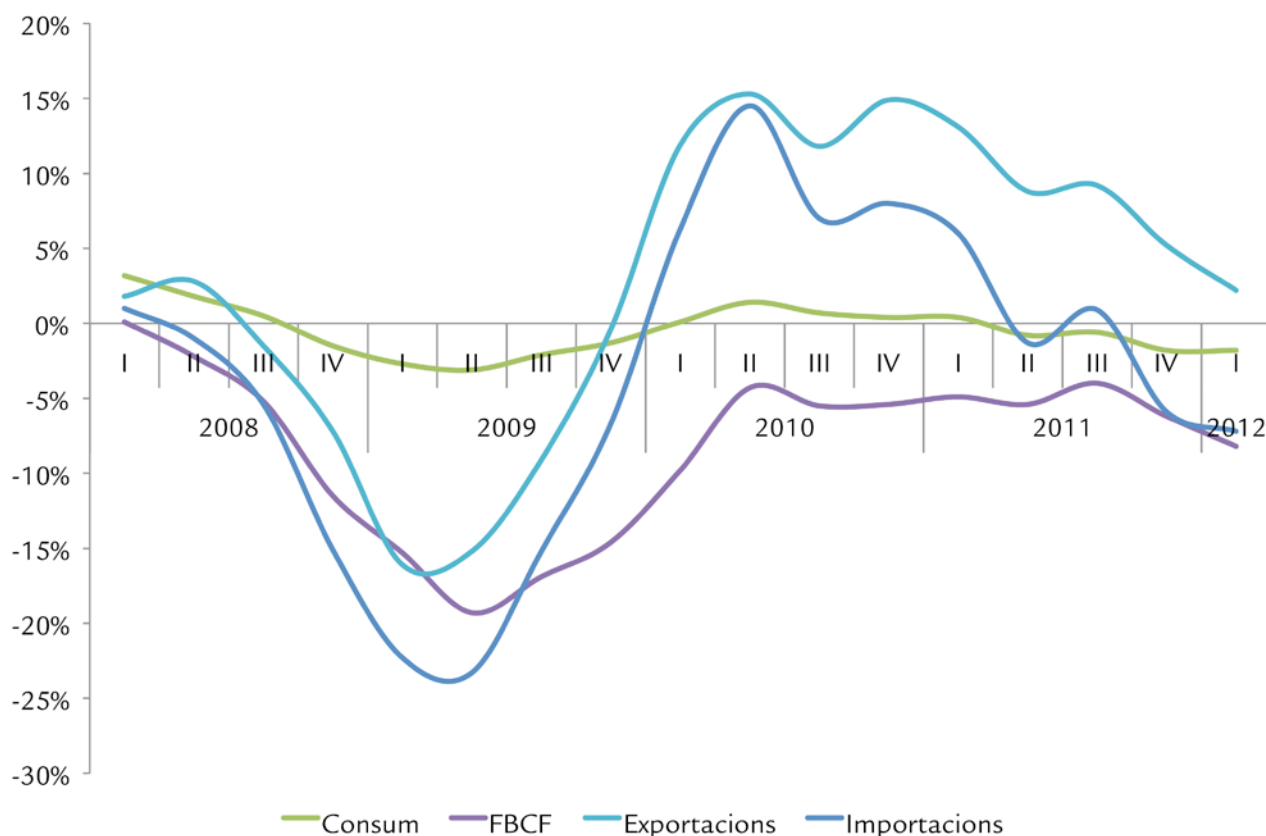
Taula 5. Evolució de l'economia espanyola

Dades corregides d'efectes estacionals i de calendari. Taxes de variació interanual (en %)
Volum encadenat referència 2008

	2010				2011				2012
Trimestre	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
Agrari i pesquer	-1,1	-1,3	-1,5	-0,3	1,1	0,5	0,4	0,3	0,8
Indústria i energia	-1,6	2,3	0,6	1,3	3,0	2,3	2,8	-0,4	-3,0
Construcció	-8,9	-8,7	-7,6	-5,9	-4,9	-3,2	-3,2	-3,7	-5,3
Serveis	0,3	1,2	2,0	2,2	1,4	1,0	1,0	0,9	0,8
PIB a preus de mercat	-1,3	0,0	0,4	0,7	0,9	0,8	0,8	0,3	-0,4

Font: INE

Gràfic 5. Evolució del PIB a Espanya per components de la demanda (variació interanual)

Font: INE

exportacions de béns i serveis superen les importacions, a causa que el saldo positiu de la balança comercial dels serveis compensa el saldo negatiu dels béns.

Per **sectors**, el creixement negatiu del PIB en el primer trimestre de l'any es deu a la contracció de la indústria i de la construcció, com també a la pèrdua de dinamisme del sector terciari. En concret, la indústria decreix un 3,0% respecte del primer trimestre de l'any anterior, mentre que la construcció cau un 5,3%, xifres que representen un deteriorament respecte als trimestres previs. Per la seva banda, l'agricultura es manté en positiu i incrementa la producció un 0,8% interanual, mentre que els serveis acusen una menor activitat econòmica i creixen un 0,8% respecte del primer trimestre del 2011.

Després del deteriorament de la conjuntura econòmica en els darrers mesos, les autoritats financeres, com també els mercats de capitals, exerceixen una creixent pressió sobre Espanya perquè ajusti els seus comptes amb l'objectiu de reduir el dèficit públic. L'any anterior es tanca amb un dèficit del 8,9% del PIB, superior al que s'esperava. Per al 2012, l'objectiu de dèficit fixat pel Govern és del 5,8%. Per aconseguir aquesta forta correcció dels comptes públics, s'apliquen diversos ajustos, no només per part del Govern central, sinó també dels governs autonòmics. Per la via de l'ingrés, es poden destacar les pujades impositives en IRPF, l'increment d'imposts locals com l'IBI o l'aplicació del centim sanitari als carburants. Per la

via de la despesa, es retallen partides pressupostàries en tots els àmbits (menys despesa corrent en l'Administració, reducció de la inversió pública...). Malgrat l'esforç que fa l'economia espanyola, les autoritats comunitàries consideren que és insuficient i apunten noves mesures, com la pujada de l'IVA, una reforma del mercat laboral més profunda i una aplicació més primerenca de la reforma de les pensions, entre d'altres. A més, la prima de risc se situa en les darreres setmanes per sobre de 500 punts, màxim històric des de l'entrada a l'euro.

A més de les dificultats que presenten els comptes públics, s'hi afegeixen els dubtes sobre el sistema financer espanyol, que està immers en un procés de reestructuració que es va iniciar fa gairebé quatre anys. Aquest procés s'ha accelerat en els darrers mesos per les reformes financeres del Govern, mitjançant dos reials decrets al febrer i al maig, respectivament. Així, després de la nacionalització de Bankia al mes de maig, la incertesa sobre la magnitud de l'ajuda que pot necessitar el sector ha portat Espanya a sol·licitar a començaments de juny ajuda financera a la Unió Europea. Aquesta ajuda, encara que manca ultimar-ne els detalls, es concreta en una línia de crèdit de fins a 100.000 milions d'euros (és una xifra màxima, i la quantia requerida pot ser inferior) destinada al sanejament del sistema financer, amb un tipus d'interès més favorable que l'actual del mercat. Aquesta ajuda per a la banca espanyola no està destinada a tot el conjunt, ja que no totes les entitats requeriran capital.

II. ILLES BALEARS

Taula 6. Evolució de l'economia balear

Taxes de variació del VAB a preus constants (en %)

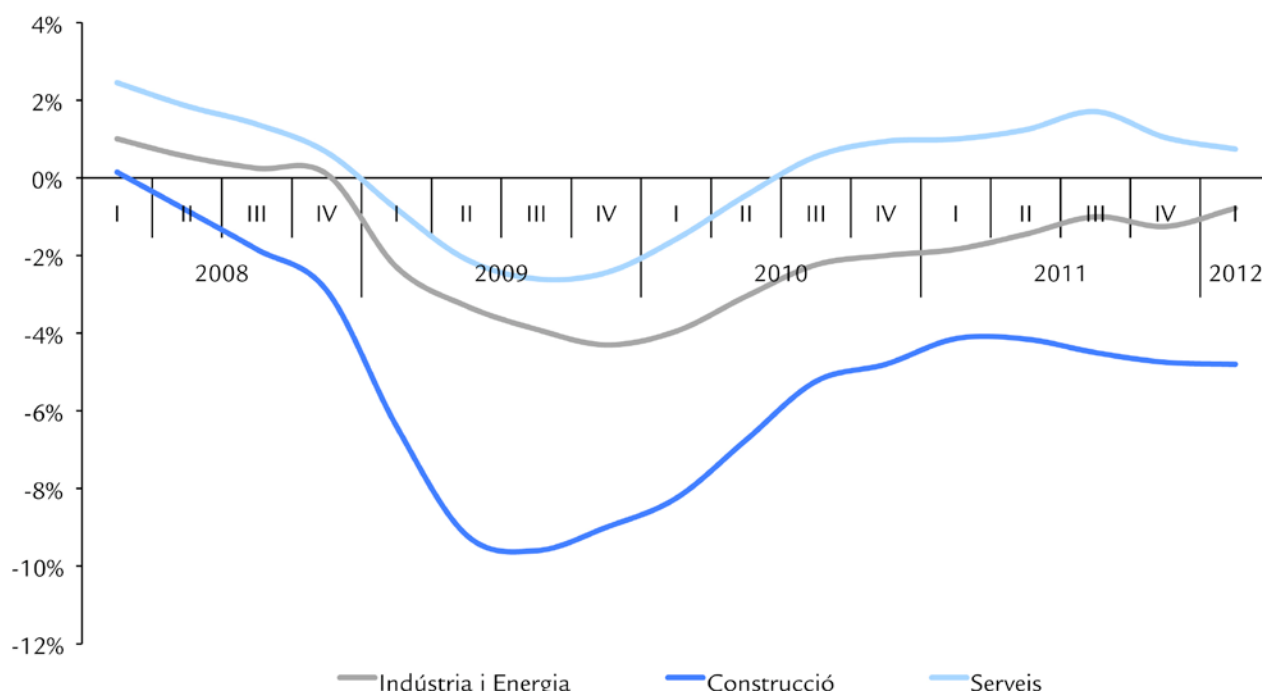
	Anual			Trimestral								
	2009	2010	2011	2010 (p)				2011 (a)				2012 (a)
		(p)	(a)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
Balears	-2,7	-0,9	0,6	-2,4	-1,2	-0,2	0,2	0,3	0,6	1,0	0,4	0,2
Agropesquer	-0,4	-0,4	0,3									
Indústria	-3,5	-2,8	-1,4	-4,0	-3,1	-2,2	-2,0	-1,8	-1,5	-1,0	-1,3	-0,8
Construcció	-8,6	-6,3	-4,4	-8,3	-6,8	-5,2	-4,8	-4,1	-4,2	-4,5	-4,8	-4,8
Serveis	-2,0	-0,1	1,2	-1,6	-0,5	0,6	0,9	1,0	1,2	1,7	1,0	0,7

Font: Vicepresidència Econòmica, de Promoció Empresarial i Ocupació
p: provisional a: avanç

L'inici de l'any 2012 ve marcat per un alentiment en el ritme de creixement de l'activitat econòmica. A partir de la segona meitat del 2011, les taxes de variació interanual dels sectors redueixen el seu creixement i deixen el còmput del primer trimestre del 2012 en el 0,2%. Tot i aquesta desaceleració, es mantenen les xifres positives, mentre que en el conjunt de l'Estat la variació interanual és del -0,4% per a aquest mateix període. La previsió de creixement per a tot el 2012 a les Illes Balears s'ha revisat a la baixa fins a situar-la en dues dècimes en positiu.

Un trimestre més, el sector que permet mantenir el dinamisme de l'economia balear és el dels serveis, el qual presenta una taxa interanual del 0,7% en els tres primers mesos del 2012. Els resultats turístics negatius de gener i febrer es compensen amb els increments del març, quan el nombre de viatgers i de pernотacions en hotels augmenta el 4,5% i el 2,3%, respectivament. No obstant això, el sector terciari presenta un punt percentual menys de creixement que dos trimestres ençà i l'evolució futura dependrà sobretot de la materialització de les bones perspec-

Gràfic 6. Evolució del VAB de les Illes Balears per sectors

Font: DGEE

tives amb vista a la temporada alta. La indústria i l'energia a les Illes Balears continuen reduint la producció, tot i que en el primer trimestre del 2012 deixen enrere les caigudes superiors al punt percentual. Els principals indicadors del sector secundari presenten descensos en els primers mesos del 2012, malgrat que l'índex de producció industrial i la demanda elèctrica mostren variacions interanuals positives al mes de febrer. En canvi, l'afiliació mitjana a la indústria cau un 5,9% en el primer trimestre d'enguany respecte del mateix període del 2011. La construcció presenta entre gener i març una caiguda del VAB de gairebé 5 p. p. en comparació del valor afegit de l'any anterior. Això fa palès que no s'han superat les dificultats per les quals passa el sector des de l'any 2008. Les reduccions de la despesa pública en licitació oficial i l'atonía del mercat immobiliari provoquen que es mantenguin les caigudes en aquesta activitat.

El refredament de la recuperació econòmica és generalitzat i totes les illes frenen el ritme de creixement a l'inici del 2012. En primer lloc destaca Menorca, que després de registrar durant tot un any taxes interanuals per sobre del zero torna a les variacions negatives (-0,2%) en el primer trimestre del 2012. L'afiliació a l'illa més septentrional cau el 6% interanual, mentre que l'atur registrat s'incrementa en gairebé 5 p. p. respecte del 2011. L'arxipèlag pitiús mostra una taxa de variació interanual de la producció del 0,9% que, tot i que és la més elevada respecte de la resta d'illes, evidencia un deteriorament en els darrers trimestres. Mallorca mostra un creixement d'una dècima en els primers tres mesos del 2012, la qual cosa significa un estancament respecte del mateix període del 2011.

1 Sector agropesquer

Taula 7. Creixement del VAB de l'agricultura, ramaderia i pesca

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)

2005	2006	2007	2008	2009	2010 (p)	2011 (a)
2,1	3,5	2,0	0,8	-0,4	-0,4	0,3

p: provisional a: avanç

Font: Vicepresidència Econòmica, de Promoció Empresarial i d'Ocupació

Agricultura

El sector agropesquer tanca l'any 2011 amb una taxa de creixement lleugerament positiva (0,3%).

El març del 2012 el nombre d'afiliats a la Seguretat Social en agricultura arriba a 5.731 persones, un 3,6% menys que el març del 2011. La disminució d'afiliats en aquest sector és present a totes les illes. Destaca la baixada a les Pitiüses, seguides de Mallorca.

La Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori ha abonat entre octubre i febrer d'enguany prop de 40 milions d'euros en ajudes agràries i ramaderes, que corresponen al Pla de Desenvolupament Rural (PDR) i a ajudes directes de la PAC 2011. La quantitat de les ajudes del PDR es finança mitjançant fons europeus, del Govern central i de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears. En el pagament d'aquestes ajudes s'han prioritzat els expedients relacionats amb inversions reals productives. D'altra banda, les Illes Balears són la comunitat

Taula 8. Afiliació a la Seguretat Social a l'agricultura

	Darrera dada		Variació interanual (%)
Illes Balears	març	5.731	-3,6
Mallorca	març	4.669	-3,7
Menorca	març	626	-2,5
Eivissa	març	422	-2,5
Formentera	març	14	-26,3

Font: TGSS i elaboració pròpia

autònoma que més percentatge ha pagat als pagesos i ramaders dins la línia d'ajudes de pagaments directes de la PAC 2011, concretament el 91,2% del total de l'ajuda prevista per a les Illes, mentre que la mitjana estatal fou del 50%. Els pagaments directes de la PAC són fons europeus que reverteixen en les rendes agràries de manera directa, com a compensació pels problemes de competitivitat i per al manteniment dels preus agrícoles a tota la Unió Europea.

En el mercat central de Mallorca, les dades acumulades fins a l'abril del 2012 mostren una variació interanual negativa tant pel que fa a la producció de la fruita com a la de l'hortalissa (sense incloure-hi majoristes). La demanda d'aquests cultius és menor en tots els mesos si la comparem amb les dades de l'any passat. Aquesta caiguda de la demanda contrasta amb l'abaratiment dels preus, en especial els de la fruita i les patates.

El 2011 la collita d'ametla mallorquina va ser bona quant a la producció i a la qualitat. La previsió de producció per a enguany és entre un 10% i un 15% superior. No obstant això, el preu que es paga està per sota del cost, cosa que provoca que a poc a poc els pagesos de l'illa abandonin aquest cultiu.

Les exportacions de patata i de goma de garroff augmenten.

Les vendes de les quatre begudes espirituoses amb denominació geogràfica protegida de les Illes Balears (Herbes de Mallorca, Gin de Maó, Herbes Eivissenes i Palo de Mallorca) creixen el 2,1% interanual el 2011, amb un volum de facturació de 14,3 milions d'euros, un 2% més que el 2010. Les Illes Balears són el principal mercat d'aquestes begudes espirituoses, que representen el 77,5% del total i un increment d'un 4,1% respecte del 2010. Les vendes a la resta de l'Estat espanyol són les que mostren un creixement més important durant el 2011, amb una pujada del 15,2%, tot i que representen només el 4,7% del total comercialitzat. Pel que fa a les exportacions, que representen el 17,7% restant, mostren un comportament negatiu el 2011, ja que cauen el 8,3%.

L'exportació de patata mallorquina va presentar el 2011 un augment interanual del 26% en volum, amb 18.005 tones exportades i el 8% en valor monetari fins a arribar a 8,4 milions d'euros. Anglaterra i Dinamarca foren els principals països receptors, entre els quals destaca l'increment tant en volum com en valor monetari del Regne Unit. Per a

Taula 9. Indicadors de l'agricultura

		Darrera dada		Variació interanual (%)			
Mercat central de Mallorca		Tones	PMP	Tones		PMP	
Fruita	gener-abril	144	1,01	↘	-21,5	↘	-10,6
Hortalisses	gener-abril	692	1,05	↘	-5,6	↘	-2,8
Patates	gener-abril		0,51			↘	-5,6
Total	gener-abril	836	0,95	↘	-8,8	↘	-6,9
Mercaderies agràries exportades		Tones	Milers d'€	Tones		Milers d'€	
Patates	2011	18.006	8.410	↗	26,0	↗	8,3
Regne Unit	2011	5.797	2.857	↗	12,7	↗	4,7
Dinamarca	2011	4.187	2.380	↘	-12,9	↘	-16,1
Goma de garrofi	gener-març	397	2.427	↗	28,0	↗	21,1
Japó	gener-març	100	663	↗	150,0	↗	146,0
Alemanya	gener-març	82	539	↗	77,9	↗	73,8
Vins i licors	gener-març	196	941	↘	-4,7	↘	-20,9
Alemanya	gener-març	61	359	↘	-23,1	↘	-34,4
Suïssa	gener-març	31	258	→	-1,5	→	0,0

PMP: preu mitjà ponderat

Font: Mercapalma, Ibestat

enguany, la patata primerenca de sa Pobra s'ha vist greument afectada per les gelades que es produïren a principi de febrer, posteriors a les nevades, la qual cosa feia preveure que l'inici de la campanya d'exportació de patata no seria gaire bo. No obstant això, les darreres dades del mes de març del 2012 mostren un augment de l'exportació d'aquest cultiu, sobretot a un dels principals països receptors, Dinamarca. Pel que fa a l'exportació de la goma de garrofi, en el primer trimestre d'any augmenta tant en pes (28%) com en valor monetari (21%). En aquesta ocasió, destaca el Japó com a principal país receptor. Pel que fa l'exportació de vins i licors, que a final de l'any passat presentava resultats positius tant en volum (6%) com en valor monetari (16%), disminueix en el primer trimestre de l'any. Mentre que la demanda de Suïssa no presenta gaire variació, la d'Alemanya sí disminueix tant en volum (-23%) com en valor monetari (-34,4%), i motiva en gran part aquesta baixada en l'exportació d'aquest producte.

Producció agrària ecològica

L'agricultura ecològica ha crescut en els darrers deu anys en més de 20.000 hectàrees. El 2010 la superfície total inscrita que es dedicava a aquest cultiu ja representava el 20% del total de la superfície dedicada a l'agricultura en les Illes Balears. El 2011 s'incrementa l'1% la superfície destinada a aquest cultiu fins a arribar a 28.309 hectàrees. Pel que fa al nombre d'operadors inscrits (productors més elaboradors) passen de 660 el 2010 a 664 a final del 2011. A les Illes ja es poden trobar tot tipus d'hortalisses, fruites, carns, embotits, formatges, vins i olis cultivats sense la presència de productes químics.

El nombre d'explotacions ramaderes inscrites en el Consell Balear de la Producció Agrària Ecològica augmenta el 6% el 2011. D'una banda, s'incrementen les explotacions dedicades al bestiar porcí, vacum i oví, i d'altra banda baixa el nombre de les que es dediquen al bestiar cabrum.

Taula 10. Indicadors de la producció agrària ecològica

Explotacions ramaderes inscrites en el CBPAE. 2011	Carn	Llet	Total	Variació (%)
Bestiar Boví	60	5	65	12,1
Bestiar Oví	166	3	169	11,9
Bestiar Caprí	26	1	27	-6,9
Bestiar Porcí	55		55	17,0
Avicultura	81		81	-4,7
Apicultura	2		2	-66,7
Total	390	9	399	6,1

Font: Consell Balear de la Producció Agrària Ecològica-CBPAE

Taula 11. Indicadors de la ramaderia

Carn sacrificada als escorxadors (Tones)	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Bestiar boví	1r trimestre	658	↘	-10,5
Bestiar oví / Bestiar cabrum	1r trimestre	504	↗	9,9
Bestiar porcí	1r trimestre	971	↗	2,2
Bestiar equí	1r trimestre	10	↗	150,0

Font: Conselleria de Salut, Família i Benestar Social. Direcció General de Salut Pública i Consum

La Directiva 2008/120/CE del Consell Europeu sobre el benestar animal, que han d'aplicar tots els estats membres de la Unió Europea, estableix uns requisits mínims que s'han de complir obligatòriament enguany pel que fa a les gallines ponedores i el 2013 pel que fa al sector de l'avicultura i al bestiar porcí. Algunes d'aquestes mesures són millorar les infraestructures i les instal·lacions de les explotacions, i millorar el benestar dels animals, la qual cosa implica formació i informació per als que manegen animals i per als mateixos consumidors.

En els escorxadors de les Illes Balears, augmenta en general la demanda de carn en el primer trimestre de l'any, llevat de la de bestiar boví, amb un -10,5% de carn sacrificada si ho comparam amb el primer trimestre del 2011. El tancament de l'escorxador de Palma el passat maig, que permetia donar sortida a més del 50% de la carn sacrificada, fa preveure increments en els costos de les empreses del sector. El treball que fins ara assumia Carn Illa, SA, es reparteix sobretot entre les naus de Manacor i Felanitx, que ja suportaven el 40% i el 15%, respectivament, dels sacrificis.

Els costos més elevats de producció que han d'assumir els ramaders de les Illes se sumen a la caiguda de les vendes per l'efecte de la crisi. El cost dels pinsos i dels fertilitzants augmenta mentre que baixa el preu de venda dels productes. Alhora, la llet cotitzada en origen a 0,304 euros per litre a les Illes Balears, davant els 0,331 euros per litre que es paguen actualment a la Península. Tot això motiva la baixada continuada de la renda agrària dels ramaders de les Illes.

Pesca

L'afiliació a la Seguretat Social en el sector pesquer se situa en 704 afiliats el març del 2012, dada que mostra un alentiment en el ritme de decreixement d'aquest subsector, si la com-

param amb la del març de l'any passat. Per illes, l'afiliació a Menorca i a Eivissa augmenta, mentre que a Mallorca i a Formentera continuen les taxes d'afiliació interanuals negatives. La producció pesquera declarada a les Illes Balears en el primer trimestre de l'any 2012 és de 896.468 kg, amb un valor en primera venda de 3,79 milions d'euros. En comparació del mateix trimestre de l'any 2011 (771.077 kg i 5,37 milions d'euros), les dades representen un increment del 16,3 % en el pes de les captures i una minva del 29,5% en el valor econòmic. Així, el preu mitjà de la producció total del peix es redueix el 39,3% (de 6,97 €/kg a 4,23 €/kg), el descens trimestral més elevat que es registra des del 2004.

Si comparam el primer trimestre del 2012 i el del 2011, destaca que el 2012 hi ha una quantitat important de sardina (187 tones) i d'aladroc (72 tones), espècie pelàgica molt poc habitual a les Balears. Així, i pel que fa a les deu primeres espècies, destaca la gran rellevància que tenen les espècies pelàgiques (sardina, aladroc, sorell, alatxa i calamar), i més quan a les Illes Balears només queden sis embarcacions de la modalitat d'encerclament i que són les úniques que en capturen (llevat del calamar, que també es pesca d'arrossegament).

Un segon aspecte que destaca és la baixada en els preus respecte al primer trimestre del 2011, bàsicament per tres motius: en primer lloc, la gran quantitat, circumstancial, d'espècies pelàgiques, que són molt barates (0,9 €/kg la sardina i 1,7 €/kg l'aladroc) ha provocat una baixada del preu mitjà del peix; en segon lloc, el descens, també circumstancial, en les captures d'espècies importants comercialment, com el cap-roig, el jonquillo o l'escamarlà, entre el 50% i el 75%, que no ha estat compensada amb la pujada dels preus, i, finalment, per un component més estructural, com ara la davallada dels preus d'espècies diana de la pesca d'arrossegament i d'arts menors, malgrat que se n'incrementen les captures, com ara la gamba (19%), la sípia (44%) o el gall de Sant Pere (16%).

Taula 12. Afiliació a la Seguretat Social en el sector pesquer

	Darrera dada		Variació interanual(%)
Illes Balears	març	704	-0,6
Mallorca	març	477	-2,1
Menorca	març	117	4,5
Eivissa	març	78	4,0
Formentera	març	32	-5,9

Font: TGSS i elaboració pròpia

Taula 13. Indicadors de producció pesquera. 1r trimestre 2012

Captures			Variació interanual (%)			
	Pes (Kg)	Valor (€)		Pes (Kg)		Valor (€)
Sardina	187.204	168.964	↗	178,3		
Aladroc	72.088	122.230				
Gerret	54.712	108.453	↘	-15,6	↘	-68,9
Sorell	43.289		↗	8,4		
Gamba vermella	40.613	692.887	→	-1,5	↘	-19,6
Rajada	34.466		↘	-6,6		
Calamar	32.095	328.242			↘	-23,5
Alatxa	30.956		↘	-11,2		
Morralla	27.015		↘	-31,5		
Pops	25.425		↘	-40,8		
Gall de Sant Pere		165.323			↘	-51,8
Sípia		217.122			↘	-35,8
Caproig		162.950			↘	-32,5
Escamarlà		161.601			↘	-9,9
Moll vermell		125.977			↘	-28,2

Font: Direcció General de Pesca

2 Indústria i energia

Taula 14. Creixement del VAB de la indústria i l'energia

Taxes de variació interanual del VAB a preus constants (en %)

Anual			Trimestral								
2009	2010	2011	2010 (p)				2011 (a)				2012 (a)
	(p)	(a)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
-3,5	-2,8	-1,4	-4,0	-3,1	-2,2	-2,0	-1,8	-1,5	-1,0	-1,3	-0,8

p: provisional; a: avanç

Font: Vicepresidència Econòmica, de Promoció Empresarial i d'Ocupació

La variació interanual del VAB a preus constants del primer trimestre del 2012 del sector de la indústria i l'energia se situa en el -0,8%. Aquesta dada millora en mig punt percentual el valor del darrer trimestre de l'any passat i suavitza les caigudes registrades els darrers anys.

El sector de la indústria de les Illes Balears tenia l'abril del 2012 20.371 afiliats al règim general de la Seguretat Social i 5.315 en el d'autònoms. Aquests valors representen un increment respecte del mes de març de l'1,5% en el total d'afiliats i el -4,7% en variació interanual.

Taula 15. Indicadors de la indústria i l'energia

Illes Balears		Darrera dada	Variació interanual*	
Energia elèctrica demandada (MWh)	abril	400.671,7	➔	1,8
Índex de producció industrial	abril	58,2	⬇	-3,8
Ocupats totals a indústria i energia	abril	25.686	⬇	-4,7
Assalariats	abril	20.371	⬇	-5,4
Autònoms	abril	5.315	⬇	-2,2
Ocupats per activitat	abril	25.686	⬇	-4,7
Indústries extractives	abril	357	⬇	-19,0
Indústries manufactureres	abril	20.188	⬇	-4,9
Energia elèctrica, gas i aigua	abril	5.141	⬇	-3,0
Mallorca				
Energia elèctrica demandada (MWh)	abril	316.609,9	↗	2,5
Ocupats per activitat	març	20.151	⬇	-4,2
Indústries extractives	març	306	⬇	-21,5
Indústries manufactureres	març	15.372	⬇	-9,5
Energia elèctrica, gas i aigua	març	4.473	⬇	-6,1
Menorca				
Energia elèctrica demandada (MWh)	abril	31.622,2	⬇	-5,1
Ocupats per activitat	març	3.307	⬇	-10,2
Indústries extractives	març	14	⬇	-33,3
Indústries manufactureres	març	2.977	⬇	-11,1
Energia elèctrica, gas i aigua	març	316	➔	1,0
Pitiüses				
Energia elèctrica demandada (MWh)	abril	52.439,6	↗	2,3
Ocupats per activitat	març	1.852	⬇	-2,1
Indústries extractives	març	42	⬇	-8,7
Indústries manufactureres	març	1.556	⬇	-3,9
Energia elèctrica, gas i aigua	març	254	↗	6,7

Font: TGSS, REE, INE i elaboració pròpia

* A energia elèctrica demandada i IPI, variació de la Cicle-tendència T_{t-12}^t

Indústria

Al mes d'abril, la variació de l'índex general de **producció industrial** (IPI) a les Illes Balears decreix el 3,8% —es frena així més de deu punts respecte de la taxa del mes de març—, mentre que a Espanya disminueix el 8,2%. A les Illes Balears, tenint en compte la finalitat econòmica dels béns industrials, s'han d'esmentar, d'una banda, l'increment interanual del 7,7% en els de consum durador i, de l'altra, el decreixement del 8,8% en els béns de consum no durador. Els béns intermedis, els quals ponderen amb el major pes en l'índex global, recuperen un 2,2% a l'abril respecte del mateix mes del 2011. Quant a l'índex de la producció manufacturera, la variació anual és del -3,1%.

La producció industrial a les Illes Balears decreix un 3,8%.

La producció industrial del primer quadrimestre de l'any es redueix un 5,3% respecte del quadrimestre anterior; no obstant això, s'ha de remarcar la pujada del 38,4% dels béns de consum durador. En el conjunt de l'Estat (-6,2%) i en gairebé totes les comunitats autònomes es registren baixades —les més accentuades són les de la Comunitat de Madrid i de Castella-la Manxa, amb un -14,7% i un -14,1%, respectivament. La producció industrial dels quatre primers mesos del 2012 només mostra valors positius a Múrcia (2,4%) i a Cantàbria (1,5%).

Les dades del mes d'abril de l'**índex de preus industrials** (IPRI) revelen que a totes les comunitats autònomes se suavitzen les fortes pujades de principi d'any. A les Illes Balears, per exemple, la variació interanual se situa en el 4,8%, gairebé quatre punts percentuals menys que la del mes de març. Tot i això, representa la tercera més elevada de l'Estat, darrere de les Illes Canàries i de Castella-la Manxa. A Espanya la taxa interanual de l'índex de preus industrials queda en el 3,1%, mig punt per sobre de la de la mitjana dels països de la zona euro.

A les Illes Balears la pujada de l'IPRI del mes d'abril és general en gairebé totes les finalitats econòmiques dels béns —exceptuant els béns d'equip (-0,1%) i el sector de les indústries extractives (-13,9%)— i destaca l'increment interanual del 7,1% del sector de subministrament d'energia elèctrica i gas. Això no obstant, aquest mes la variació anual del sector s'ha frenat 7 punts per la baixada dels preus en la producció i distribució energètica, després de quinze mesos per sobre del 12%.

Entre el gener i l'abril del 2012, la variació acumulada de l'índex de preus industrials de les Illes Balears augmenta un 2,0% respecte del període anterior, mig punt menys que en el conjunt de l'Estat.

Energia

Durant el mes d'abril, en el conjunt de la comunitat autònoma la demanda d'energia elèctrica creix un 1,8% respecte del mes d'abril del 2011. A Mallorca i a Eivissa la demanda augmenta un 3,1% i un 3,3%, respectivament, mentre que a Menorca baixa un 10,1%, i a Formentera, un 13,1%. En el primer quadrimestre del 2012 la demanda elèctrica augmenta a

totes les illes menys a Menorca. En el conjunt de la comunitat autònoma la demanda augmenta un 2,4% respecte del mateix quadrimestre de l'any anterior, fonamentalment a causa de la forta pujada del mes de febrer.

El mes de gener d'enguany —el darrer abans de la posada en funcionament de la interconnexió elèctrica per cable entre la Península i les Illes Balears—, el 93,5% de l'energia elèctrica es produeix en règim ordinari, i el 6,5% restant, en règim especial. La major part de l'energia produïda en règim ordinari utilitza com a combustible el carbó —el 58,1% del total de les Illes Balears. Per contra, només l'1,4% del total de l'energia produïda a les Illes al gener correspon a fonts renovables i el 4,5% prové dels residus sòlids urbans. Amb la interconnexió elèctrica en funcionament des del mes de febrer, les dades de producció elèctrica del mes d'abril modifiquen la distribució precedent, de manera que l'aportació d'energia elèctrica mitjançant la interconnexió per cable —aproximadament el 9% del total produït a les Illes— equival a la reducció de la generació basada en carbó (-7,2%) i en turbines de cicle combinat (-2,2%).

L'aportació d'energia elèctrica mitjançant la interconnexió per cable és del 9%.

El sector de l'energia espera un nou paquet de mesures que s'afegeixin a l'augment de les tarifes de l'electricitat i el gas del passat mes d'abril. En l'actual context d'enconyiment progressiu de la demanda, la reforma ha d'afrontar els desajustos estructurals, com ara el «dèficit de tarifa» (desfasament entre les tarifes elèctriques i el cost real que suposa generar i distribuir l'electricitat). En qualsevol cas, al marge d'aquestes consideracions, les variacions anuals de l'indicador dels preus dels productes energètics, tant a les Illes Balears com a Espanya, mostren una sèrie cronològica de dos anys i mig d'importants augments.

Les dades del segon semestre del 2011 indiquen que els preus de l'energia elèctrica a Espanya, tant per als consumidors industrials com per als domèstics, continua per sobre de la mitjana dels països de la zona euro. Comparat amb el de les principals economies de la Unió Europea, el preu de l'electricitat domèstica (0,168 euros per KWh) és el més elevat, i el de l'electricitat per a consumidors industrials, el segon més elevat, després d'Itàlia. En canvi, el preu del gas per a usos domèstics, comparat amb el dels mateixos països de la Unió, és el més barat (12,72 euros per GJ).

Balança comercial

En el capítol del comerç exterior, el març és el primer mes del 2012 que presenta una balança comercial positiva per a les Illes Balears. El volum de les exportacions supera l'import de 133 milions d'euros —un 175% més que el mes de març del 2011— i equival a gairebé el 127% de les importacions. Així, aquest mes el saldo comercial és de 28,2 milions d'euros en positiu.

El març presenta una balança comercial positiva per a les Illes Balears.

Especialment gràcies als resultats del març, durant el primer trimestre del 2012 també es produeix un augment conside-

table de les exportacions de les Illes Balears (un 40,0% respecte del primer trimestre del 2011), atribuïble sobretot a la indústria manufacturera i, no tant, a la indústria extractiva. L'exportació de manufactures, comparada amb el primer trimestre del 2011, creix gairebé el 60% i, amb un valor de 188,1 milions d'euros, representa més del 93% del volum total exportat.

L'exportació de productes d'alguns dels sectors tradicionalment més exportadors disminueix significativament. Per

exemple, el valor de la fusta i l'esparteria venut a fora cau un 27,5%, el sector dels mobles redueix les exportacions un 23,4%, i el capítol aranzelari més important, el calçat i confecció en pell, cedeix un 13,2%. Malgrat aquesta baixada, el conjunt del calçat i els articles de cuir, amb un volum de més de 43 milions d'euros, equivalen gairebé a una quarta part del total exportat. És remarcable l'augment de l'exportació de perfums i cosmètics, pesticides i productes agroquímics, ciment, metalls preciosos, peix en conserva i oli d'oliva.

Taula 16. Principals béns industrials exportats des de les Illes Balears

De gener a març de 2012

Principals mercats exteriors ¹	Milers d'€	Variació interanual (%)
Calçat	38.847,1	-13,7%
Alemanya	7.677,1	-12,0%
Itàlia	7.274,9	-15,1%
França	5.934,1	-21,7%
Regne Unit	3.281,7	-13,5%
Olis essencials i perfumeria	6.440,8	45,3%
Hong Kong	1.523,0	128,8%
Països Baixos	1.107,4	25,9%
República Txeca	723,4	54,3%
Regne Unit	574,9	111,4%
Pell i cuir	4.153,5	-9,5%
Vietnam	1.206,7	357,9%
Tailàndia	1.109,5	5,6%
Xina	843,2	-31,0%
Itàlia	237,7	183,2%
Joieria i bijuteria	1.026,2	219,2%
Turquia	1.015,7	386,2%
Àustria	9,2	-60,2%
Mèxic	1,3	-98,6%
República Dominicana	0,1	s.d.
Mobles	586,8	54,2%
Azerbaidjan	570,9	s.d.
República Dominicana	9,1	-81,4%
Mèxic	3,3	-98,9%
Jamaica	2,5	s.d.
Total exportacions de la indústria manufacturera²	188.129,2	59,0%
Total exportacions²	201.968,6	40,0%

Font: IBESTAT i elaboració pròpia

¹El total de cada un dels sectors no suposa la suma dels països que s'esmenten en aquesta taula

²El "total exportacions" no suposa la suma dels sectors que s'esmenten en aquesta taula

Taula 17. Creixement del VAB de la construcció a les Illes Balears

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)

Anual			Trimestral								
2009	2010	2011	2010 (p)				2011(a)				2012
	(p)	(a)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
-8,6	-6,3	-4,4	-8,3	-6,8	-5,2	-4,8	-4,1	-4,2	-4,5	-4,8	-4,8

p: provisional; a: avanç

Font: Vicepresidència Econòmica, de Promoció Empresarial i d'Ocupació

En aquest inici del 2012, la construcció continua registrant valors mínims i, com a resultat, el seu VAB cau un trimestre més, tant en el conjunt d'Espanya com a les Illes Balears. En concret, el VAB de la construcció a l'arxipèlag balear es redueix en el primer trimestre un 4,8% respecte del mateix període de l'any anterior.

Com a mostra d'aquesta contracció del sector, en el primer trimestre els **certificats de final d'obra** se situen en 627, mentre que en el mateix període de 2008, quan la construcció ja va començar a acusar el deteriorament, es van registrar 3.007 certificats. Així mateix, el nombre d'**empreses** que es dediquen a la construcció es redueix un 10,1% interanual al mes d'abril. El major descens es produeix en les empreses d'obres d'enginyeria civil, atès el reduït nombre d'obra pública en execució. Respecte al nombre de treballadors, continua disminuint fins al mes d'abril. D'una banda, els **assalariats** presenten el quart mes del 2012 la caiguda més important respecte al mateix mes de l'any passat (un -18,6%). D'altra banda, la disminució

interanual del nombre d'**autònoms** en la construcció no és tan pronunciada, si bé se situa en el -7,5% al mes d'abril. Per activitats, l'afiliació es redueix més en l'obra civil (el -17,9% en termes interanuals a l'abril). Per illes, amb dades disponibles fins al març, es perden afiliats en totes, encara que l'ajust és més intens a Mallorca i Menorca.

Les perspectives sobre el sector en els pròxims mesos no són positives, atesa l'evolució dels indicadors avançats de la construcció disponibles per a les Balears. Pel que fa al sector privat, els **projectes visats** pel Col·legi d'Arquitectes prolonguen la seva caiguda en els primers mesos del 2012. Així, el nombre d'expedients visats entre gener i abril se situa en 1.471, un 14,3% menys que en el mateix període del 2011. Entre aquests, es redueix el nombre de projectes residencials, que afecta el nombre d'habitatges visats en els primers quatre mesos de l'any, que cau un 40,4% en termes interanuals. En canvi, creix respecte a l'any anterior el nombre d'expedients relacionats amb el turisme i els destinats a oficines i activitat

Taula 18. Indicadors de la construcció

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Assalariats	març	25.919	↘	-16,4
Autònoms	març	13.130	↘	-7,0
Contractes de treball	maig	2.662	↘	-8,6
Certificats de final d'obra	març	191	↘	-36,8
Mallorca				
Assalariats	març	19.217	↘	-18,7
Autònoms	març	10.276	↘	-7,6
Contractes de treball	maig	1.946	↘	-7,1
Menorca				
Assalariats	març	2.147	↘	-18,7
Autònoms	març	1.103	↘	-9,4
Contractes de treball	maig	209	↘	-12,9
Pitiüses				
Assalariats	març	4.555	↘	-8,1
Autònoms	març	1.751	→	-1,7
Contractes de treball	maig	507	↘	-12,6

Fonts: TGSS, OTIB, Ministeri de Foment

comercial. Malgrat que es redueix el nombre global d'expedients visats en el primer quadrimestre, la superfície d'aquests nous projectes supera la del mateix període del 2011, i a més el pressupost mitjà per expedient també s'incrementa en termes interanuals. Es pot remarcar que això es deu a una millor evolució en el primer trimestre, ja que a l'abril tant el pressupost com la superfície disminueixen respecte a l'any anterior. Si es desagrega per illes, l'evolució és dispar, ja que el nombre d'expedients visats es redueix en Mallorca i Menorca i, en canvi, en les Pitiüses s'incrementa. Per la seva banda, el nombre d'habitatges visats cau tant a Mallorca com a les Pitiüses, i a Menorca creix. Aquesta darrera illa és l'única on la superfície visada i l'import pressupostat són menors que en els primers mesos del 2011. Respecte a l'obra pública, la licitació oficial accentua la seva caiguda en el primer trimestre del 2012, a causa de l'ajust pressupostari per complir l'objectiu de dèficit públic. En concret, en termes nominals, es liciten a les Illes Balears 12,1 milions d'euros, quan un any enrere la licitació va ser de 82,0 milions, i el 2010 es va assolir l'import de 136,2 milions.

El mercat immobiliari no mostra signes de recuperació a l'inici del 2012

El mercat immobiliari no mostra signes de millora en els primers mesos de l'any a l'arxipèlag balear, malgrat les diverses mesures posades en marxa a final del 2011: la recuperació de la desgravació per adquisició d'habitatge o l'IVA al 4% per a la compra d'immobles nous. El prolongat deteriorament del mercat de treball, la dificultat d'obtenir finançament i les expectatives que el preu de l'habitatge continuarà descendent, redueixen el nombre de transaccions immobiliàries, i a més pressionen el seu preu a la baixa. Segons dades de l'INE, la **compravenda d'habitatges** continua registrant caigudes a començaments d'any. Entre gener i abril es venen 355 immobles menys que en el mateix període del 2011, malgrat que al mes de febrer hi va haver un repunt en el nombre d'habitatges adquirits. Les compravendes d'habitatge de segona mà són les que experimenten una reducció interanual més important (-16,4%). Ateses les dificultats del mercat de compravenda, el Govern ha aprovat al mes de maig una reforma del mercat del lloguer per dotar-lo de més seguretat jurídica i així augmentar el nombre d'habitatges disponibles per ser llogats.

Per la seva banda, el nombre d'**hipoteques sobre habitatges** concedides a les Balears continua descendant mes a mes. Així, en el primer trimestre es comptabilitzen 2.462 hipoteques sobre habitatges, la qual cosa suposa un mínim

Taula 19. Indicadors avançats de la construcció

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T ^t _{t-12} (%)	
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'euros constants)	abril	27.557	↘	-15,5
Nombre de projectes	abril	337	↘	-16,3
Nombre d'habitatges	abril	88	↘	-33,3
Llicències municipals d'obra (nombre d'habitatges)	desembre	97	↘	-34,6
Nombre de transaccions de sòl urbà ¹	4t trim	104	↘	-31,6
Nombre d'habitatges lliures iniciats ¹	4t trim	365	↘	-7,6
Licitació pública T ₁₅ ¹⁵ (milers d'euros constants)	març	3.213	↘	-74,0
Mallorca				
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'euros constants)	abril	20.743	↘	-11,4
Nombre de projectes	abril	229	↘	-20,4
Nombre d'habitatges	abril	74	↘	-31,5
Menorca				
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'euros constants)	abril	1.373	↘	-31,8
Nombre de projectes	abril	39	↘	-14,3
Nombre d'habitatges	abril	4	↘	-9,9
Pitiüses				
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'euros constants)	abril	5.441	↘	-14,2
Nombre de projectes	abril	69	↗	3,8
Nombre d'habitatges	abril	10	↘	-41,6

Fons: COAIB, Ministeri de Foment i elaboració pròpia

¹ Variació interanual en lloc de cicle-tendència

Dades deflactades amb l'índex de preus de la construcció (base gener 2005).

en la sèrie històrica (disponible a l'INE des del 1995). A més, la disminució del preu dels immobles juntament amb el menor capital prestat per part de les entitats bancàries sobre el preu de l'habitatge (actualment es concedeix entorn del 80% de la valoració), es tradueixen en un import mitjà hipotecari inferior al del primer trimestre d'anys anteriors.

Finalment, el **preu de l'habitatge** intensifica el seu ajust en el primer trimestre de l'any, segons les dades publicades pel Ministeri de Foment, i cau un 7,5% interanual. En el mateix període del 2008, el preu del metro quadrat se situava en

2.408,5 euros, mentre que enguany queda en 1.885,7 euros. Aquesta correcció a la baixa es registra sobretot en el preu de l'habitatge de segona mà, que experimenta una reducció interanual més elevada en les compravendes, i que cau un 10,1% en termes interanuals. En canvi, el preu de l'habitatge nou modera la baixada i es redueix un 0,5% respecte al primer trimestre de l'any anterior. L'actual procés de sanejament del sector financer, que ha de reduir l'estoc d'habitatge en els seus balanços, juntament amb la necessitat dels particulars que han de desfer-se dels seus immobles, probablement comportarà una disminució encara més important del preu de l'habitatge en els pròxims mesos.

Taula 20. Indicadors del mercat de l'habitatge

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Compravenda d'habitatges	abril	453	↘	-14,7
Habitatges nous	abril	204	↘	-12,4
Habitatges de segona mà	abril	249	↘	-16,4
Preu mig de l'habitatge lliure (euros/m²)	1r trim	1.885,7	↘	-7,5
Habitatge lliure fins a 2 anys d'antiguitat	1r trim	2.194,5	→	-0,5
Habitatge lliure més de 2 anys d'antiguitat	1r trim	1.789,7	↘	-10,1
Nombre d'hipoteques sobre habitatges	març	659	↘	-37,1
Import d'hipoteques sobre habitatges (milions d'euros)	març	71,4	↘	-39,3
Import mitjà d'hipoteques sobre habitatges (euros)	març	108.402	↘	-3,5
Mallorca				
Preu mig de l'habitatge lliure (euros/m²)				
Palma de Mallorca	1r trim	1.744	↘	-11,9
Manacor	1r trim	1.365	↘	-8,8
Inca	1r trim	1.409	↘	-10,3
Calvià	1r trim	2.267	↘	-11,9
Menorca				
Preu mig de l'habitatge lliure (euros/m²)				
Maó	1r trim	1.626	↘	-12,1
Ciutadella de Menorca	1r trim	2.043	→	1,1
Pitiüses				
Preu mig de l'habitatge lliure (euros/m²)				
Eivissa - vila	1r trim	2.344	↘	-4,1
Santa Eulària del Riu	1r trim	2.457	→	1,2

Fonts: INE, Ministeri de Foment

Taula 21. Creixement del VAB del sector serveis

Taxes de variació interanual del VAB a preus constants (en %)

Anual			Trimestral								
2009	2010	2011	2010 (p)				2011 (a)				2012 (a)
	(p)	(a)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
-2,0	-0,1	1,2	-1,6	-0,5	0,6	0,9	1,0	1,2	1,7	1,0	0,7

p: provisional; a: avanç

Font: Vicepresidència Econòmica, de Promoció Empresarial i d'Ocupació

El VAB del sector dels serveis a les Illes Balears manté, en el primer trimestre del 2012, un creixement moderat del 0,7% i redueix en tres dècimes el ritme del darrer període de 2011. Confirmant, així, una sèrie de set trimestres consecutius amb valors positius.

Al mes de març, el nombre de treballadors del sector dels serveis afiliats a la Seguretat Social a les Illes Balears és de 295.932, la qual cosa representa una disminució interanual del 0,5%. Per illes, Menorca registra la davallada més significativa (4,0%), Mallorca redueix l'afiliació un 0,7%, mentre que les Pitiüses mostren una pujada del 3,7%.

L'hostaleria és l'única activitat amb un augment de l'indicador de l'ocupació.

La facturació de les empreses del sector dels **serveis** al mes de març decreix un 4,6% en relació amb el mateix mes de l'any passat, mentre que en el conjunt de l'Estat la disminució és més forta (5,3%). A les Illes Balears tots els subsectors econòmics registren valors negatius, fins i tot l'hostaleria (5,2%), que havia apuntat els increments més significatius durant els dos primers mesos del 2012. Les empreses de transport i emmagatzematge i les d'informació i comunicacions són les que presenten les davallades més fortes (variació interanual del -9,2% i del -8,6%, respectivament). D'altra banda, l'ocupació en el sector dels serveis registra a les Illes una baixada del 2,2%, molt semblant a la d'Espanya (2,3%). L'hostaleria, amb un augment de l'indicador de l'ocupació del 0,5%, és l'única activitat que presenta valors positius.

Taula 22. Indicadors dels serveis

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Afiliats a la Seguretat Social	març	295.932	➔	-0,5
Mallorca	març	232.912	➔	-0,7
Menorca	març	16.915	⬇	-4,0
Pitiüses	març	28.286	⬆	3,7
Índex xifra de negoci activitat dels serveis	març	77,04	⬇	-4,6
Transport i emmagatzematge	març	82,81	⬇	-9,2
Hostaleria	març	56,03	⬇	-5,2
Informació i comunicacions	març	87,56	⬇	-8,6
Serveis a empreses	març	88,96	⬇	-6,9
Matriculació d'automòbils de turisme per a lloguer (inclou tot terrenys) ¹	maig	2.679	⬇	-4,3

¹ Variació de la matriculació d'automòbils en tendència-cicle

Fonts: TGSS, IBESTAT, Anfac i elaboració pròpia

4.1. Comerç

Al mes de març, el nombre d'afiliats a la Seguretat Social del sector del comerç a les Illes Balears arriba a 65.886, cosa que suposa una variació de tres dècimes percentuals menys que el mes de març de l'any passat. Per illes, les Pitiüses registren un augment de l'1,0%, mentre que a Menorca l'afiliació es redueix un 4,7% i a Mallorca es manté constant.

Durant els darrers mesos s'han emprès mesures des de diferents administracions i organismes amb l'objectiu d'impulsar i dinamitzar l'activitat comercial i recobrar els nivells precedents d'ocupació del sector. En aquest sentit, el Govern de l'Estat aprova a final de maig un reial decret llei que elimina les llicències prèvies a l'obertura i activitat vinculades a establiments comercials de fins a 300 m² ubicats en tot el territori nacional. La nova normativa substitueix el procediment de sol·licitud prèvia de llicències municipals, que obligava el prestador a esperar fins a 24 mesos per poder iniciar l'activitat. Amb el nou règim és suficient la presentació de declaracions responsables o comunicacions prèvies a l'activitat. En aquest sentit, el Consell de Govern de les Illes Balears ha aprovat un conjunt de mesures urgents d'activació econòmica en matèria

d'indústria, energia i altres activitats, que inclou, entre d'altres, la simplificació de tràmits administratius per a l'obertura de negocis («llicència exprés»). S'espera facilitar així l'inici i el desenvolupament d'aquest tipus d'empreses. Finalment, s'ha implantat l'obertura dels comerços de Palma en diumenge, la qual ha tingut una acceptació desigual.

Es produeix una caiguda considerable de les vendes al detall en totes les comunitats autònomes

Al mes d'abril es produeix una caiguda considerable de les **vendes al detall** en totes les comunitats autònomes. La variació interanual de l'índex general de comerç al detall registra una disminució a les Illes Balears del 8,8%. Tot i això, aquesta xifra és una de les menys negatives de l'Estat, on la caiguda és de l'11,3%. Durant el primer quadrimestre de l'any, les Illes Balears són la comunitat autònoma que experimenta el menor descens acumulat: el 3,3% davant el 5,9% d'Espanya. Quant a l'ocupació en el sector, la variació interanual de l'índex de les Illes Balears experimenta una disminució de l'1,7%.

Taula 23 . Indicadors del comerç

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
IASS comerç	març	79,0	↘	-2,2
Índex de vendes al detall (termes constants) ¹	abril	69,9	↘	-8,8
Índex d'ocupació del comerç al detall	abril	92,4	→	-1,7
Afiliats a la SS activitat comerç i reparació	març	65.886	→	-0,3
Mallorca	març	53.778	→	-0,1
Menorca	març	4.809	↘	-4,7
Pitiüses	març	7.299	→	1,0

¹ Preus constants de 2005

Font: IBESTAT, INE, OTIB i elaboració pròpia

4.2. Turisme. Hostaleria

Taula 24. Establiments turístics a les Illes Balears

	Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)	
Pernotacions								
Establiment hotel·ler	abril	2.403.609	↘	-6,6	gener-abril	4.736.623	↘	-2,6
Apartament turístic	abril	180.458	↘	-17,5	gener-abril	286.274	↘	-16,7
Rural	abril	53.977	➡	1,9	gener-abril	94.235	➡	-1,8
Viatgers allotjats								
Establiment hotel·ler	abril	446.770	↘	-7,5	gener-abril	876.649	↘	-4,4
Apartament turístic	abril	30.774	↘	-23	gener-abril	44.634	↘	-20,2
Rural	abril	12.968	↗	6,1	gener-abril	23.455	➡	-0,7
Estada mitjana (dies)								
Establiment hotel·ler	abril	5,4	➡	1,0	gener-abril	5,4	➡	1,8
Apartament turístic	abril	5,9	↗	7,1	gener-abril	6,4	↗	4,3
Rural	abril	4,2	↘	-3,9	gener-abril	4,0	➡	-1,1

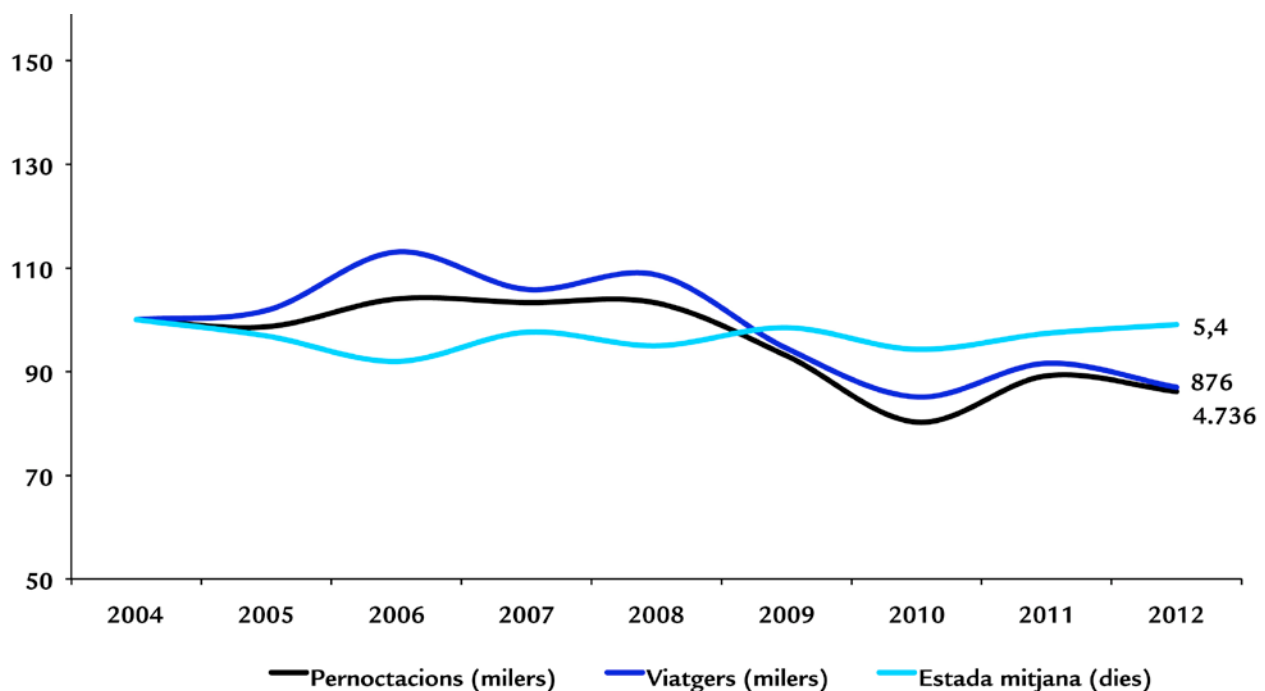
Font: INE

En el primer quadrimestre del 2012 les **pernoctacions** en establiments turístics arriben a 5,1 milions i mostren una variació negativa (-3,5%) respecte de les registrades l'any passat. En els mesos de temporada baixa (d'octubre a març inclòs), la majoria d'indicadors turístics presenten descensos, especialment respecte dels apartaments turístics. S'ha de destacar que els establiments de turisme rural són els únics que mostren resultats positius el quart mes del 2012, amb un increment de l'1,9% interanual. Segons les dades publicades per l'INE, el nivell d'ocupació més elevat per places al mes d'abril es produeix a les Canàries (63,7%), seguides de les Illes Balears, amb el 59%. El nombre de viatgers arribats a les Balears destaca per les seves contínues baixades des de desembre, amb l'única excepció del mes de març. A l'abril, mes en què s'ha celebrat

la Setmana Santa, ha descendit una altra vegada el 7,5%. Entre les causes més importants del descens d'un dels principals mercats emissors, el Regne Unit, destaquen diversos factors. Enguany el 48% dels britànics no anirà de vacances, mentre que el passat any aquest percentatge va ser del 38%. D'altra banda, l'oficina de turisme d'Anglaterra, juntament amb les d'Escòcia, Gal·les i Irlanda del Nord, han llançat una campanya perquè els seus ciutadans gaudeixin de les vacances a la seva terra. Així, d'aquesta manera, s'han promocionat tant els Jocs Olímpics de Londres com del Jubileu de la reina Isabel II.

El nombre de pernoctacions hoteleres de gener a abril descendeix un 2,6% respecte del 2011.

Gràfic 8. Pernoctacions, viatgers i estada mitjana a hotels a les Illes Balears
Acumulat gener-abril (Índex 2004=100)

Font: INE i elaboració pròpia

Taula 25. Hotels i Apartaments per illes

	Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)	
Mallorca								
Pernotacions								
Hotels	abril	2.240.135	↘	-6,2	gener-abril	4.386.130	↘	-2,1
Apartaments	abril	166.935	↘	-19,3	gener-abril	261.201	↘	-18,3
Rural	abril	50.832	↗	2,2	gener-abril	90.136	➡	-1,5
Viatgers allotjats								
Establiment hotel·ler	abril	409.004	↘	-6,5	gener-abril	797.248	↘	-3,3
Apartament turístic	abril	29.152	↘	-23,0	gener-abril	41.131	↘	-20,0
Rural	abril	12.080	↗	6,6	gener-abril	22.019	➡	-1,2
Estada mitjana (dies)								
Establiment hotel·ler	abril	5,5	➡	0,3	gener-abril	5,5	➡	1,2
Apartament turístic	abril	5,7	↗	4,7	gener-abril	6,4	↘	2,2
Rural	abril	4,2	↘	-4,1	gener-abril	4,1	➡	-0,3
Menorca								
Pernotacions hotel·leres	abril	56.074	↘	-10,6	gener-abril	n.d		
Viatgers allotjats en hotels	abril	9.698	↘	-21,3	gener-abril	n.d		
Estada mitjana en hotels (dies)	abril	6	↗	13,6	gener-abril	n.d		
Pitiüses								
Pernotacions hotel·leres	abril	107.399	↘	-12,0	febrer-abril	219.068	↘	-9,3
Viatgers allotjats en hotels	abril	28.068	↘	-16,1	febrer-abril	52.275	↘	-12,1
Estada mitjana en hotels (dies)	abril	3,8	↗	4,9	febrer-abril	4,2	↗	3,2

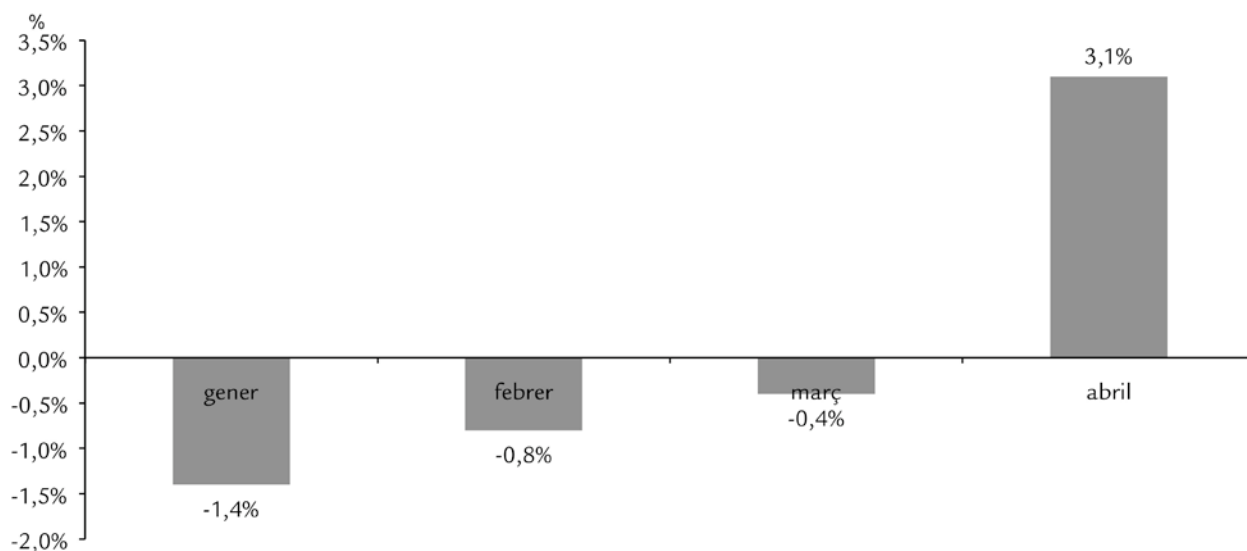
Font: INE

n.d.: no disponible

En les xifres acumulades de l'any, el nombre de viatgers a les Illes Balears trenca la dinàmica dels mesos anteriors i decreix el 4,4% en establiments hotel·lers. A causa que el ritme de creixement del nombre de viatgers és similar al de les pernoctacions, a l'abril l'estada mitjana roman estable i arriba a 5,4 dies en hotels. El nombre de persones que varen pernoctar en apartaments turístics es redueix una cinquena part al llarg

dels mesos de gener a abril. L'estada mitjana s'incrementa el 7,1% aquest mes i pràcticament arriba a 6 dies de mitjana.

En el gràfic 8 s'observa l'evolució històrica de pernoctacions, viatgers i estada mitjana dels establiments hotel·lers. Després dels mínims registrats l'any 2010, les pernoctacions i els viatgers fins a l'abril mostren un comportament a la baixa després

Gràfic 9. Variació interanual dels preus hotel·lers a les Illes Balears

Font: INE

dels repunts del 2011. D'altra banda, i a causa del descens més intens en el nombre de viatgers que en el de pernoctacions, l'estada mitjana s'incrementa i assolix màxims històrics, ja que arriba a 5,4 dies.

Els indicadors turístics de la temporada baixa decreixen a tot l'arxipèlag balear.

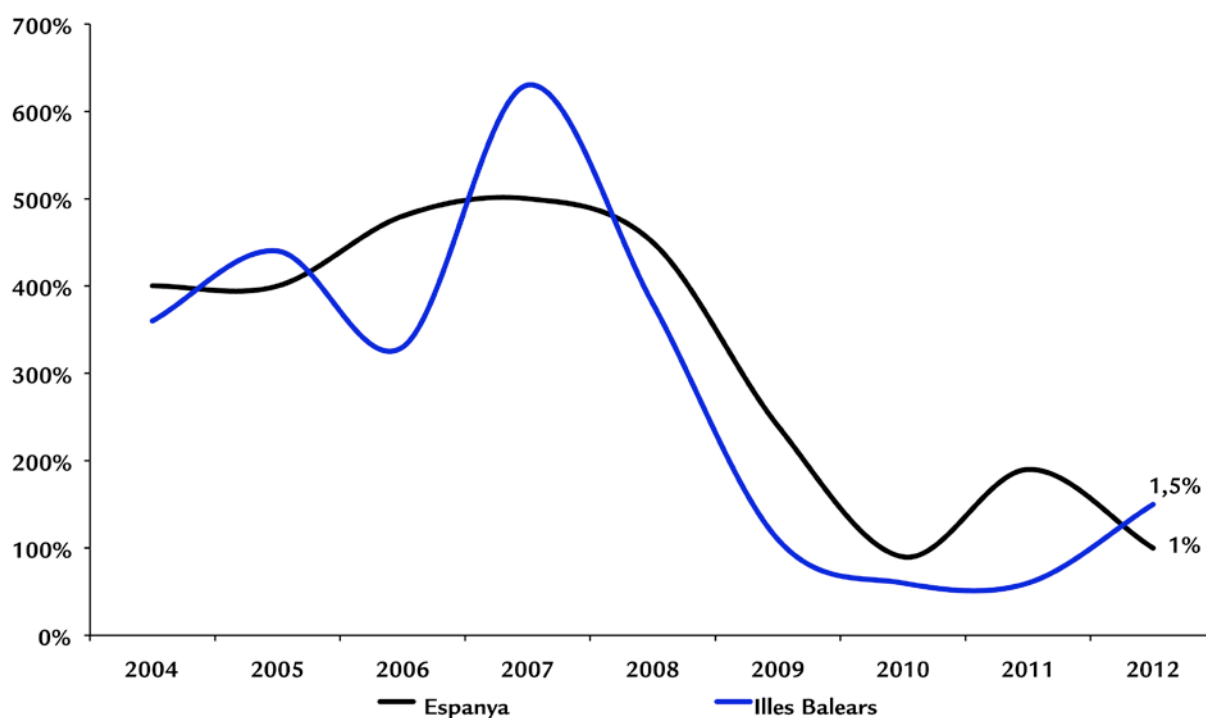
Per illes, cal destacar que a **Mallorca**, malgrat que el nombre de pernoctacions al mes d'abril arriba a 4,3 milions, representa una variació interanual negativa (-2,1%). El nombre de viatgers evoluciona de manera paral·lela i també decreix respecte del 2011 (-3,3%). S'ha de remarcar que Mallorca i Barcelona han estat les destinacions amb un grau d'ocupació més elevat al mes d'abril. A **Menorca** cauen tots els indicadors, excepte

el de l'estada mitjana, que s'incrementa el 13,6% i arriba a 6 dies. Les **Pitiüses** mostren un comportament similar: decreixen les pernoctacions i els viatgers i s'incrementa l'estada mitjana fins a 4 dies (el 3,2% de febrer a abril).

A l'abril es produeix un ajust positiu dels preus hotelers.

Segons les dades publicades per l'INE, la taxa de variació dels preus hotelers a les Balears se situa en el 3,1% a l'abril, una variació positiva que no es produïa des de feia cinc mesos. D'altra banda, en l'àmbit nacional la taxa interanual se situa en el -0,1%, superior en 0,2 punts a l'obtinguda el mes anterior i una dècima més elevada que la registrada fa un any.

Gràfic 10. Variació interanual de l'IPC de restaurants, bars i cafeteries (abril)

Font: INE i elaboració pròpia

Els preus de restaurants i cafès es mantenen a les Balears.

Quant als preus de l'oferta complementària (restaurants, bars i cafès), en el gràfic 10 s'observa que la variació interanual dels preus de consum a la nostra comunitat és de l'1,5% al mes d'abril. L'afluència més elevada de visitants a les Illes Balears fa que els preus dels establiments de restauració es mantenguin i no arribin a mostrar variacions interanuals negatives. La mitjana de l'IPC d'Espanya d'aquesta activitat a l'abril es manté estable (1%).

Les destinacions turístiques que competeixen amb les Balears presenten una evolució negativa, i decreix el nombre de tu-

ristes internacionals que les visiten respecte de l'any anterior. Els principals països receptors mostren descensos superiors als observats a les Illes Balears (-2,9%). Destaca Croàcia, única destinació amb una pujada interanual significativa en el primer trimestre de l'any (6,1%). Aquests resultats són una mostra de com s'està diluint l'impacte positiu per a Espanya després dels conflictes registrats a Tunís i Egipte, entre d'altres. Així, al mes de febrer es va incrementar gairebé el 40% el nombre de turistes estrangers que van entrar a Tunís. L'abril del 2012 Egipte ha rebut un 30% més de visitants internacionals respecte del mateix mes del 2011 i enllaça quatre mesos de fortes pujades que deixen enrere els retrocessos del 2011. Un mercat que mostra cada vegada més interès per les Illes Balears és el rus, que es consolida com a mercat emergent més influent i enguany s'espera un augment del 20% en la demanda del mercat.

Taula 26. Turistes estrangers, comparació amb altres destinacions

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears	gener-abril	1.094.317	↘	-2,9
Canàries	gener-abril	3.656.843	↘	-0,9
Andalusia	gener-abril	1.831.123	↘	-7,4
Comunitat Valenciana	gener-abril	1.143.754	↘	-10,5
Malta	gener-abril	327.341	↘	-7,0
Xipre	gener-abril	292.678	↘	-5,1
Croàcia	gener-març	636.679	↗	6,1
Turquia	gener-març	4.219.161	↘	-4,1

Font: IET, Instituts Estadístics

4.3. Turisme. Transport i comunicacions

Taula 27. Afiliats a la Seguretat Social

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Transport i Emmagatzematge	març	19.426	↘	-3,3
Mallorca	març	16.138	↘	-3,3
Menorca	març	1.064	↘	-2,7
Pitiüses	març	2.175	→	1,2
Informació i Comunicació	març	5.733	↘	-11,8
Mallorca	març	5.120	↘	-12,4
Menorca	març	266	↘	-11,0
Pitiüses	març	336	→	-0,6

Font: TGSS i elaboració pròpia

L'evolució del nombre d'afiliats durant els primers mesos de l'any 2012, tant en les branques de transport i emmagatzematge com en les d'informació i comunicacions, és negativa respecte de l'any 2011. Així, tal com mostra la taula 27, el nombre d'afiliats d'informació i comunicacions és de prop de 5.700 persones, la qual cosa suposa una variació negativa (-11,8%) respecte de la xifra de l'any passat. Així mateix, els afiliats al transport i emmagatzematge sumen 19.426 persones al març, la qual cosa suposa un descens d'un 3,3% respecte de l'any 2011.

S'ha de tenir en compte que en el conjunt dels primers mesos de l'any el nombre de passatgers arribats per via aèria decreix en termes interanuals. Això implica una altra vegada un canvi de tendència en el sector respecte del repunt de l'any 2011 després d'anys de descensos.

En els primers mesos del 2012 cau el nombre de passatgers.

S'ha de destacar que a l'abril, mes en què s'ha celebrat la Setmana Santa, hi ha hagut un descens en el nombre de passatgers arribats a les Illes Balears. Les revoltes esdevingudes a Tunis el mes de gener de l'any passat, les quals es van estendre ràpidament a Egipte i Líbia, varen desviar turistes cap a les Illes Balears i es va recuperar la xifra de quatre milions de tu-

ristes a final del 2011. La influència de l'anomenada *primavera àrab* s'està diluint perquè els conflictes i les revoltes s'acaben. Arran d'això, aquestes destinacions competidores recuperen quota de mercat.

El nombre de passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria torna a mostrar símptomes d'atonía. El primer quadrimestre de l'any s'assoleix la xifra de 2,5 milions, un 4,4% per sota de les dades dels mateixos mesos del 2011. D'aquesta manera, es torna a consolidar l'evolució negativa del transport de passatgers després dels increments de l'any passat. Tots els mercats emissors mostren un comportament negatiu en l'arribada de passatgers per via aèria a les Illes Balears fins a l'abril. Quant al passatge domèstic, el de més pes, decreix significativament (el -6,7% interanual). Els d'origen alemany (segon en importància) i britànic també mostren un comportament negatiu en aquest període (-2,7% i -4,1%, respectivament).

Cau el passatge nacional, britànic i alemany.

S'ha d'assenyalar que la resta de passatgers d'altres països també han decrescut considerablement respecte del mateix període de l'any passat. Una excepció de passatge que no segueix aquesta tendència negativa és el d'origen rus, que suposa un augment de la diversificació dels mercats d'origen. A més, sembla que mal-

Taula 28. Passatgers arribats via aèria segons origen de vol

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears	gener-abril	2.502.338	↘	-4,4
Espanya	gener-abril	1.281.025	↘	-6,7
Alemanya	gener-abril	673.621	↘	-2,7
Regne Unit	gener-abril	235.683	↘	-4,1
Itàlia	gener-abril	20.500	↘	-12,3
Suïssa	gener-abril	67.727	↗	2,6
França	gener-abril	37.362	→	-1,9
Mallorca	gener-abril	2.045.983	↘	-3,7
Espanya	gener-abril	888.048	↘	-7,1
Alemanya	gener-abril	665.890	↘	-2,3
Regne Unit	gener-abril	206.663	↘	-3,4
Itàlia	gener-abril	6.289	↘	-3,0
Suïssa	gener-abril	67.454	↗	2,5
França	gener-abril	34.117	↗	3,5
Menorca	gener-abril	133.500	↘	-17,2
Espanya	gener-abril	125.327	↘	-17,7
Alemanya	gener-abril	4	↗	33,3
Regne Unit	gener-abril	7.853	↘	-5,1
Itàlia	gener-abril	12	↘	-90,8
Suïssa	gener-abril	6	↗	50,0
França				
Pitiüses	gener-abril	267.650	→	1,2
Espanya	gener-abril	7.727	↘	-25,9
Alemanya	gener-abril	21.167	↘	-10,0
Regne Unit	gener-abril	14.199	↘	-15,3
Itàlia	gener-abril	273	↗	45,2
Suïssa	gener-abril	3.239	↘	-36,4
França	gener-abril	73.526	↗	34,2

Font: AENA i elaboració pròpia

grat la crisi les Illes Balears continuen sent una destinació d'interès per als passatgers d'aquest mercat internacional i per això enguany s'espera un augment del 40% en la demanda.

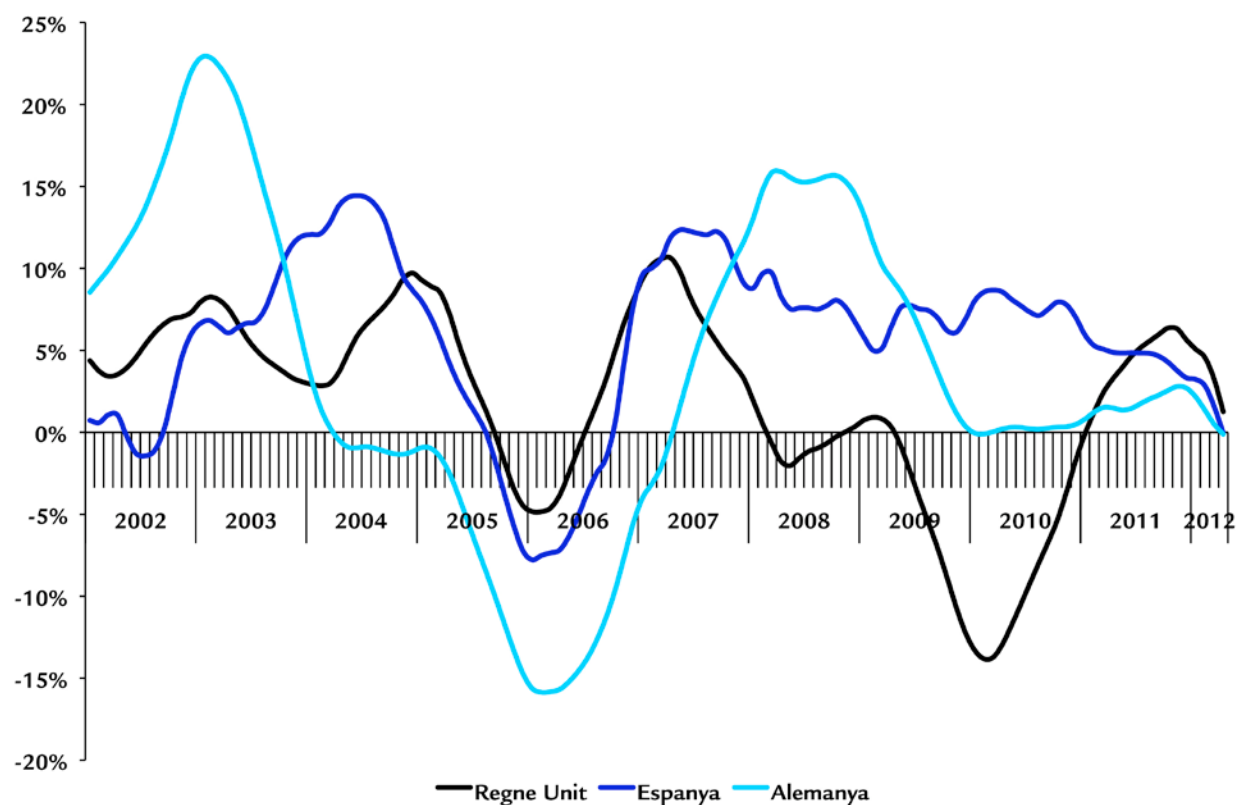
Pel que fa a l'evolució del trànsit aeri per illes, el nombre de passatgers arribats decreix significativament a tot l'arxipèlag. A Mallorca i a les Pitiüses les xifres fins a l'abril mostren descensos interanuals del 3,7% i del 2,5%, respectivament. A Menorca cau d'una manera més notable (-17,2%), on els passatgers nacionals —un dels seus principals mercats emissors juntament amb el britànic— descendeixen el 17,7%.

S'ha de destacar que la pujada de les taxes aèries —que s'han duplicat en set anys— ha influït negativament en el trànsit de l'aeroport de Son Sant Joan. La rendibilitat per a les línies aèries es redueix i han d'abandonar rutes i eliminar freqüències. D'altra banda, i després d'un hivern amb caigudes en el transport, la companyia aèria de baix cost Volotea estrena aquesta temporada set rutes des de Palma. Lufthansa inaugura també un vol directe des de Palma a Berlín.

El nombre de creueristes i el de passatgers arribats en línia regular cauen a l'abril.

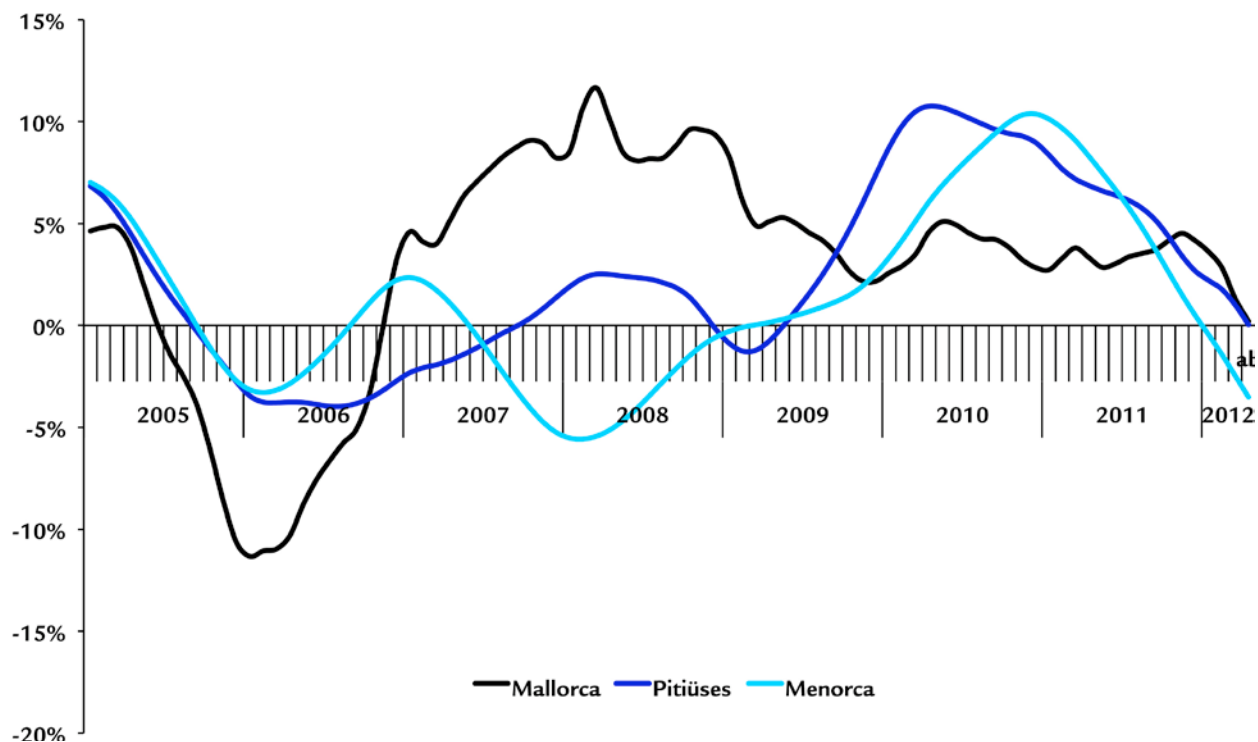
Els passatgers que arriben per via marítima a les Balears presenten un comportament similar als que arriben en creuers turístics i en línia regular. D'una banda, al mes d'abril el nombre de creueristes presenta una evolució a la baixa, amb 93.153 passatgers, xifra que reflecteix un descens d'un 17,2% respecte del mes d'abril del 2011. Per ports d'arribada, descendeixen els passatgers de creuers turístics a Mallorca, i s'incrementen els de Menorca (55,2%) i els de les Pitiüses (4,3%). A causa dels descensos de passatgers en creuers turístics, la Comissió de Turisme del Parlament ha aprovat iniciatives encaminades a incentivar i reforçar el turisme nàutic i de creuers, sobretot al port de Palma, en el qual enguany s'han programat menys arribades. Al mes d'abril el trànsit per línia regular disminueix a totes les illes de l'arxipèlag, on es registra un descens d'un 13,7% respecte al mateix mes de l'any passat. El descens és especialment intens als ports

Gràfic 11. Passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria segons origen de vol. Cicle tendència

Font: AENA i elaboració pròpia

Gràfic 12. Passatgers arribats per via aèria per illes. Cicle tendència

Font: AENA i elaboració pròpia

Taula 29. Passatgers arribats via marítima

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Línea regular (excepte de Formentera a Eivissa)	abril	263.139	↘	-13,7
Creuers turístics	abril	93.153	↘	-17,2
Mallorca				
Línea regular	abril	72.396	↘	-13,5
Creuers turístics	abril	74.927	↘	-22,6
Menorca				
Línea regular	abril	7.227	↘	-40,5
Creuers turístics	abril	5.505	↗	55,2
Pitiüses				
Línea regular excepte de Formentera a Eivissa	abril	109.023	↘	-17,2
Línea regular, Formentera	abril	74.493	↘	-3,9
Creuers turístics	abril	12.721	↗	4,3

Fonts: Ports de Balears i elaboració pròpia

de les Pitiüses, on es registra un 17,2% menys de passatgers que l'abril del 2011. El transport de mercaderies marítimes, que inclou la major part del volum de les mercaderies que arriben a les Illes Balears, es manté estable al mes d'abril (-1,4%) respecte del mateix mes del 2011. Per illes, les mercaderies transportades per via marítima aquest mes de l'any s'incrementen a Mallorca (el 3,7% interanual més), mentre que a Menorca i les Pitiüses minven el 21,6% i el 6,4%, respectivament. En les xifres acumulades fins a l'abril les mercaderies s'incrementen el 3%.

Les mercaderies transportades per via aèria continuen mostrant signes negatius.

El transport de mercaderies per via aèria manté els resultats negatius a les Balears després dels continus descensos de l'any passat. Les tones transportades al mes d'abril cauen a tot l'arxipèlag respecte del mateix període del 2011: a Mallorca, el 9,8%; a Menorca, el 14,3%, i a les Pitiüses, el 13%.

Taula 30. Transport de mercaderies. Tones embarcades i desembarcades

	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-12} (%)	
Illes Balears				
Marítim	abril	923.277	➡	-1,4
Aeri	abril	1.362,1	⬇	-10,0
Mallorca				
Marítim	abril	678.909	↗	3,7
Aeri	abril	1.079,5	⬇	-9,8
Menorca				
Marítim	abril	57.948	⬇	-21,6
Aeri	abril	134,2	⬇	-14,3
Pitiüses				
Marítim Eivissa	abril	161.889	⬇	-6,4
Marítim Formentera	abril	24.531	➡	-0,3
Aeri	abril	148,4	⬇	-13,0

Font: Ministeri de Foment, Ports de Balears i elaboració pròpia

4.4 Mediació financera

Taula 31. Indicadors de mediació financera

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T ^t _{t-12} (%)	
Nombre d'hipoteques constituïdes	març	1.170	↘	-29,8
Mallorca	març	962	↘	-24,5
Menorca	març	89	↘	-28,4
Pitiüses	març	119	↘	-29,9
Import de noves hipoteques (milions d'euros)	març	132	↘	-31,7
Nombre d'efectes impagats	abril	3.105	↘	-5,5
Import d'efectes impagats (milions d'euros)	abril	8,1	↘	-12,5
% efectes impagats sobre vençuts	abril	4,3%	↗	-
Nombre d'empreses en concurs de creditors ¹	1r trim	69	↗	7,8
Dipòsits (milions d'euros)	4t trim	19.629,2	↘	-6,0
Crèdits (milions d'euros)	4t trim	44.999,7	↘	-2,8
Nombre d'oficines d'entitats financeres	4t trim	1.151	↘	-4,1
Afiliats a la SS activitat intermediació financera ¹	abril	7.952	↘	-4,9
Mallorca ¹	març	7.377	↘	-5,2
Menorca ¹	març	141	↗	2,2
Pitiüses ¹	març	476	↘	-6,1

Fonts: BE, INE, IBESTAT, TGSS i elaboració pròpia

¹ Taxa de variació interanual

El procés de reestructuració del sistema financer espanyol es va iniciar el 2010 i ha continuat amb el sanejament impulsat pel Govern a principi de febrer. Després d'augmentar les provisions dels crèdits vinculats a la construcció, el Govern aprova al mes de maig un segon real decret de sanejament financer, en el qual també insta la banca a incrementar les provisions per als crèdits no problemàtics. En aquest context, es destaca la incapacitat d'un dels principals bancs del país, Bankia, d'afrontar la neteja del seu balanç contra resultats i augmentar el seu capital, ateses les pèrdues que registra. Per tot això, al maig es nacionalitza l'entitat en un entorn d'incertesa sobre l'abast de l'ajuda que requerirà la banca espanyola per recapitalitzar-se, motiu pel qual el Govern encarrega una valoració independent de la cartera creditícia dels bancs. A més, l'FMI també analitza el sector i fa una primera estimació de l'ajuda necessària. Davant la dificultat de l'economia espanyola per afrontar tota sola la recapitalització bancària, a principi de juny el Govern sol·licita a Europa una línia de crèdit destinada a sanejar la banca, en condicions més favorables que les del mercat. Encara que els detalls es concretaran a final de juny, es tracta d'un préstec de fins a 100.000 milions d'euros per als bancs que necessitin una injecció de capital (entorn del 30% de les entitats), i que s'injectarà a través del FROB (Fons de Reestructuració Ordenada Bancària). A canvi d'aquesta ajuda al sector, les autoritats comunitàries vigilaran que el procés es dugui a terme adequadament.

L'ajuda europea està destinada a sanejar una part del sistema financer.

En aquest context, el Banc Central Europeu manté al juny els tipus d'interès en l'1% des del novembre del 2011, la qual cosa es tradueix en una disminució gradual de l'**euríbor**, que se situa al mes de maig en l'1,27% (el mateix mes de l'any anterior, era del 2,15%). Aquest descens es trasllada, a mesura que es

van revisant, a les quotes hipotecàries, la qual cosa és positiva per a les llars, atès l'entorn de més despesa d'aquest inici d'any (per l'augment de la pressió fiscal, la pujada del llum i els carburants, etc.).

Els indicadors del sector financer disponibles per a les Illes Balears evidencien el moment pel qual passa el sector: reestructuració bancària, restricció del crèdit i increment de la morositat.

El nombre de **sucursals bancàries** a les Balears és de 1.151 a final del 2011, xifra que suposa prop de 50 oficines menys que un any enrere, a causa del procés de concentració i sanejament que vivia el sector en aquell moment i que s'ha intensificat en la primera meitat del 2012. Així mateix, l'afiliació a la Seguretat Social en activitats financeres també acusa l'ajust del sector i cau el 4,9% interanual al mes d'abril. Aquesta disminució del nombre de treballadors en entitats financeres no es produeix a totes les illes, ja que malgrat que cau el nombre d'afiliats a Mallorca i Eivissa, tant a Menorca com a Formentera es mantenen al mes de març respecte del mateix període de l'any anterior.

Els **dipòsits** en entitats financeres a les Balears intensifiquen la caiguda en el darrer trimestre del 2011 i disminueixen el 7,1% en termes interanuals. El descens més important té lloc en els dipòsits a la vista (-8,6%), mentre que els dipòsits d'estalvi es mantenen (-0,4%).

El **crèdit concedit** a les Illes Balears disminueix en el darrer trimestre de l'any un 2,6% interanual, i ja suma cinc trimestres consecutius de disminució. És la primera vegada que s'observa aquesta reducció creditícia en les dades disponibles al Banc d'Espanya des del 1987. Aquesta nova caiguda interanual es registra en el crèdit a empreses i llars (-3,0%), mentre que el crèdit a l'Administració s'incrementa un trimestre més (2,4%) en el conjunt de les Balears. Per a l'agregat nacional, en el

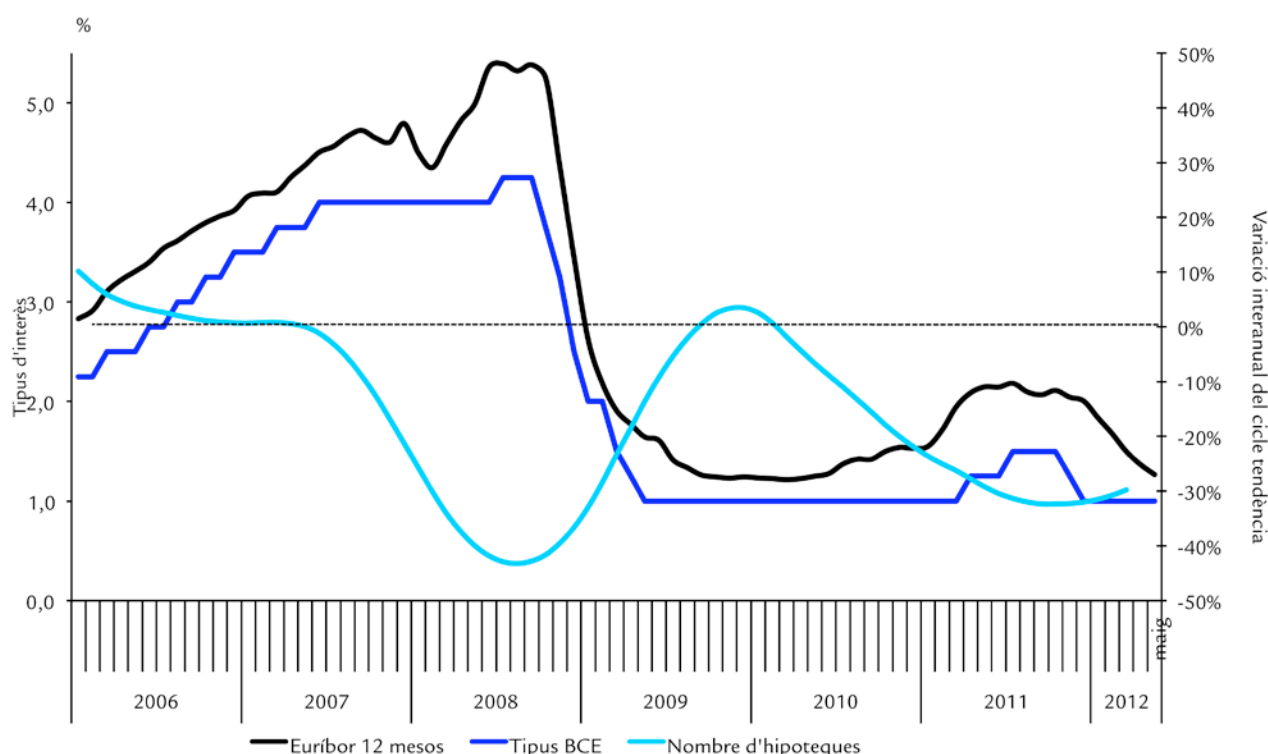
quart trimestre el crèdit també es contreu per al sector privat. En particular, cau el 4,2% en termes interanuals per a les empreses, i el 2,3% per a les llars (especialment, el crèdit al consum de béns duradors).

El nombre d'**hipoteques concedides** continua descendent en el primer trimestre del 2012. En els tres primers mesos de l'any es concedeixen 4.046 hipoteques, un 33,9% menys que en el mateix període de l'any anterior. El crèdit hipotecari retrocedeix un mes després de l'altre de manera que la quantia prestada

en el primer trimestre de l'any, 495,0 milions d'euros, suposa una reducció del 32,7% en termes interanuals. Comparat amb l'import de les hipoteques concedides en el primer trimestre del 2008, 1.994,5 milions, es pot apreciar la marcada reducció de l'activitat hipotecària en els darrers anys, estretament relacionada amb la caiguda del mercat de l'habitatge.

El crèdit per al sector privat es continua reduint en el primer trimestre.

Gràfic 13. Evolució dels tipus d'interès i de les hipoteques

Fons: BE, Euríbor, INE i elaboració pròpia

El finançament empresarial mitjançant **efectes comercials** a les Balears continua disminuint el 2012. Així, l'import dels efectes de comerç vençuts decreix en termes interanuals durant l'inici de l'any. A l'abril, la quantia vençuda se situa en 126,6 milions d'euros, quan un any enrere era de 135,0 milions (i l'abril de 2008, arribava a 335,0 milions d'euros). Per la seva banda, l'import dels efectes de comerç impagats, encara que enguany alterna mesos de pujada i de baixada, disminueix en el primer quadrimestre en termes interanuals, la qual cosa permet que baixi el percentatge d'efectes comercials impagats al mes d'abril fins al 4,3%, després d'arribar al 5% en els mesos anteriors. No obstant això, el percentatge d'efectes impagats encara se situa per sobre del d'abril del 2011 (el 4,0%).

La **ràtio de morositat** del sector privat (empreses i llars) continua a l'alça i arriba al 8,3% al mes de març per al conjunt d'Espanya, mentre que en el mateix mes de l'any passat se situava en el 6,2%. Aquest acusat increment de la morositat es deu al fet que el volum de crèdit concedit es redueix al mateix temps que augmenta el crèdit que es converteix en morós cada mes.

Aquest context de dificultat financera, unit a la caiguda de la demanda interna, determina que moltes empreses tinguin problemes per continuar la seva activitat. Com a mostra, el nombre d'**empreses en concurs de creditors** en el conjunt de les Balears creix un trimestre més i se situa en 69 empreses. La major part de les empreses concursades pertanyen, com en trimestres anteriors, al sector de la construcció (21). A continuació, el segueixen les empreses de comerç (15).

4.5. Serveis empresarials i activitat immobiliària

Taula 32. Indicadors dels serveis empresarials i immobiliaris

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Índex d'activitat dels serveis empresarials				
Índex xifra de negoci	abril	92,04	↘	-17,0
Índex d'ocupació	abril	92,22	↘	-6,9
Afiliats a serveis empresarials	març	42.005	→	-1,1
Mallorca	març	36.550	→	-1,5
Menorca	març	1.818	↘	-3,1
Pitiüses	març	3.637	↗	3,9
Afiliats a activitats immobiliàries	març	2.782	↗	4,1
Mallorca	març	2.228	↗	4,4
Menorca	març	190	↘	-3,6
Pitiüses	març	364	↗	9,6

Fons: Ibestat, TGSS i elaboració pròpia

D'acord amb l'indicador d'activitat del sector dels serveis (IASS) publicat per l'Ibestat, l'abril del 2012 l'índex de la xifra de negoci dels serveis empresarials a les Illes Balears és un 17% inferior a la d'abril de l'any passat. En termes interanuals, aquesta dada és força negativa si la comparem amb els mesos anteriors, més encara perquè al gener es registrà una taxa positiva del 3% respecte del mateix mes del 2011. No obstant això, una variació intermensual del 3,7% a l'abril mostra signes de recuperació. Pel que fa a l'índex d'ocupació dels serveis empresarials, també presenta una taxa interanual negativa del 6,9%. Les taxes de variació intermensuals de l'ocupació, que estan molt condicionades per l'efecte estacional, mostren una taxa negativa al gener (-6,5%), però es va recuperant durant els mesos posteriors fins a l'abril del 2012, moment en què la variació ja és positiva (l'1%).

Al mes de març del 2012, el nombre d'afiliats en el sector dels serveis empresarials per al conjunt de les Illes Balears és de 42.005 persones. Si bé aquesta dada no representa gaire variació en termes interanuals, les dades intermensuals sí mostren un augment del 3,3%. Per illes, les Pitiüses continuen sent les més dinàmiques, amb un 3,9% més el març d'enguany que en el mateix mes de l'any anterior. Tant Mallorca com Menorca tenen menys nombre d'afiliats, i la segona destaca amb una taxa de variació interanual negativa del 3,1%.

Amb l'entrada en vigor l'1 de gener d'enguany de la nova Llei concursal (Llei 38/2011, de 10 d'octubre, de reforma de la Llei 22/2003, de 9 de juliol —BOE núm. 245, d'11 d'octubre), no disminueix el nombre de concursos de creditors. Segons l'estadística de procediments concursals elaborada per l'INE, en el primer trimestre del 2012 el nombre de deutors concursats a les Illes Balears és de 79, un 9,7% més que en el mateix període de l'any 2011. D'aquests, 69 són empreses, un 9,5 % més que el 2011, i la resta de deutors són persones físiques sense activitat econòmica, que augmenten l'11,1%. Segons aquesta estadística, el 72,2% dels concursos corresponen a les societats de responsabilitat limitada. Més d'un terç del total d'empreses concursades a les Illes Balears té com a activitat principal la construcció i la promoció immobiliària, seguides de les empreses dedicades al comerç a l'engròs (22,28%). En termes interanuals, mentre que la construcció i la promoció immobiliària no presenten gaire variació, el nombre de concursos de creditors augmenta més

del 100% pel que fa al comerç, però disminueix per a l'hoteleria (-28,6%). Per volum de negoci, les empreses amb una xifra de negoci inferior a dos milions d'euros i amb pocs assalariats són les més damnificades.

A l'Estat espanyol, el nombre de deutors concursats en el primer trimestre d'any és de 2.224 empreses, un 21,5% més que en el primer trimestre de l'any 2011. Un total de 266 són persones físiques sense activitat empresarial, l'1,5% més interanual. Segons el tipus d'empresa, les societats de responsabilitat limitada són les empreses més concursades (26%) entre el total de concursades, que augmenta el 25% interanual en el primer trimestre de l'any. Aquest agreujament de la situació financera de les empreses dificulta el pagament dels serveis exteriors que contracten i, per tant, l'activitat dels serveis empresarials.

La constitució de societats mercantils augmenta el 16% fins a l'abril del 2012 per al conjunt de les Illes Balears.

Segons dades de l'Ibestat, el nombre acumulat de societats mercantils constituïdes fins al mes de d'abril és de 975 per al conjunt de les Illes Balears, un 16% més que l'acumulat fins al mes d'abril de l'any 2011. Per tipologia, 971 són societats limitades, que augmenten el 16,3% interanual, mentre que les societats anònimes disminueixen el 20%.

L'índex de confiança empresarial harmonitzat (ICEH) publicat per l'INE en el segon trimestre de 2012 augmenta 1,39 punts respecte del primer trimestre d'any. Es redueix, per tant, la desconfiança dels empresaris espanyols. No obstant això, per al pròxim trimestre només el 8% dels establiments comercials són optimistes davant el futur del negoci, mentre que el 43% són pessimistes.

L'afiliació a les Illes Balears en el conjunt d'activitats immobiliàries creix el 4,1 % interanual, amb 2.782 ocupats el mes de març del 2012. Malgrat que tant les taxes d'afiliats interanuals (4,1%) com les intermensuals (2,4%) són positives, és patent l'alentiment en el creixement del nombre d'afiliats. Per illes, mentre que Mallorca i les Pitiüses presenten dades

positives, a Menorca el nombre d'afiliats en aquest sector no es recupera i disminueix fins al 3,6 % interanual.

Segons dades del Ministeri de Foment, el nombre total de transaccions d'habitatges en el primer trimestre del 2012 per a les Illes Balears és de 1.519, un 12,1% menys que en el trimestre de l'any passat. La caiguda és superior si comparem les dades amb el nombre de transaccions del quart trimestre de l'any 2011, quan es registraren 2.726 compravendes d'habitatges, la qual cosa suposa una caiguda intertrimestral del 44,3%. Quant a la tipologia d'habitatge, les transaccions d'habitatges nous són 302 en el primer trimestre d'any, un 26,5% menys que en el primer trimestre de l'any 2011 i el 62,5% menys intertrimestral. La compravenda d'habitatges

de segona mà també disminueix però no tant. Així, s'arriba a 1.217 transaccions, xifra que representa un 7,6% menys en el primer trimestre del 2012, si la comparem amb la del mateix període del 2011, i el -36,6% intertrimestral.

Segons dades de l'INE, el mes de març del 2012 es constitueixen 1.170 hipoteques sobre finques rústiques i urbanes a les Illes Balears, un 28% menys que en el mateix mes de l'any anterior. Pel que fa a les dades intermensuals, si bé el gener del 2012 remuntaren respecte del desembre del 2011, el març d'enguany les hipoteques constituïdes són un 22,5% menys que el mes anterior. Amb tot, el mercat immobiliari continua immers en l'atonía i la seva dependència del sistema financer dificulta la recuperació.

4.6. Altres serveis

Taula 33. Ocupats en altres serveis

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Balears				
Activitats sanitàries i serveis socials	març	29.837	↘	-2,3
Altres serveis socials	març	20.240	➡	-1,6
Administració pública	març	19.441	↘	-5,6
Educació	març	17.192	➡	-0,1
Serveis de la llar	març	10.284	↘	-2,9
Mallorca				
Activitats sanitàries i serveis socials	març	25.500	↘	-2,6
Altres serveis socials	març	16.482	➡	-1,2
Administració pública	març	15.934	↘	-5,6
Educació	març	15.633	➡	-0,4
Serveis de la llar	març	8.304	↘	-4,0
Menorca				
Activitats sanitàries i serveis socials	març	1.714	↘	-5,7
Altres serveis socials	març	1.523	↘	-3,7
Administració pública	març	1.872	↘	-6,2
Educació	març	645	➡	-1,4
Serveis de la llar	març	476	↘	-10,7
Pitiüses				
Activitats sanitàries i serveis socials	març	2.623	↗	2,9
Altres serveis socials	març	2.235	↘	-3,2
Administració pública	març	1.635	↘	-4,4
Educació	març	914	↗	5,1
Serveis de la llar	març	1.504	↗	8,4

Fonts: TGSS i elaboració pròpia

Al mes de març, el nombre d'afiliats a les Illes Balears en **activitats sanitàries i serveis socials** és de 29.837 persones, amb una variació interanual negativa del 2,3% que baixa a totes les illes. L'afiliació a Menorca baixa el 5,7% interanual el març del 2012, mentre que es manté encara positiva a les Pitiüses (2,9%).

Segons dades de l'Institut Nacional d'Estadística, el 2011 el nombre de metges col·legiats a les Illes Balears és de 4.996, un 1,1% més que el 2010. D'aquests, 2.913 són homes, i

2.081, dones. Pel que fa al nombre de diplomats en infermeria, augmenta l'1,9% interanual. En tots dos casos es registra una taxa de creixement inferior a la del conjunt d'Espanya, amb l'1,3% i el 2,1%, respectivament, de creixement interanual.

El 22 d'abril de 2012 entra en vigor el Reial decret llei 16/2012, de 20 d'abril, de mesures urgents per garantir la sostenibilitat del Sistema Nacional de la Salut i millorar la qualitat i seguretat de les prestacions. Entre aquestes

mesures destaca el copagament, que s'estableix només per a les medecines, no per rebre assistència pública, que és gratuïta per a les persones que disposen de targeta sanitària. Pel que fa als immigrants extracomunitaris sense papers, encara que estiguin empadronats només tindran dret a les urgències, no a consulta o tractaments habituals, llevat dels infants i les embarassades. No obstant això, s'estableix un règim transitori fins al 31 d'agost del 2012. Els pensionistes, que fins ara disposaven gratuïtament de les medecines i tot i haver-hi limitacions mensuals d'entre 8 i 60 euros, hauran de pagar entre el 10% i el 60% del preu del medicament, depenent de la renda, mentre que la resta dels ciutadans pagaran entre el 40% i el 60%. Els malalts crònics continuaran com fins ara (paguen el 10%) i per als aturats sense prestació se'n manté la gratuïtat. A banda de tot això, alguns medicaments per símptomes lleus ja no se subvencionaran i es revisarà el catàleg de prestacions bàsiques. Aquestes mesures estatals són bàsiques i han de ser adoptades per les comunitats autònomes. Concretament i pel que fa a la prestació farmacèutica, el termini acaba el 30 de juny del 2012.

El Reial decret llei 16/2012, de 20 d'abril, imposa mesures per racionalitzar certes prestacions.

En el marc del Pla per a l'Equilibri Econòmic de les Illes Balears, s'han presentat el maig de 2012 tot un seguit de mesures que garanteixen la sostenibilitat del sistema i que eviten el copagament sanitari, distint del farmacèutic. Aquest Pla per a l'Equilibri en l'àmbit sanitari ha de permetre garantir la viabilitat financera del sistema sanitari i així mantenir la qualitat dels serveis.

Segons dades de l'IBest, el nombre de persones amb targeta sanitària al conjunt de les Illes Balears el 2012 és d'1.035.336, un 0,4% més que el nombre que es registrava a final de l'any passat. Destaca pel fet que l'any 2011 es registrà el primer descens en el nombre de targetes sanitàries des del 2004. Per grups d'edat, el nombre d'homens amb targeta sanitària s'incrementa si es compara amb el nombre de dones a partir de 65 anys. Les noves targetes sanitàries que s'expedeixen són electròniques, amb un xip d'identificació que garanteix una continuïtat assistencial correcta. Els que no tinguin accés a assistència pública perquè no disposen de targeta sanitària (aturats sense subsidi ni certificat de pobresa, estrangers sense targeta sanitària espanyola o estrangera) han de pagar enguany el 6% més per accedir a l'assistència sanitària pública. L'accés serà gratuït per a les embarassades i els menors d'edat, i els altres seran atesos malgrat que després rebin la factura corresponent.

Pel que fa a la sanitat privada, segons dades de l'Institut de Desenvolupament i Integració de la Sanitat (IDIS), el 2011 a les Balears el 25% de població tenia una assegurança privada. Juntament amb Madrid i Catalunya és la comunitat autònoma amb el percentatge més elevat de població que accedeix a aquest servei. La decisió del Govern balear d'aplicar una deducció del 15% a la contractació d'una assegurança privada per a contribuents més grans de 65 anys, persones amb discapacitat o famílies nombroses fa preveure un augment de la contractació el 2012 i, alhora, es contribuirà a la sostenibilitat del Sistema Nacional de la Salut.

Segons dades del Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat, a les Illes Balears el nombre de receptes facturades l'abril del 2012 és un 3% superior al registrat el mateix mes de l'any

passat, mentre que la despesa farmacèutica, amb 16 milions d'euros, representa el -3% interanual el mateix mes. Pel que fa a les dades acumulades de gener a abril la despesa farmacèutica presenta una baixada del 4,5%.

Al març de 2012, el nombre d'afiliats en el conjunt d'activitats que formen la branca d'**altres serveis socials** és de 20.240 persones, i pràcticament no presenta cap variació en termes interanuals per al conjunt de les Illes Balears. Per illes, Menorca i les Pitiüses registren una disminució interanual dels afiliats en aquest sector del 3%, mentre que la variació interanual es manté gairebé igual en el cas de Mallorca.

Pel que fa al finançament de les persones en situació de dependència i d'acord amb el Reial decret de mesures urgents aprovat pel Govern central, també disminueixen les ajudes directes que provenen de l'Estat; en concret, desapareix la partida del 15% per repartir entre les comunitats autònomes.

En el sector de l'**educació**, el nombre d'afiliats el març del 2012 és de 17.192 persones per al conjunt de les Illes Balears. Si bé en general no hi ha gaire variació en termes interanuals, cal destacar que la taxa registrada és negativa, fet que no es repetia des de l'agost del 2011. Aquesta disminució és patent en el cas de Mallorca i encara més per a Menorca, però divergeix pel que fa a les Pitiüses, que presenten una variació interanual positiva del 5,1% el mes de març del 2012.

El Reial decret llei 14/2012, de 20 d'abril, de mesures urgents de racionalització de la despesa pública en l'àmbit educatiu, afecta tant l'escola pública com la privada concertada, i estableix més alumnes per professor i més hores lectives per als docents. Quant a la universitat, augmenten les taxes de matrícula i s'endureixen els requisits per mantenir les beques, ja que serà obligatori aconseguir una nota mínima de 5,5 en el 65% dels crèdits aprovats. És un decret de mínims que s'ha de desplegar en l'àmbit estatal i han d'adoptar les comunitats autònomes.

Segons dades de l'Estadística dels ensenyaments no universitaris corresponents al curs 2010-2011 del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, l'alumnat matriculat a les Illes Balears en el règim general no universitari, que inclou educació infantil, primària, secundària, batxillerat i formació professional, és de 172.889 (112.446 en centres públics i 60.423 en centres privats), un 3,7% més que el curs passat i se situa per damunt de la mitjana estatal (2%). Hi ha 28.090 alumnes estrangers matriculats en ensenyaments no universitaris. Augmenten així el 15,6% a les Illes Balears i superen també la mitjana estatal (9,5%). Pel que fa a la taxa d'abandonament escolar a les Illes Balears, el 36% de persones entre 18 i 24 anys no han completat la segona etapa de secundària, mentre que la mitjana estatal és del 28%. Malgrat que és una taxa elevada, és menor que la que s'ha registrat en els tres anys anteriors.

Segons dades de l'Institut d'Avaluació i Qualitat del Sistema Educatiu de les Illes Balears, l'evolució de la taxa bruta de població que acaba un curs de formació de grau superior augmenta des del curs 2000-2001, amb el 6,4%, fins a situar-se en el curs 2009-2010 en el 9,6%. Pel que fa a la taxa de població que acaba els estudis universitaris, es mantenen les dades si les comparam amb les dels períodes 2007-2008 i 2009-2010: el 10% de diplomats i el 4% de llicenciats. Tant les taxes de graduats en un curs de formació de grau superior com de les graduats universitaris se situen per sota de la mitjana estatal.

Quant als estudis universitaris, són 13.948 les persones matriculades a les Illes Balears en el curs 2010-2011, segons dades del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport. Pel que fa al curs 2011-2012 i segons dades del Servei d'Estadística i Qualitat Universitària de les Illes Balears, el nombre d'alumnes de nou ingrés disminueix el 4,2%. Per al curs vinent, la Universitat de les Illes Balears estableix limitació de places per a tots els graus segons les xifres màximes d'alumnes que s'han matriculat enguany, quan en el curs 2011-2012 ja hi ha hagut el 70% de les carreres amb places limitades. Alhora s'estableixen notes mínimes d'accés en la majoria de graus. Els centres adscrits, Alberta Giménez i Turisme, no establiran limitació de places en els cursos que ofereixen.

El Programa de Reforç, Orientació i Suport (PROA), dirigit a alumnes amb problemes d'aprenentatge i a ajudar estudiants amb dificultats socials i d'integració, que es va suspendre al gener, finalment es manté, ja que el Govern central ha decidit continuar cofinançant-lo. Els resultats PISA 2009 (Programa per a l'Avaluació Internacional d'Alumnes) publicats per l'Institut d'Avaluació i Qualitat del Sistema Educatiu de les Illes Balears mostren per al conjunt de les Illes Balears mitjanes inferiors a les de l'OCDE en les tres àrees avaluades: comprensió lectora, comprensió matemàtica i comprensió científica, amb 36,29, 26,23 i 39,99 punts, respectivament, per sota de la mitjana de l'OCDE. En les tres àrees, els resultats dels alumnes avaluats a les Illes Balears també estan per sota de la mitjana estatal.

La Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats presenta les primeres dades del procés d'escolarització del curs 2012-2013. Un total de 16.331 alumnes participen en el procés ordinari d'admissió, dels quals 10.430 són infants de 3 anys que es matriculen per primera vegada en algun centre públic o privat. Per tipologia de centre, 10.282 alumnes han demanat plaça en algun centre públic, mentre que 6.049 ho han fet en algun centre concertat. L'Ordre d'admissió per al curs 2012-2013 inclou la possibilitat de poder triar la llengua del primer ensenyament a segon cicle d'educació infantil (de 3 a 6 anys) i a primer cicle d'educació primària. Del total d'alumnes participants (12.983), el 62% ha triat el català com a primera llengua d'escolarització (el 72% en educació pública i el 42% en concertada), mentre que el 10% ha triat el castellà (el 8% a la pública i el 12% a la concertada). El 28% restant no ha triat cap opció i, per tant, s'afegirà a l'opció que representi el projecte lingüístic del centre on s'han matriculat. El resultat és que el 87% d'aquest alumnat s'escolaritzarà en català com a primera llengua (el 92% en centres públics i el 79% en centres concertats) i el 13% en castellà (el 8% en els públics i 21% en els concertats).

El Govern de les Illes Balears aprova mesures urgents en matèria de personal i administratives per reduir el dèficit públic.

El març del 2012, el nombre d'afiliats a l'**Administració pública** se situa en 19.441 persones, un 5,6% menys que el mateix mes de l'any anterior per al conjunt de les Illes Balears. Totes les illes presenten dades negatives i és Menorca la que registra la caiguda més important (6,2%). El maig del 2012 el nombre d'aturats se situa en 3.105 persones, un 25% més que el maig del 2011.

En el marc del Pla Economicofinancer de Reequilibri 2012-2014 formulat pel Govern de les Illes Balears al mes d'abril, i d'acord amb les normes urgents que, mitjançant un real decret llei, ha aprovat l'Estat en l'àmbit educatiu i sanitari, es publica el Decret llei 5/2012, d'1 de juny, de mesures urgents en matèria de personal i administratives per a la reducció del dèficit públic del sector públic de la comunitat autònoma de les Illes Balears i d'altres institucions autonòmiques. Entre aquestes mesures destaca que a partir del pròxim 1 de juliol augmenta la jornada laboral a trenta set hores i trenta minuts setmanals de treball efectiu de mitjana en còmput anual, sens perjudici de l'existència de jornades especials; se suspenden, fins al 31 de desembre de 2013, els complementos retributius lligats a la productivitat i el rendiment i a la realització de serveis extraordinaris fora de la jornada habitual, el complement econòmic de la prestació per incapacitat temporal (llevat de casos de lactància i altres d'excepcionals) i determinades prestacions socials; se suspenden la prolongació de la permanència en el servei actiu i, durant el 2013, el gaudiment de dies addicionals de vacances vinculats als anys de serveis prestats, premis o qualsevol altre concepte, com també es limiten els dies per assumptes propis als que estableix la legislació bàsica estatal en matèria de funció pública. Les mesures que preveu aquest Decret llei són aplicables, en els termes i les condicions que per a cada supòsit es preveuen, a tots els empleats públics de l'Administració de la Comunitat Autònoma i dels seus ens instrumentals i han de ser extensibles al personal del Parlament, de la Sindicatura de Comptes, de la Universitat de les Illes Balears, dels consells insulars i de les administracions locals de les Illes Balears. S'espera que tot plegat redueixi el nivell de despesa pública i es retalli el dèficit pressupostari.

Pel que fa al sector dels **serveis de la llar**, malgrat l'entrada en vigor a partir de gener del 2012 de la Llei 27/2011, d'1 d'agost, sobre actualització, adequació i modernització del sistema de Seguretat Social, per la qual el règim especial de la llar s'integra en el règim general, el nombre d'afiliats baixa i es registra una taxa de variació interanual negativa del 2,9%. L'afiliació cau tant a Mallorca (-4%) com a Menorca (-10,7%), mentre que augmenta a les Pitiüses (8,4%).

5.1. Les Illes Balears en el context d'Espanya i de la UE-27

Taula 34. Indicadors d'ocupació i atur (Illes Balears, Espanya i UE-27)

Indicador	Illes Balears			Espanya			Europa (UE-27)		
	Període: 1T12			Període: 1T12			Període: 4T11		
	Valor	Cicle-tendència T_{t-k}^t (%)		Valor	Cicle-tendència T_{t-k}^t (%)		Valor	Cicle-tendència T_{t-k}^t (%)	
Persones actives (milers de persones)	585,1	↗	2,6	23.072,8	→	0,0	240.992,4	→	0,4
Taxa d'activitat (%)	64,8	→	1,6	59,9	→	0,1	57,5	→	0,1
Taxa d'ocupació (de 16 i més anys) (%)	46,6	→	-0,5	45,3	→	-1,8	51,8	→	-0,2
Persones ocupades (milers de persones)	421,2	→	-1,9	17.433,2	↘	-3,9	217.189,8	→	0,1
Homes	232,8	→	-1,6	9.527,3	↘	-5,2	118.397,5	→	-0,1
Dones	188,4	→	-1,3	7.905,9	↘	-3,1	98.792,3	→	0,5
Persones menors de 25 anys	25,7	↘	-9,5	850,6	↘	-18,4	19.204,2	↘	-2,6
Persones de 25 a 54 anys	332,5	↘	-3,5	14.181,1	↘	-3,7	163.916,0	→	-0,3
Persones de 55 anys i més	62,9	↗	9,5	2.401,6	↗	7,5	29.798,8	↗	3,8
Persones estrangeres	90,1	↘	-2,6	2.207,5	↘	-9,5	15.061,3	↗	2,4
Persones en atur (milers de persones)	163,9	↗	14,5	5.639,5	↗	15,0	23.802,5	↗	3,6
Homes	85,1	↗	15,9	3.023,8	↗	14,8	12.786,7	↗	3,4
Dones	78,7	↗	16,4	2.615,7	↗	15,2	11.015,9	↗	5,3
Persones menors de 25 anys	26,8	↗	19,1	921,8	↗	6,4	5.372,7	↗	3,5
Persones de 25 a 54 anys	120,3	↗	10,5	4.243,6	↗	15,9	16.147,1	↗	3,4
Persones de 55 anys i més	16,7	↗	38,4	474,2	↗	25,3	2.204,7	↗	4,6
Persones estrangeres	48,3	↘	-8,6	1.292,7	↗	13,1	3.178,5	↗	8,2
Taxa d'atur (%)	28,0	↗	2,7	24,4	↗	3,2	9,9	→	0,4
Homes	26,8	↗	2,7	24,1	↗	3,3	9,8	→	0,4
Dones	29,5	↗	2,6	24,9	↗	2,9	10,0	→	0,4
Persones menors de 25 anys	51,1	↗	4,9	52,0	↗	6,6	21,9	→	1,3
Persones de 25 a 54 anys	26,6	→	2,0	23,0	↗	3,1	9,0	→	0,5
Persones de 55 anys i més	21,0	↗	5,2	16,5	↗	2,7	6,9	→	0,0
Persones estrangeres	34,9	→	-0,7	37,0	↗	5,0	17,4	→	0,8
Taxa de temporalitat	22,7	→	-0,9	23,8	→	-1,0	14,1	→	0,0
Homes	24,8	→	0,2	22,3	→	-1,2	13,7	→	0,1
Dones	20,5	→	-2,0	25,4	→	-0,8	14,6	→	0,0
Percentatge de persones autoocupades	21,3	→	1,5	17,3	→	0,6	10,6	→	0,0

Font: OTIB, INE i EUROSTAT

Nota: la variació de les taxes es dona com a diferència de punts percentuals respecte al mateix període de l'any anterior.

D'acord amb les dades del darrer trimestre del 2011 publicades per l'Eurostat, els indicadors del mercat laboral de l'Europa dels 27 mostren el manteniment dels valors de l'ocupació (0,1%), gràcies sobretot a les persones de 55 anys i més (4,1%) i les estrangeres (2,6%). En canvi, el col·lectiu de joves menors de 25 anys experimenta una nova davallada interanual, en aquest cas del 2,8%. La taxa d'ocupació (de 15 anys i més), per la seva banda, se situa en el 51,8%, i la de 15 a 64 anys, en el 64,3%, lluny de l'objectiu del 75% que marca l'Estratègia Europa 2020. La desacceleració del crei-

xement des de mitjan 2011, amb una perspectiva negativa per al 2012 i amb cada vegada més divergències entre els estats membres i les regions, fa que el repte per a la recuperació sigui un dels objectius claus de la Comissió Europea.

Pel que fa a les dades d'atur de la UE-27, mentre que durant els dos primers trimestres del 2011 es varen produir reduccions interanuals, el tercer i quart trimestres mostren increments, el més pronunciat dels quals correspon al darrer (4,9%). Les més afectades són les dones, amb una pujada

del 5,2%, tot i que l'increment entre els homes és també important (4,7%). No hi ha diferències remarcables per trams d'edat, si bé la taxa d'atur entre els menors de 25 anys continua la seva tendència ascendent i se situa en el 21,9%. La taxa d'atur del conjunt de la població ha experimentat també un increment de 0,4 punts percentuals i se situa en el 9,9%. També cal destacar la taxa d'atur de les persones estrangeres, que durant el quart trimestre del 2011 arriba al 17,4%, 0,8 p. p. per sobre de la del mateix trimestre del 2010.

A Espanya, les dades del primer trimestre del 2012 de l'Enquesta de població activa (EPA) continuen mostrant la destrucció de llocs de treball, que s'accentua fins a arribar a un descens interanual de la població ocupada del 4,0%, i és especialment intensa entre el col·lectiu més jove (-18,5%), mentre que les persones de 55 anys i més incorporen més efectius ocupats (7,4%). El nombre de persones en atur, per la seva banda, arriba a 5.639.500, cosa que representa una taxa d'atur del 24,4%. Una altra vegada, els més afectats són els menors de 25 anys, amb una taxa d'atur que arriba al 52,0%, i la població estrangera (37,0%).

Quant a les Illes Balears, l'EPA mostra que la població activa es continua incrementant de manera significativa —un 3,0% respecte al primer trimestre del 2011—, mentre que a la resta de comunitats autònomes es manté, o fins i tot en algunes es redueix: País Basc (-2,7%) o Catalunya (-1,3%). La taxa d'activitat se situa en el 64,8%, la més alta del conjunt d'Es-

panya, que com a mitjana es manté en el 59,9%. En canvi, la població ocupada mostra una caiguda del 0,7% en termes interanuals, més accentuada entre les persones entre 25 i 54 anys (-2,6%) i les estrangeres (-2,9%). Per la seva banda, les persones de 55 anys i més experimenten un augment del 10,7% en el nombre d'ocupats. La taxa d'ocupació continua el seu descens i se situa en el 46,6%.

La mateixa Enquesta de població activa quantifica en 163.900 les persones en situació d'atur a les Illes Balears durant el primer trimestre del 2012, cosa que representa una pujada interanual del 13,7%. D'aquesta manera, la taxa d'atur arriba al 28,0%, 3,6 p. p. per sobre de la taxa espanyola (24,4%). Els col·lectius que presenten les taxes d'atur més elevades són les dones (29,5%), els joves menors de 25 anys (51,1%) i les persones estrangeres (34,9%), si bé aquestes darreres presenten descensos molts importants en el nombre de persones desocupades per quart trimestre consecutiu.

Finalment i segons dades de l'INE, els sectors econòmics que perden més ocupats són la construcció (-18,9%) i, a molta distància, el sector dels serveis (-1,7%), atès que l'agricultura i la indústria incrementen el seus efectius ocupats en aquest primer trimestre. Quant a les persones en situació d'atur per sectors, s'observa que només davalla el nombre d'aturats en termes interanuals en la construcció, concretament el 60,9%. En canvi, augmenta en els serveis (12.900 persones, el 18,6%) i en l'agricultura i la indústria.

5.2. Ocupació i atur a les Illes Balears

Taula 35. Indicadors del mercat laboral a les Illes Balears

Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T _{ck} ¹ (%)	
Total de persones d'alta a la Seguretat Social¹	abril	394.548	↘	-4,4
Assalariats	abril	301.523	↘	-4,2
Autònoms i altres règims especials	abril	93.025	→	-1,2
Homes	abril	212.004	↘	-4,3
Dones	abril	182.543	↘	-2,9
Estrangers UE-27	abril	31.872	→	-1,4
Estrangers no UE	abril	33.958	↘	-8,3
Persones en atur registrades	maig	82.514	↗	8,5
Homes	maig	42.814	↗	6,7
Dones	maig	39.700	↗	10,2
Persones menors de 25 anys	maig	10.430	↗	6,0
Persones de 25 a 54 anys	maig	59.594	↗	7,8
Persones de 55 anys i més	maig	12.490	↗	12,9
Estrangers UE-27	maig	5.556	↘	-4,2
Estrangers no UE	maig	12.743	↘	-2,3
Persones en atur registrades fa més de 12 mesos	maig	25.755	↗	12,8
Total contractes registrats	maig	41.853	↘	-5,8
Total contractes indefinits	maig	4.664	↘	-9,1
Total contractes temporals	maig	36.951	↘	-5,7
Contractes a temps parcial	maig	12.601	↗	2,2
Contractes fixos discontinus	maig	2.670	↘	-12,5

Fonts: TGSS, SOIB, i OTIB

¹ Afiliats als règims general, d'autònoms, i als règims especials agrari, de la mar i de la llar de la Seguretat Social. No inclou afiliats a MUFACE i ISFAS ni règims especials menors de la Seguretat Social.

Els primers mesos del 2012 han seguit amb la tònica iniciada a la darrereria del 2011; és a dir, amb increments interanuals de l'atur registrat i una pèrdua de població ocupada. El nombre d'aturats al mes de maig supera les vuitanta mil persones, xifra que representa 9 punts percentuals més que l'any anterior, increment que es manté estable durant aquests cinc mesos del 2012. L'afiliació, per la seva banda, es manté entre un 2,5% i un 4% per sota de la del 2011, si bé l'inici de la temporada turística ha suposat un repunt en el nombre de nous contractes i un impuls en els registres de la Seguretat Social.

El maig del 2012, el nombre d'aturats assoleix la xifra de 82.514 persones, fet que representa un descens del 8,1% respecte del mes d'abril, el més important d'Espanya, on l'atur baixa de mitjana intermensual el 0,6%, gràcies a l'inici de la temporada turística. En termes interanuals, però, l'atur augmenta el 8,9%, variació inferior a la del conjunt de l'Estat (12,5%). De fet, totes les comunitats autònomes mostren importants increments de l'atur registrat respecte del mes

de maig del 2011, gran part de les quals amb creixements relatius de dues xifres.

Per col·lectius, i respecte del mes de maig del 2011, es produeix un augment relatiu més elevat de l'atur entre les dones (11,3%), que representen el 48,1% del total de persones en atur, les persones de 55 anys i més (13,3%) i els nacionals (13,3%). De fet, els estrangers, tant comunitaris com extra-comunitaris, continuen mostrant una baixada de l'atur en termes interanuals. Pel que fa a la durada de la demanda d'ocupació, s'observa un descens entre les persones que porten inscrites en el SOIB tres mesos o menys (-3,8%), mentre que l'atur de llarga durada experimenta un increment del 12,6%.

L'atur entre el col·lectiu d'estrangers passa de representar el 25,2% del total el maig de 2011 al 22,2% un any després.

Taula 36. Indicadors del mercat laboral per illes

Illa	Darrera dada		Cicle-tendència T_{ck}¹ (%)	
Mallorca				
Població activa ¹	abril	395.999	→	-1,5
Afiliats a la Seguretat Social ²	abril	323.425	↘	-3,9
Aturats registrats	maig	67.399	↗	7,6
Taxa d'atur registrat (%) ³	abril	18,3	→	1,8
Contractes registrats	maig	29.523	↘	-4,2
Menorca				
Població activa ¹	abril	32.611	↘	-3,2
Afiliats a la Seguretat Social ²	abril	25.563	↘	-6,7
Aturats registrats	maig	6.282	↗	13,6
Taxa d'atur registrat (%) ³	abril	21,6	↗	2,9
Contractes registrats	maig	3.576	↘	-11,5
Eivissa				
Població activa ¹	abril	52.450	→	1,0
Afiliats a la Seguretat Social ²	abril	42.727	↘	-2,5
Aturats registrats	maig	8.485	↗	9,3
Taxa d'atur registrat (%) ³	abril	18,5	→	1,6
Contractes registrats	maig	7.914	↘	-4,6
Formentera				
Població activa ¹	abril	3.295	↗	3,6
Afiliats a la Seguretat Social ²	abril	2.833	↗	3,5
Aturats registrats	maig	348	↗	6,4
Taxa d'atur registrat (%) ³	abril	14,0	→	0,9
Contractes registrats	maig	840	↗	3,3

Fonts: TGSS, SOIB, i OTIB

¹ Població activa = aturats + afiliats del mateix mes.

² Afiliats als règims general, d'autònoms, i als règims especials agrari, de la mar i de la llar de la Seguretat Social. No inclou afiliats a MUFACE i ISFAS ni règims especials menors de la Seguretat Social.

³ Taxa d'atur calculada a partir de l'atur registrat i la població activa. Variació com a diferència de punts percentuals respecte mateix mes de l'any anterior.

En termes relatius, la pujada més destacable de l'atur per sectors es produeix en l'agricultura (18,4%) i en la resta de serveis que no són ni hostaleria ni comerç (14,7%), els segueixen l'hostaleria (13,8%) i el col·lectiu sense ocupació anterior (12,7%). A més, l'atur registrat augmenta en el comerç (6,6%) i en la indústria (5,7%) respecte al maig del 2011. Per contra, l'atur continua baixant en termes interanuals entre els treballadors de la construcció (-4,0%), i acumula 22 mesos consecutius de caigudes.

Quant a la **contractació**, el mes de maig es caracteritza per ser un dels mesos en què es registra el nombre de contractes més elevat de l'any. En aquest any 2012 són 41.853, xifra similar a la de l'any anterior (-1,5% de variació interanual). L'11,1% dels contractes són de caire indefinit, percentatge superior a la mitjana nacional (8,0%), si bé respecte al maig de 2011 davalla més la contractació indefinida (-5,7%) que la de caire temporal (-0,8%). En el cinquè mes del 2012 es continua incrementant el nombre de contractes a temps parcial (5,6%), però es produeix un descens entre els de fixos discontinus (-9,2%). Per sectors, la contractació és més important entre els treballadors de l'agricultura (16,3%), l'hostaleria (2,7%) i el comerç (2,2%). En canvi, baixa en la construcció (-8,6%), la indústria (-2,5%) i la resta de serveis que no són ni hostaleria ni comerç (-7,0%).

El 30 d'abril del 2012 hi havia 394.548 persones d'alta a la Seguretat Social a les Illes Balears, cosa que representa un descens del 4,0% en termes interanuals. En el conjunt nacional l'**afiliació** del mes d'abril representa una caiguda del

3,6%, com també en la resta de comunitats autònomes. El descens es produeix especialment per la caiguda de l'afiliació en el règim general (-4,5%), més intensa entre els joves menors de 25 anys (-14,8%), els homes (-4,5%) i entre els estrangers no comunitaris (-9,7%).

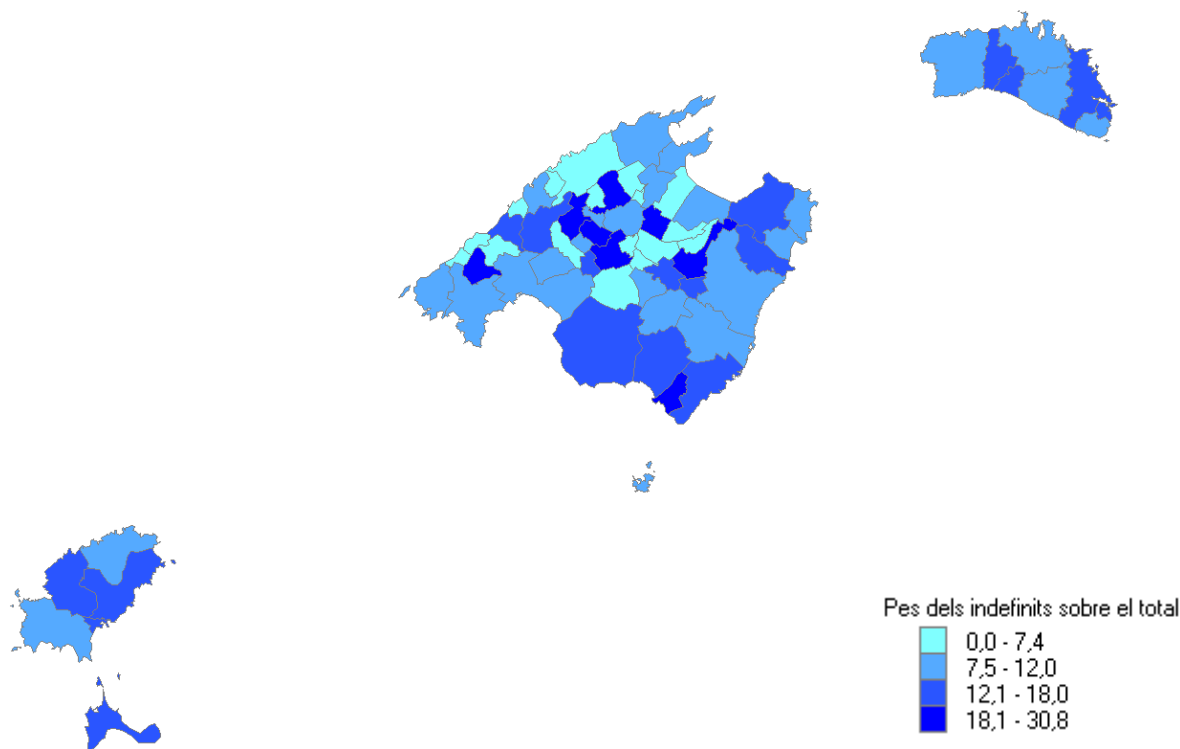
Pel que fa a l'atur per illes, al mes de maig ha augmentat més a Menorca (16,16%), seguida d'Eivissa (11,54%), Mallorca (7,98%) i Formentera (3,26%) en termes interanuals. Així, la taxa d'atur registrat del mes d'abril presenta importants diferències entre illes i se situa en el 21,6% a Menorca, per sobre del 18% a Mallorca i Eivissa, i es queda en el 14% a Formentera.

El mercat laboral a Menorca es deteriora, tant en termes d'atur com de contractació.

Pel que fa a la contractació del mes de maig, és menor a Menorca (-10,5%) i a Eivissa (-3,4%) respecte al maig del 2011, mentre que es manté estable a Mallorca (0,3%), on els contractes en el sector de l'hostaleria s'incrementen el 8,4%. A Formentera el nombre de contractes nous roman en el mateix nivell que un any ençà (0,4%).

L'afiliació presenta una caiguda interanual a totes les illes durant el mes d'abril, més accentuada a Menorca, amb el 7,3% menys. Mallorca presenta una caiguda del 4,2%, mentre que a les Pitiüses els descensos són més suaus: Eivissa (-1,5%) i Formentera (-0,8%).

Gràfic 14. Percentatge de contractació indefinida sobre el total de nova contractació. Maig de 2012

Font: OTIB i SOIB.

5.3. Condicions de treball

Costs laborals

Taula 37. Cost i jornada laboral

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Cost total per assalariat i mes (€)	1r trimestre	2.316,6	↘	-2,4
Cost laboral per hora efectiva (€)	1r trimestre	16,9	↘	-3,9
Indústria i energia	1r trimestre	18,0	↘	-3,3
Construcció	1r trimestre	14,8	→	-1,9
Serveis	1r trimestre	17,0	↘	-4,5
Hores efectives per assalariat /mes	1r trimestre	137,5	→	1,6
Indústria i energia	1r trimestre	145,6	↗	2,7
Construcció	1r trimestre	148,1	→	-1,9
Serveis	1r trimestre	135,6	↗	2,1
Increment salarial pactat en convenis (%)	maig	2,4	→	-0,8

Font: INE, MTIN

En el primer trimestre del 2012 el cost laboral per treballador a les Illes Balears arriba a una mitjana de 2.316,56 €, la qual cosa representa un descens d'un 2,4% respecte del mateix trimestre del 2011. En canvi, en el conjunt nacional es produeix un increment de l'1,1% i se situa en 2.515,04 €. Castella-la Manxa (4,8%), Madrid (3,5%) i el País Basc (2,2%) són les comunitats autònomes amb els increments del cost laboral més alts, mentre que les Illes Balears (-2,4%), Cantàbria (-1,2%) i les Canàries (-0,9%) encapçalen la llista amb els descensos interanuals més importants.

El cost laboral per treballador del primer trimestre de 2012 cau el 2,4% interanual.

En el cost laboral total s'inclouen les cotitzacions obligatòries, les indemnitzacions i les prestacions socials, a més del cost salarial. Aquesta darrera partida és de 1.693,71 €, i presenta un descens d'un 1,4% respecte del mateix trimestre del 2011. El sector de la indústria continua presentant el cost salarial més elevat (1.933,62 €) i es manté estable respecte d'un any ençà (0,2%). En segon lloc se situa el sector dels serveis (1.696,76€), els costos salarials del qual experimenten un lleuger descens en termes interanuals (-1,3%). Quant al sector de la construcció, el salari mitjà arriba a 1.484,66 €, amb una important variació interanual negativa (-4,8%). Els costos laborals per hora efectiva pateixen també una caiguda respecte de l'any anterior, en concret del 3,9%, i se situen en 16,85€ a les Illes Balears, significativament per sota de la xifra del conjunt nacional (18,29 €), la qual mostra un increment d'un 1,4% respecte del primer trimestre del 2011. El descens més important a les Balears es produeix en el sector dels serveis, que abarateix el cost per hora un 4,5%. La

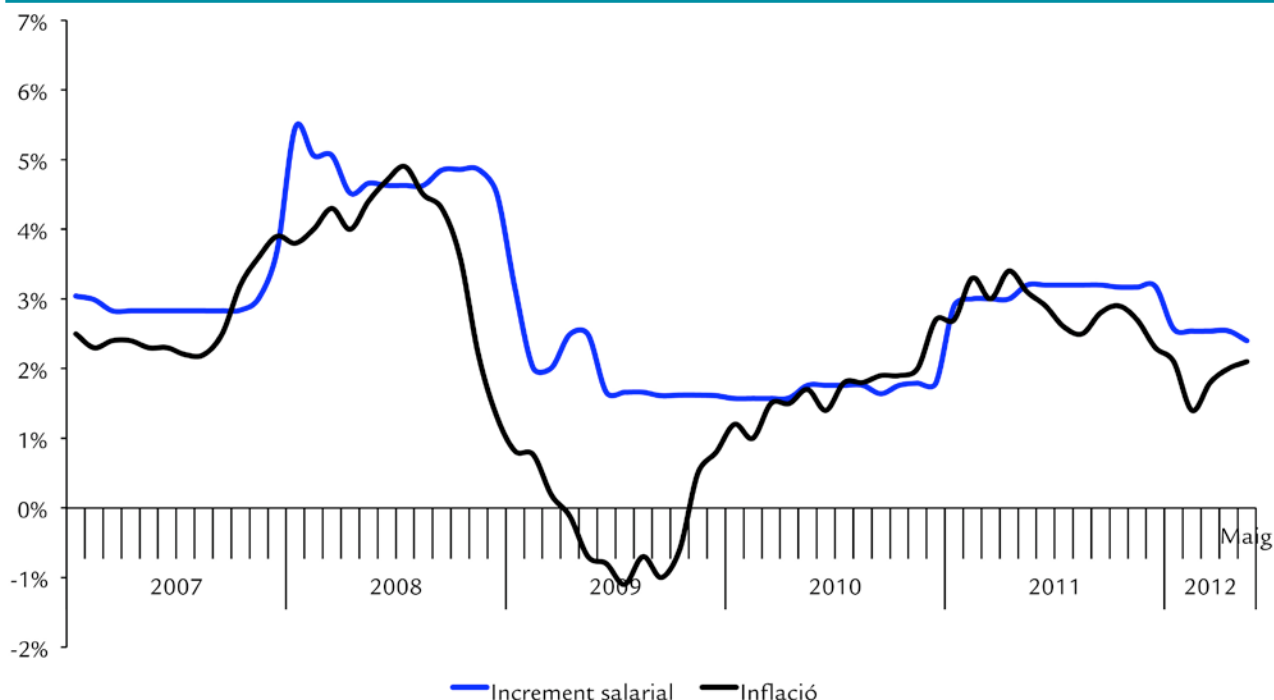
branca de la indústria i l'energia, per la seva banda, amb una mitjana de 18 € per hora efectiva, continua amb el cost més elevat, si bé experimenta un descens del 3,3% en la variació interanual. Les hores efectives treballades a les Illes durant el primer trimestre del 2012 arriben a 137,5 per treballador i mes, les mateixes que la mitjana nacional. En el cas de les Balears això representa un augment de 2,1 hores. L'increment més elevat de la jornada es detecta en el sector de la indústria (3,8 hores més), mentre que la construcció experimenta una retallada de 2,9 hores.

L'increment salarial pactat en convenis a les Illes Balears se situa al maig en el 2,4%, per sobre del conjunt nacional, el qual va arribar l'1,8%. El total de convenis subscrits a les Illes Balears fins al mes de maig del 2012 fou de dotze, set menys respecte de l'any 2011. A més, els treballadors afectats pels convenis col·lectius de treball fins al mes de maig són 1.761, molt lluny dels 159.956 treballadors del mateix període del 2011. Tot això s'explica, principalment, pel fet que durant el 2012 no s'hagi signat cap conveni del sector de la construcció ni de serveis de menjars i begudes (restauració), cosa que durant el 2011 va afectar més de 150.000 treballadors.

Accidents de treball

L'índex d'incidència dels accidents durant la jornada de treball arriba a 4.388,6 incidències durant el període dels dotze mesos compresos entre maig del 2011 i abril del 2012; és a dir, han patit un accident 4.389 treballadors per cada 100.000 treballadors amb les contingències cobertes. Respecte del mateix període de l'any anterior, l'índex d'incidència ha experimentat una davallada del 10,6%, de manera que s'afegeix a les disminucions que es produeixen des de l'any 2008.

Gràfic 15. Incrementos salarials i inflació a les Illes Balears

Font: INE, MTIN

Del total d'accidents registrats a les Balears, el 99,48% varen ser de caràcter lleu; el 0,48%, greus, i la resta (0,04%), mortals (5 accidents). Respecte de l'any anterior, es produeix un descens dels accidents lleus (-12,2%) i dels greus (-26,9%), però sobretot dels accidents mortals, que es redueixen a més de la meitat, perquè passen de dotze en el període de maig del 2010 a l'abril del 2011 a cinc en el mateix període d'un any més tard.

Es produeix un notable descens de la sinistralitat laboral a les Illes Balears.

Del total d'accidents registrats durant el període de dotze mesos estudiats fins a l'abril del 2012, un total de 324 es produïren en el sector agrícola (el 2,3% sobre el total), 1.473, en el sector industrial (el 10,4%), 2.161 en la construcció (el 15,3%), i la resta (10.195), en el sector dels serveis (el 72%). Tanmateix, els índexs d'incidència més elevats es produeixen en la construcció (8.810 accidents per cada 100.000 treballadors amb les contingències cobertes) i en la indústria (7.100). Malgrat això, són els dos sectors que experimenten els descensos més importants en els índexs respecte d'un any ençà (el -10,8% i el -12,0%, respectivament).

Taula 38. Accidents de treball

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Total accidents de treball	maig 2011-abr. 2012	14.153	↘	-12,3
Índex d'incidència del total d'accidents ¹	maig 2011-abr. 2012	4.388,6	↘	-10,6
Accidents lleus	maig 2011-abr. 2012	4.365,9	↘	-10,4
Accidents greus	maig 2011-abr. 2012	21,1	↘	-25,4
Accidents mortals	maig 2011-abr. 2012	1,6	↘	-57,5
Indústria	maig 2011-abr. 2012	7.100,4	↘	-12,0
Construcció	maig 2011-abr. 2012	8.510,0	↘	-10,8
Serveis	maig 2011-abr. 2012	3.953,6	↘	-7,8
Mallorca ²	maig 2011-abr. 2012	4.481,5	↘	-11,0
Menorca ²	maig 2011-abr. 2012	4.493,6	↘	-9,1
Pitiüses ²	maig 2011-abr. 2012	5.586,4	↘	-6,5

Font: OTIB, Direcció General de Treball i Salut Laboral i TGSS.

¹ L'índex d'incidència es calcula com la relació entre el nombre d'accidents de treball en jornada per cada cent mil treballadors amb les contingències cobertes.

² No es disposa del nombre de persones amb les contingències cobertes per illes, raó per la qual es presenta una aproximació amb els treballadors d'alta al règim general de la seguretat social.

Al mes de maig, l'índex de **preus** de consum a les Illes Balears creix un 2,1% respecte del mateix mes del 2011, una dècima més que la taxa registrada al mes d'abril. La inflació acumulada durant els primers cinc mesos del 2012 és de l'1,2%, la segona més alta de l'Estat després de la de la Comunitat Valenciana. A Espanya, durant el mes de maig, l'IPC disminueix un -0,1% respecte del mes d'abril, mentre que la variació in-

teranual se situa en l'1,9%, dues dècimes per davall de la del mes anterior i ara també per davall de la de les Illes Balears, que durant el darrer any —exceptuant el mes de gener— havia mantingut els preus sensiblement per sota dels espanyols.

Al mes de maig, l'IPC a les Illes Balears creix el 2,1%.

Taula 39. Variació interanual de l'IPC

Taxa de variació interanual de l'índex de preus de consum. Maig de 2012

	Taxa	Aportació a l'IPC
Índex general	2,1	
Aliments, begudes no alcohòliques	2,0	0,37
Begudes alcohòliques i tabac	6,3	0,05
Vestit i calçat	0,6	0,01
Habitatge	4,3	0,29
Parament de la llar	0,8	0,02
Medicina	-2,5	-0,10
Transport	5,2	0,85
Comunicació	-3,9	-0,15
Lleure i cultura	-1,0	0,37
Ensenyament	2,2	0,03
Hotels, cafès i restaurants	1,4	0,11
Altres béns i serveis	2,0	0,26
Inflació subjacent	1,0	

Font: INE

Pel que fa als grups de consum a les Illes Balears, un altre cop s'han d'esmentar les baixades interanuals del -3,9% de comunicacions i del -2,5% de medicina. D'altra banda, també són remarcables els forts increments del 6,3% i del 5,2%, respectivament, dels grups de begudes alcohòliques i tabac i de transport. Aquests grups, juntament amb el que comprèn el lloguer, el manteniment i els serveis relacionats amb l'habitatge, són clarament els més inflacionistes durant els primers cinc mesos del 2012. Contràriament, el grup que comprèn els articles i les peces de vestir i el calçat, juntament amb les comunicacions i l'oci i la cultura, són els que mostren més contenció en els preus en relació amb els mateixos cinc mesos de l'any passat.

Begudes alcohòliques i tabac i transport són els grups més inflacionistes

L'electricitat, el gas i altres combustibles (10,0%), juntament amb el tabac (8,0%) i els productes i els serveis relacionats amb els vehicles (7,0%), són els articles del cistell de consum que durant el mes de maig mostren un augment de preus més intens. En contraposició, el material audiovisual i informàtic (-6,8%) i els medicaments i altres productes farmacèutics (-6,1%) marquen els valors més baixos.

Al maig, la taxa de variació interanual de la inflació subjacent a les Illes Balears és per tercer mes consecutiu de l'1,0%. Espanya també repeteix amb una variació de l'1,1% que, juntament amb la del mes passat, és la més baixa d'ençà del mes d'octubre del 2010.

La inflació subjacent és per tercer mes consecutiu de l'1,0%.

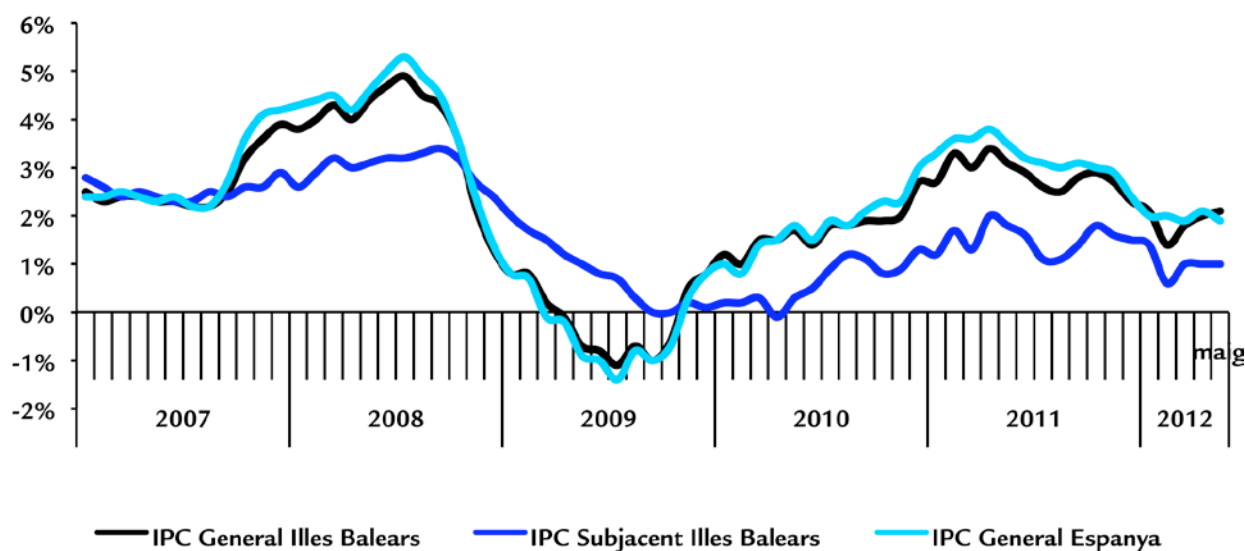
A Espanya, la variació interanual de l'índex harmonitzat de preus de consum (IHPC) del mes de maig se situa en l'1,9%, una dècima menys que la registrada al mes d'abril i mig punt

percentual per davall de la inflació interanual de la mitjana dels països de la zona euro (2,4%). En el conjunt de la Unió Europea la taxa augmenta un 2,6%.

La inflació interanual de la mitjana dels països de la zona euro és del 2,4%.

A la zona euro els grups de consum amb les taxes anuals més elevades varen ser l'alcohol i el tabac (4,7%), l'habitatge (4,0%) i el transport (3,7%), mentre que les taxes interanuals més baixes es varen observar en comunicacions (-3,3%), educació (0,7%) i oci i cultura (1,3%).

Gràfic 16. Variació interanual de l'Índex de Preus de Consum

Font: INE

7.1. Consum

Taula 40. Indicadors de consum

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-12} (%)	
Consum carburants automoció (quilolitres)	maig	61.823	↘	-5,0
Matriculació de turismes	maig	3.930	↘	-9,6
Índex de vendes al detall ¹	abril	69,9	↘	-3,4
Mallorca				
Consum carburants automoció (quilolitres)	maig	48.850	↘	-4,2
Matriculació de turismes	maig	2.282	↘	-9,3
Menorca				
Consum carburants automoció (quilolitres)	maig	4.057	↘	-9,3
Matriculació de turismes	maig	995	↘	-33,1
Pitiüses				
Consum carburants automoció (quilolitres)	maig	8.914,9	↘	-3,2
Matriculació de turismes	maig	653	↗	12,4

Fonts: CLH, DGT, INE i elaboració pròpia

¹ Preus constants any 2005 (índex 2005=100)

El consum acusa a l'inici de l'any el deteriorament de l'economia espanyola i es contreu un 1,8% interanual en el primer trimestre, segons la Comptabilitat nacional trimestral de l'INE. La caiguda és més pronunciada en el consum públic, que disminueix un 5,2% respecte del mateix període del 2011, a causa de les retallades en la despesa pública. Així mateix, el consum de les Illes també es redueix en el primer trimestre, el 0,6% en termes interanuals, i s'estanca respecte dels darrers tres mesos del 2011.

El Govern preveu que la caiguda del consum, tant públic com privat, es prolongui durant tot aquest any i el següent, segons recull l'informe "Escenario macroeconómico 2012-2013". En concret, per a enguany la previsió és d'una contracció del 1,4% del consum privat, i per al 2013, del 1,1%. El Banc d'Espanya també estima una caiguda del consum tant per al 2012 (-1,2%) com per a l'any que ve (-0,5%).

El consum de les Illes a Espanya es contreu el 0,6% en termes interanuals en el primer trimestre.

Aquest menor consum privat, principal component del PIB espanyol, s'explica per una disminució de la renda disponible (entre altres factors, per les pujades impositives i per l'increment del preu de l'electricitat i dels carburants) i, sobretot, per l'evolució negativa, un trimestre més, del mercat laboral. A més de la minva del poder adquisitiu, un altre factor que contribueix al retrocés del consum és la falta de confiança davant l'evolució de la conjuntura econòmica, com reflecteix el resultat de l'**indicador de confiança del consumidor** que elabora el CIS, en l'àmbit nacional, i que al maig se situa en 50,5 punts, mentre que un any enrere estava en 74,3 punts. S'ha de remarcar que quan l'indicador està per sota de 100 la percepció del consumidor és negativa, la qual cosa evidencia el deteriorament en les expectatives sobre la situació econòmica espanyola, que es tradueix en un menor consum.

La reducció dels ingressos de les Illes espanyoles no només ha afectat el consum. La taxa d'estalvi també es redueix en el darrer trimestre del 2011 (darrera dada disponible), segons els comptes no financers dels sectors institucionals (Illes i entitats sense ànim de lucre) que publica l'INE, i se situa en el 16,4%, mentre en el quart trimestre del 2010 estava en el 18,4%

L'evolució del consum a les Illes Balears és molt semblant a la del conjunt d'Espanya, on la majoria d'indicadors de consum disponibles presenten caigudes interanuals.

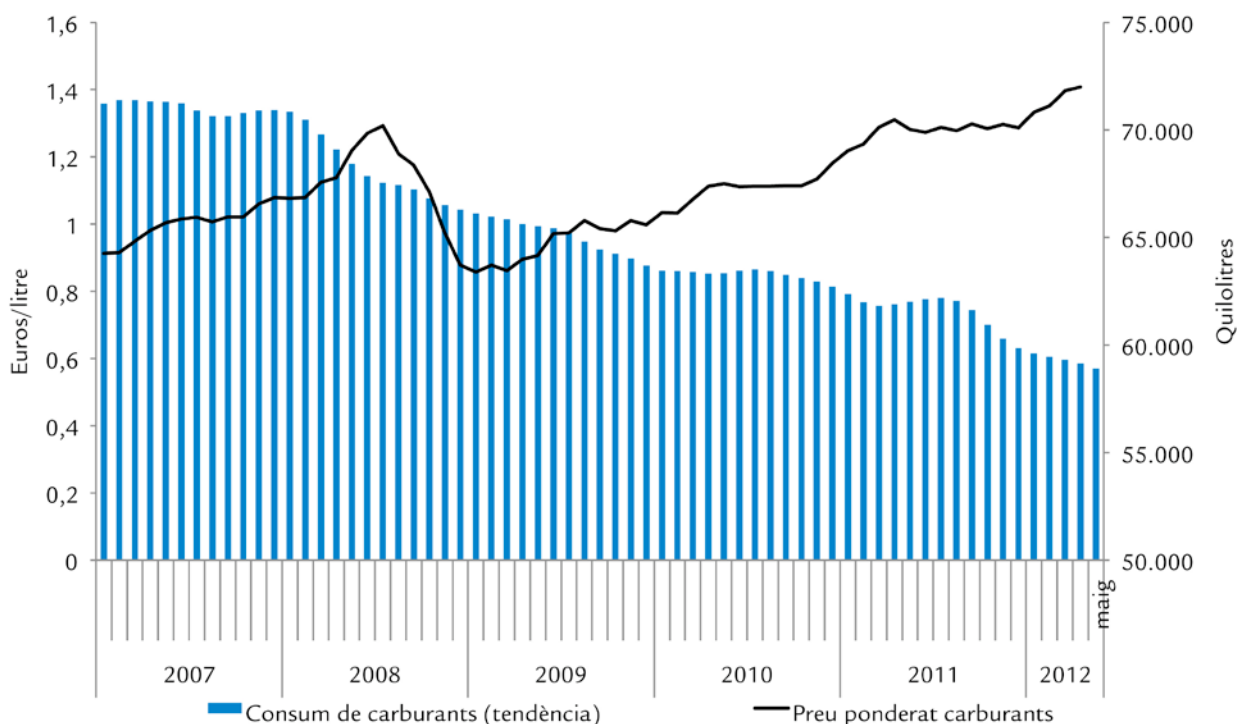
La demanda de béns de consum no remunta a les Balears, com reflecteix l'**índex del comerç al detall**, el qual evoluciona a la baixa durant el 2012 i al mes d'abril cau un 8,8% en termes interanuals. Per la seva banda, les importacions de manufactures de consum per a les Illes Balears que publica l'ICEX es redueixen en el primer trimestre un 0,9% interanual.

El **consum de carburants per a l'automoció** a les Illes Balears es redueix respecte de l'any anterior en tots els mesos del 2012 i, així, l'acumulat entre gener i maig cau un 3,6% respecte a l'any anterior. Aquesta disminució és similar tant en el consum de benzina com en el de gasoil A. No només la menor activitat econòmica explica la baixada del consum de carburants, sinó també l'increment sostingut del seu preu en els primers mesos de l'any (conseqüència de la pujada del preu del petroli dels darrers mesos), tal com es pot observar en el gràfic. A més, el Govern de les Illes Balears ha decidit aplicar el centímet sanitari, gravant amb 4,8 cèntims el litre de carburant a partir de maig, per augmentar la seva recaptació i complir l'objectiu de dèficit públic per al 2012. Per tot això, el preu dels carburants es mantindrà elevat i, malgrat que es tracta d'un bé la demanda del qual és molt inelàstica, previsiblement el consum també continuarà a la baixa en els pròxims mesos. Pel que fa al consum de carburants desagregat per illes, la disminució més important s'observa a Menorca, on el consum cau un 7,6% interanual entre gener i maig, mentre que a les Pitiüses el consum es manté, amb una variació interanual del -0,3% en aquest període.

La demanda de béns de consum durador a les Illes Balears no presenta una evolució tan negativa com en els indicadors anteriors. D'una banda, la importació d'aquests béns a les Balears augmenta en el primer trimestre respecte del mateix període de l'any anterior, segons dades de l'ICEX. No obstant això, la **matriculació de turismes** a les Illes Balears presenta una evolució irregular en els primers mesos de l'any: en el primer trimestre es matriculen un 28,9% més de turismes que en el mateix període de l'any passat, mentre que tant a l'abril com al maig les matriculacions descendeixen en termes interanuals. En conseqüència, el total de turismes matriculats entre gener i maig disminueix un 10,9% respecte del mateix període

del 2011. S'ha de tenir en compte que una part important dels turismes matriculats a les Balears es destinen al lloguer. En concret, segons dades de l'ANFAC, entre gener i abril, més de la meitat de les matriculacions de turismes a les Balears es destinen al lloguer de cotxes. Per tant, si només tenim en compte els turismes matriculats per a ús particular, indicador del consum privat, la caiguda en el primer quadrimestre és més suau que si tenim en compte el total de turismes matriculats. Quant al còmput total entre gener i maig per illes, també es matriculen menys turismes que en el mateix període de l'any anterior, si bé la caiguda més pronunciada es produeix a Menorca (el -21,2% interanual).

Gràfic 17. Consum i preu dels carburants de l'automoció (benzina 95 i gasoil A) a les Illes Balears

Font: CLH, Minetur i elaboració pròpia

7.2. Consum dels no residents

La despesa turística efectuada pels no residents a les Illes Balears en el primer trimestre del 2012 roman estable (el -0,9% en termes interanuals) gràcies a la bona evolució del mes de març. En els quatre primers mesos del 2012 arriben a les Illes Balears més d'1,1 milions de turistes estrangers, segons dades de l'Enquesta de moviments turístics en fronteres (Frontur), el 2,9% menys en termes interanuals. Aquest descens es tradueix en un resultat negatiu de la despesa efectuada pel turisme internacional. Tot i això, la despesa mitjana per persona creix en el primer quadrimestre, cosa que indica que els turistes que ens visiten en els primers mesos de l'any gasten més en comparació de l'any anterior. Pel que fa a la despesa mitjana per dia, es manté en els primers quatre mesos del 2012 i fa que sigui de 101 euros diaris, un 1,1% menys que el 2011.

La despesa turística internacional obre el 2012 sense increments significatius respecte del 2011.

Les compres i les disposicions d'efectiu efectuades amb targetes emeses a l'estranger descendeixen de manera paral·lela al conjunt de la despesa turística internacional, a la qual s'ha fet referència en el paràgraf anterior. Així, l'import total corresponent al primer trimestre cau el 2,3% interanual. La despesa efectuada amb targetes d'origen alemany es manté (0,6%) respecte del primer trimestre de l'any anterior, i el mateix passa amb la despesa que es fa amb targetes d'origen britànic (0,8%). Augmenta significativament la despesa efectuada amb targetes emeses a Suïssa, Itàlia i Holanda, importants emissors de turistes per a les Illes Balears. En el primer trimestre de l'any, la major part de la despesa estrangera es fa amb targetes emeses a Alemanya (el 64,2% del total) i, a continuació, hi ha la despesa amb targetes emeses al Regne Unit, l'increment de la qual (31,4%) representa més d'una tercera part de les disposicions d'efectiu. També és notable l'increment de les compres fetes amb targetes d'origen rus (2,1%), que van paral·leles al nombre més elevat de turistes russos que han arribat a les Illes.

Cal recordar que l'origen de l'entitat emissora no necessàriament coincideix amb l'origen del titular.

Taula 41. Consum dels residents a l'estranger

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Enquesta de despesa turística (Egatur)				
Despesa total (milions d'euros)	gener-abril	969	➔	-0,9
Despesa mitjana per persona (euros)	gener-abril	885	↗	2,0
Despesa mitjana diària (euros)	gener-abril	101	➔	-1,1
Compres i extraccions d'efectiu amb targeta emesa a l'estranger (milions d'euros)*				
Total	1r trim	172,8	⬇	-2,3
Alemanya	1r trim	64,2	➔	0,6
Regne Unit	1r trim	31,4	➔	0,8
Suïssa	1r trim	10,8	↗	7,1
França	1r trim	11,1	➔	0,4
Itàlia	1r trim	6,8	↗	3,0
Suècia	1r trim	3,5	⬇	-7,5
Àustria	1r trim	4,6	↗	9,5
Noruega	1r trim	3,1	⬇	-10,4
Holanda	1r trim	1,7	↗	13,2
Dinamarca	1r trim	2,2	➔	-1,3
Bèlgica	1r trim	2,2	➔	-1,6
Portugal	1r trim	3,9	⬇	-6,4
Estats Units*	1r trim	2,0	↗	21,6
Irlanda	1r trim	1,3	⬇	-3,3
Rússia	1r trim	2,1	↗	37,0
Resta	1r trim	18,9	⬇	-31,6

Fonts: 4B-Euro6000-ServiRed i Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme

*Les dades d'EUA només fan referència a extraccions d'efectiu.

7.3 Recaptació fiscal

Taula 42. Recaptació Tributària a les Illes Balears

Tributs totalment cedits	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-k} (%)	
Impost sobre Successions i Donacions	maig	3.999	↗	7,2
Impost sobre Transmissions Patrimonials	maig	21.278	↗	3,3
Impost sobre Actes Jurídics Documentats	maig	6.820	↘	-8,8
Taxa de joc	maig	1.864	↗	2,2
Tributs parcialment cedits				
Impost sobre la Renda de les Persones Físiques	abril	162.631	↘	-3,7
Impost sobre el Valor Afegit	abril	108.252	→	0,8
Imposts especials de fabricació	abril	419	↘	-11,3
Tributs no cedits				
Impost sobre Societats	abril	36.977	↘	-2,8
Impost sobre la Renda dels No Residents	abril	3.805	↗	10,8

Font: AEAT i Vicepresidència Econòmica de Promoció Empresarial i d'Ocupació

Dades en milers d'euros

En els primers mesos del 2012 es capgira lleugerament la tendència ascendent amb què acabà la recaptació fiscal l'any anterior. D'una banda, els tributs que són competència de la Comunitat Autònoma —impost sobre transmissions patrimonials, impost sobre successions i donacions, actes jurídics documentats i taxa de joc— superen l'import de 135 milions d'euros entre gener i maig, un 4,1% més que la xifra correspon-

ent al 2011. En canvi, els impostos parcialment cedits —IVA, IRPF i impostos a la fabricació—reculen i en el primer quadrimestre de 2012 cauen el 4,3%, fins a arribar a 764 milions d'euros. Atès que el pes corresponent a aquest segon grup d'imposts és un percentatge significativament superior respecte dels tributs cedits, el còmput global dels primers mesos del 2012 és de caiguda en la recaptació fiscal.

Els tributs cedits incrementen la recaptació en els primers mesos del 2012.

Tots els tributs que són competència compartida amb el Govern central mostren davallades en les xifres dels primers quatre mesos del 2012. Fins a l'abril, l'impost sobre el valor afegit cedeix un 4,8% interanual i deixa la declaració presentada per les empreses amb seu a les Illes Balears en 260 milions. El mes de febrer és un dels períodes en què la diferència entre l'IVA meritat i el deduïble és més elevada i en el corresponent al 2012 la caiguda ha assolit l'11,1%. El Ministeri d'Economia i Competitivitat estima una contracció del consum del 3,1% en el conjunt del 2012, cosa que agreujarà la davallada en la recaptació de l'impost sobre el valor afegit. Paral·lelament, l'impost de la renda de les persones físiques també reflecteix el retraïment en la renda percebuda per les llars. Així, en el primer quadrimestre del 2012 les retencions aplicades per aquest concepte superen lleugerament l'import de 500 milions d'euros, mentre que un any enrere superaven la xifra de 523 milions. Aquest descens representa una caiguda relativa de quatre punts percentuals i contrasta amb la pujada del tipus de gravamen aprovada a final del 2011. Els impostos especials de fabricació, la gestió dels quals també està cedida parcialment a la Comunitat Autònoma, mostren una recaptació de 2,1 milions d'euros en les xifres acumulades de gener a abril, un 13,2% menys que un any ençà.

Els impostos cedits totalment presenten increments significatius en els primers cinc mesos del 2012. El tribut més important en termes de recaptació és l'impost sobre transmissions patrimonials, que de gener a maig arriba a 73,2 milions d'euros, un 4,7% més respecte del mateix període del 2012. Des-

taca la variació del mes d'abril, la qual se situa en el 42,9% en termes interanuals. Segons dades de la Intervenció General de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, la imposició als **actes jurídics documentats** aporta un ingrés de 27,9 milions d'euros fins al maig. El 2011 aquesta xifra gairebé arribà a 30 milions, cosa que implica una reducció del 7% interanual. Cal recordar que aquest impost grava la instrumentació de fets, actes o negocis jurídics o econòmics en els corresponents documents notariais, mercantils o administratius. Així, la recaptació per actes jurídics documentats té una part important lligada al ritme de l'activitat econòmica, el qual ha minvat a causa de la crisi. En tercer lloc hi ha l'impost de successions i donacions, que recull fins al maig 23,3 milions d'euros. Atès que el 2011 la recaptació no arribà a 20 milions, l'import ingressat per aquest concepte s'incrementa en gairebé una cinquena part. La **taxa de joc** acumula en els cinc primers mesos del 2012 uns ingressos d'11,3 milions d'euros, un 2,6% més respecte del mateix període del 2011. Aquest increment s'ha produït gràcies als increments d'abril i maig, els quals trenquen la tendència negativa.

Les empreses amb seu a les Illes Balears ingressen en el primer quadrimestre del 2012 un total de 46,8 milions d'euros en pagaments fraccionats de l'impost sobre societats. Així, aquest tribut no cedit a la Comunitat Autònoma presenta una taxa de variació interanual del 2,7% i reflecteix l'augment en el percentatge de retenció o ingrés a compte per a les rendes subjectes —el Reial decret llei 20/2011 aprovat pel Govern central les elevà del 19% al 21%. L'impost sobre la **renda dels no residents** s'incrementa en el primer quadrimestre el 27,0% i supera lleugerament la xifra de 17 milions d'euros de recaptació.

7.4. Inversió

Taula 43. Indicadors d'inversió

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T ^t _{t-12} (%)	
Societats mercantils creades	abril	219	↗	13,3
Augment net de capital (milions d'euros) ¹	abril	28,1	↗	8,7
Centres de treball inscrits a la SS	abril	39.262	↘	-2,1
Mallorca	abril	29.883	↘	-2,6
Menorca	abril	3.324	↘	-5,2
Pitiüses	abril	6.055	→	1,1
Import de noves hipoteques (milions d'euros)	març	132,0	↘	-31,7
Dipòsits (milions d'euros)	4t trim	19.629,2	↘	-6,0
Crèdits (milions d'euros)	4t trim	44.999,7	↘	-2,8
Matriculació de vehicles de càrrega ²	maig	322	↘	-7,0
Matriculació de vehicles de lloguer	abril	921	↗	2,9
Inversió estrangera (milions d'euros)	4t trim	74,0	↗	3,2

Fonts: ANFAC, BE, DGT, INE, MINETUR, OTIB i elaboració pròpia

¹ Capital de noves societats, més ampliacions de capital, menys reduccions de capital.

² Camions, furgonetes i tractors industrials

En el primer trimestre del 2012, la inversió nacional es contreu un 8,1% en termes interanuals, segons dades de la Comptabilitat nacional trimestral de l'INE i ja acumula quatre anys de retrocés. Per finalitat de la inversió, el descens és més acusat en la construcció, que cau un 10,2% respecte del primer trimestre del 2011, mentre que la inversió en maquinària i béns d'equip es redueix un 6,0% interanual. Les previsions de Govern central i del Banc d'Espanya coincideixen que la inversió

es reduirà entorn del 9% el 2012, especialment en el sector de la construcció. En canvi, difereixen en les perspectives per al 2013, ja que el Govern central estima que la inversió s'estabilitzarà l'any que ve en el -0,5%, mentre que el Banc d'Espanya augura una reducció addicional del 2,2%.

Els indicadors d'inversió disponibles per a les Illes Balears mostren una evolució dispar. Alguns mantenen un creixement

dinàmic, com la constitució d'empreses, mentre d'altres retrocedeixen en el conjunt dels primers mesos de l'any, com ara les matriculacions de vehicles de càrrega.

El nombre de **societats mercantils creades** a les Balears creix el 4,8% en termes interanuals al mes d'abril, i encadena catorze mesos consecutius d'increment (des del gener del 2011). En l'acumulat de gener a abril es constitueixen 975 societats mercantils (la majoria, de responsabilitat limitada), la qual cosa suposa un augment d'un 15,2% respecte del mateix període de l'any anterior. En canvi, els **centres de treball d'alta en la Seguretat Social** (empreses amb treballadors contractats) continuen reduint el seu nombre i al mes d'abril són un 2,4% menys que el mateix mes de l'any anterior. Per illes, el nombre de centres disminueix tant a Mallorca com a Menorca (encara que el descens és superior en la segona), mentre que a Eivissa i Formentera s'incrementa respecte a l'abril de l'any passat. Si es desagrega per sectors, la construcció registra la destrucció més elevada de centres de treball (-10,1%), mentre que la caiguda és molt suau al sector dels serveis (-0,9%).

El nombre de societats mercantils creades continua augmentant al llarg del 2012.

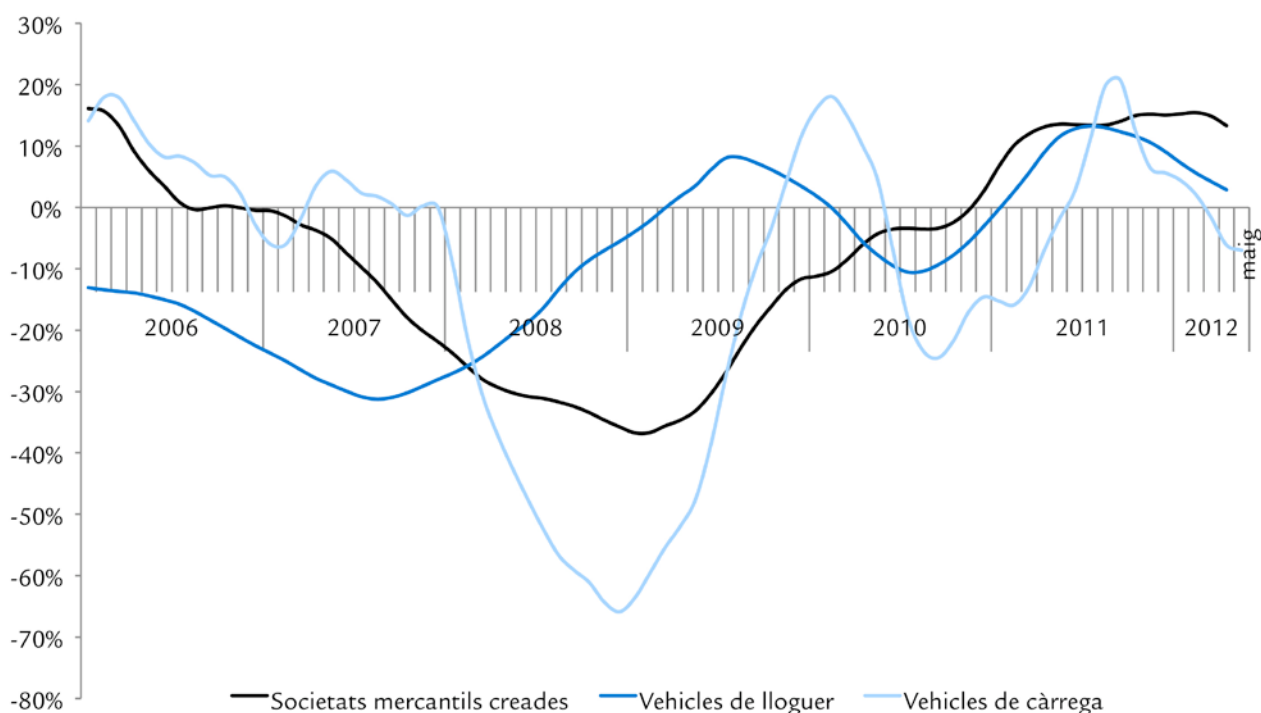
La **matriculació de vehicles de càrrega** (tractors industrials, camions i furgonetes) inicia l'any amb una evolució positiva, ja que en el primer trimestre es matriculen a les Balears més vehicles de càrrega en termes interanuals, però en els mesos posteriors la matriculació es redueix i, així, entre gener i maig cau un 18,1% respecte del mateix període de l'any anterior. De la mateixa manera, la matriculació de vehicles de lloguer s'incrementa en el primer trimestre, ja que es matriculen 4.435 turismes, en comparació dels 1.666 dels tres primers mesos del 2011, però a l'abril es registra una caiguda significativa, que es tradueix en una disminució interanual dels vehicles destinats al lloguer matriculats en els primers quatre mesos d'any. Així mateix, les importacions de béns d'equip que fan les Balears en el primer trimestre de l'any,

segons les dades de l'ICEX, se situen en 81,5 milions d'euros, un 13,5% inferior al mateix període de l'any anterior.

La **inversió estrangera** en l'arxipèlag balear tanca el 2011 amb un resultat molt positiu, ja que s'incrementa al llarg de tot l'any, amb una inversió total de 372,7 milions d'euros, quan el 2010 les Balears varen rebre menys de la meitat. Com és habitual, el 2011 la major part de la inversió estrangera es destina al sector dels serveis, encara que en el quart trimestre la quantia invertida va ser lleugerament superior en la construcció (38,6 milions) que en els serveis (35,5 milions). També es pot destacar del sector terciari que el gruix de la inversió estrangera es destina a activitats immobiliàries, tant en el darrer trimestre de l'any (26,3 milions) com en el conjunt del 2011 (132,7 milions). Pel que fa a la inversió a l'exterior amb origen balear, el 2011 es redueix significativament. En concret, s'inverteixen fora de l'arxipèlag 27,4 milions d'euros el 2011, la major part en el quart trimestre, i pràcticament la totalitat es destina a hostaleria. El 2010 la inversió cap a l'exterior que varen fer les Illes Balears va superar l'import de 425,6 milions d'euros.

El **crèdit** concedit a empreses i a llars a les Illes Balears es continua reduint tant en termes interanuals com intertrimestrals. En concret, en el darrer trimestre del 2011 es va prestar un 3,0% menys al conjunt de llars i empreses. El crèdit empresarial, que representa la meitat del crèdit que concedeix la banca, es redueix un 4,2% interanual en el quart trimestre per al conjunt estatal. Al seu torn, el crèdit destinat a activitats productives és el que registra més morositat (l'11,3% en el darrer trimestre del 2011). Per activitats, en el conjunt d'Espanya el crèdit és escàs per a tots els sectors, si bé la major contracció es registra en el sector de la construcció (el -14,0% interanual) i el descens no és tan acusat en els serveis (el -2,1%). Mentre el procés de sanejament bancari no es conclouï, i la demanda de crèdit per part de l'Administració continuï a l'alça, es preveu que el crèdit al sector productiu continuï retrocedint, si bé s'ha d'esperar l'efecte que tindrà sobre les institucions financeres l'increment de fons del FROB.

Gràfic 18. Variació interanual de la tendència-cicle d'indicadors d'inversió a les Illes Balears

Fons: ANFAC, DGT, INE, elaboració pròpia

III. MEDI AMBIENT

Introducció

El 5 de juny se celebrà el Dia Mundial del Medi Ambient amb el lema “Una economia verda, t’inclou a tu?”, que planteja si el desenvolupament mitjançant una economia verda respon a les necessitats individuals. El Programa de les Nacions Unides per al Medi Ambient (PNUMA) defineix l’economia verda com aquella que té com a resultat millorar el benestar humà i l’equitat social reduint riscos ambientals i el dany ecològic, és a dir, una economia que disminueixi la petjada ecològica. Cal tenir en compte que el 2008 se superà la biocapacitat de la Terra en més del 50%, segons l’*Informe Planeta Viu 2012*¹. Del 20 al 22 de juny té lloc al Brasil la Conferència de les Nacions Unides sobre el Desenvolupament Sostenible, Río +20, en el vintè aniversari de la Cimera de la Terra del 1992. S’avaluen els resultats d’anteriors cimeres i es debat la viabilitat d’un model que basi la generació de riquesa en el desenvolupament d’eines que redueixin les emissions de gasos d’efecte hivernacle i l’increment de l’eficiència energètica, i ajudin a la conservació dels ecosistemes. També s’afronten reptes com l’eradicació de la pobresa i la configuració del marc institucional adequat. La conferència no està exempta de polèmica, atès que les organitzacions socials veuen com un perill el concepte d’economia verda, que podria donar lloc a més explotació dels ecosistemes. Paral·lelament, també es reuneixen del 15 al 22 de juny a la Cimera dels Pobles.

Un aspecte clau en sostenibilitat ambiental són els residus, atès que la humanitat genera un volum anual estimat de 3.100 milions de tones. El 17 de maig fou el Dia Mundial del Reciclatge per recordar que encara hem de fer front a xifres que no són suficients per assolir la sostenibilitat. La Comissió Europea presentà l’informe “Use of Economic Instruments and Waste Management Performances” i vol fomentar el reciclatge i complir els objectius d’eliminació de residus. Les bones pràctiques en gestió de residus de Bèlgica, Dinamarca, Alemanya, Àustria, Suècia i els Països Baixos fan que es descarreguin a abocadors menys del 3% dels residus. Hi ha factors econòmics que eleven la taxa de reciclatge, com ara els impostos, les prohibicions aplicades a abocadors i incineradores, els programes de responsabilitat del productor i els sistemes de pagament per generació de residus. La fundació Amics de la Terra ha elaborat l’informe “Más trabajo, menos residuos” per mostrar que el sector del reciclatge a Europa podria generar llocs de treball (actualment en genera entre 1,2 i 1,5 milions segons un informe de l’Eurostat) i també eliminar tones de gasos contaminants. La Federació Espanyola de la Recuperació i el Reciclatge (FER) exposa que a Espanya el pes del sector del reciclatge en el PIB és de prop de l’1%. També el reciclatge té una incidència directa en el desenvolupament d’altres indústries, com la de l’automòbil, la siderúrgica, l’aeronàutica o la de les telecomunicacions, atès que és un proveïdor essencial de les seves matèries primeres, com ara acer, coure, alumini i plom, entre d’altres.

Hi ha una extensa normativa que fa referència a residus, en els àmbits europeu, estatal, autonòmic i local. A Espanya, el Pla Nacional Integral de Residus 2007-2015 (PNIR) pretén reduir els percentatges d’eliminació de residus i evitar que cada any més d’un milió de tones de rebuig acabin en abocadors o incineradores. La Llei 22/2011, de 28 de juliol, de residus i sòls contaminats, estableix el règim jurídic de la producció i la gestió de residus, com també la fixació de mesures per prevenir-ne la generació i per evitar o reduir els impactes adversos sobre la salut humana i el medi ambient associats. A les Illes Balears cal destacar els plans directors següents: el Decret 46/2001, de 30 de març, d’aprovació del Pla Director Sectorial para la Gestió de los Residuos Urbanos de Eivissa i Formentera (BOCAIB núm. 45, de 14 d’abril); el Pla Director per a la Gestió dels Residus no Perillosos de Menorca (BOIB núm. 109, de 3 d’agost de 2006); el Pla Director Sectorial per a la Gestió dels Residus de Construcció i Demolició, Voluminosos i Pneumàtics fora d’ús de l’illa de Mallorca (BOIB núm. 141, de 23 de novembre 2002), i l’Acord del Ple del Consell de Mallorca d’aprovació definitiva de la revisió del Pla Director Sectorial per a la Gestió dels Residus Urbanos de Mallorca (BOIB núm. 35, de 9 de març de 2006).

Aquest apartat de medi ambient tracta, d’una banda, d’alguns tipus dels residus de les Illes Balears —residus sòlids urbans, residus de construcció i demolició, llots de les EDAR, residus peril·losos, vehicles fora d’ús i neumàtics fora d’ús—, i, de l’altra, de la valorització energètica i l’eliminació, del transport marítim dels residus i de les infraccions en aquesta matèria.

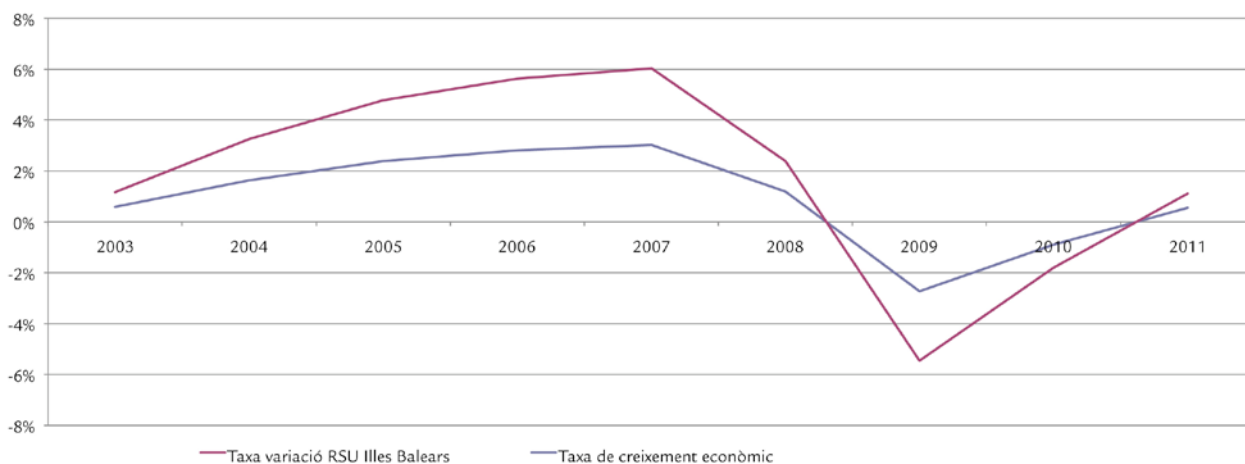
Els residus sòlids urbans (RSU)

La generació de residus urbans està lligada als models de producció i consum i a l’eficiència en el cicle dels materials. La generació de residus urbans representa una pèrdua de materials i energia, amb costos econòmics i ambientals. L’Estratègia europea de desenvolupament sostenible insisteix que cal desacoblar del creixement econòmic la utilització de recursos i la generació de residus. El gràfic 19, que compara les taxes de variació dels residus sòlids urbans i del VAB a les Illes Balears, mostra que la generació de residus va lligada al creixement econòmic. Així, a partir de la crisi econòmica descendeix el volum de residus generats.

Les taxes de variació del creixement econòmic i dels residus sòlids urbans segueixen la mateixa tendència.

¹ Informe Planeta vivo 2012”, publicació elaborada per World Wildlife Fund for Nature (WWF), Zoological Society of London, Global Foodprint Network i l’Agència Espacial Europea (ESA).

Gràfic 19. Taxes de variació del creixement econòmic i dels residus sòlids urbans a les Illes Balears

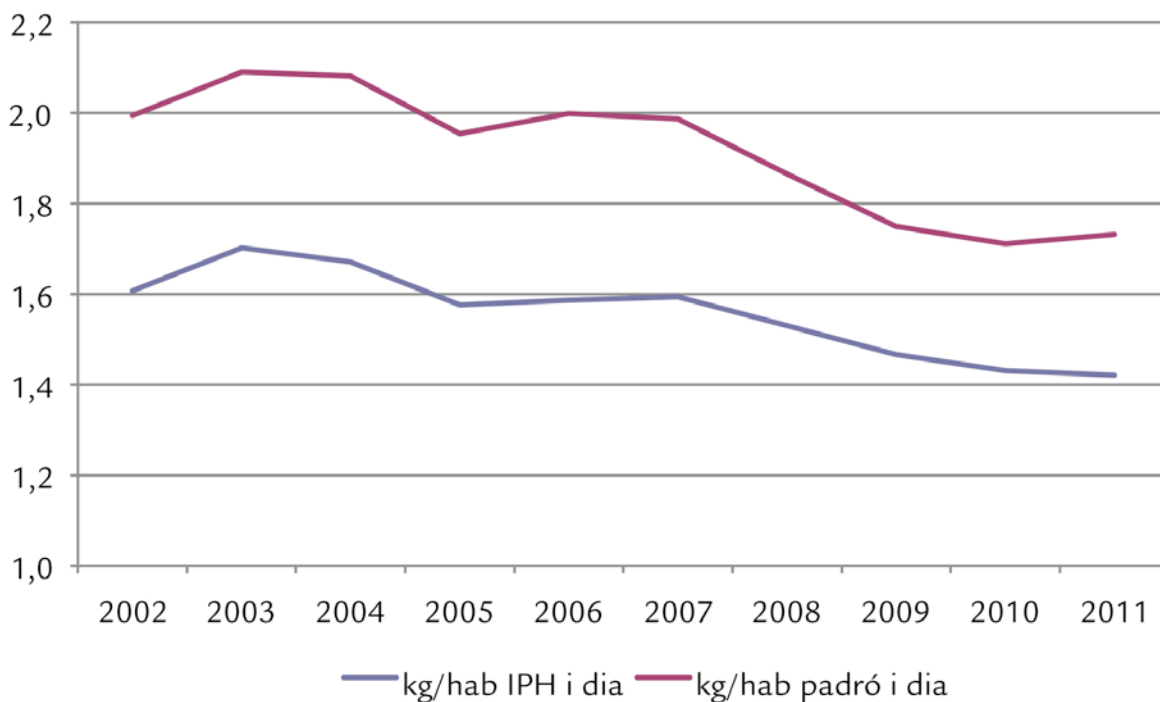

Font: DGMNEACC, DGEE i elaboració pròpia

El 2011 la població a les Illes Balears és d'1.357.048 habitants, de conformitat amb l'indicador de pressió humana, i d'1.113.114 habitants segons el padró. En una comunitat autònoma essencialment turística com la balear, resulta fonamental diferenciar la població resident (mesurada pel padró) de la població present, la qual considera a més la càrrega demogràfica dels visitants que reben les Illes. Els residus sòlids urbans (RSU) produïts l'any 2011 són 703.732 tones, que corresponen a 1,4 kg/habitant i dia, segons l'IPH, i a 1,7 kg/habitant i dia, segons el padró. El màxim en el període d'estudi es produí l'any 2003, amb 1,7 i 2,1 kg/habitant i dia segons l'IPH i segons el padró, respectivament. L'any

2011 el volum de residus per tipus en kg/habitant i any segons l'IPH i segons el padró ha estat, respectivament, d'11,4 i 13,8 per envasos lleugers, de 30,3 i 37,0 per paper i cartró, de 21,0 i 25,5 per vidre, de 11,0 i 13,3 per material orgànic compostable i de 445,0 i 542,6 per rebuig. El 2009, segons l'OSE (Observatori de la Sostenibilitat a Espanya), a Espanya es generaren 547 kg/habitant i any. Sense considerar la població flotant, a les Illes Balears aquesta xifra arriba a 638 kg/habitant i any. Ara bé, si no s'imputa el total de residus generats exclusivament a la població resident i s'inclouen els visitants, aquesta ràtio davalla fins a 535 kg/habitant i any, inferior a la mitjana estatal.

Gràfic 20. Residus sòlids urbans en kg/hab. per dia a les Illes Balears

Font: DGMNEACC, DGEE i elaboració pròpia

Taula 44 . Recollida de residus urbans (tones) a les Illes Balears

1.1. RECOLLIDA SELECTIVA (Valorització material - reciclatge):

		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Envasos lleugers	Formentera	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	163,10	248,28	253,34	254,66
	Eivissa	79,20	210,00	323,67	397,80	518,45	790,07	929,86	1.325,98	1.754,35	2.002,00
	Menorca	899,66	1.057,91	1.236,79	1.160,73	1.325,96	1.549,52	1.734,53	1.842,34	1.895,72	1.730,82
	Mallorca	1.859,65	2.591,00	2.950,00	4.272,65	5.931,79	8.140,00	8.979,40	9.884,29	10.533,59	11.424,36
	Total Balears	2.838,51	3.858,91	4.510,46	5.831,18	7.776,20	10.479,59	11.806,89	13.300,89	14.437,00	15.411,84
Paper - Cartró	Formentera	18,00	119,40	160,45	133,84	195,49	286,22	826,79	862,50	859,86	864,16
	Eivissa	1.634,50	1.901,00	2.665,42	3.993,96	4.270,45	4.830,91	5.068,17	5.440,24	6.430,62	6.607,12
	Menorca	5.176,04	4.923,26	4.905,47	5.503,57	5.928,68	6.207,17	6.685,91	5.598,53	5.885,60	5.941,90
	Mallorca (1)	20.233,79	54.741,00	57.303,00	23.864,87	27.487,50	30.919,84	31.973,93	28.581,66	24.833,20	27.690,79
	Total Balears	27.062,33	61.684,66	65.034,34	33.496,24	37.882,12	42.244,14	44.554,80	40.482,93	38.009,28	41.103,97
Vidre	Formentera	225,00	274,30	224,04	239,94	147,66	221,32	569,82	670,02	780,18	754,48
	Eivissa	1.185,50	1.404,50	1.623,11	1.732,65	1.873,97	2.544,93	2.737,74	3.411,36	4.262,49	4.761,61
	Menorca	1.857,60	1.951,30	1.883,44	2.051,68	2.235,77	2.448,24	2.626,88	2.538,79	2.419,63	2.526,40
	Mallorca	13.749,09	14.210,00	14.383,00	15.398,58	16.660,10	18.528,40	20.163,00	19.984,00	19.285,54	20.396,66
	Total Balears	17.017,19	17.840,10	18.113,59	19.422,85	20.917,50	23.742,89	26.097,44	26.604,17	26.747,84	28.439,15
Mat. Org. Compostable	Formentera	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Eivissa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Menorca (2)	2.165,36	2.682,82	2.753,49	2.835,94	2.010,80	1.979,06	1.995,63	1.446,03	1.584,25	1.514,10
	Mallorca	0,00	975,38	1.812,68	2.371,96	3.589,47	5.640,72	6.249,36	9.295,92	11.366,55	13.307,39
	Total Balears	2.165,36	3.658,20	4.566,17	5.207,90	5.600,27	7.619,78	8.244,99	10.741,95	12.950,80	14.821,49
Total Recollida selectiva Illes Balears		49.083,39	87.041,87	92.224,56	63.958,16	72.176,09	84.086,41	90.704,12	91.129,94	92.144,93	99.776,45

1.2. RESTA (rebuig):

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Formentera	7.185,00	7.203,50	7.443,00	8.462,00	7.487,39	7.914,70	5.816,94	5.996,94	6.612,10	9.001,74
Eivissa (3)	84.613,20	100.399,60	94.696,07	91.895,04	98.380,07	100.976,15	97.531,91	90.777,44	90.000,79	94.486,77
Menorca	56.789,56	56.554,20	54.910,51	53.467,72	51.912,65	51.752,42	46.907,89	45.467,91	46.591,11	45.257,39
Mallorca	469.545,00	471.616,80	476.504,56	483.459,37	500.458,19	502.280,26	489.283,75	465.861,27	455.317,71	455.209,79
Total Recollida resta Illes Balears	618.132,76	635.774,10	633.554,14	637.284,13	658.238,30	662.923,53	639.540,49	608.103,56	598.521,71	603.955,69

RESIDUS SÒLIDS URBANS (1.1 + 1.2)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Formentera	7.428,00	7.597,20	7.827,49	8.835,78	7.830,54	8.422,24	7.376,65	7.777,74	8.505,48	10.875,04
Eivissa (3)	87.512,40	103.915,10	99.308,27	98.019,45	105.042,94	109.142,06	106.267,68	100.955,02	102.448,25	107.857,50
Menorca	66.888,22	67.169,49	65.689,70	65.019,64	63.413,86	63.936,41	59.950,84	56.893,60	58.376,31	56.970,61
Mallorca	505.387,53	544.134,18	552.953,24	529.367,42	554.127,05	565.509,23	556.649,44	533.607,14	521.336,60	528.028,99
TOTAL	667.216,15	722.815,97	725.778,70	701.242,29	730.414,39	747.009,94	730.244,61	699.233,50	690.666,64	703.732,14

Font: DGMNEACC i elaboració pròpia

Notes: (1) 2003 i 2004 inclouen campanyes de recollida de paper i cartró a productors singulars (empreses) (2) A partir de 2010 també inclou les restes de jardineria (3) 2002 fins a 2004 valor estimat enviat a abocadors

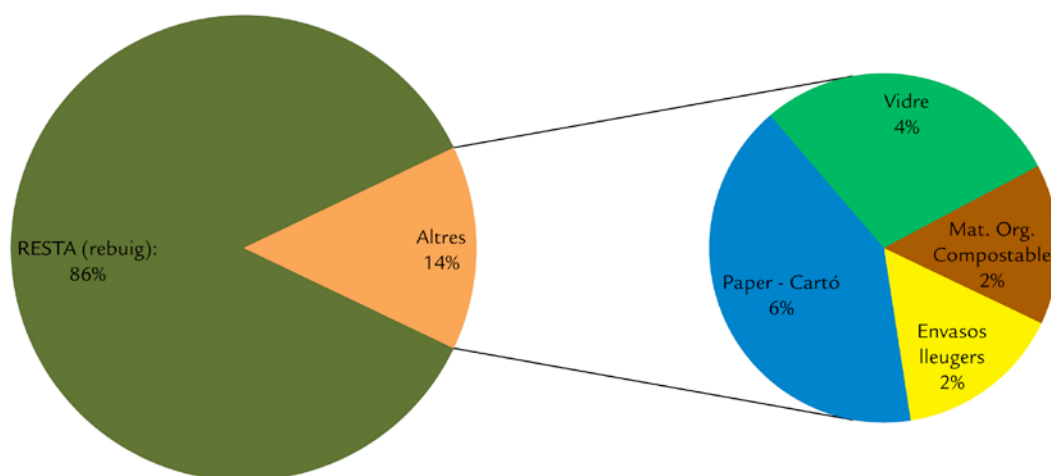
El 2011 a les Illes Balears el volum de residus generats per habitant fou d'1,4 kg/habitant i dia (segons l'IPH) i d'1,7 kg/habitant i dia (segons el padró).

Els sistemes integrats de gestió (SIG), en aplicació del principi europeu de responsabilitat ampliada del productor, s'encarreguen de la gestió i la valorització, sempre que sigui possible, de diversos tipus de residus: els envasos lleugers (brics, llaunes i els de diferents plàstics), els residus d'envasos de vidre i paper i cartró, els residus d'aparells elèctrics i electrònics (RAEE), els de pneumàtics fora d'ús, olis minerals, piles i acumuladors, entre d'altres. A les Illes Balears hi ha 18 sistemes integrats de gestió autoritzats, 35 productors registrats i 76 gestors de residus perillosos autoritzats (inclosos els vehicles fora d'ús), 3.526 petits productors de residus perillosos i 485 transportistes de residus no perillosos registrats. Malgrat que el menor consum a causa de la crisi ha conduït a un volum inferior de residus, el tractament ha crescut gràcies a la tasca dels sistemes integrats de gestió. De cada vegada la ciutadania és més conscient que els productes tenen més d'una vida útil i que l'estalvi energètic que es produeix és significatiu. L'empresa TIRME s'encarrega des del 1992 del servei públic de gestió de residus urbans a Mallorca, que ha anat evolucionant segons les necessitats. El Parc de Tecnologies Ambientals pretén ser un referent pel que fa a la gestió dels residus i duu a terme les activitats d'explotació següents: recepció de residus en estacions de transferència, selecció d'envasos lleugers, compostatge de la fracció orgànica dels residus municipals (FORM) i llots de depuradora, planta de metanització, planta d'assecatge solar de llots de les EDAR, incineració de residus amb recuperació energètica i dipòsit de rebuig.

Els residus sòlids urbans (RSU) estan formats per la recollida selectiva d'envasos lleugers, paper i cartró, vidre i material orgànic compostable, més la fracció resta o rebuig. A les Illes Balears, els residus sòlids urbans han passat de 667.216 tones el 2002 a 703.732 tones el 2011, si bé entre aquests anys es produeix un màxim d'RSU el 2007, quan se'n recolliren 747.009 tones. En la taula 44 es mostren les dades de la recollida dels residus sòlids urbans per tipus i per illes. Aquesta taula és el resultat de l'homogeneïtzació de la classificació dels residus entre les diferents illes i també al llarg del temps. Els residus sòlids urbans generats a Mallorca el 2011 representen el 75,0% del total, seguits dels d'Eivissa (15,3%), Menorca (8,1%) i, finalment, Formentera, amb l'1,6%. Cal destacar que la recollida total d'RSU ha augmentat el 5,2% del 2002 al 2011. Durant el mateix període, la recollida selectiva ha augmentat fins al 50,8% i la fracció resta ha disminuït el 2,3%. Aquests darrers deu anys s'han incrementat el 31,7% a Formentera, el 18,9% a Eivissa i el 4,3% a Mallorca, i Menorca és l'única illa que presenta un descens (-17,4%). En el gràfic 21 s'exposa la composició dels residus sòlids urbans el 2011 per a les Illes Balears en percentatges. Segons l'OSE el 2009 la destinació dels residus urbans a Espanya fou la següent: el 52,1% a abocadors; el 24,5%, altres formes de reciclatge (inclou compostatge); el 14,6%, reciclatge; i el 8,8%, incineració. Només el 14% del total de residus domiciliaris (RSU) es recullen selectivament.

Només el 14% del total dels residus domiciliaris (RSU) es recullen selectivament.

Gràfic 21. Composició dels residus sòlids urbans a les Illes Balears (2011)

Font: DGMNEACC i elaboració pròpia

1. Recollida selectiva: envasos lleugers, paper i cartró, vidre i material orgànic compostable

La recollida selectiva s'ha incrementat notablement a les Illes Balears, des de l'any 2002 fins al 2011 ha passat de 49.083 tones el 2002 a 99.776 tones el 2011. Per tipus, l'increment ha estat del 81,6% en envasos lleugers, del 34,2% en paper i cartró, del

40,2% en vidre i del 85,4% en material orgànic compostable. El paper i cartró és el material que més es recull a les Illes Balears, que, segons l'OSE, el 2009 foren la tercera comunitat autònoma on més paper i cartró es recollí (35,7 kg/habitant). La Llei 11/1997, de 24 d'abril, d'envasos i residus d'envasos (BOE núm. 99, 25 d'abril), en aplicació de la Directiva 2004/12/CE, té com a objectius la valorització, el reciclatge

i la reutilització. Aquesta Llei aplica, a més, els principis de qui contamina paga i de responsabilitat del productor. Si bé els ciutadans estan cada vegada més conscienciats a reciclar, encara no és suficient, atès que majoritàriament els fems acaben com a fracció resta. Segons Ecoembes i Ecovidre, durant el 2010 els contenidors grocs d'envasos lleugers (plàstics, llaunes i brics) varen contenir el 22,9% d'impropis, i en el cas del vidre només el 2% d'impropis. L'any 2008, segons dades del Ministeri de Medi Ambient i Medi Rural i Marí, la taxa de reciclatge dels residus d'envasos (vidre, plàstic, paper i cartró) fou del 59,1%, percentatge superior al mínim del 55% exigint per la normativa europea per al 2009.

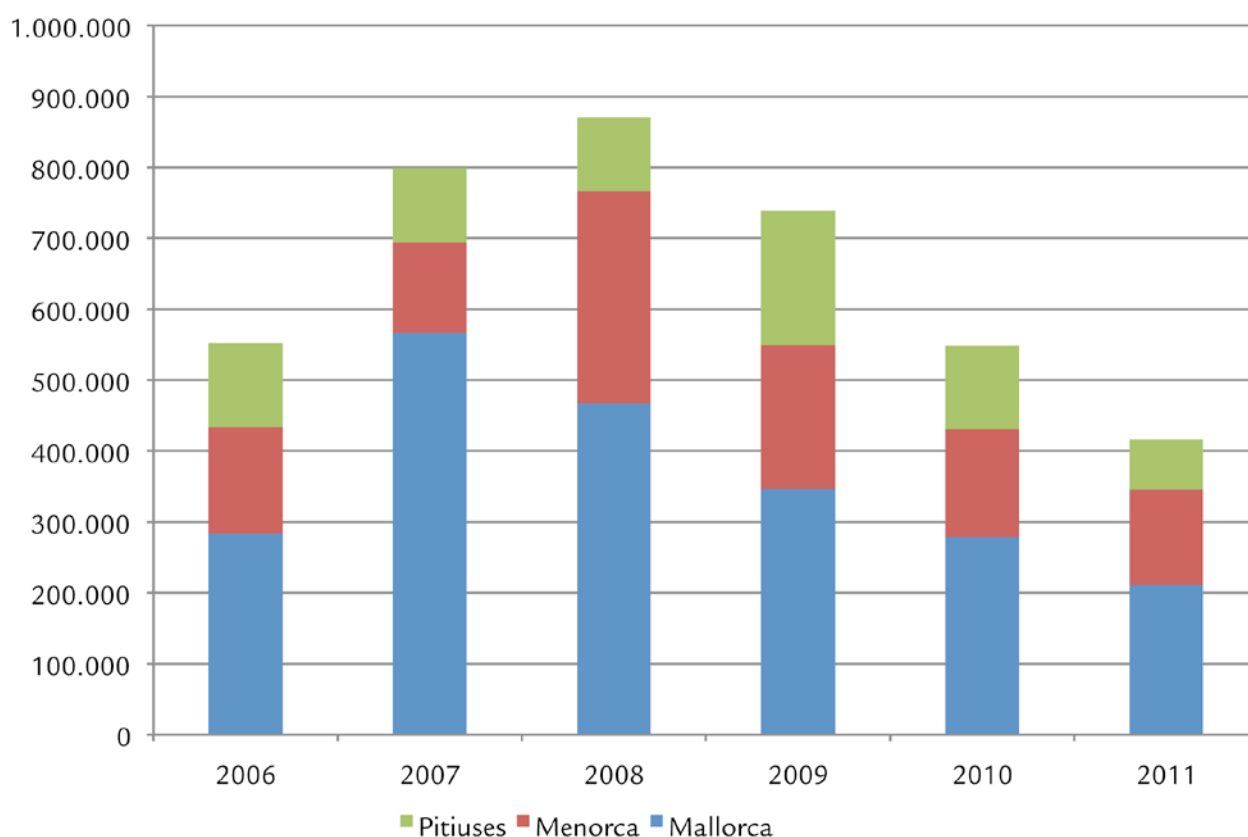
Del 12 al 15 de juny tingué lloc a Madrid la tercera edició del Saló de la Recuperació i el Reciclatge (SRR) organitzat per la Feria de Madrid (IFEMA).

2. Fracció resta (rebuig)

La fracció resta o rebuig és la part més important dels residus sòlids urbans, i el 2011 representa el 86% a les Illes Balears. Ha passat de 618.132 tones el 2002 a 603.955 tones el 2011 (-2,3%). Per illes, la variació entre aquests anys ha estat del 20,2% més a Formentera, el 10,4% més a Eivissa, el -25,5% a Menorca i el -3,2% a Mallorca.

Residus de construcció i demolició (RCD)

Gràfic 22. Residus de construcció i demolició a les Illes Balears (tones)

Font: DGMNEACC i elaboració pròpia

Els residus de construcció i demolició (RCD) a les Illes Balears arriben a un total de 416.248 tones el 2011, de les quals 211.668 s'han generat a Mallorca, 134.346 a Menorca i 70.234 a les Pitiüses. En el gràfic 22 s'observa que el màxim de recollida de residus de construcció i demolició es produeix l'any 2008, amb un total de 870.655 tones, i que s'ha produït un descens de més de la meitat des d'aquest any fins al 2011. Cal recordar que Mac Insular començà a funcionar l'any 2006 i que a final de 2007 es tancà l'abocador de Milà

per a RCD (Menorca). Els residus de construcció i demolició es regulen en el Reial decret 105/2008, d'1 de febrer (BOE núm. 38, de 13 de febrer), i en el cas de Mallorca, en el Pla Director Sectorial (BOIB núm. 141, de 23 de desembre).

El 2011 s'han produït 211.668 tones de RCD a Mallorca, 134.346 a Menorca i 70.234 a les Pitiüses.

Taula 45. Evolució dels llots a les EDAR a les Illes Balears (tones)

EDAR gestionades per l'ABAQUA		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	% var. 2011/10
Abaqua	Mallorca	25.635,00	41.431,00	39.690,00	39.491,00	31.298,00	26.119,00	26.052,00	-0,26
	Menorca	7.238,00	7.285,00	6.885,00	6.756,00	6.798,00	6.670,00	7.881,00	15,37
	Eivissa ⁽¹⁾	17.344,00	19.082,00	22.173,00	26.323,00	24.455,00	19.202,00	15.593,00	-23,15
	Formentera ⁽²⁾	741,00	1.873,00	582,00	1.226,00	1.224,00	1.432,00	1.638,00	12,58
Total EDAR ABAQUA		50.958,00	69.671,00	69.330,00	73.796,00	63.775,00	53.423,00	51.164,00	-4,42
EDAR gestionades pels municipis		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	
Palma		19.402,00	23.197,00	28.855,00	29.490,00	27.978,00	25.066,00	25.143,00	0,31
Calvià	<i>Santa Ponça</i>	4.792,00	4.473,00	3.760,00	4.606,00	4.237,00	3.643,00	3.859,00	5,60
	<i>Paguera</i>	1.253,00	1.109,00	875,00	1.270,00	1.191,00	1.026,00	1.184,00	13,34
	<i>Bendinat</i>	834,00	911,00	1.076,00	919,00	901,00	743,00	781,00	4,87
	TOTAL	6.879,00	6.493,00	5.711,00	6.795,00	6.329,00	5.412,00	5.824,00	7,07
Manacor ⁽³⁾		n.d.	n.d.	3.916,00	2.640,00	3.190,00	2.948,00	2.552,00	-15,52
Sant Llorenç des Cardassar		n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	3.668,00	4.228,00	4.060,00	-4,14
Alcúdia		n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	1.320,36	1.230,00	1.827,45	32,69
Total EDAR municipals						42.485,36	38.884,00	39.406,45	1,33
Total Illes Balears						106.260,36	92.307,00	90.570,45	-1,92

Font: ABAQUA, EMAYA, Calvià 2000, Ajuntament de Sant Llorenç des Cardassar, Ajuntament de Manacor, Empresa Municipal de Serveis d'Alcúdia
Notes: (1 i 2) inclosos els greixos i les sorres (3) Manacor: EDAR de Manacor gestionada per l'empresa Aigües Manacor (la resta d'EDARs són gestionats per Abaqua)

L'Agència Balear de l'Aigua i la Qualitat Ambiental (ABAQUA) gestiona 56 estacions depuradores d'aigües residuals (EDAR) a Mallorca, 11 a Menorca, 10 a Eivissa i 1 a Formentera. La resta d'EDAR no gestionades per l'ABAQUA són a Palma, Calvià, Manacor, Alcúdia i Sant Llorenç des Cardassar. Del total de llots de les EDAR a les Illes Balears el 2011 (90.570 tones), el 72,3% correspon a l'illa de Mallorca, el 17,2% a Eivissa, el 8,7% a Menorca i, finalment, l'1,8% a Formentera. Les dues estacions depuradores de la capital recullen el 27,8% de llots de les Illes Balears. La destinació dels llots és divers: metanització (biogàs), assecatge solar i posterior valorització energètica, compostatge o farratges. En el cas de Mallorca, les estacions depuradores d'aigües residuals duen els fangs majoritàriament a TIRME.

El 2011 s'han produït 90.570 tones de llots a les EDAR.

Residus perillosos

Els residus perillosos són els més contaminants. Els tipus de residus perillosos són diversos i estan definits en l'Ordre del Ministeri de Medi Ambient MAM/304/2002, de 8 de febrer, per la qual es publiquen les operacions de valorització i eliminació de residus i la llista europea de residus. A les Illes Balears el volum de recollida dels residus perillosos s'ha incrementat notablement els darrers nou anys, com també el nombre de petits productors donats d'alta en el Registre. Alguns dels residus que figuren en la taula 46 han anat aflorent durant els anys. Cal dir també que alguns han disminuït la seva perillositat, com ara els olis d'automoció sintètics, les piles i els acumuladors o algunes pintures. Els residus perillosos que més es recullen el 2011 són bateries, restes d'hidrocarburs, olis minerals (tallers automoció) i sanitaris. No tots els residus d'una categoria són perillosos,

com succeeix amb els llots de les EDAR, els residus fotogràfics o els RAEE, entre d'altres. En la taula 46 només hi figura la fracció que es considera perillosa. Els darrers anys algunes indústries del sector generador de residus perillosos han tancat, com ara les de recobriments galvànics. Tots els residus recollits en la taula 46, llevat dels sanitaris, viatgen a la Península per al tractament o l'eliminació. El gràfic 23 reflecteix l'evolució del nombre de petits productors de residus perillosos a les Illes Balears, regulats pel Decret 36/1998, pel qual es crea el Registre de Petits Productors de Residus Perillosos.

Els residus perillosos que més es recullen el 2011 són bateries, restes d'hidrocarburs, olis minerals (tallers automoció) i sanitaris.

Vehicles fora d'ús (VFU)

No tots els vehicles donats de baixa es tracten de manera adequada al final de la seva vida útil: només en els casos en què és obligatori de conformitat amb l'article 2 a del Reial decret 1383/2002, de 20 de desembre, sobre gestió de vehicles al final de la seva vida útil (BOE núm. 3, de 3 de gener de 2003). L'objectiu és reduir les repercussions dels vehicles sobre el medi ambient. El Reial decret estableix mesures preventives des de la fase de concepció del vehicle, i tendeix a disminuir i limitar la utilització de substàncies perilloses en la seva fabricació, com també a facilitar la reutilització, el reciclatge i la valorització dels distints elements per reduir-ne l'afectació ambiental. S'imposa l'obligació a l'usuari de lliurar el vehicle al final de la seva vida útil a un centre autoritzat de tractament, que l'ha de descontaminar. Per facilitar a l'usuari el compliment d'aquesta obligació, els productors s'han de fer càrrec dels vehicles de la marca que comercialitzin que els lliurin. En el procés s'ha d'acreditar la

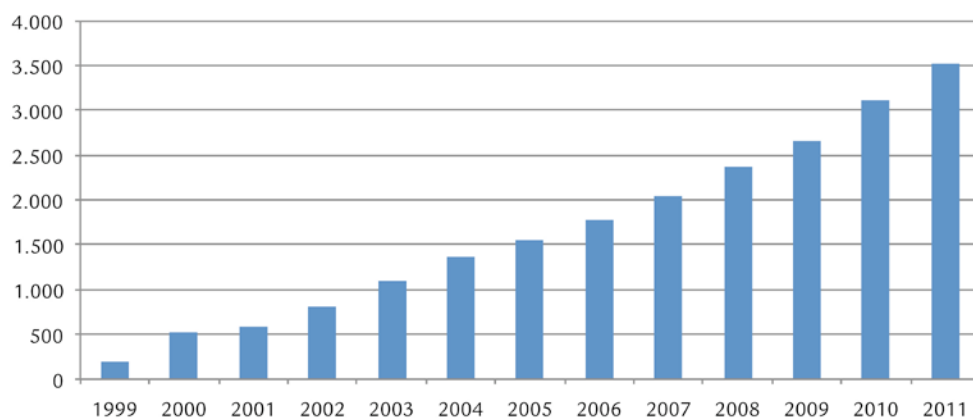
Taula 46. Residus perillosos recollits a les Illes Balears, segons la declaració anual de gestors autoritzats (kg)

RESIDUS (kg) - Anys	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Olis minerals (taller automoció)	4.055.260	4.860.550	4.758.838	4.904.645	5.586.813	8.034.231	6.761.665
Olis de sentina (nàutica)					113.780	1.411.350	1.142.145
Toner	15.620	12.251	16.684	21.433	33.230	140.827	184.412
Medicaments	4.202	15.216	53.310	41.812	47.699	42.739	45.596
Fluorescents	212	9.051	6.122	11.911	13.589	33.704	30.701
Bateries	1.593.900	2.773.445	3.168.963	3.066.928	2.935.387	3.187.471	2.539.279
Piles i acumuladors	38.049	20.043	20.974	41.217	64.619	80.242	67.634
Sanitaris	262.586	632.828	913.135	1.056.984	1.088.991	1.120.488	1.292.862
Llots perillosos			30.000	41.112	733.320	131.002	115.860
Peril·losos fotogràfics			384.251	304.996	457.881	546.279	539.418
Pintures i tintes base orgànica			2.264	47.383	70.505	91.025	77.379
Residus de laboratori			23.507	48.952	79.650	106.654	136.560
Filtres d'oli			14.000	66.823	190.405	139.445	171.583
Altres residus perillós d'automoció			49.218	16.593	331.577	62.315	536.154
Productes clorats i de neteja				262	2.125	3.320	6.627
Equips amb components peril·losos					78.900	143.996	361.445
Envasos contaminats				126.594	165.194	294.475	4.243.472
Restes d'hidrocarburs			85.000	66.823	6.070	902.250	1.304.585
Terres contaminades						28.607	23.578
Residus d'aparells electrònics (RAEE)						2.751	18.758
Dissolvents orgànics			115.059	101.674	119.854	169.227	172.704
Diversos			108.134	156.028	169.082	1.575.345	363.061
TOTAL (TONES/ANY):						18.247,74	20.135,48

RESIDUS (kg) - Anys	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Olis minerals (taller automoció)	7.263.064	6.538.777	7.713.110	6.021.120	3.057.740	3.953.026	3.212.436
Olis de sentina (nàutica)	1.253.765	930.359	1.161.191	1.898.909	1.386.318	1.141.828	579.470
Toner	144.183	74.029	85.136	84.489	76.297	55.643	62.079
Medicaments	43.133	89.139	150.991	322.428	321.712	170.915	153.069
Fluorescents	34.141	42.208	56.719	61.043	60.292	71.586	85.852
Bateries	2.606.434	3.035.808	3.640.091	3.149.868	2.358.431	3.503.346	3.957.220
Piles i acumuladors	101.629	130.948	140.567	88.377	111.349	109.572	74.706
Sanitaris	1.374.782	1.563.780	1.913.734	3.787.060	4.005.706	2.813.599	2.715.917
Llots perillosos	129.833	339.414	118.196	251.802	384.887	256.858	159.288
Peril·losos fotogràfics	506.055	440.329	344.630	168.043	114.650	167.352	120.844
Pintures i tintes base orgànica	139.038	205.798	321.603	363.231	367.866	350.853	360.685
Residus de laboratori	174.762	338.241	193.523	230.017	316.050	289.191	300.170
Filtres d'oli	184.243	246.728	285.412	279.474	256.925	240.762	201.684
Altres residus perillós d'automoció	178.055	142.334	108.316	110.702	115.245	117.777	95.032
Productes clorats i de neteja	7.693	22.599	41.756	64.916	283	51.116	39.087
Equips amb components peril·losos	460.905	1.058.409	742.906	1.543.947	1.959.881	564.381	2.296.423
Envasos contaminats	495.979	701.803	618.444	629.405	536.309	493.310	445.086
Restes d'hidrocarburs	2.588.163	4.653.671	4.772.833	3.064.804	5.488.129	8.018.102	3.870.103
Terres contaminades	35.260	330.488	1.796.679	1.285.681	2.085.432	1.008.747	851.743
Residus d'aparells electrònics (RAEE)	549.342	741.921	1.720.596	1.971.610	1.667.779	3.992.891	1.905.518
Dissolvents orgànics	141.555	270.556	254.415	234.363	206.747	176.998	159.023
Diversos	631.312	2.635.147	1.561.837	1.459.420	4.361.706	7.287.985	5.651.146
TOTAL (TONES/ANY):	19.043,33	24.532,49	27.742,69	27.070,71	29.239,73	34.835,84	27.296,58

Font: DGMNEACC

Gràfic 23. Nombre de petits productors de residus perillosos a les Illes Balears)

Font: DGMNEACC

Taula 47. Vehicles donats de baixa a les Illes Balears segons tipus

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Camions i furgonetes	2.743	2.858	3.210	3.380	3.626	2.885
Autobusos	42	59	155	71	69	75
Turismes	26.988	29.159	38.808	42.037	35.300	32.034
Motocicletes	1.086	1.156	1.108	1.193	1.349	986
Tractors	27	34	40	23	56	28
Altres vehicles						
TOTAL	30.886	33.266	43.321	46.704	40.400	36.008
Remolcs i semiremolcs	34	335	1.044	1.771	2.410	2.567
Ciclomotors						
TOTAL GENERAL	30.920	33.601	44.365	48.475	42.810	38.575

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Camions i furgonetes	3.076	3.552	3.756	3.237	3.849	3.740
Autobusos	76	71	78	75	67	63
Turismes	32.302	31.062	29.478	24.129	29.407	23.017
Motocicletes	823	1.087	1.021	1.131	906	1.283
Tractors	55	41	58	74	80	95
Altres vehicles	66	71	51	98	73	100
TOTAL	36.398	35.884	34.442	28.744	34.382	28.298
Remolcs i semiremolcs	70	100	127	95	101	159
Ciclomotors	2.565	3.278	3.036	3.630	3.117	4.056
TOTAL GENERAL	39.033	39.262	37.605	32.469	37.600	32.513

Font: Anuari Estadístic General del Ministeri de l'Interior

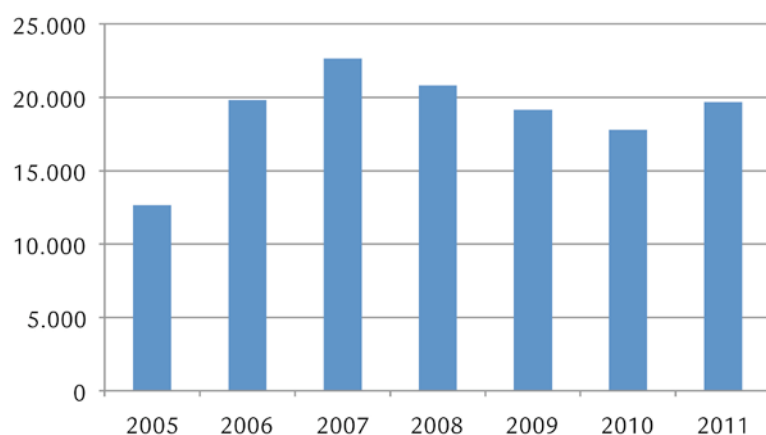
fi de la vida útil del vehicle i la seva consideració com a residu, de la qual es deriva l'obligació d'aplicar la descontaminació. Les tones dels vehicles fora d'ús tractats a les Illes Balears figuren en el gràfic 24, que l'any 2011 foren 19.672 tones.

Neumàtics fora d'ús (NFU)

El 2010 a les Illes Balears es recolliren 4.244 tones de neumàtics fora d'ús, i 195.480 a Espanya, de conformitat amb les dades de Signus Ecolvalor, SL. Els NFU es regulen en el Reial decret 1619/2005, de 30 de desembre (BOE núm. 2, de 3 de gener de 2006).

Valorització energètica (incineració) i eliminació (abocador) dels residus

La Llei 22/2011, de 28 de juliol, de residus i sòls contaminats, defineix la valorització com qualsevol operació el resultat del qual sigui que el residu serveixi a una finalitat útil en substituir altres materials que, d'altra manera, s'haurien utilitzat per complir una funció particular, o que el residu sigui preparat per complir aquesta funció en la instal·lació o en l'economia general. En l'annex II de la Llei es recull una llista d'operacions de valorització, algunes de les quals són utilització com a combustible o una altra manera de produir energia, recuperació

Gràfic 24. Vehicles fora d'ús en tones

Font: DGMNEACC

de substàncies orgàniques, recuperació de metalls, recuperació de matèries inorgàniques, regeneració d'olis, tractament de sòls, etc. Segons el Ministeri de Medi Ambient, gairebé el 80% en pes dels residus urbans està compost per materials que es poden separar, valoritzar o reciclar. Així, per exemple, el paper i cartró pot reciclar-se fins a una desena de vegades, i el vidre

i l'acer es poden reciclar infinitament. A Son Reus (TIRME) el 2011 es valoritzen energèticament, per incineració, 559.000 tones de residus sòlids urbans, el 79,5% dels residus sòlids urbans de les Illes Balears. S'ha incrementat notablement la valorització energètica (incineració) i s'han reduït els residus destinats als abocadors, que el 2011 varen ser el 7,3%. A

Taula 48. Valorització energètica i eliminació (abocador) de residus sòlids urbans (tones)

		2002	2003	2004	2005	2006
1.1. Valorització energètica (incineració):						
	Mallorca	301.516,00	300.739,00	328.749,00	280.703,25	318.014,83
1.2. Eliminació (abocador):						
	Formentera (1)	7.185,00	7.203,50	7.443,00	8.462,00	7.487,39
	Eivissa (2)	84.613,20	100.399,60	94.696,07	109.741,45	124.065,73
	Menorca (3)	43.616,44	42.789,80	42.450,37	325.252,00	200.749,00
	Mallorca (4)	168.029,00	170.877,80	147.755,56	202.756,12	182.443,36
Total Illes Balears valorització i eliminació		604.959,64	622.009,70	621.094,00	926.914,82	832.760,31
		2007	2008	2009	2010	2011
1.1. Valorització energètica (incineració):						
	Mallorca	255.168,41	319.144,08	294.185,43	516.492,81	559.433,33
1.2. Eliminació (abocador):						
	Formentera (1)	7.914,70	5.816,94	5.996,94	6.612,10	9.001,74
	Eivissa (2)	129.334,45	119.495,56	105.303,75	99.897,87	103.101,69
	Menorca (3)	168.388,00	55.192,00	45.187,00	44.546,00	43.506,33
	Mallorca (4)	247.111,85	170.139,67	171.675,84	-61.175,10	-104.223,54
Total Illes Balears valorització i eliminació		807.917,41	669.788,25	622.348,96	606.373,68	610.819,55

Font: DGMNEACC

Notes: (1) Des de oct 2006 s'envien a abocador Eivissa, però es compten separatament (2) No inclou entrades de RCD. Es compten a la taula de RCD (3) 2005-2006-2007 Inclou RCD que a partir de 2008 s'envien a Triatges Menorca (4) Per diferència rebuig-incinerat. A partir de 2010 es buida l'abocador de Corral Serra (residus a incinerar)

diferència de les Illes Balears, els abocadors, que es regulen en el Reial decret 1481/2001, de 27 de desembre (BOE núm. 25, de 29 de gener 2002), són la principal destinació dels residus sòlids urbans a Espanya, el 52,1% l'any 2009, segons l'OSE. Durant el procés de descomposició es formen lixiviats, líquids que recorren a través dels residus dipositats, que arrosseguen productes tòxics presents en els fems i contaminen les aigües subterrànies. A més, alliberen a l'aire grans quantitats de metà, CO₂, benzè, tricloroetilens i altres gasos tòxics. Per reduir-ne l'impacte ambiental els abocadors han de disposar de sistemes

de recollida de lixiviats, tractaments de crema de gasos de descomposició, plans de reforestació a l'àrea del farciment i control d'olors. A les Illes Balears s'ha fet un important esforç en els darrers anys per clausurar i segellar definitivament els abocadors inactius del cap de Barberia (Formentera), Manacor, Son Reus i Milà I (Menorca), entre d'altres.

El 2011 es valoritza energèticament el 79,5% dels residus sòlids urbans.

Transport marítim de residus: entre illes i amb la Península

Taula 49. Transport Marítim de residus (peril·losos i no peril·losos) subvencionats pel Ministeri de Medi Ambient

Any transport	Entre illes kg	A península kg
2002	164.106	115.365.814
2003	152.052	111.502.958
2004	259.032	71.035.529
2005	172.360	95.303.383
2006	5.000.000	163.000.000
2007	8.885.550	167.799.549
2008	6.049.684	168.401.731
2009	6.480.733	120.854.415
2010	7.262.517	187.319.889

Font: DGMNEACC

El 2010 es transportaren 187.319 tones de residus subvencionats a la Península i 7.262 tones entre illes. Els imports totals subvencionats per al transport de residus entre les Illes Balears i a la Península varien d'un any a l'altre en funció de les distribucions d'aquests tipus d'ajuts entre les comunitats autònomes i de les disponibilitats pressupostàries. Es prioritza la subvenció al transport entre illes abans que a la Península i la subvenció als residus que no tenen valor econòmic per se, com ara les terres contaminades davant la ferralla. Els residus transportats presenten una evolució paral·lela a la generació. Així, s'assoleix el màxim del període 2002-2010 l'any 2007 i es registren descensos importants el 2008 i el 2009. El nombre d'empreses sol·licitants, gestors autoritzats de residus, oscil·la entre 23 i 33 segons els exercicis.

El 2010 es transportaren 187.319 tones de residus subvencionats a la Península i 7.262 tones entre illes.

Pel que fa als expedients tramitats, entre el 26% i el 44% pertanyen a infraccions sobre abocaments de residus de construcció i demolició. La Llei 22/2011, de 28 de juliol, de residus i sòls contaminats, suprimeix determinades autoritzacions administratives però reforça la potestat de les administracions públiques per a la inspecció, la vigilància i el control de les activitats relacionades amb els residus i els sòls contaminats. També tipifica amb més precisió determinades infraccions i sancions, revisa la quantia de les sancions i introdueix l'obligació de reparació de danys causats als recursos naturals, de conformitat amb la Llei 26/2007, de 23 d'octubre, de responsabilitat mediambiental.

El nombre de denúncies rebudes ha seguit una evolució creixent en els darrers set anys.

Infraccions

El nombre de denúncies rebudes a la Direcció General de Medi Natural, Educació Ambiental i Canvi Climàtic ha seguit una evolució creixent els darrers set anys, amb un màxim de 782 denúncies l'any 2008. El 2011 son 531. Del total d'aquestes denúncies, entre el 15 i el 18% correspon a residus de construcció i demolició.

IV. MONOGRAFIA

Anàlisi del contexte de la reforma laboral del RDL 3/2012 a les Illes Balears

Mª Angeles Morales Oliva
Miquel Quetglas Oliver
Ángel Rodríguez Ávila
Direcció General d'Economia i Estadístiques

Introducció

El dia 11 de febrer de 2012 es publicà en el Butlletí Oficial de l'Estat el Reial decret llei 3/2012, de 10 de febrer, de mesures urgents per a la reforma del mercat laboral. Aquest canvi normatiu s'introdueix arran del deteriorament seriós que pateix el mercat laboral espanyol d'ençà de l'inici de la crisi econòmica el 2008. La destrucció d'ocupació ha conduït a un increment substancial de l'atur, especialment entre els joves menors de 25 anys. L'objectiu del Reial decret llei 3/2012 és establir un marc que contribueixi a la gestió eficaç de les relacions laborals i que faciliti la creació de llocs de treball, com també l'estabilitat en l'ocupació.

Aquesta és la setena reforma laboral important que s'introdueix a Espanya des de la promulgació de la Constitució espanyola el 1978. La carta magna estableix en l'apartat 2 de l'article 35 que les relacions laborals s'han de regular per llei. Així, el 1980 s'aprova l'Estatut dels treballadors (Llei 10/1980, de 10 de març). Malgrat això, aquest text fou objecte d'una reforma profunda introduïda pel Reial decret legislatiu 1/1995, de 24 de març, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de l'Estatut dels treballadors. L'actual crisi financera i econòmica ja va motivar una altra reforma de l'Estatut dels treballadors, operada en un primer moment pel Reial Decret llei 10/2010, de 16 de juny, que fou substituït per la Llei 35/2010, de 17 de setembre, de reforma laboral. El Reial decret llei 3/2012 s'afegeix a aquests canvis i pretén esmenar les ineficiències de les reformes anteriors.

L'objectiu d'aquest article és oferir el marc contextual de les Illes Balears en el qual s'insereix la reforma laboral. Això donarà al lector una visió del possible impacte en el mercat laboral balear que tindran les diferents mesures adoptades. L'anàlisi descriptiva presenta les magnituds relaciona-

des amb els aspectes que modifica la reforma laboral. Cal tenir en compte que aquest article se circumscriu al Reial decret llei 3/2012 i no té en compte reformes i canvis posteriors. A més, aquest monogràfic és merament descriptiu i no substitueix en cap cas la normativa publicada, a la qual cal adreçar-se en darrer terme.

El monogràfic s'ha estructurat en quatre capítols, d'acord amb l'articulat del Reial decret llei. El primer capítol agrupa els comentaris sobre les diferents mesures per afavorir l'ocupabilitat dels treballadors. Així, s'ofereix informació sobre els intermediadors laborals a les Illes Balears i fa una anàlisi de la formació professional actual a la nostra comunitat. Els articles del segon capítol pretenen fomentar la contractació indefinida i donar suport als emprenedors per tal d'estimular la creació de nous llocs de treball. En aquest cas es comenten els principals trets de la contractació indefinida a les Illes Balears i es mostra l'acollida que han tingut en la contractació a les Illes Balears les noves bonificacions i deduccions d'impuls a l'emprenedoria. També s'estima l'efecte de la possibilitat que els treballadors a temps parcial puguin fer hores extraordinàries. Atès que l'article 7 bonifica la transformació de certs contractes en indefinits, s'ofereix a més l'evolució d'aquestes conversions a les Illes Balears. El tercer capítol presenta la flexibilitat interna de les empreses com alternativa a la destrucció de l'ocupació. A part de la mobilitat funcional i geogràfica dels treballadors, es comenten les xifres relacionades amb la reducció de jornada, amb la suspensió del contracte i amb els convenis laborals a les Illes Balears. Finalment, el capítol quart, orientat a afavorir l'eficiència del mercat laboral i reduir la dualitat, versa sobre la temporalitat a les Illes Balears i sobre les diferents formes d'extinció del contracte de treball.

CAPÍTOL I. Mesures per afavorir l'ocupabilitat dels treballadors

ARTICLE 1. MEDIACIÓ LABORAL

La mediació laboral a Espanya es fa mitjançant els serveis públics d'ocupació (el SOIB a les Illes Balears) i les agències de col·locació autoritzades. Les agències de col·locació poden ser entitats públiques o privades (amb o sense ànim de lucre). En particular, a les Illes Balears operen tres entitats públiques (l'IMFOF de Palma, l'IFOC de Calvià i l'Ajuntament de Marratxí) i cinc entitats privades, segons consta en el Sistema Nacional d'Ocupació¹.

Amb la reforma introduïda pel Reial decret llei 3/2012, les empreses de treball temporal (ETT) també poden operar com a agències de col·locació, sempre que presentin una declaració responsable sobre el compliment dels requisits que exigeix la normativa per ser agència de col·locació (Llei 56/2003, de 16 de desembre, d'ocupació). Així se sumen esforços per millorar la mediació laboral i s'afegeixen més agents al Sistema Nacional d'Ocupació.

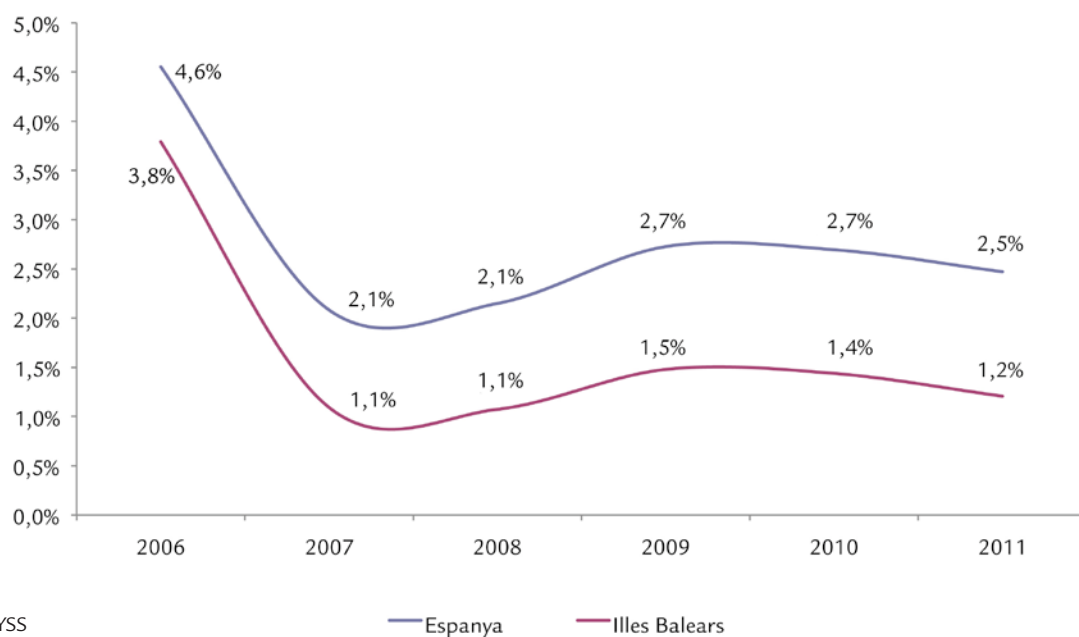
A efectes estadístics, es considera col·locació el moment en què una persona troba feina i signa un contracte de treball. Aquesta col·locació pot estar relacionada amb el servei públic d'ocupació perquè la persona hi estava inscrita com a demandant d'ocupació o perquè la feina trobada era una oferta gestionada pel servei públic.

En els darrers anys, el total de col·locacions anuals a les Illes Balears és de més de 300.000 (tot i la tendència decreixent causada per la crisi econòmica), de les quals menys de 8.000 eren col·locacions amb una oferta prèvia del SOIB.

Els llocs de treball que s'ofereixen mitjançant el servei públic són escassos comparats amb el total de l'oferta. Segons el SOIB, l'any 2011 foren 7.271, mentre que el còmput total de les col·locacions aquest any varen ser 351.066. És a dir, la majoria dels empresaris cerquen treballadors per altres vies (contractació directa o mitjançant ETT, agències d'ocupació, portals d'Internet...). A més, d'aquests llocs que ofereix SOIB, no es cobreixen tots, sinó que molts queden vacants. Així, l'any 2011 només es varen cobrir 5.254 llocs de treball.

La taxa de mediació laboral es defineix com el quocient entre les col·locacions de demandants d'ocupació mitjançant una oferta gestionada pel servei públic sobre el total de col·locacions. La comunitat autònoma de les Illes Balears presenta una de les taxes de mediació laboral més baixes d'Espanya. A més, tal com es pot comprovar en el gràfic 1, menys del 5% de les col·locacions es fan mitjançant el servei públic d'ocupació i aquesta taxa encara s'ha reduït més amb la crisi.

Gràfic 1: Taxa de mediació laboral del Servei Públic d'Ocupació

Font: MEYSS

Un increment en el nombre d'intermediaris laborals milloraria les possibilitats de reactivació del mercat laboral.

Les empreses de treball temporal es varen instaurar a Espanya l'any 1994. A final del 2011 n'hi havia 306, 13 de les quals a l'arxipèlag balear. El nombre d'ETT és més aviat reduït, tant en termes absoluts com relatius.

Aquest baix nombre d'ETT a l'arxipèlag balear determina que el percentatge de contractes que es formalitzen mitjançant

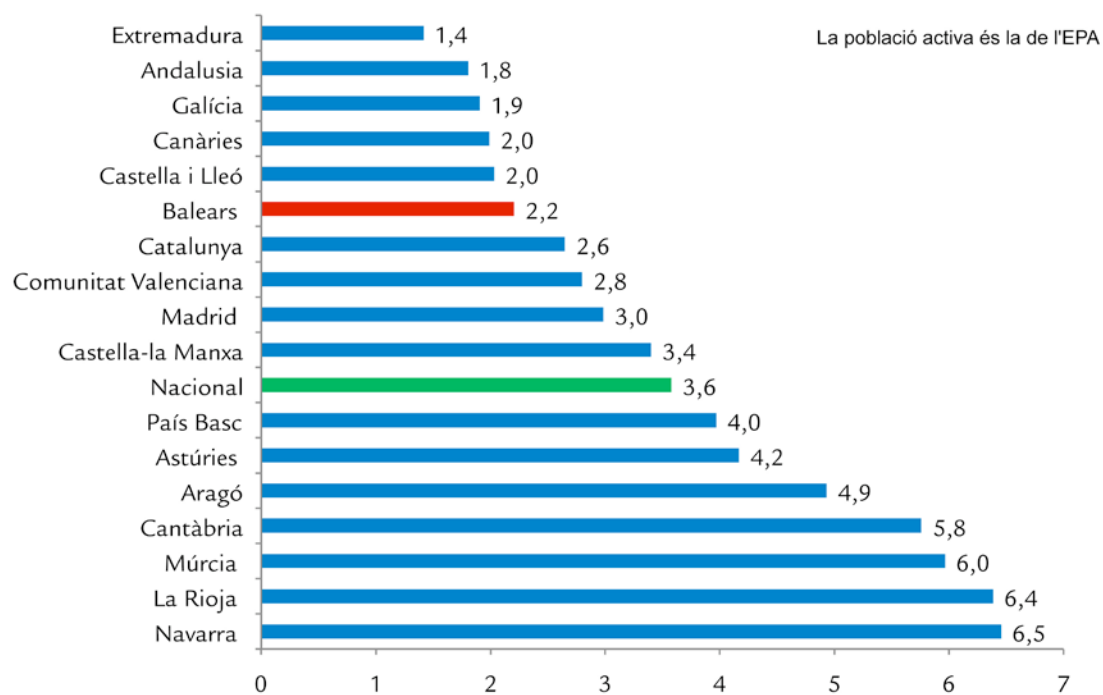
aquesta opció sigui inferior a la mitjana nacional. De fet, aquesta ràtio és una de les més baixes d'Espanya (només és inferior a Extremadura, amb poques ETT i amb un servei públic d'ocupació que gestiona més col·locacions que el balear).

El 2011 s'adaptà la directiva europea relativa a les empreses de treball temporal, la qual va obligar a eliminar les restriccions en relació amb la contractació². Ara, l'actual reforma permetrà a les ETT convertir-se en un agent més de la mediació laboral.

¹ Dada corresponent al mes de maig del 2012.

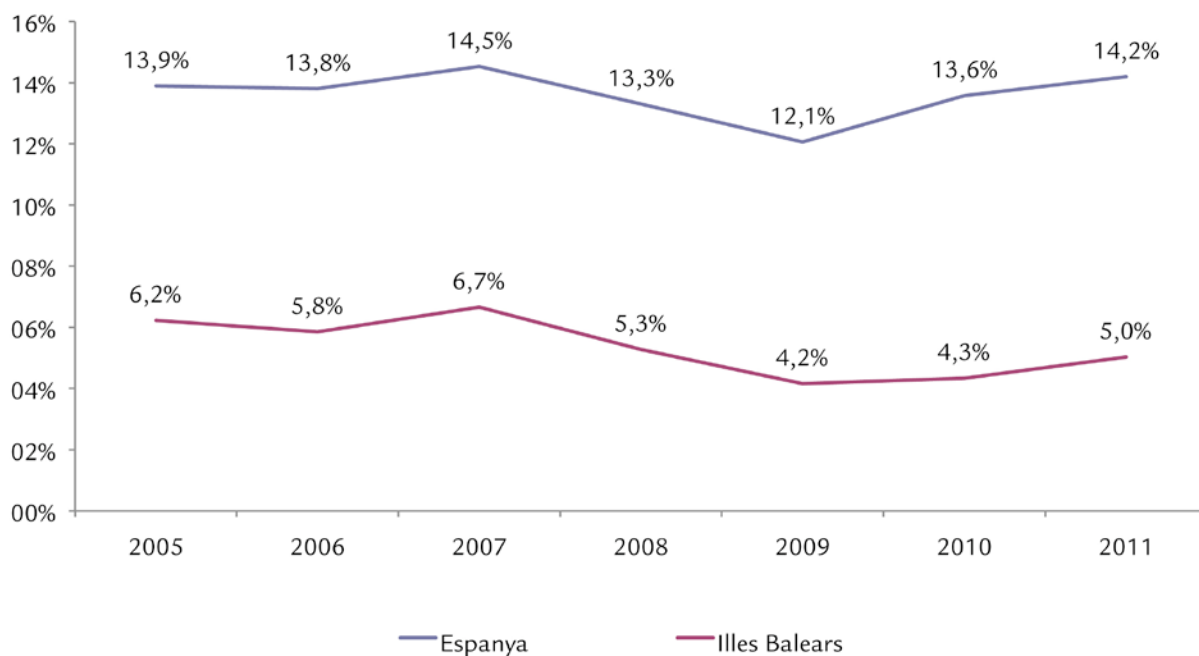
² Originalment (Llei 14/1994), hi havia limitacions a la subscripció de contractes mitjançant una ETT per fer treballs especialment perillosos per a la seguretat o la salut, és a dir, en sectors com ara la construcció, la mineria, les indústries extractives, la pirotècnia, etc. Però a partir d'abril del 2011, la Directiva 2008/104/CE obliga a eliminar aquestes restriccions, i només es poden mantenir per a certs llocs de treball, sempre que s'estableixi així en un conveni col·lectiu.

Gràfic II: Nombre d'ETT per cada 100.000 persones actives a 2011

Font: MEYSS-INE

Gràfic III: % de contractes d'ETT sobre total de contractes

Font: MEYSS

ARTICLE 2. FORMACIÓ PROFESSIONAL

La formació dels treballadors és una eina important per augmentar la competitivitat de les empreses, i per això s'ha d'establir un marc normatiu que afavoreixi l'aprenentatge permanent.

De conformitat amb les dades de l'Enquesta de població activa (EPA) del 2011, els treballadors de les Illes Balears tenen un nivell formatiu inferior a la mitjana espanyola³, motiu que fa encara més necessari fomentar la formació professional dels treballadors de l'arxipèlag.

L'any 2011 només el 7,3% dels treballadors de les Illes Balears varen fer formació, percentatge inferior al del conjunt d'Espanya (9,5%). La majoria dels treballadors que es formen segueixen estudis relacionats amb la feina actual, encara que també n'hi ha que cursen estudis per a una feina futura (una millora) o bé no relacionats amb el lloc de treball. Els cursos de formació relacionats amb el mercat laboral poden ser oferts per l'empresa o poden ser una iniciativa del treballador. A les Illes Balears, l'any 2011 una part important dels treballadors que reben formació ho fan en cursos participats per l'empresa (70,5%), si bé els anys anteriors aquest percentatge era menor, com es veu en el gràfic. De mitjana, a l'Estat espanyol l'empresa participa en la formació del 60% dels treballadors.

A fi de fomentar la formació professional dels treballadors, el Reial decret llei 3/2012 recull diverses mesures que afecten els àmbits següents:

- Dret del treballador a la formació professional
- Gestió de la formació professional
- Modificació del contracte de formació i aprenentatge

a) Dret del treballador a la formació professional

Es fixa un nou permís retribuït per a la formació vinculada al lloc de treball. Arriba fins a vint hores anuals, acumulables com a màxim durant tres anys, per als treballadors amb

almenys un any d'antiguitat. A més, a fi de dur un registre de la formació professional de cada treballador, es crearà un compte de formació⁴, associat al número d'afiliació a la Seguretat Social, amb tota la formació que rep el treballador durant la vida laboral.

Quan es duguin a terme modificacions al lloc de treball, l'empresari ha d'oferir formació al treballador per adaptar-se a aquests canvis, i el temps d'aquesta formació s'ha de considerar temps de treball efectiu⁵. Es planteja crear un xec de formació⁶ per finançar el dret individual a la formació dels treballadors.

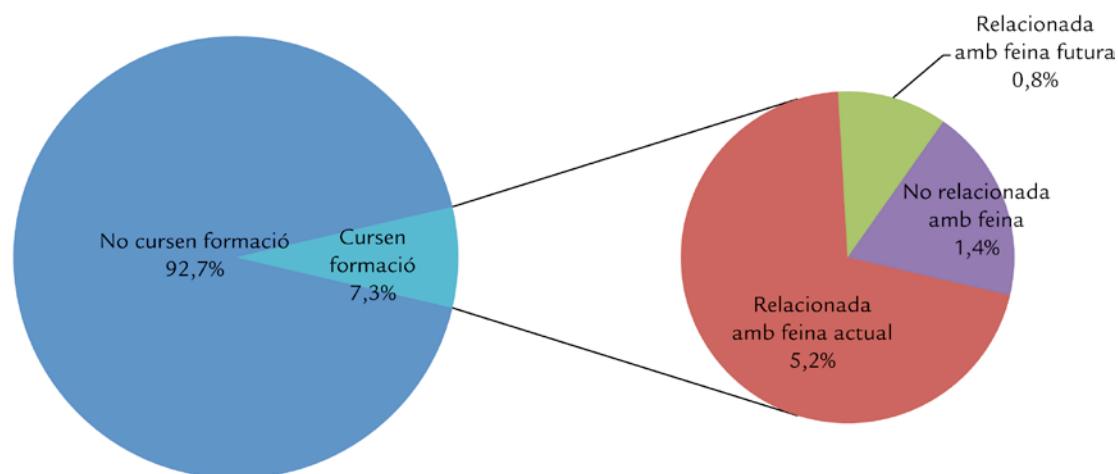
Finalment, qualsevol empresa pot substituir treballadors en formació per aturats beneficiaris de prestacions d'atur, i s'elimina així la restricció que hi havia per a les empreses de menys de cent treballadors. A més, per a l'aturat deixa de ser voluntari i passa a tenir caràcter obligatori.

b) Gestió de la formació professional

La formació professional dels ocupats pot ser d'oferta o de demanda⁷. La formació de demanda respon a les necessitats concretes de cada empresa i dels seus treballadors⁸, i es coneix popularment per *formació bonificada*⁹. Aquest tipus de formació, en què la iniciativa correspon a l'empresa, no es veu afectada per la reforma laboral. En canvi, s'introdueixen modificacions en la formació d'oferta, la qual està destinada a tots els actius (ocupats o aturats) i fins ara era gestionada, per conveni, per organitzacions patronals i sindicals.

En primer lloc, els plans de formació professional d'oferta s'han de centrar en els sectors més innovadors, segons s'especifica en la reforma. En segon lloc, els centres de formació acreditats poden participar en el *disseny* i la *planificació* del sistema de formació professional per a l'ocupació, juntament amb la patronal i els sindicats. Finalment, aquests centres també poden rebre les subvencions públiques per dur a terme aquesta formació per als ocupats.

Gràfic IV: Treballadors a les Illes Balears a 2011, segons si cursen formació o no

Font: INE-EPA

³ El percentatge de treballadors universitaris és el més baix de l'Estat.

⁴ Aquest precepte està pendent de regulació reglamentària.

⁵ Després, la manca d'adaptació del treballador pot ser causa d'acomiadament procedent, però ha de ser un cop hagin transcorregut dos mesos des de l'acabament de la formació obligatòria.

⁶ Amb la consulta prèvia als interlocutors socials.

⁷ Segons el Reial decret 395/2007, que regula el subsistema de formació professional per a l'ocupació.

⁸ Cursos que ofereix l'empresa als seus treballadors o permisos individuals de formació del treballador.

⁹ Les empreses tenen bonificacions o reduccions de la quota de la Seguretat Social (els anomenats crèdits de formació).

Gràfic V: % de treballadors que cursen estudis relacionats amb el mercat laboral a les Illes Balears

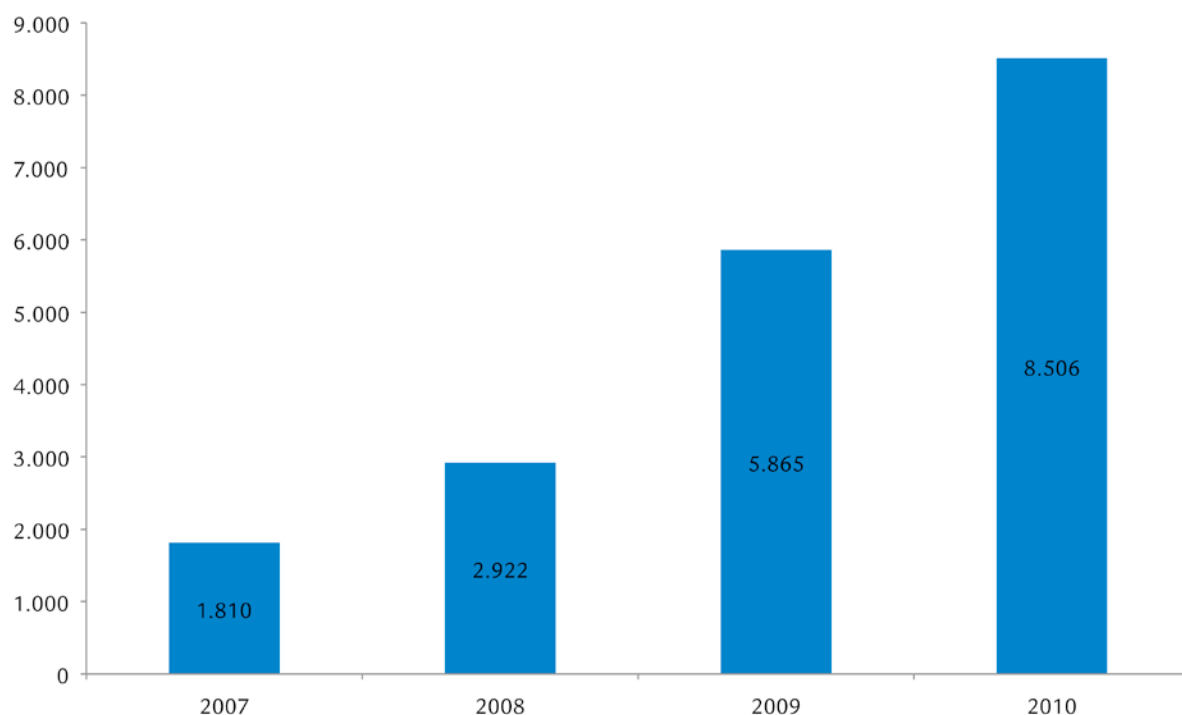

Font: MEYSS

En conseqüència, a partir d'ara els agents socials (patronals i sindicats) gestionen els plans i els fons econòmics per a l'oferta de formació professional, juntament amb els centres de formació acreditats, perquè, com estableix l'exposició de motius de la reforma laboral, "l'oferta formativa sigui més variada, descentralitzada i eficient".

Segons les dades del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social, el nombre de centres formadors s'ha incrementat any rere any. A les Illes Balears també s'ha registrat aquesta evolució a l'alça, com es comprova en el gràfic VI. Amb la reforma laboral, és previsible que aquest sector guanyi més pes, atès que les empreses podran accedir a la gestió de l'oferta formativa, mentre que abans només es dedicaven a la formació bonificada de les empreses.

Gràfic VI: Nombre d'empreses formadores a les Illes Balears

Font: MEYSS

c) *Modificació del contracte de formació i aprenentatge*

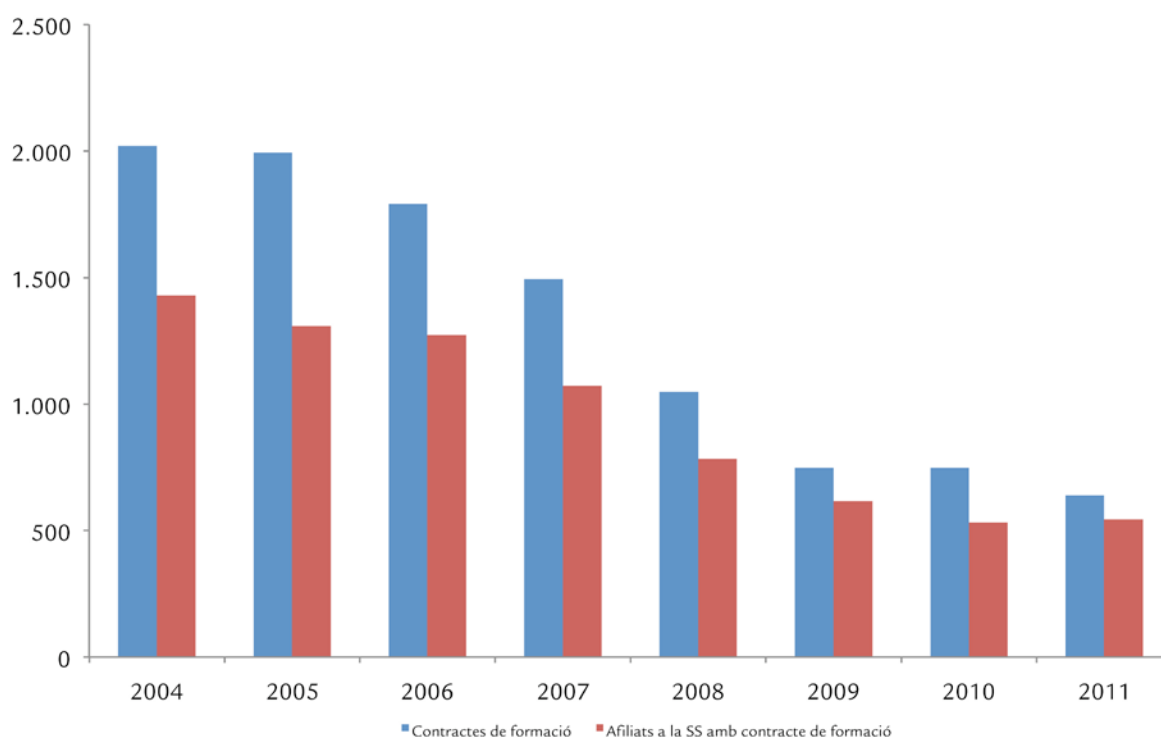
Els contractes formatius són de dos tipus: contracte de pràctiques (que la reforma del Reial decret llei 3/2012 no modifica) i el contracte de formació i aprenentatge. Tal com es pot veure en el gràfic VII, el nombre de treballadors amb contractes formatius ha minvat pronunciadament en els darrers anys. Aquest fet ha tingut lloc no sols a les Illes Balears, sinó també al conjunt d'Espanya.

En un context en què la taxa d'atur juvenil afecta quasi la meitat de la població activa jove (16 a 24 anys), la reforma cerca incentivar l'ocupació d'aquest col·lectiu modificant les restriccions en el contracte de formació i aprenentatge.

Així, les principals novetats de la reforma són aquestes:

- Ampliació de la durada: mínim un any¹⁰ i màxim tres anys (abans eren dos anys prorrogables a tres).
- L'edat màxima del treballador és 25 anys, si bé per ara s'allarga als menors de 30 anys mentre la taxa d'atur nacional estigui per sobre del 15%.¹¹
- Un cop expirada la durada del contracte, el treballador pot tenir un altre contracte de formació (en la mateixa empresa o en una altra), si bé amb una nova activitat professional.
- Es mantenen les quanties de les bonificacions per als nous contractes de formació com també per a la transformació d'aquests contractes en indefinits, però es relaxen els criteris per obtenir-les. Tal com es pot veure en la taula I, el 2011 es redueix el percentatge de treballadors amb bonificació per transformació del contracte.

Gràfic VII: Treballadors i nombre de contractes de formació a les Illes Balears.

Font: OTIB

Taula I. Nombre de persones amb contracte de formació convertit a indefinit a les Illes Balears

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Total	126	148	59	89	51	30	26
Conversió amb bonificació	120	141	52	83	44	28	17
% persones amb conversió bonificada	95,2%	95,3%	88,1%	93,3%	86,3%	93,3%	65,4%

Font: OTIB-SOIB

¹⁰ Per conveni, es pot fixar un mínim de 6 mesos.

¹¹ El 2011, la mitjana de la taxa d'atur se situa en el 21,9%.

CAPÍTOL II. Foment de la contractació indefinida i altres mesures per afavorir la creació d'ocupació

La reforma vol incentivar la creació de feina i la contractació indefinida als col·lectius que més intensament pateixen la crisi, com són ara els joves i les petites i mitjanes empreses (definides aquí com empreses amb manco de 50 treballadors, que suposen més del 99% tant a Espanya com a les Illes Balears, segons el Directori d'Empreses de l'INE).

1. Foment de la contractació indefinida:

- Nou contracte de treball de suport als emprenedors (article 4)
- Racionalització de les bonificacions de les transformacions a contractes indefinits (article 7)

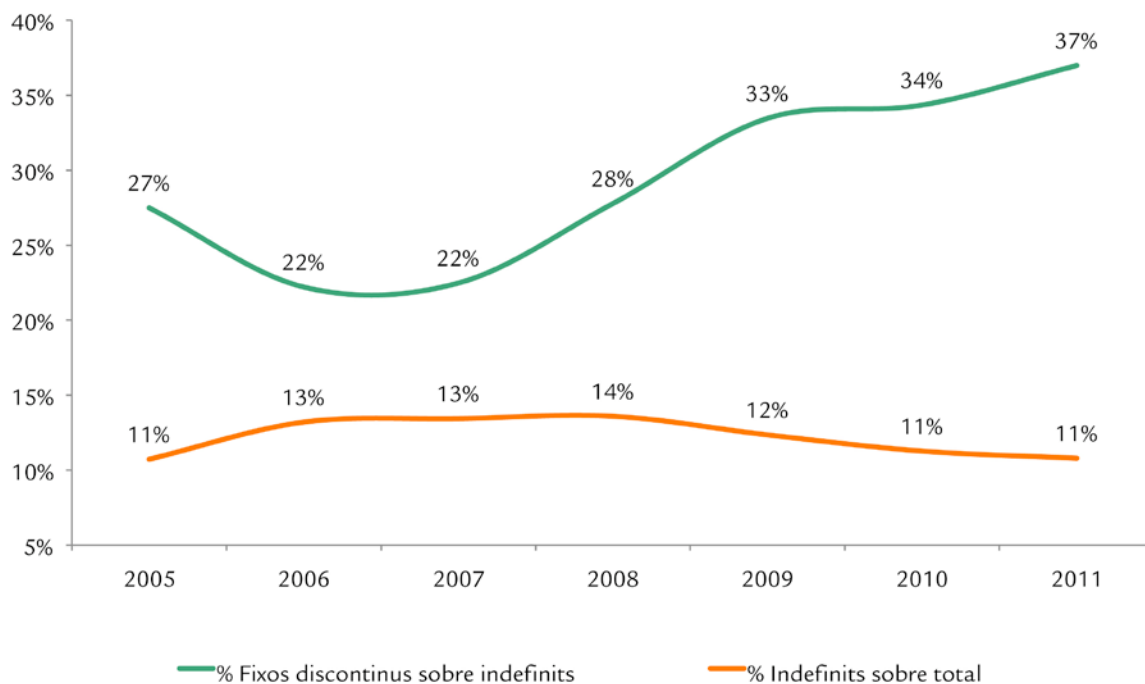
2. Impuls a altres formes d'organitzar la feina

- Contracte a temps parcial (article 5)
- Treball a distància (article 6)

ARTICLE 4. CONTRACTE DE TREBALL INDEFINIT DE SUPORT ALS EMPRENEDORS

La major part dels contractes que es signen a Espanya són temporals i un percentatge inferior al 10% es tracta de contractació indefinida. En concret, a 2011 aquesta modalitat va suposar un 7,7% dels contractes al conjunt d'Espanya. En el cas de les Illes Balears, la proporció està lleugerament per damunt del 10%, si bé s'ha anat reduïnt en els darrers anys i a 2011 només fou del 10,8%, com s'aprecia al gràfic VIII. No obstant això, dins d'aquests contractes indefinits, el pes dels contractes fixos-discontinus ha anat creixent any rere any i se situa en un 37% a 2011, és a dir, de cada 100 contractes indefinits que es signen a l'arxipèlag balear, 37 són fixos-discontinus, mentre pel conjunt d'Espanya, aquest percentatge és del 10,1%.

Gràfic VIII: % de contractes indefinits a les Illes Balears

Font: OTIB

Amb l'objectiu d'incentivar la contractació de caràcter estable a jornada completa, la reforma crea una nova modalitat contractual indefinida: el contracte de suport als emprenedors. Poden emprar aquest tipus de contracte les petites i mitjanes empreses (aquelles amb menys de 50 treballadors en el moment de la contractació), atès que són les que tenen més dificultats en aquest període de crisi, i a més suposen una majoria en el teixit empresarial tant de les Illes Balears com del conjunt d'Espanya.

Per tal de fomentar aquest tipus de contracte, s'estableixen incentius econòmics per estimular la creació de llocs de feina indefinits pels col·lectius més desfavorits comentats anteriorment. Tal com es pot veure a la taula II, la contracta-

ció a temps complet de joves menors de 30 anys permet a l'empresa aplicar deduccions fiscals de fins a tres mil euros i a més obtenir bonificacions a la quota empresarial. En el primer quadrimestre de 2012, el nombre de joves menors de 30 anys aturats registrats supera els vint mil a les Illes Balears i representen prop del 25% del total d'atur de les oficines del SOIB. El Reial decret-Llei 3/2012 també disposa bonificacions als aturats majors de 45 anys, que són més de trenta-un mil de promig al primer quadrimestre del 2012 i un terç del total. A més s'estableixen deduccions fiscals per a la contractació d'aturats beneficiaris de prestacions contributives, que en la mitjana dels primers quatre mesos de 2012 són més de vint-i-sis mil, devers una quarta part del total d'aturats.

Taula II: Deduccions i bonificacions per al contracte de suport als emprenedors.

Deduccions fiscals	Menors de 30 anys	S'ha de mantenir el treballador durant 3 anys a l'empresa, excepte acomiadament de caire disciplinari, jubilació, incapacitat...
	Aturats amb prestació contributiva	
Bonificació quotes Seguretat Social	Menors de 30 anys	
	Majors de 45 anys	

La novetat d'aquest contracte és que s'allarga el període de prova fins a un any. El període de prova es fixa en el conveni col·lectiu, i en els casos que no estigui regulat, s'estableix un termini màxim de 6 mesos en titulats i de 2 mesos per la resta de treballadors, segons l'Estatut dels Treballadors. La finalitat d'allargar aquest període és incentivar la contractació de treballadors per part del petit empresari. Cal destacar que, tot i que

el període de prova s'allargui, si l'empresari vol gaudir de les deduccions i bonificacions, ha de mantenir en el lloc de feina el treballador durant 3 anys.

En total, a les Illes Balears, s'han signat 1.149 contractes des de que va entrar en vigor la reforma laboral fins a maig, distribuïts tal com es mostra a la taula III.

Taula III: Distribució de contractes de suport als emprenedors segons incentius a 2012 a les Illes Balears

	Març	Abril	Maig
Contractes amb bonificacions a les quotes a la Seguretat Social.	178	207	252
Contractes amb deducció fiscal.	185	216	271
Contractes amparats pel RDL 3/2012 sense bonificació ni deducció fiscal.	81	136	239
Total¹	277	357	515

Font: OTIB

ARTICLE 5. CONTRACTE A TEMPS PARCIAL

El treball a temps parcial a Espanya representa en torn al 13% dels treballadors (13,8% a 2011), ràtio semblant al cas de les Illes Balears (13,3%). En canvi, aquestes xifres es troben per davall de la mitjana europea, on el treball a temps parcial és més habitual (especialment a països com Holanda o Suïssa). En el cas espanyol, la majoria de treballadors a temps parcial són dones, les quals a 2011 suposaven pràcticament tres quartes parts dels ocupats a temps parcial.

Com es pot apreciar al gràfic IX, el pes dels treballadors a temps parcial ha augmentat amb la crisi, no només perquè hi ha manco assalariats, sinó perquè en termes absoluts, hi ha més ocupats a temps parcial. És a dir, que la crisi ha reduït l'ocupació a temps complet, però ha motivat una major contractació parcial².

Així com el nombre de treballadors a temps parcial s'ha incrementat en els darrers anys³, també ha augmentat la seva jornada laboral efectiva⁴, segons dades de l'Enquesta de

Conjuntura Laboral. A 2011, la jornada d'un treballador a temps complet a les Illes Balears va ser de 1.751 hores i la d'un treballador a temps parcial, 1.113 hores, xifres que suposen que un treballador a temps parcial treballa de mitjana un 64% de la jornada d'un a temps complet. Aquesta ràtio és la segona més elevada d'Espanya, després de Múrcia (67%).

Quant a les hores extraordinàries per treballador que es realitzen, l'evolució a les Illes Balears és diferent que a la mitjana espanyola. Així, les hores extra per treballador s'incrementen a les illes, mentre que minven per al conjunt d'Espanya des de l'inici de la crisi.

La novetat d'aquesta reforma laboral és permetre als treballadors a temps parcial fer hores extraordinàries (fins ara, no estaven permeses, excepte per reparació de sinistres i reparació de danys extraordinaris i urgents), sempre que el còmput anual de la jornada laboral pactada sigui inferior a la d'un treballador a temps complet.

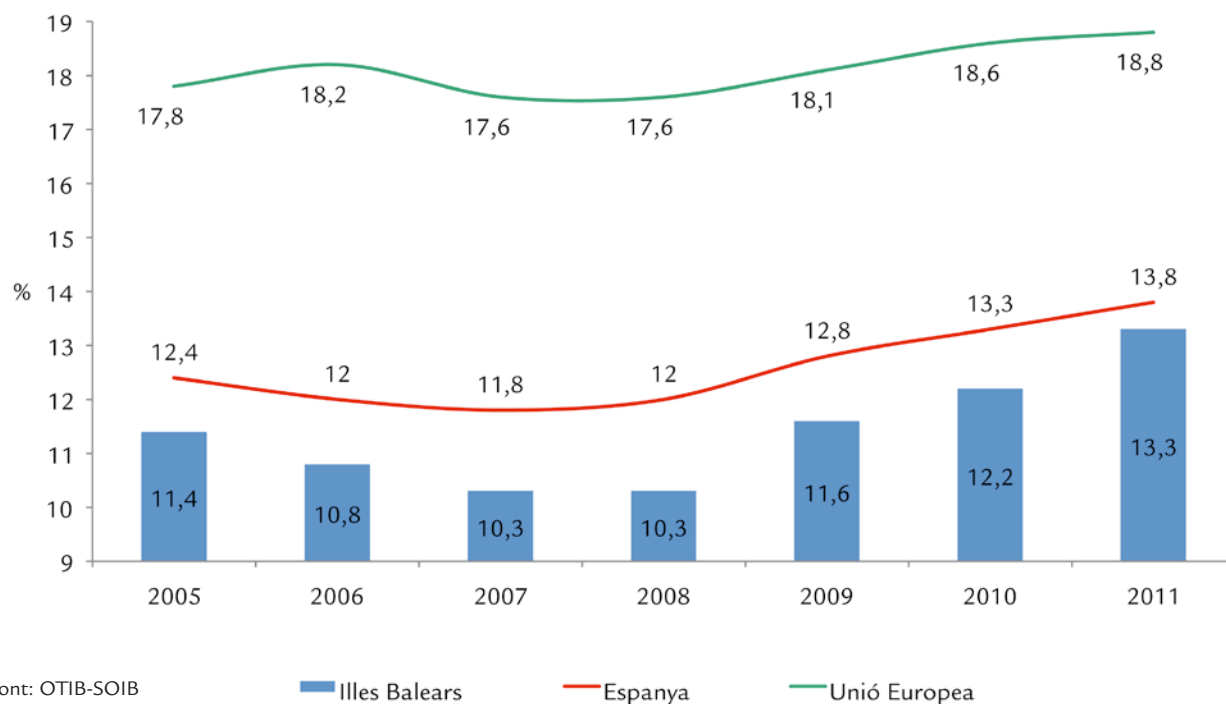
¹ En el total, s'ha evitat la doble comptabilització dels contractes amb bonificació i amb deducció fiscal.

² Vegeu document "Anàlisi de l'ocupació a temps parcial en un context de crisi a les Illes Balears", de l'Observatori del Treball de les Illes Balears (OTIB).

³ L'increment del 2011 s'explica en part per la reducció de quotes pels contractes a temps parcial amb vigència de febrer del 2011 a febrer del 2012, segons el Reial decret llei 1/2011.

⁴ La jornada efectiva inclou les hores extraordinàries i exclou els festius i les vacances.

Gràfic IX: % de treballadors a temps parcial

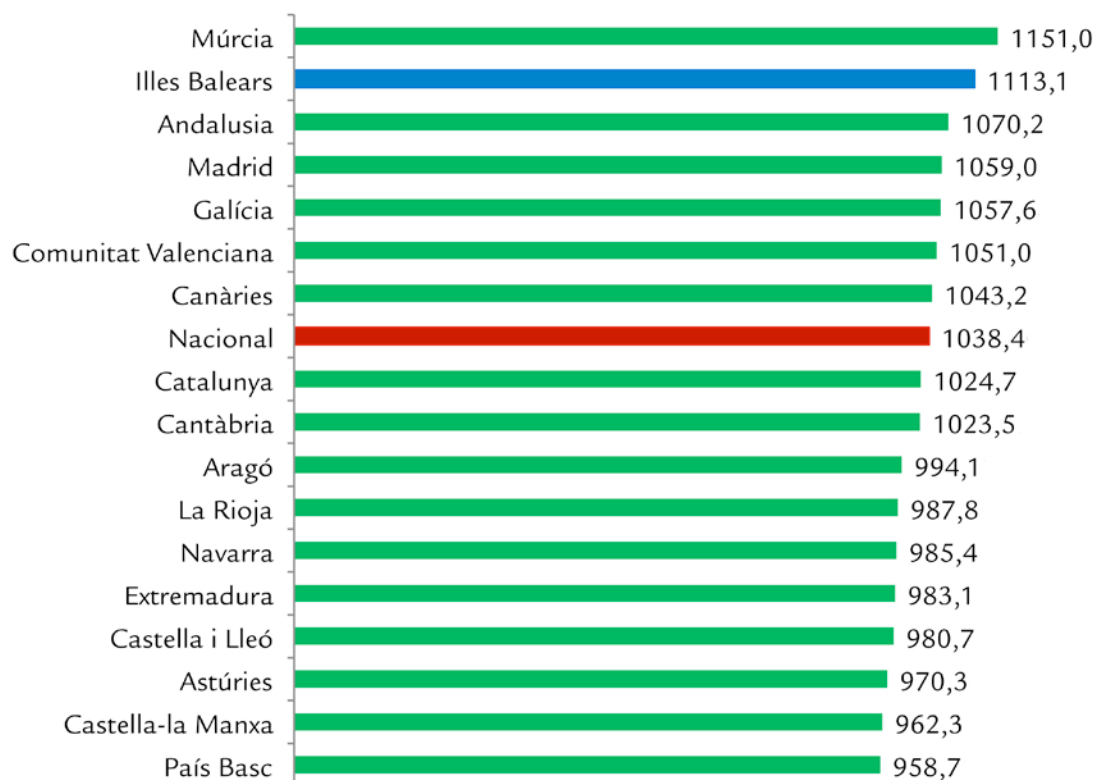

Taula IV: Nombre d'ocupats a temps parcial a les Illes Balears. Milers

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
23,4	21,7	23,7	27,4	35,8	44,5	43,9	44,9	46,4	48,1	47,9	52,0

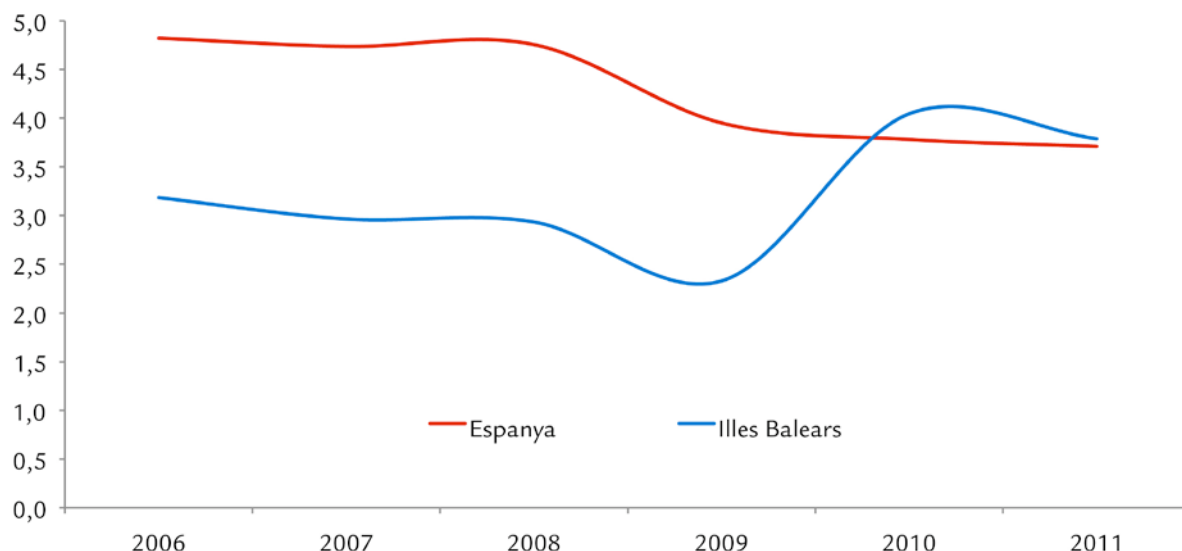
Font: INE-EPA, Eurostat

Gràfic X: Jornada laboral efectiva a 2011. Hores anuals per treballador

Font: MEYSS-ECL

Gràfic XI: Hores extraordinàries per treballador

Font: MEYSS-ECL

Com fins a la reforma no estava permès que els treballadors a temps parcial fessin hores extra, no es disposa d'una informació històrica que permeti preveure directament l'impacte d'aquesta mesura. A fi d'obtenir una aproximació, s'ha suposat que la proporció d'hores extraordinàries que es realit-

zaran en el marc d'un contracte a temps parcial, serà la mateixa que la que es dona en els contractes a temps complet. Sota aquesta hipòtesi⁵, el nombre d'hores extraordinàries que s'haguessin cotitzat al 2011 seria de 206, un 19% de les hores extraordinàries totals.

Gràfic XII: % de treballadors a temps parcial perquè no troben feina a temps complet

Font: OTIB, INE-EPA, EUROSTAT

ARTICLE 6. TREBALL A DISTÀNCIA.

Es canvia la denominació de l'Estatut dels Treballadors de "treball a domicili" per "treball a distància", perquè el treballador pugui prestar serveis fora del centre de treball. Segueix sent voluntari pel treballador i la reforma estableix que ha

de suposar els mateixos drets laborals (retribució, formació professional, mobilitat i promoció, protecció de la seguretat i la salut...) que tenen els treballadors que presten serveis a les instal·lacions de l'empresa.

⁵ S'obté prorratejant les hores extraordinàries totals per la ràtio de treballadors a temps parcial sobre els treballadors a temps complet i sobre la ràtio de la jornada a temps parcial sobre la jornada a temps complet.

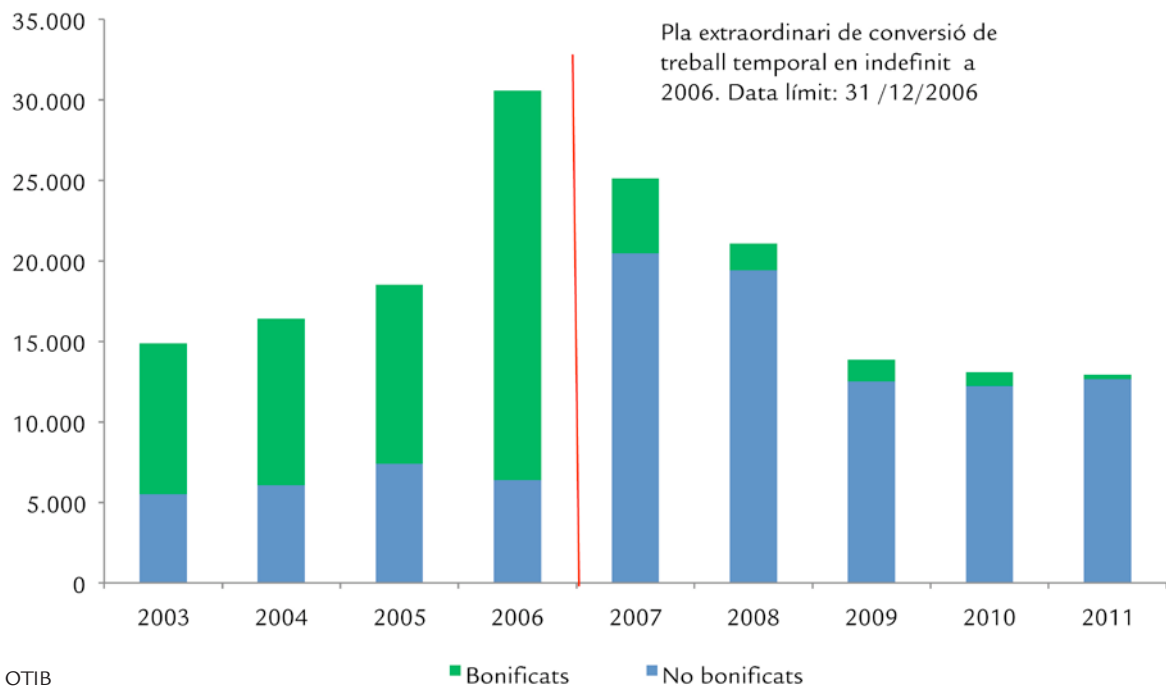
ARTICLE 7. BONIFICACIONS EN LA QUOTA EMPRESARIAL DE LA SEGURETAT SOCIAL PER LA TRANSFORMACIÓ DE CERTS CONTRACTES EN INDEFINITS

Abans de la publicació del Reial decret llei 3/2012, totes les empreses es podien beneficiar de la bonificació d'una part de les quotes empresarials quan es convertia en indefinit un contracte de pràctiques, de relleu o de substitució per anticipació de l'edat de jubilació⁶.

La reforma limita aquesta bonificació i només la podran aplicar les petites i mitjanes empreses, això és, aquelles amb menys de 50 treballadors, les quals conformen la majoria del teixit empresarial balear (un 99,4% al 2011). Tanmateix, com s'observa al gràfic XIII, actualment el pes dels contractes que es converteixen en indefinits gràcies a les bonificacions és

mínim. L'any 2006, gràcies al pla extraordinari per convertir contractes temporals en indefinits⁷, el nombre de contractes transformats va augmentar considerablement, molts incentivats per la bonificació. No obstant això, s'observa que el nombre de contractes de caràcter temporal que es transformen en indefinits ha minvat després del pla, especialment a partir de 2009. A l'hora d'acomiarar treballadors per la crisi econòmica, la majoria d'empresaris va optar en primer lloc per no renovar els treballadors amb contractes temporals, amb la consegüent disminució de les conversions a indefinits. Cal remarcar que el nombre de contractes que inicialment eren de pràctiques, relleu o jubilació anticipada i

Gràfic XIII: Contractes convertits en indefinits a les Illes Balears

que s'han convertit en indefinits és reduït en comparació amb el nombre de contractes temporals convertits. Així, en la suma de les tres modalitats de contracte, el nombre de conversions s'ha mantingut per sota de les 250 des de l'any 2007, mentre que en el cas dels contractes temporals supera amb escreix les deu mil persones. En canvi, la

bonificació en la quota empresarial a la Seguretat Social en la conversió dels contractes de pràctiques, relleu i jubilació anticipada continua essent un incentiu. Entre els contractes convertits en indefinits a les Illes Balears, el pes dels bonificats és molt superior a la mitjana del total de contractes convertits.

Taula V. % de persones amb contractes convertits amb bonificació sobre el total de convertits de cada modalitat a les Illes Balears.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Pràctiques	95,3%	98,0%	74,4%	75,0%	79,8%	71,0%	73,3%
Relleu	96,8%	96,8%	89,3%	92,3%	80,2%	81,4%	82,6%
Jubilació anticipada	100%	100%	100%	73,7%	88,9%	100%	77,8%

Font: OTIB

⁶ Segons l'article 2.6 de la Llei 43/2006.

⁷ Llei 43/2006.

CAPÍTOL III. Mesures per afavorir la flexibilitat interna de les empreses com a alternativa a la destrucció d'ocupació

Durant la crisi s'ha evidenciat la manca de flexibilitat interna de les empreses per adaptar-se a les variacions de la demanda (en aquest cas, en la caiguda de la demanda) sense haver de recórrer a l'acomiadament. Per aquest motiu, la reforma pretén potenciar mecanismes de flexibilitat per ajustar les condicions laborals a la situació econòmica de l'empresa, amb l'objectiu que l'acomiadament sigui el darrer recurs. Els instruments de flexibilitat interna que tracta la reforma són:

- La mobilitat funcional i geogràfica del treballador dins l'empresa (articles 8, 10, 11)
- La modificació de les condicions de treball (articles 9 i 12)
- La suspensió del contracte laboral o la reducció de jornada (article 13)
- La negociació col·lectiva (article 14)

ARTICLE 8. CLASSIFICACIÓ PROFESSIONAL.

Cada treballador està contractat a l'empresa per exercir unes funcions que fins ara s'enquadraven en la categoria professional, la qual determinava el seu sou. Les categories s'englobaven en un conjunt més ampli, els grups professionals.

Amb la reforma laboral, desapareixen les categories i la classificació professional es fa per grups, amb la possibilitat de dur

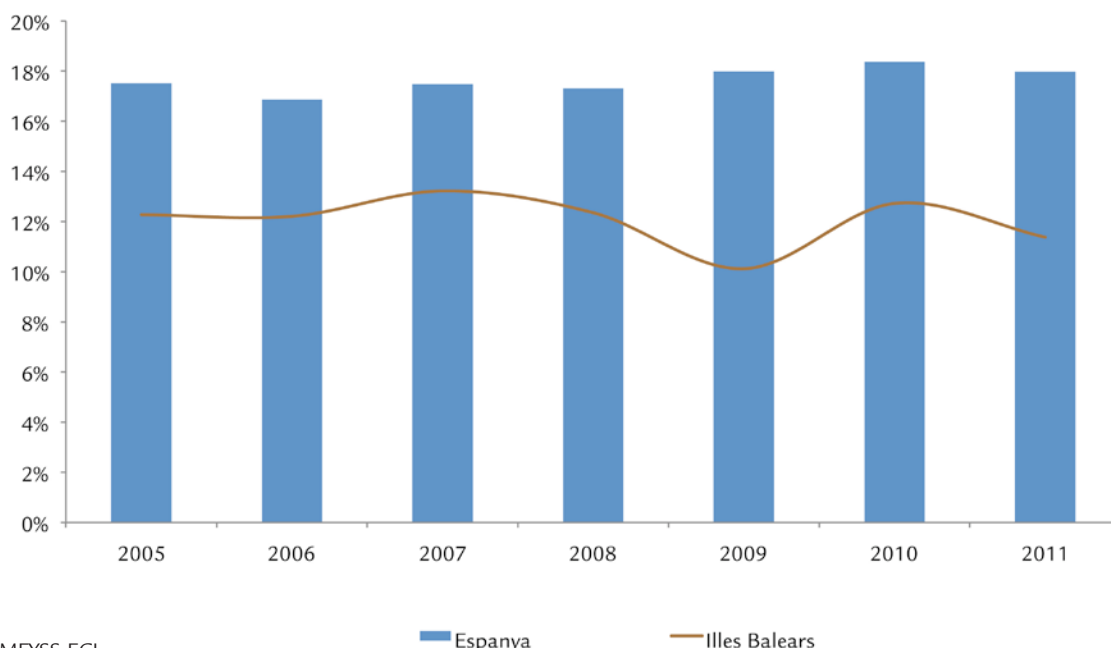
a terme funcions de més d'un grup (polivalència funcional). Per exemple, el XIII Conveni de l'hostaleria a les Illes Balears estableix 136 categories professionals que s'organitzen en sis grups professionals. Aquest conveni, que no només afecta l'hostaleria, sinó també bars, restaurants, sales de festa i similars, inclou més de 100.000 treballadors a les Illes Balears.

ARTICLE 9. TEMPS DE TREBALL

L'empresa pot distribuir fins al 5% de la jornada de treball anual de manera irregular. Fins ara, era necessari l'acord amb els representants dels treballadors. A partir d'ara, també es pot aplicar tot

i que no hi hagi acord. Segons l'Enquesta de conjuntura laboral, el percentatge de treballadors a les Illes Balears afectats per una distribució irregular de jornada està per sota de la mitjana nacional.

Gràfic XIV: % de treballadors amb distribució irregular de la jornada

Font: MEYSS-ECL

ARTICLE 10. MOBILITAT FUNCIONAL

La mobilitat funcional consisteix en assignar al treballador tasques diferents de les que estableix el contracte de treball (dins el mateix grup professional), amb l'objectiu d'adaptar els recursos humans de l'empresa a necessitats no planificades (com ara un canvi en la demanda). Aquest canvi de tasques també pot ser per funcions superiors o inferiors¹, i en el cas que no es correspongui al mateix grup professional ha de ser per un període

concret.

La novetat és que abans, per canviar a funcions inferiors, s'havien de produir causes basades en l'activitat productiva, urgents o imprevisibles, i ara s'elimina aquest requisit. Tant per canviar a funcions superiors com a inferiors, hi ha d'haver causes tècniques o organitzatives.

¹ En el primer cas, representa més sou, però en el segon es manté la remuneració d'origen.

ARTICLE 11. MOBILITAT GEOGRÀFICA

La mobilitat geogràfica consisteix a desplaçar, en una mateixa empresa, un treballador a un altre centre de treball que impliqui un canvi de residència. Per tal d'incrementar la flexibilitat de les empreses per reordenar els seus efectius en termes geogràfics, la reforma modifica els aspectes següents:

- Les causes econòmiques, tècniques, organitzatives o de la producció requerides ara han d'estar relacionades amb la competitivitat, la productivitat o l'organització tècnica del treball.

- L'autoritat laboral ja no pot ampliar el termini d'incorporació del treballador al nou centre de treball, el qual s'estableix en trenta dies².
- Ara s'incorpora la possibilitat d'acordar prioritats de permanència per a treballadors amb càrregues familiars, de certa edat o amb discapacitat. Els representats dels treballadors continuen tenint preferència per la permanència.

ARTICLE 12. MODIFICACIÓ SUBSTANCIAL DE LES CONDICIONS DE TREBALL

L'empresari pot variar les condicions de treball dels treballadors (horari, jornada, torns...) com a mesura de flexibilitat interna, per causes econòmiques, tècniques, organitzatives o de producció.

El procés per modificar les condicions de treball varia segons si es regulen en el conveni col·lectiu o no. En aquest apartat, s'analitzen les modificacions de condicions no regulades per conveni³.

Les novetats de la reforma laboral són:

- Es pot modificar la quantia salarial, a banda de la jornada, l'horari, el treball per torns...

- Es concreta que les causes es consideren justificades si estan relacionades amb la competitivitat, la productivitat o l'organització tècnica o del treball a l'empresa.
- Se simplifica la distinció entre modificació individual o col·lectiva⁴: a partir de la reforma, per ser considerada col·lectiva, ha d'afectar un nombre mínim de treballadors (el llindar coincideix amb el de l'acomiadament col·lectiu, disponible en l'annex), independentment del tipus de modificació (horari, funció...).

En tot cas, el treballador pot rescindir la relació laboral si no accepta les modificacions i continua rebent una indemnització de vint dies de salari per any fins a nou mensualitats.

ARTICLE 13, 15 I 16. SUSPENSIÓ DEL CONTRACTE O REDUCCIÓ DE LA JORNADA

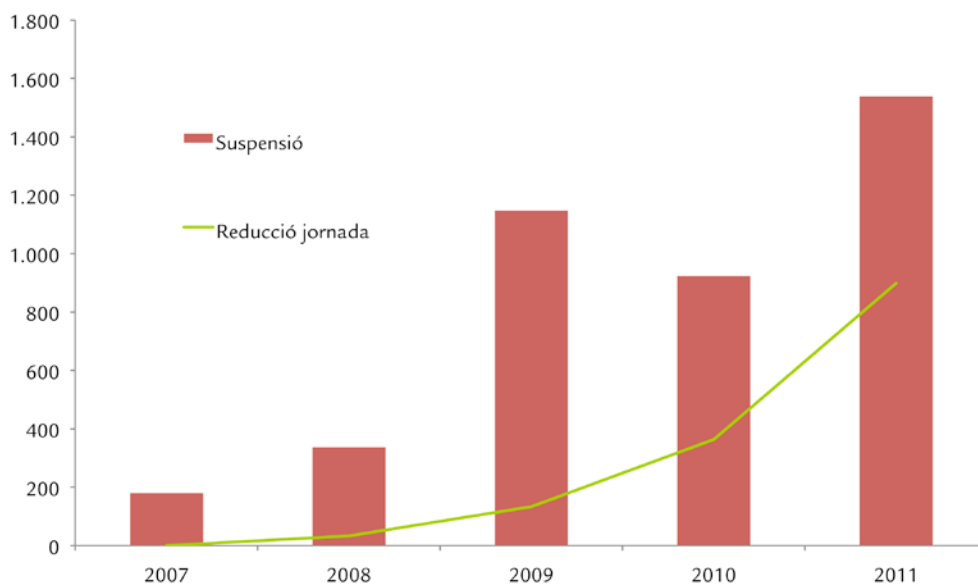
L'empresari també pot prendre altres mesures diferents de l'acomiadament a fi d'ajustar-se als canvis per causes econòmiques, tècniques, organitzatives o de producció. Així, com en el cas de força major per a la suspensió, en el supòsit de treballadors sense càrrega de feina suficient⁵, es poden prendre dues mesures alternatives:

- Suspensió de contracte
- Reducció de jornada (entre el 10% i el 70%)

En els darrers anys, les empreses han emprat aquests dos recursos per afrontar situacions de menys activitat econòmica. Ma-

joritàriament la mesura adoptada és la suspensió de contracte. El nombre de treballadors afectats per una suspensió és superior al d'una reducció de jornada, tant en el conjunt d'Espanya com a l'arxipèlag balear. En el cas de la suspensió, les causes més habituals són organitzatives o de producció (és a dir, una demanda menor), mentre que en les reduccions de jornada la justificació més habitual és la de causes econòmiques. A banda de l'increment de treballadors afectats per la suspensió del contracte, també s'ha incrementat el nombre de dies de suspensió per treballador i, en el cas balear, de manera similar a la mitjana espanyola.

Gràfic XV: Treballadors afectats per suspensió o reducció de jornada a les Illes Balears

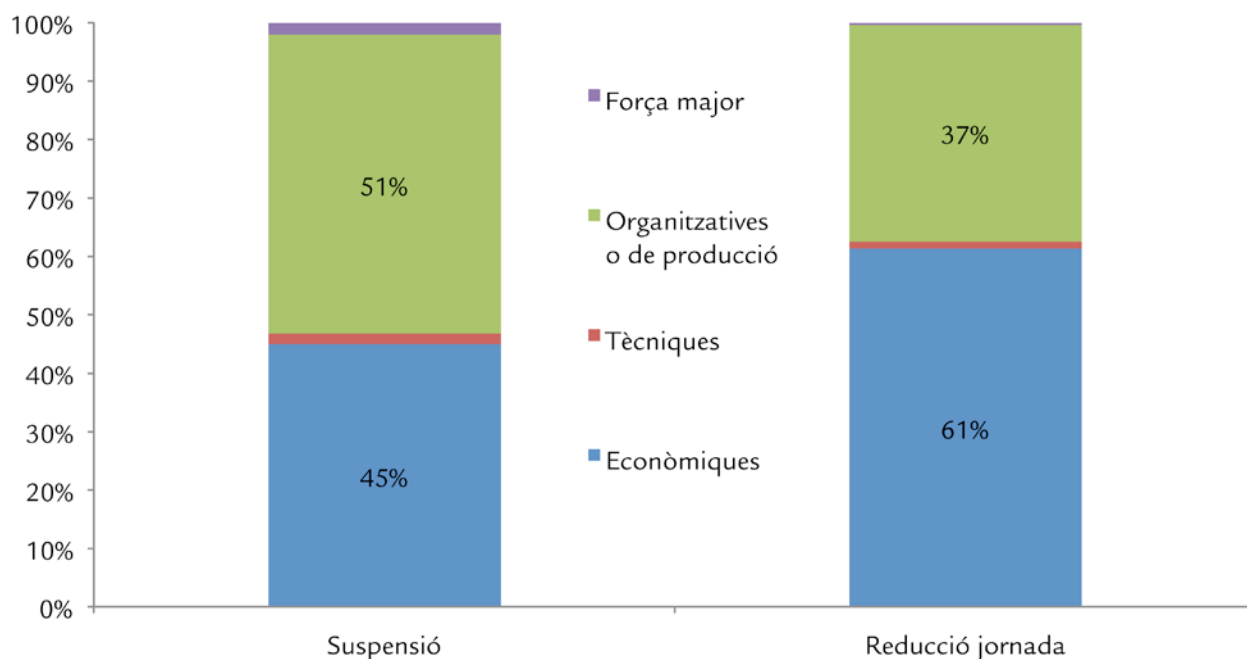
Font: MEYSS

² Abans de la reforma laboral, es podia paralitzar fins a un màxim de sis mesos.

³ En el contracte de treball o per acord, pacte col·lectiu o decisió unilateral de l'empresari d'efectes col·lectius.

⁴ Per les condicions no regulades en conveni col·lectiu.

⁵ Independentment del nombre de treballadors afectats.

Font: MEYSS

La principal novetat introduïda pel Reial decret llei 3/2012 és l'eliminació de l'autorització administrativa. Així, a partir de l'entrada en vigor l'empresari només ho ha de comunicar a l'autoritat laboral.

Durant el període de suspensió o reducció de jornada, d'una banda el treballador cobra la prestació d'atur proporcional que li correspon i, de l'altra, l'empresa paga les quotes de la Seguretat Social dels treballadors afectats pel període d'inactivitat.

En la situació de suspensió, si posteriorment el treballador és acomiadat per causes econòmiques, tècniques, organitzatives o de producció, la reforma prorroga la reposició de la prestació d'atur consumida (un màxim de 180 dies) durant el 2012⁶. En la segona, la reforma manté la bonificació del 50%⁷ de la quota empresarial de la Seguretat Social del treballador afectat per una suspensió o reducció de jornada (un màxim de 240 dies).

ARTICLE 14. NEGOCIACIÓ COL·LECTIVA

La reforma laboral incideix en la negociació col·lectiva amb l'objectiu que sigui un instrument per adaptar les condicions de treball a la situació de l'empresa. Els punts més destacables es poden resumir així:

- Prioritat del conveni d'empresa davant el sectorial
- Inaplicació del conveni per causes econòmiques, tècniques, organitzatives o de producció
- Reducció dels continguts mínims del conveni col·lectiu
- Fi de la ultraactivitat dels convenis

a) Prioritat del conveni d'empresa davant el sectorial

La reforma laboral dóna prioritat al conveni d'empresa davant el conveni sectorial. La darrera reforma de la negociació col·lectiva⁸, el 2011, va establir la prioritat d'aplicació del conveni d'empresa, però en cas d'acord o conveni d'àmbit estatal o autonòmic, es podia deixar d'aplicar aquesta prioritat. Com a novetat, la reforma laboral no permet que cap acord d'àmbit superior pugui eliminar la prioritat d'aplicació del conveni d'empresa.

Taula VI. Treballadors afectats a 2011

	Illes Balears	Espanya
Convenis d'empresa	1,2%	8,1%
Convenis d'un altre àmbit	98,8%	91,9%

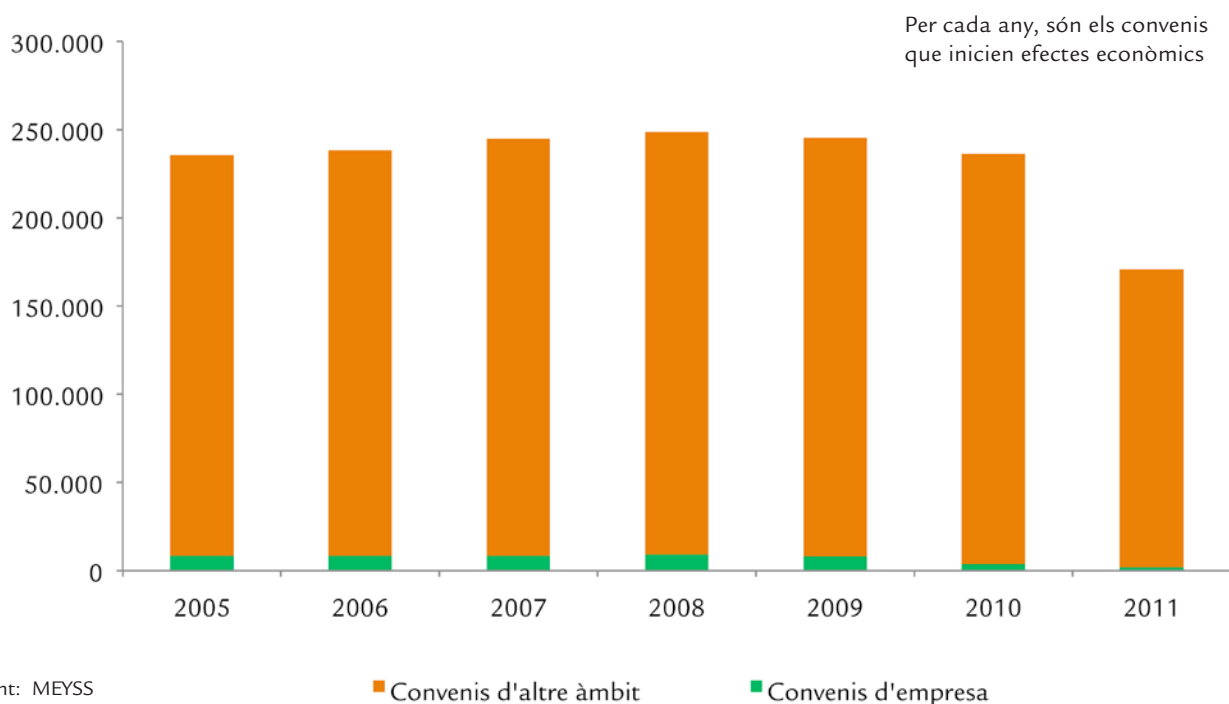
Font: MEYSS

⁶ Si l'acomiadament es produeix fins al 31 de desembre de 2013.

⁷ Arriba fins al 80% si l'empresari inclou accions formatives, de conciliació familiar i laboral...

⁸ Reial decret llei 7/2011.

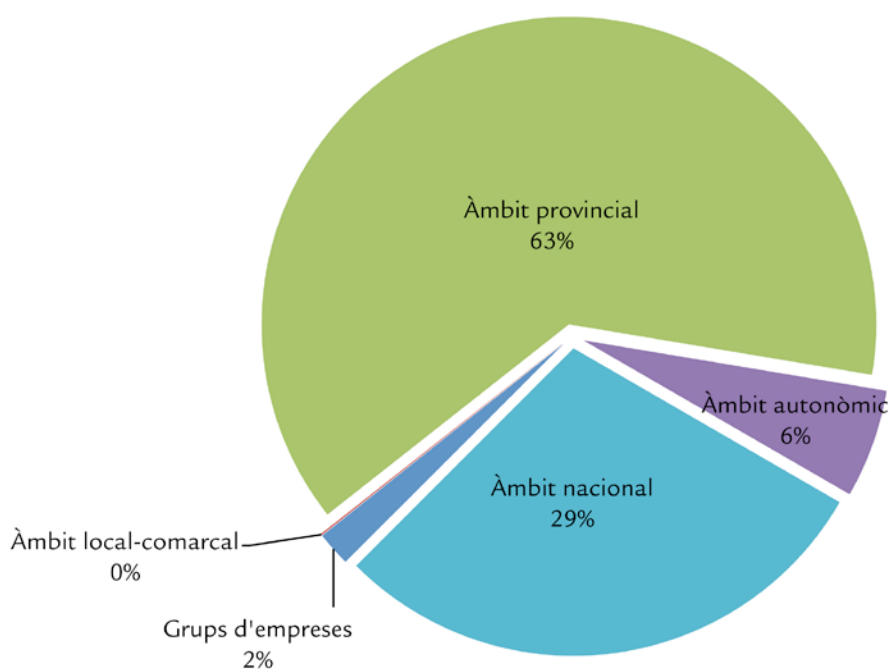
Gràfic XVII: Treballadors afectats per convenis a les Illes Balears

Les estadístiques de convenis col·lectius indiquen que les condicions laborals de la major part dels treballadors estan regulades per convenis d'àmbit superior a l'empresa, i a les Illes Balears⁹ el pes dels treballadors amb conveni d'empresa

és encara més residual que en el conjunt de l'Estat. Entre els treballadors afectats per un conveni sectorial, la majoria té un conveni d'àmbit provincial, seguit d'un d'àmbit nacional, com s'aprecia en el gràfic XVIII.

Gràfic XVIII: Treballadors afectats per convenis d'àmbit superior a l'empresa a Espanya a 2011

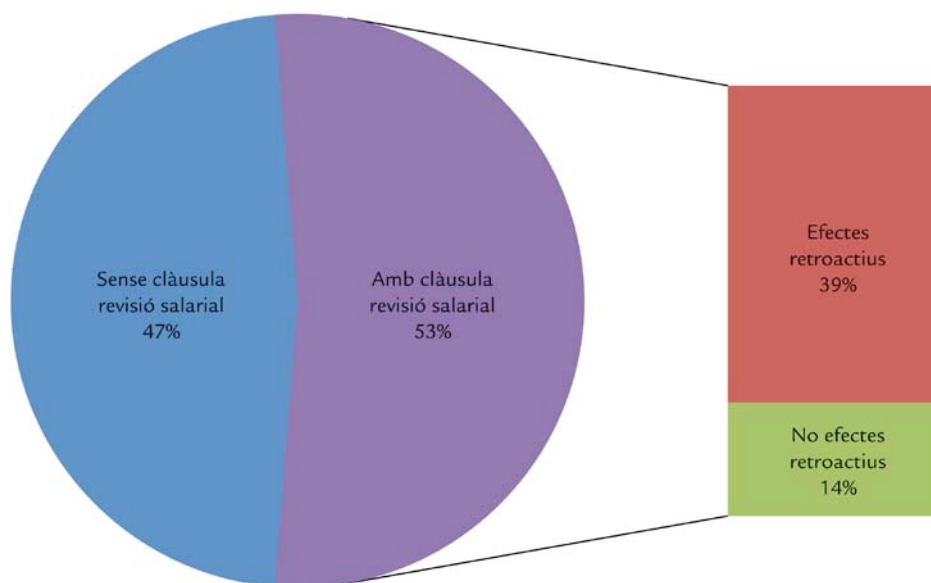
Font: MEYSS

⁹ La caiguda dels treballadors afectats per convenis el 2011 es deu al retard en la negociació col·lectiva a causa de la reforma de juny del 2011.

La teoria econòmica estableix que la negociació col·lectiva descentralitzada (en l'àmbit de cada empresa) permet que cada companyia adapti les condicions de treball a la conjuntura econòmica, però també a la situació interna. En canvi, la negociació sectorial d'àmbit superior a l'empresa, però no centralitzada (sinó per sectors productius i en l'àmbit provincial, autonòmic...), majoritària a Espanya, estableix les mateixes condicions a les empreses d'un conjunt, independentment de la situació de cada una, i fixa condicions (com ara increments salarials) que són difícils d'aplicar per a algunes companyies.

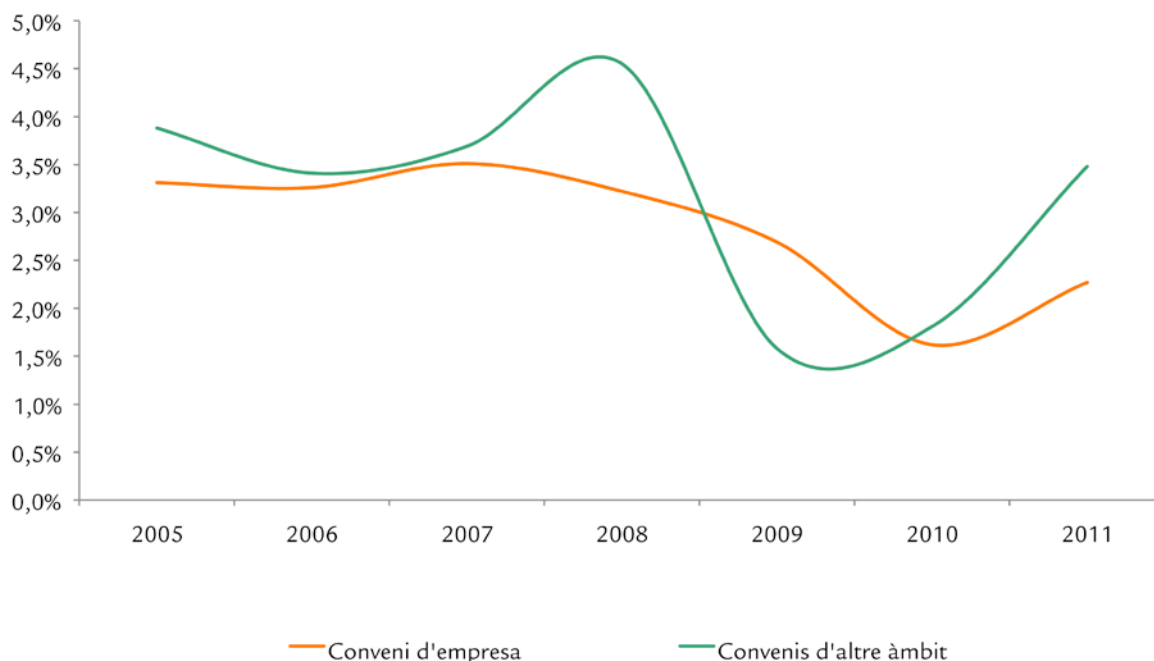
Durant aquesta crisi econòmica s'ha evidenciat que la negociació col·lectiva sectorial no permet la flexibilitat interna de les empreses, que s'han vist obligades a aplicar les condicions pactades en el conveni sectorial corresponent. Per exemple, tot i la caiguda generalitzada de l'activitat econòmica en els darrers anys, l'augment salarial pactat per conveni ha estat positiu, el qual ha encarat els costos de les empreses i, fins i tot, ha posat en perill la seva viabilitat en alguns casos. Aquest augment dels costos laborals minva la competitivitat de l'empresa i s'ha traduït en un major nombre de persones que acaben anant a l'atur¹⁰.

Gràfic XIX: Treballadors afectats per conveni a Espanya a 2011

Font: MEYSS

Gràfic XX: Augment salarial pactat en conveni a les Illes Balears

Font: MEYSS

¹⁰ Vegeu l'estudi del Banc d'Espanya en el Butlletí Econòmic de febrer del 2012.

Taula VII. Treballadors amb clàusula de revisió salarial a Espanya a 2011

Convenis d'empresa	24,2%
Convenis d'un altre àmbit	55,1%

Font: MEYSS

L'increment salarial en temps de crisi ha estat possible perquè més de la meitat dels treballadors coberts per conveni tenen clàusula de revisió salarial¹¹ a Espanya, i la majoria amb efectes retroactius.

Aquesta clàusula d'increment del salari lligat a la inflació és més habitual en els convenis d'àmbit superior a l'empresa i, com a resultat, l'augment salarial pactat és en general més elevat en aquests convenis sectorials, tal com es veu en el gràfic XX.

Per tot això, és previsible la reforma incrementi el nombre de treballadors coberts per un conveni d'empresa, la qual cosa permet a les companyies negociar les condicions de treball més adequades a la situació particular de cada una.

b) Inaplicació de les condicions de treball recollides en el conveni col·lectiu

Com s'ha vist abans en l'article de modificacions de les condicions de treball (article 12), l'empresari pot variar les condicions de treball, com ara la jornada o el sou. Quan les condicions es regulen en el conveni col·lectiu, la llei permet inaplicar algunes condicions de treball en certes matèries, per causes econòmiques, tècniques, organitzatives o de producció.

Abans de la reforma, la inaplicació era possible pel règim salarial (clàusula de desvinculació salarial), però a partir d'ara també es poden inaplicar condicions relacionades amb la jornada, l'horari, les millores de les prestacions socials, etc.

La nova norma regula més detalladament les causes per a aquesta inaplicació i les aclaries:

Taula VIII. Comparació de les causes d'inaplicació dels convenis

Abans de la reforma	Amb la reforma
- Disminució persistent del nivell d'ingressos - Situació i perspectives econòmiques negatives a causa de l'aplicació del conveni. - Causas que afectin les possibilitats de mantenir l'ocupació a l'empresa	- Causa econòmica: situació econòmica negativa - Pèrdues actuals o previstes - Disminució de vendes o ingressos 2 trimestres consecutius - Causa tècnica: canvis mitjans/instruments de producció - Causa organitzativa: canvis en el sistema de treball o a l'hora d'organitzar la producció - Causa productiva: canvis en la demanda del mercat

Finalment, la reforma estableix que, si no s'arriba a un acord en el període de consultes fixat i si el conflicte no se soluciona per les altres vies disponibles, les parts s'han de sotmetre a l'arbitratge de la Comissió Consultiva Nacional de Convenis Col·lectius o bé a un òrgan autonòmic similar.

La inaplicació de conveni (fins ara, desvinculació salarial) ha estat poc aplicada. De conformitat amb les dades de l'Enquesta de conjuntura laboral, el 2011 només el 3,8% dels treballadors varen ser afectats per la clàusula de desvinculació salarial al nostre país. En el cas balear, la ràtio encara va ser inferior (el 2,7%). És previsible que a partir de la reforma aquesta mesura de flexibilitat es faci servir més.

c) Reducció dels contingut mínims del conveni col·lectiu

S'eliminen alguns punts del contingut mínim del conveni col·lectiu, com ara el termini mínim per a la denúncia del conveni, el termini màxim per iniciar les negociacions del nou conveni o el termini màxim de negociació.

d) Fi de la ultraactivitat

Les parts que negocien un conveni n'estableixen la durada, que es prorroga any rere any si les parts no el denuncien.

Les novetats de la reforma són, d'una banda, que es permet negociar el conveni abans que n'acabi la vigència i, de l'altra, que si un cop denunciat el conveni transcorren dos anys sense acord, el conveni perd vigència i s'aplica el d'àmbit superior, si n'hi ha, excepte si s'ha pactat altra cosa. És a dir, se suprimeix la ultraactivitat dels convenis.

L'objectiu del primer punt és facilitar la renegociació del conveni sense haver de denunciar-lo totalment abans que acabi el període de vigència. Amb la segona mesura es pretén evitar que s'allarguin en el temps certes condicions de treball a causa de la ultraactivitat (abans de la reforma del Reial decret llei 3/2012, els convenis col·lectius seguien vigents fins a arribar a un acord).

¹⁰ Incrementos salariales anuales en función de la inflación.

CAPÍTOL IV. Mesures per afavorir l'eficiència del mercat laboral i reduir la dualitat

Davant la situació de crisi econòmica, l'ajust a Espanya s'ha duit a terme mitjançant acomiadaments, per l'absència de flexibilitat interna a les empreses (en aquest sentit, les mesures de la reforma laboral s'han comentat en l'apartat anterior). L'objectiu de la reforma és que l'acomiadament sigui el darrer recurs de les empreses. Així, en aquest capítol s'inclouen mesures destinades a:

- MILLORAR L'EFICIÈNCIA DEL MERCAT LABORAL, que es pot aconseguir amb l'exigència de causalitat en l'acomiadament, a fi que un acomiadament procedent es

pugui tramiar com a tal en lloc de fer-ho com a improcedent. També s'abarateix el cost de l'acomiadament quan és improcedent.

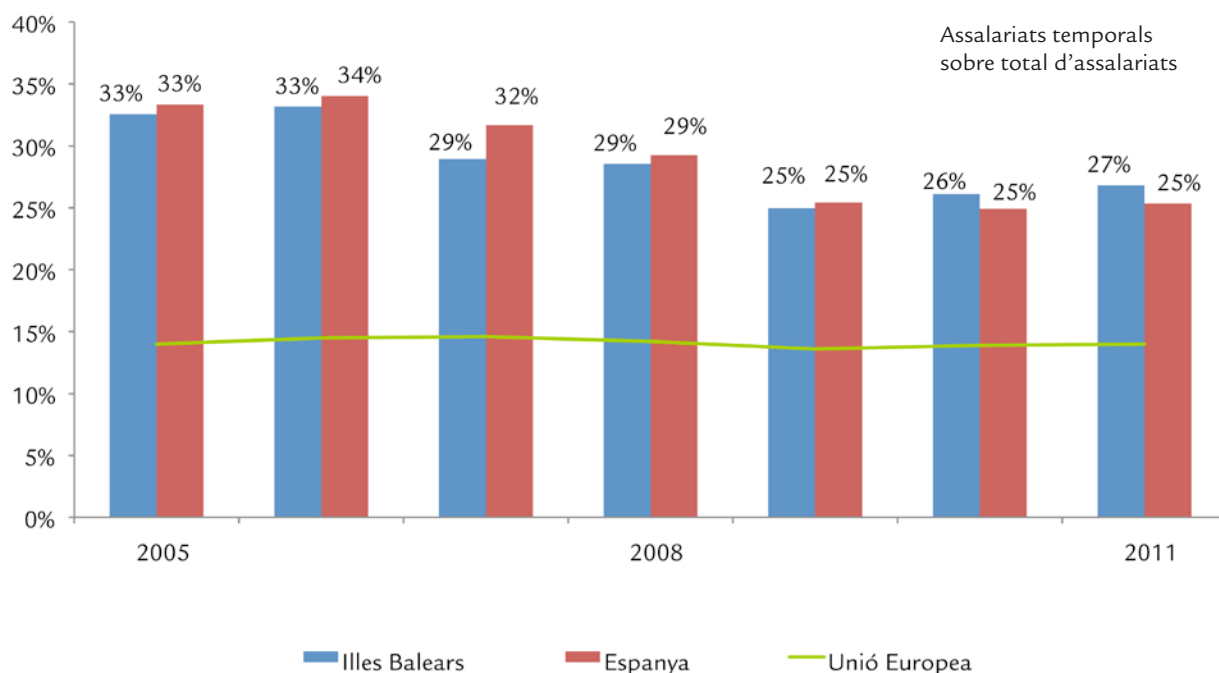
- REDUIR LA DUALITAT DEL MERCAT DE TREBALL, la qual es produeix a causa del tractament diferenciat en la protecció al treball indefinit davant el temporal.

ARTICLE 17. LIMITACIÓ A L'ENCADENAMENT DE CONTRACTES TEMPORALS

Fins a l'agost del 2011, només era possible encadenar contractes fins a un màxim de 24 mesos¹. Un decret de mesures laborals urgents² va canviar aquesta circumstància i a partir del 31 d'agost del 2011 es va permetre l'encadenament. Ara, amb la reforma laboral del Reial decret llei 3/2012, s'ha tornat a la regulació inicial, per tal de fomentar la contractació indefinida. No obstant això, encara es poden encadenar contractes temporals fins al 31 de desembre del 2012, ja que la mesura entrarà en vigor l'any 2013.

En el nostre país, la incidència de la temporalitat és de les més altes d'Europa, i, com es veu en el gràfic XXI, la taxa de temporalitat, mesurada com el nombre d'assalariats temporals sobre el total d'assalariats, està per sobre de la mitjana europea. A les Illes Balears, és semblant a la mitjana nacional. S'observa que el pes dels treballadors temporals ha minvat respecte del 2006, cosa que s'explica perquè el ritme de destrucció de llocs de treball ha estat més intens en el cas de treballadors no indefinits.

Gràfic XXI: Taxa de temporalitat

Font: INE, Eurostat

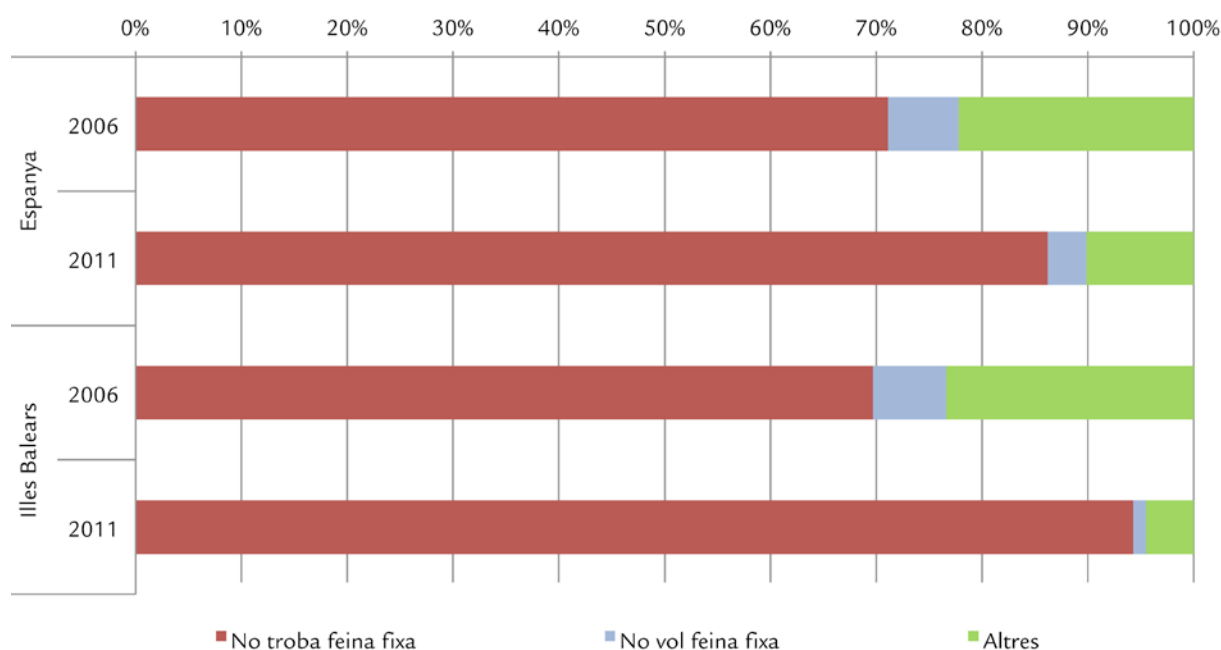
El principal motiu per tenir una feina de caràcter temporal és no trobar-ne una de fixa, tant a l'arxipèlag balear (així ho manifesta el 94,3% dels assalariats temporals balears l'any 2011)

com en el conjunt d'Espanya (on el percentatge és del 86,2% en el mateix període).

¹ Article 15.5 de l'Estatut dels treballadors.

² Decret llei 10/2011, de 26 d'agost.

Gràfic XXII: Distribució percentual dels motius per tenir una feina temporal a Espanya i Illes Balears

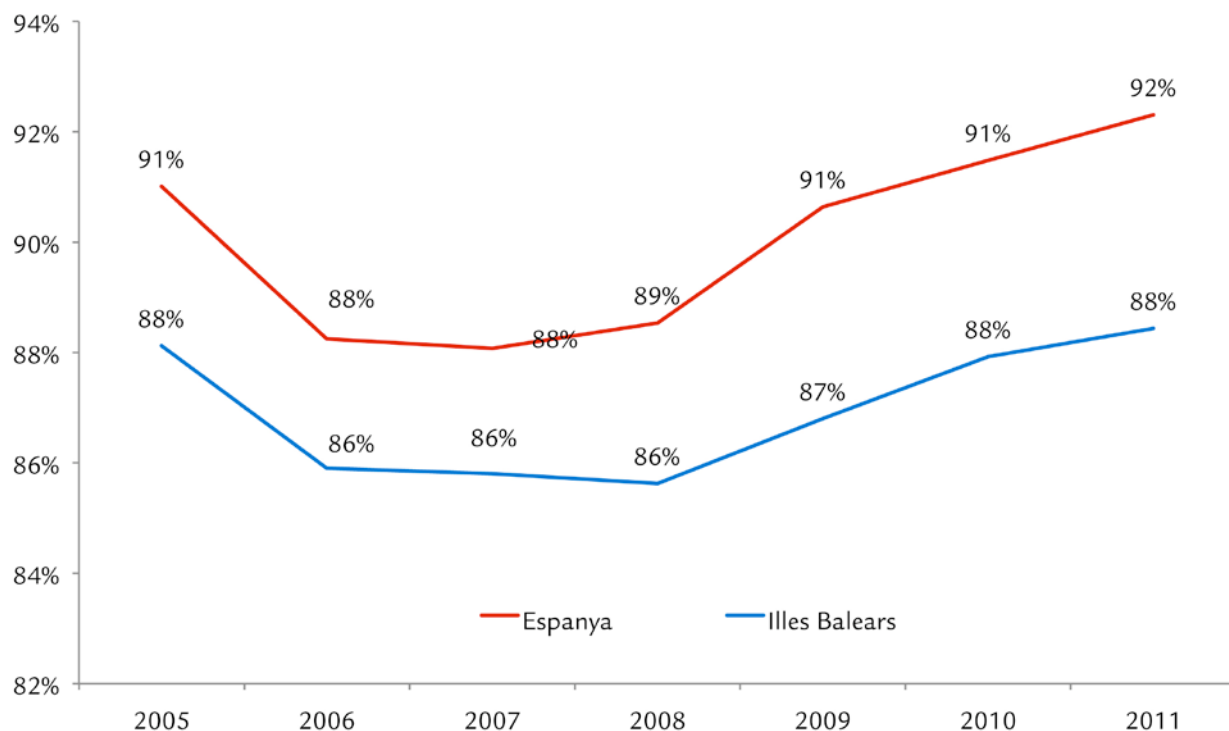

Font: INE-EPA

La majoria dels contractes laborals que se signen són de caràcter temporal (a les Illes Balears, representen gairebé el 90%), lleugerament per sota del conjunt d'Espanya (on superen el 90%), tal com es pot comprovar en el gràfic XXIII. D'ençà de l'inici de la crisi, el pes dels contractes temporals s'ha incrementat, atesa la difícil conjuntura econòmica, tot i les bonifi-

cacions existents a les quotes a la Seguretat Social. D'entre els contractes temporals, els eventuais són els més nombrosos, amb un pes de gairebé el 60%, seguits dels contractes per obra o servei, que no arriben al 30%. Pel que fa a la durada, més de la meitat dels contractes temporals signats són d'una mitjana de menys de tres mesos.

Gràfic XXIII: Evolució del pes dels contractes temporals

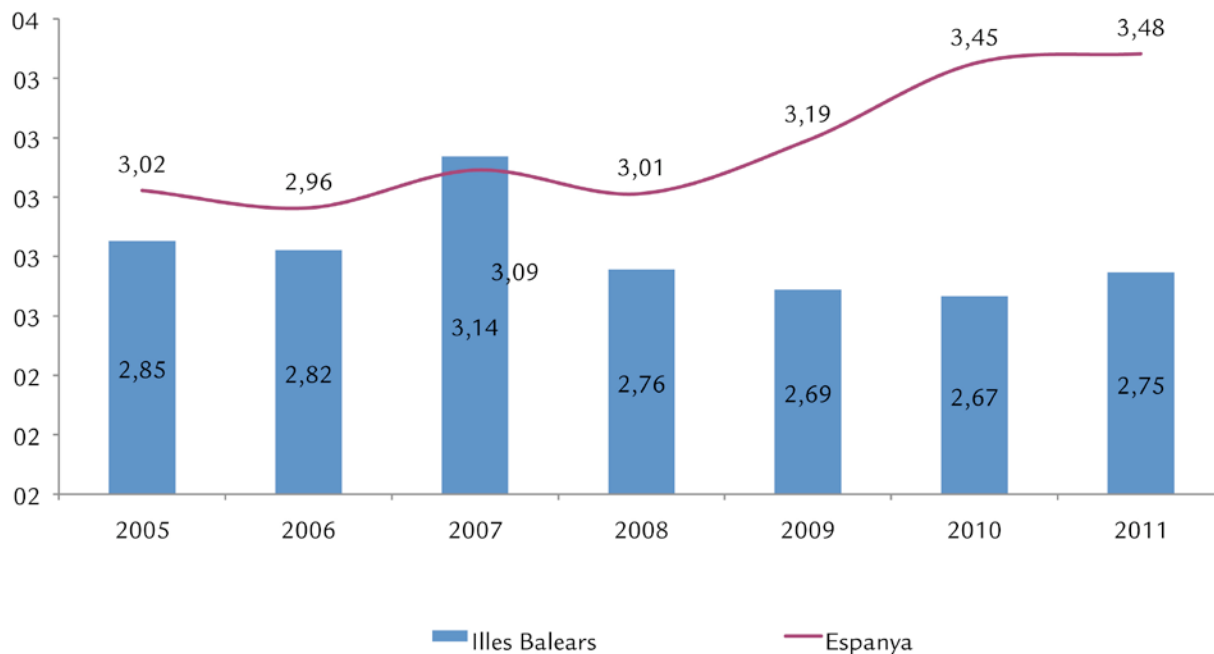

Font: MEYSS-OTIB

Cal tenir en compte que un increment de la contractació temporal no significa necessàriament un augment del nombre de persones amb accés a una feina. Hi ha la possibilitat que el mateix treballador signi diferents contractes temporals en el mateix any.

Si analitzam la TAXA DE ROTACIÓ TEMPORAL³, s'observa que a les Illes Balears arriba gairebé a tres. Aquesta xifra significa que cada treballador temporal signa, de mitjana, pràcticament tres contractes temporals a l'any. Malgrat que s'ha mantingut per sota de la del conjunt de l'Estat, la taxa de rotació temporal s'ha incrementat en els darrers anys a les Illes Balears.

Gràfic XXIV: Taxa de rotació temporal

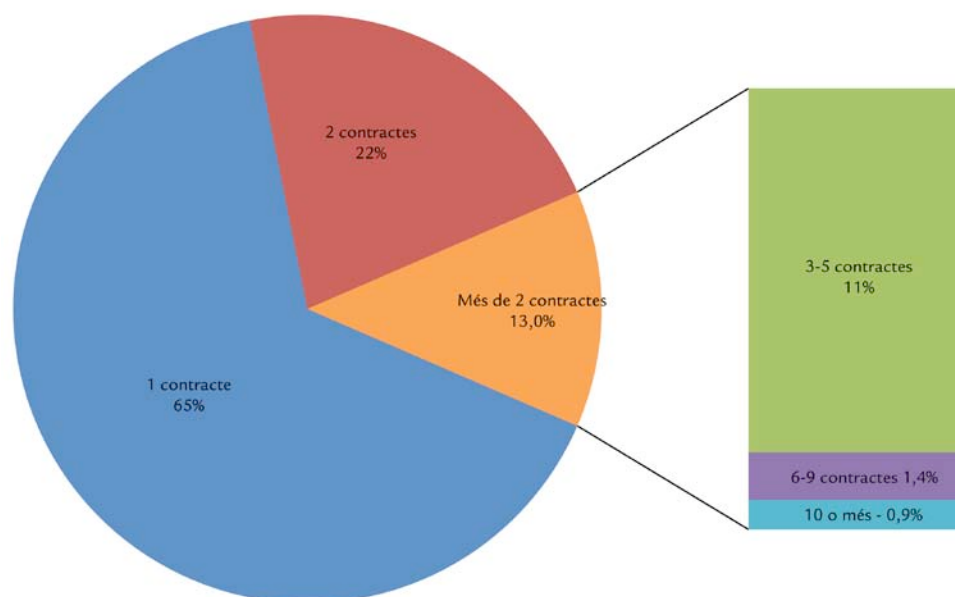

Font: SOIB-OTIB, INE-EPA, SEPE

Com es veu en el gràfic XXIV, entre els treballadors que varen signar un contracte laboral el 2011, la major part només va signar un sol contracte temporal (ja sigui perquè en va signar un d'indeïnit o, perquè en acabar el temporal, no en va aconseguir cap altre). Més del 20% va signar dos contractes i

el 13% en va signar més de dos. De fet, hi ha un percentatge petit de treballadors (no arriba a l'1%, prop de 1.500 persones) que varen signar deu o més contractes laborals l'any 2011. Cal destacar que el pes d'aquest col·lectiu ha repuntat lleugerament els anys 2010 i 2011.

Gràfic XXV: Nombre de treballadors que signen més d'un contracte a 2011 a les Illes Balears

Font: OTIB

³ Taxa de rotació = $\frac{\text{Contractes temporals}}{\text{Assalariats temporals}}$

Aquestes xifres indiquen que hi ha treballadors que encadenen contractes temporals en el temps i un dels objectius de la reforma laboral és evitar que això s'allargui. D'una

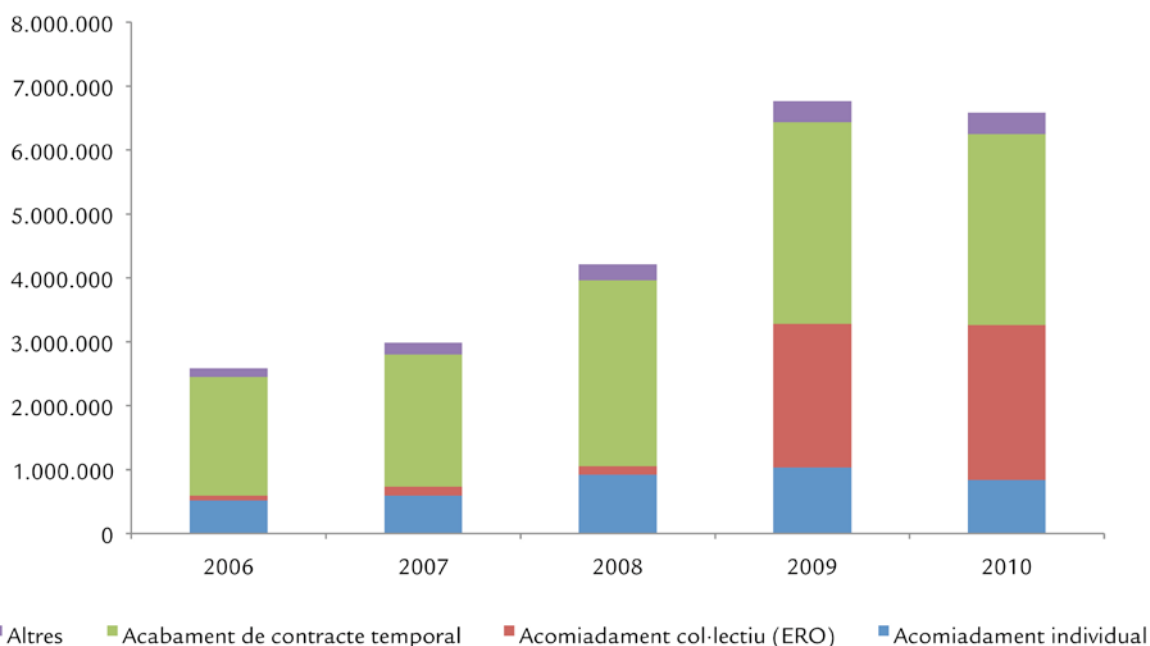
banda, limita l'encadenament de contractes temporals a un màxim de 24 mesos i, de l'altra, incentiva la contractació indefinida.

ARTICLE 18. EXTINCIÓ DEL CONTRACTE DE TREBALL

Des que es va iniciar la crisi econòmica, molts de treballadors han perdut la feina a Espanya, ja sigui perquè l'empresa on feien

feina ha hagut de tancar o perquè el seu lloc de treball ja no era necessari a causa de la contracció de l'activitat econòmica.

Gràfic XVI: Beneficiaris de prestacions d'atur contributives per motiu de pèrdua de feina a Espanya

Font: MEYSS

Els empresaris tenen diverses eines per ajustar plantilles:

Taula IX. Extinció del contracte de treball (art. 49 de l'ET)

Acabament del contracte (temporal o per causes establertes al contracte)			
Acomiadament	Disciplinari		
	Improcedent		
	Procedent	Individual	
		Col·lectiu (ERO)	
Altres (jubilació, acord mutu, dimissió del treballador...)			

S'adquireix el dret a una prestació contributiva per atur quan el treballador ha cotitzat prèviament, i el nombre de beneficiaris d'aquest tipus de prestació és un indicador del nombre d'acomiadaments. A Espanya el 45,3% dels treballadors que varen anar a l'atur el 2010⁴ eren assalariats temporals als quals va acabar el contracte. En segon lloc hi ha el percentatge corresponent als treballadors que són objecte d'un expedient de regulació de l'ocupació⁵ (36,9%), principalment per suspensió de la relació laboral. Els treballadors amb un contracte indefinit acomiadats de manera individual repre-

senten el 12,7% dels beneficiaris de prestacions contributives per atur. Finalment, el 5% restant correspon a treballadors que van a l'atur per altres motius (per acord mutu, renúncia del treballador...).

Del paràgraf anterior es desprèn que l'acomiadament individual d'un treballador indefinit és l'opció a la qual menys recorre els empresaris. D'una banda, pel seu cost i, de l'altra, per evitar el litigi. Així, segons dades del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social, a Espanya només el 2,4% dels acomiadaments

⁴ Darrera dada disponible en l'anuari d'estadístiques del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social (MEYSS).

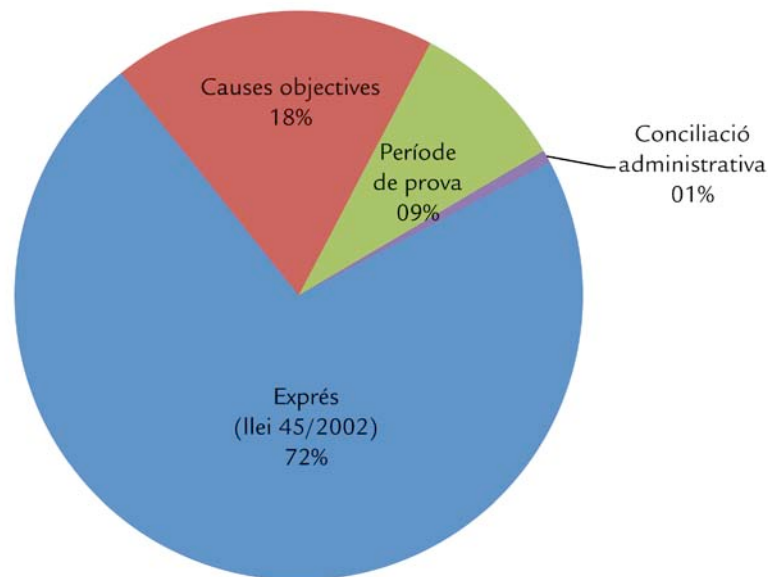
⁵ També afectat per la reforma laboral.

individuals del 2010 foren mitjançant intervenció judicial. Aquest pes tan reduït s'explica per dos motius principals:

1. La majoria de sentències declaren l'acomiadament improcedent (el de més indemnització, 45 dies per any treballat fins a 42 mensualitats, de conformitat amb l'anterior legislació laboral). Per exemple, el 2010 a les Illes Balears només el 10,2% de les sentències sobre acomiadaments foren favorables a l'empresari.
2. La durada del procés, que fins ara encaria el cost de l'acomiadament pels salaris de tramitació⁶.

El procediment més habitual des de la reforma laboral del 2002⁷ era evitar el procés judicial. L'empresari podia dipositar en menys de 48 hores la indemnització (45 dies per any) i declarar l'acomiadament improcedent, i evitar així que meritassin els salaris de tramitació. És l'anomenat *acomiadament exprés*, és a dir, un acomiadament que no requereix de justificació però que és costós. Tal com es veu en el gràfic XXVII, en la pràctica ha estat el més emprat en el cas d'acomiadar un treballador individualment.

Gràfic XXVII: Acomiadaments individuals sense intervenció judicial a Espanya a 2010

Font: MEYSS

Novetats de la reforma laboral

- Acomiadament procedent: l'objectiu és que es converteixi en la regla general.
- Desapareix l'acomiadament exprés de la Llei 45/2002.
- Minva el cost d'indemnització de l'acomiadament improcedent.
- Desapareix l'autorització administrativa en els acomiadaments col·lectius (ERO).

a) Acomiadament procedent

El Reial decret Llei 3/2012 modifica algunes de les causes objectives d'acomiadament procedent, si bé es manté la mateixa indemnització (20 dies per any fins a 12 mensualitats):

- Causes econòmiques. Es consideren causa no només les pèrdues actuals o previstes, com fins ara, sinó també una disminució d'ingressos o de vendes durant tres trimestres consecutius.

La reforma actual afebleix l'obligatorietat de les empreses d'acreditar les causes d'acomiadament. Només cal que l'empresa aporti la càrrega de la prova davant el jutge en cas d'impugnació, qui haurà de valorar-la.

- Absentisme. L'absentisme laboral ha minvat any rere any des de l'inici de la crisi econòmica. En el cas de les Illes Balears, les hores treballades i no justificades per treballador estan per sota de la mitjana espanyola, xifra que permet avançar que el nombre d'acomiadaments justificats per aquesta causa sigui inferior al d'altres comunitats autònomes, si bé aquestes dades no estan disponibles.

Abans de la reforma, per acomiadar un treballador per absentisme era necessari comparar les dades amb el nivell d'absentisme de l'empresa, i només podia ser acomiadat si l'índex d'absentisme total del centre treball superava el 2,5%⁸. A partir d'ara, les faltes per absentisme del treballador definides en la Llei⁹ són suficients per justificar-ne l'acomiadament procedent, independentment del nivell d'absentisme en el centre de treball.

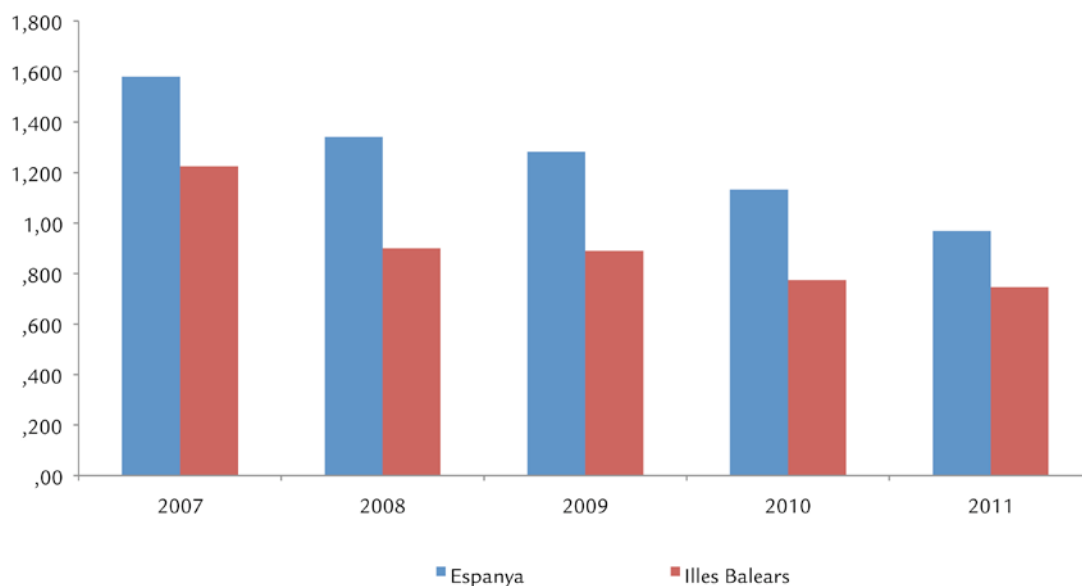
⁶ Són els salaris que havia d'abonar l'empresari des de l'acomiadament fins a la sentència (amb un límit de 60 dies, la resta l'abonava l'Estat, a fi de no penalitzar possibles demores judicials) en cas que es declarés improcedent.

⁷ Llei 45/2002.

⁸ Es va modificar amb la reforma laboral del 2010 (Llei 53/2010). Abans, enlloc del 2,5% era del 5%.

⁹ Article 52 d de l'ET.

Gràfic XXVIII: Absentisme laboral (hores no treballades i no justificades per treballador i any)

Font: MEYSS-ECL

b) Acomiadament improcedent

La reforma del Reial decret llei 3/2012 elimina l'acomiadament exprés, en el qual l'empresari declarava la improcedència en la mateixa carta d'acomiadament i abonava la màxima indem-

nització legal fins aleshores (45 dies per any fins a 42 mensualitats). En la taula següent es resumeixen els canvis incorporats per la nova normativa.

Taula X. Acomiadament improcedent

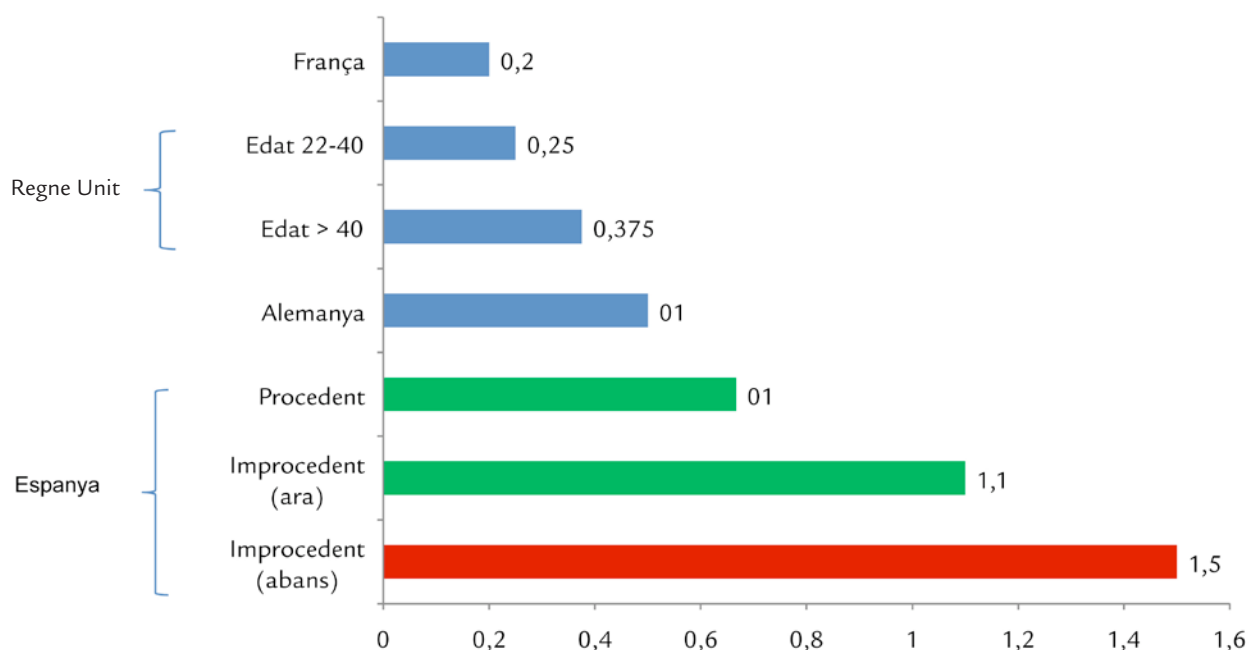
Abans de la reforma	A partir de la reforma
L'empresari pot declarar la improcedència (a més del jutge).	Només el jutge pot declarar-ne la improcedència
Salaris de tramitació tant en readmissió com en indemnització	Desapareixen els salaris de tramitació en el cas d'indemnització
Indemnització: 45 dies per any, màxim 42 mensualitats	Indemnització: 33 dies per any, màxim 24 mensualitats

c) Indemnització d'acomiadament

La indemnització per acomiadament a Espanya és més elevada que en altres països del nostre entorn. La reforma laboral minva aquesta compensació, però només es redueix la indem-

nització en cas d'acomiadament improcedent, el qual encara estarà per damunt d'altres països europeus, com s'aprecia en el gràfic XXIX.

Gràfic XXIX: Indemnització legal per acomiadament. Mesos de sou per any treballat

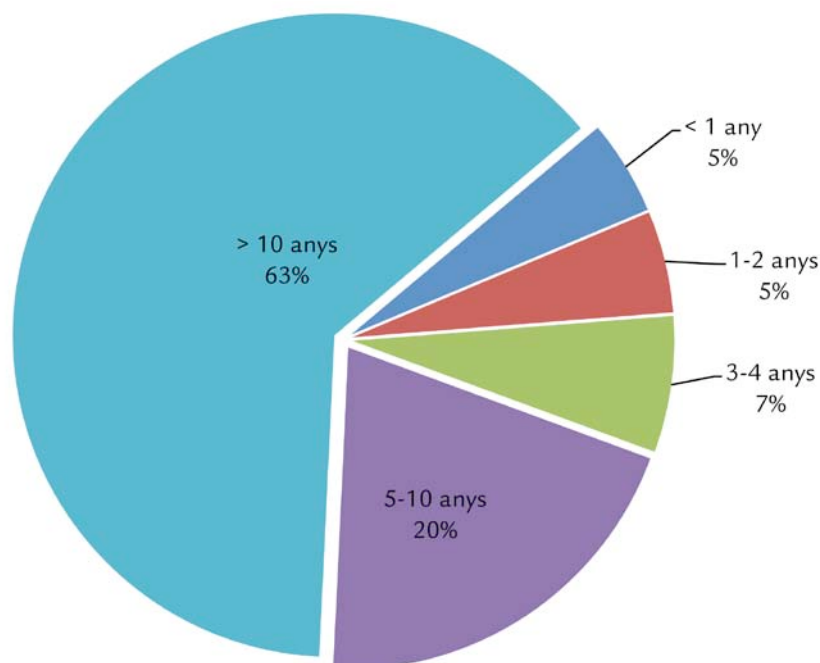

Font: OIT

Si es trasllada a euros, pel salari mitjà d'un treballador a les Illes Balears, s'observa que el cost d'acomiadament (tant improcedent com procedent) és molt superior en el nostre país i s'incrementa pronunciadament com més antiguitat té el treballador.

Cal remarcar que la majoria dels treballadors a les Illes Balears tenen una antiguitat superior a deu anys (proporció una mica inferior a la mitjana espanyola). A més, la crisi ha expulsat del mercat de treball una part important dels treballadors temporals o d'aquells amb menys antiguitat.

Gràfic XXX: % de treballadors a les Illes Balears a 2011 per antiguitat a l'empresa

Font: MEYSS-ECL

El nou càlcul de la indemnització de l'acomiadament improcedent s'aplica al nou temps de servei transcorregut des de l'entrada en vigor, mentre que per la part corresponent al temps de serveis anterior, es mantenen les indemnitzacions d'abans de la reforma.

d) Acomiadament col·lectiu

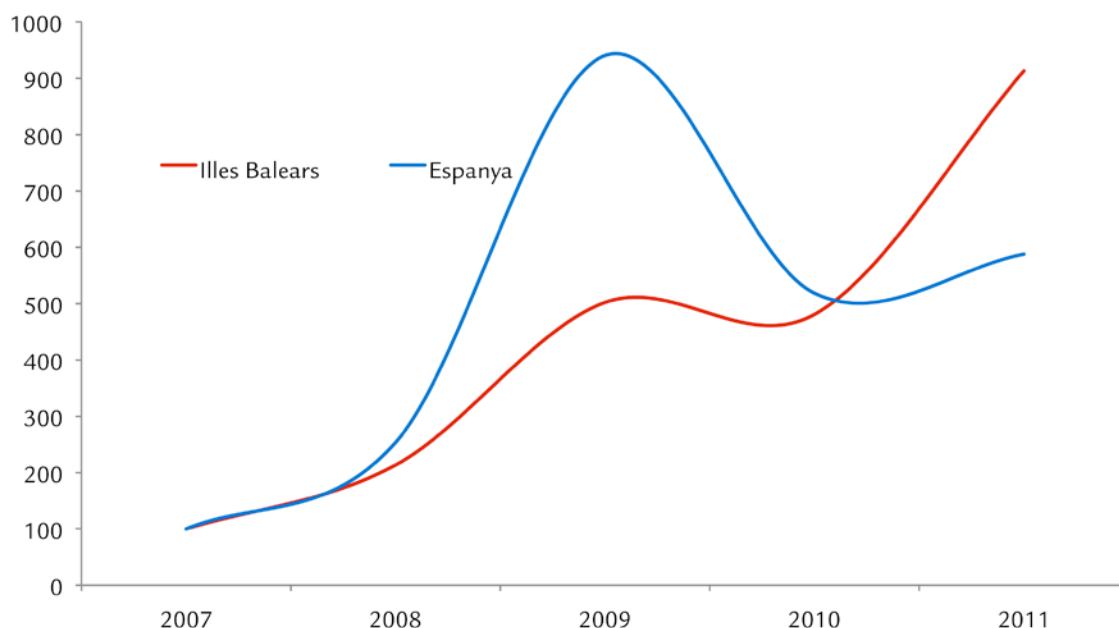
Com s'ha vist al principi de l'apartat, en els darrers anys els acomiadaments col·lectius¹⁰ —els anomenats expedients de regulació de l'ocupació (ERO)— s'han incrementat de mane-

¹⁰ Vegeu l'annex per a més informació sobre la definició d'acomiadament col·lectiu en l'Estatut dels treballadors.

ra molt significativa. En el cas de les Illes Balears, l'evolució és paral·lela a la del conjunt d'Espanya, com s'aprecia en el gràfic XXXI, tot i que l'arxipèlag balear aconsegueix retardar

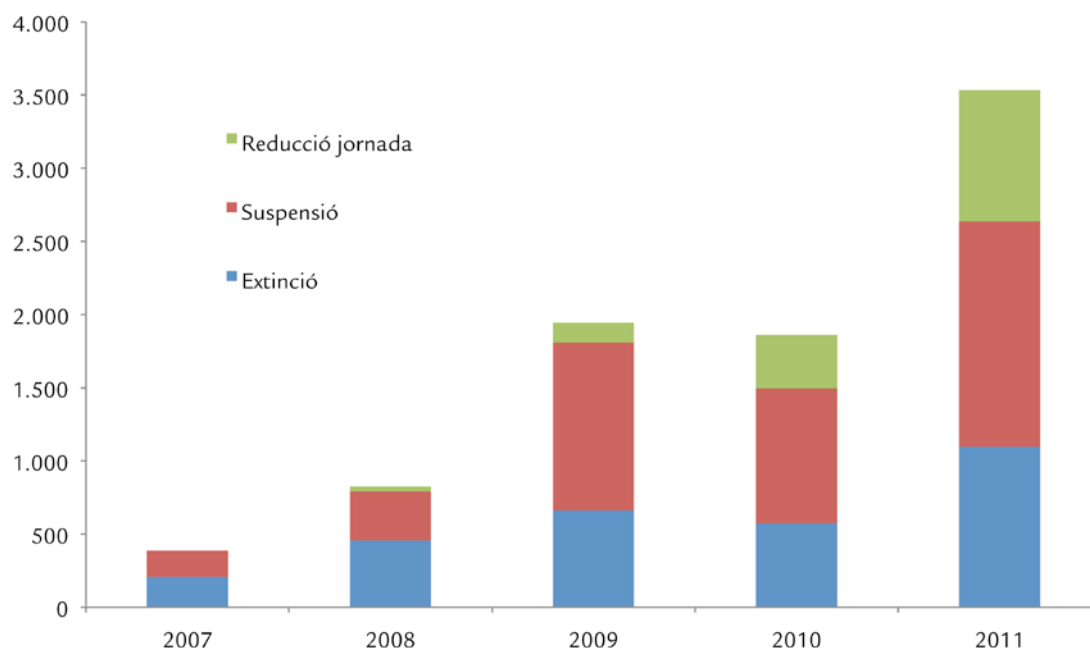
gairebé dos anys la pujada més intensa. Si en els primers anys la reducció de jornada era pràcticament residual, des del 2009 és una opció que cada vegada pren més rellevància.

Gràfic XXXI: Nombre de treballadors afectats per un ERO. Nombre índex base 2007

Font: MEYSS

Gràfic XXXII: Treballadors afectats per un ERO a les Illes Balears

Font: MEYSS

La principal novetat de la reforma és que s'elimina l'AUTORITZACIÓ ADMINISTRATIVA per dur a terme un acomiadament col·lectiu¹¹. Se simplifica amb una comunicació a l'autoritat laboral.

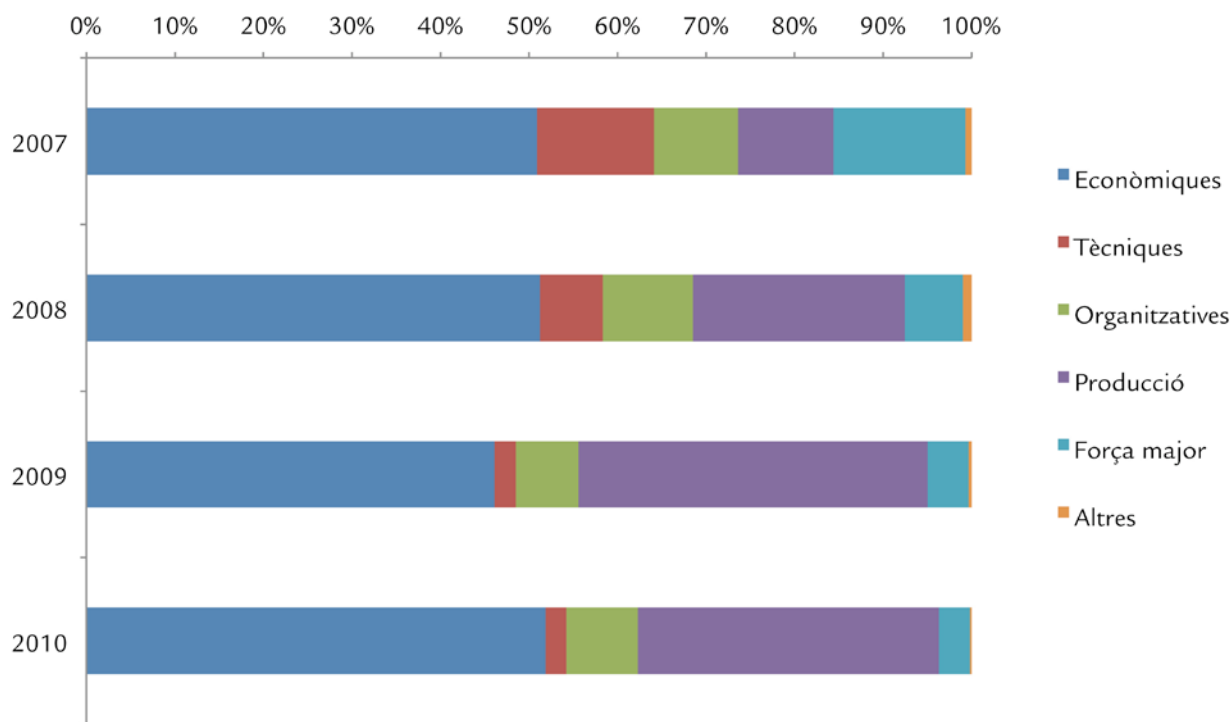
Les causes que justifiquen un ERO es mantenen¹², si bé les causes econòmiques canvien en el sentit comentat per a

l'acomiadament individual procedent; és a dir, tres trimestres consecutius de disminució de vendes o ingressos. Com s'aprecia en el gràfic XXXIII, per al conjunt d'Espanya la majoria d'expedients es tramiten per causes econòmiques, i també s'han incrementat els que al·ludeixen causes productives (canvis en la demanda).

¹¹ Excepte en el cas de força major, que ha de ser constatada per l'autoritat laboral.

¹² Econòmiques, tècniques, organitzatives o de producció, o cas de força major.

Gràfic XXXIII: Causa dels ERO a Espanya

Font: MEYSS

Es manté el període de consultes¹³ amb els representants dels treballadors, però, una vegada acabat el termini, s'hagi arribat o no a un acord o no, l'empresari pot notificar els aco-

miadaments als treballadors, que els poden impugnar en via judicial. Com es veu en la taula XI, el 2011 la majoria dels expedients autoritzats a Espanya foren pactats.

Taula XI. Expedients de regulació d'ocupació a 2011

Espanya		Illes Balears	
Autoritzats	No autoritzats	Autoritzats	No autoritzats
94,0%	6,0%	88,3%	11,7%
Pactats	No pactats		
91,5%	8,5%		

Font: MEYSS

Una altra novetat del Reial decret llei 3/2012 és l'obligatorietat d'un PLA DE RECOL·LOCACIÓ extern mitjançant empreses de recol·locació autoritzades, durant un mínim de sis mesos, en el cas d'acomiadaments de més de 50 treballadors (sempre que no sigui per un procediment concursal).

Finalment, la reforma també aborda el tema de les PREJUBILACIONS. La Llei de reforma de les pensions de juny del 2011¹⁴ va modificar les condicions per a les prejubilacions de treballadors en empreses amb beneficis, per disminuir la despesa que ha de

suportar l'Estat en prestacions d'atur i ajuts. La reforma laboral actual incideix en aquesta qüestió, i amplia el cost de les prejubilacions per a l'empresa. En concret, afecta empreses amb més de 500 treballadors amb beneficis en els darrers dos anys¹⁵, quan acomiadin treballadors de 50 anys o més anys.

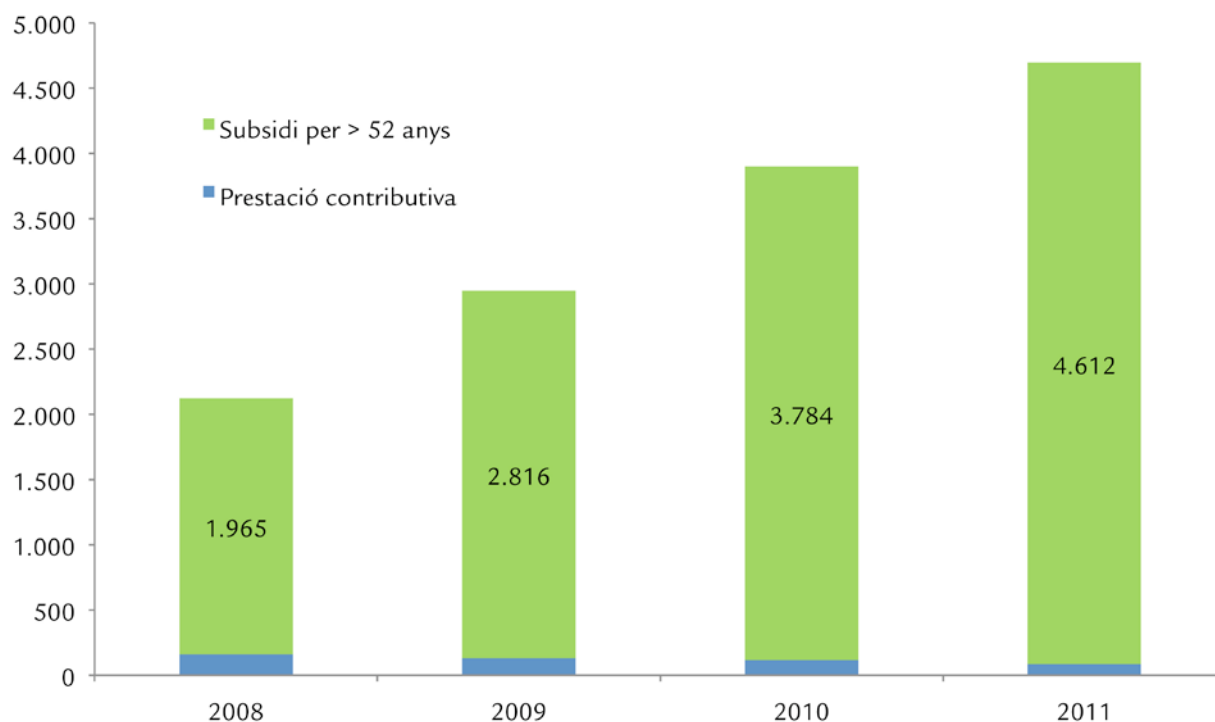
En el cas de les Illes Balears, el nombre de prejubilats s'ha incrementat en els darrers anys, a causa de l'onada de prejubilacions a la banca, immersa en un procés de reestructuració des del 2008.

¹³ 30 dies naturals, 15 en el cas d'empreses de menys de 50 treballadors.

¹⁴ La Llei 27/2011, en la qual es va incrementar l'edat de jubilació a 67 anys.

¹⁵ Tot i que justifiquin causes econòmiques, organitzatives, tècniques o de producció pels acomiadaments.

Gràfic XXXIV: Prejubilats registrats al SOIB a les Illes Balears

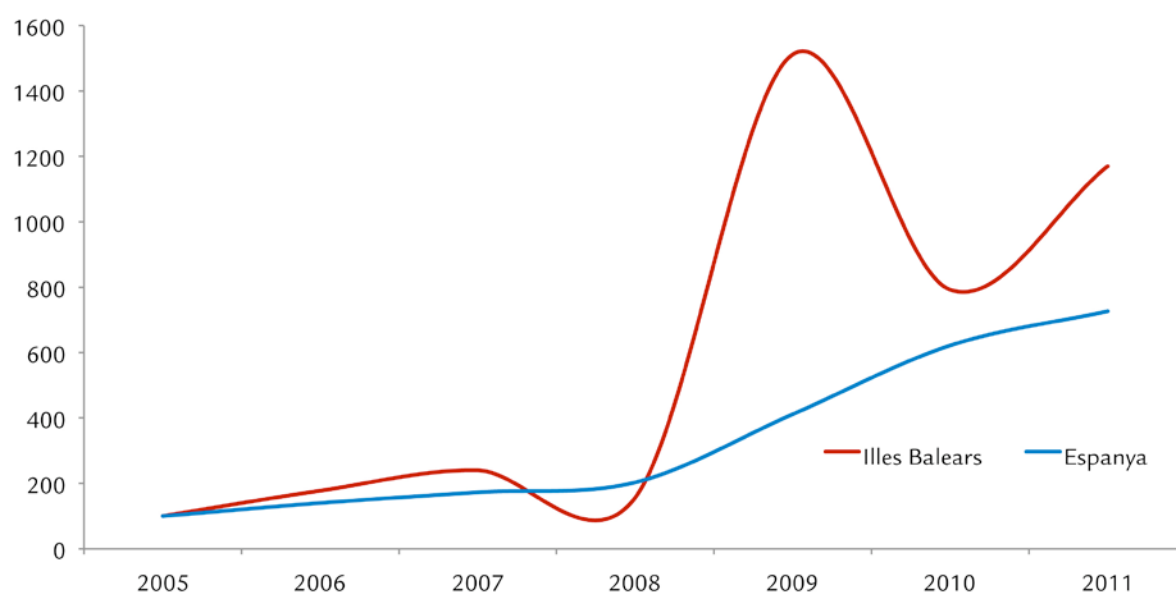
Font: OTIB

ARTICLE 19. FONS DE GARANTIA SALARIAL (FOGASA)

El FOGASA¹⁶ és l'òrgan responsable de pagar els salaris i les indemnitzacions d'empreses amb insolvències o en concurs de creditors. A més, finança una part dels acomiadaments de les petites empreses (menys de 25 treballadors), a fi d'alleugerir-ne el cost. En els darrers anys, a causa de l'increment signifi-

tiu d'empreses amb dificultats econòmiques, els beneficiaris del FOGASA han augmentat. A les Illes Balears el ritme de creixement ha estat superior del del conjunt d'Espanya, especialment el 2009 (l'any amb més nombre d'acomiadaments).

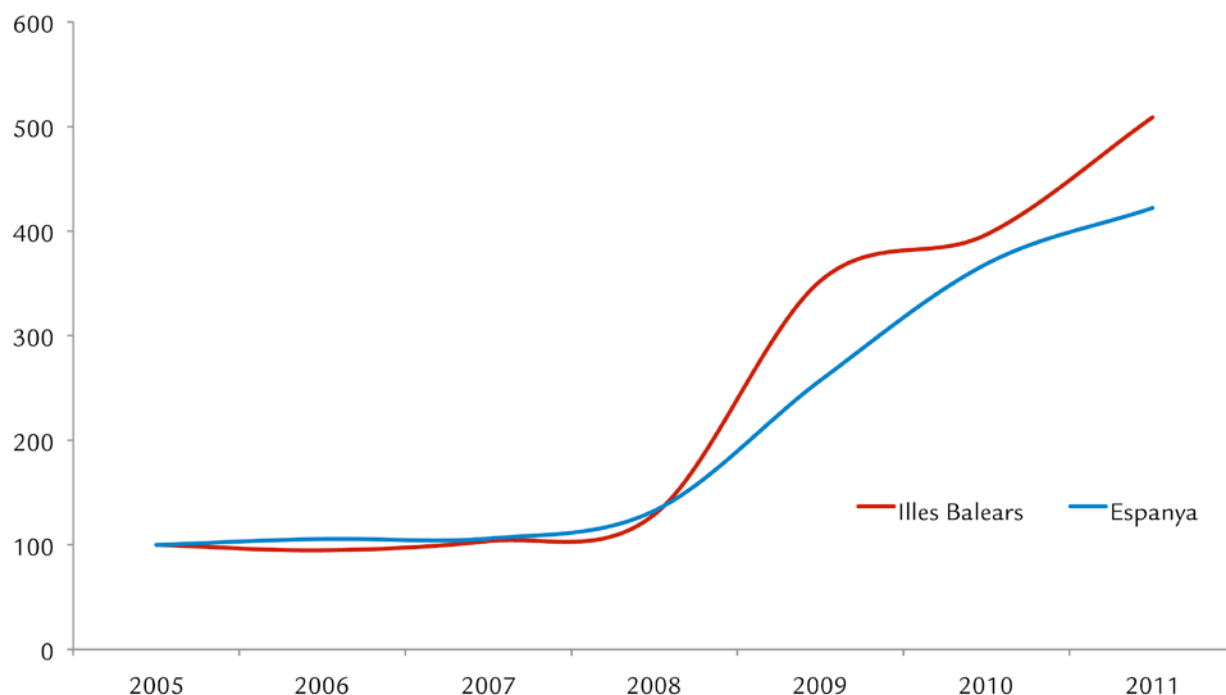
Gràfic XXXV: Pagaments (salaries i indemnitzacions) del FOGASA. Nombre índex base 2005

Font: MEYSS i elaboració pròpia

¹⁶ Organisme públic adscrit al Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

Gràfic XXXVI: Treballadors que han cobrat del FOGASA. Nombre índex base 2005

Font: MEYSS i elaboració pròpia

La major part dels pagaments que fa el FOGASA se centren en execucions laborals i procediments concursals, si bé una part consi-

derable es dedica a indemnitzacions de pagament directe per acomiadaments a pimes (el 2011, el 20% en el conjunt d'Espanya).

Taula XII. Pagaments de FOGASA a Espanya a 2011

De responsabilitat subsidiària	Salaris impagats per l'empresa	519, 6 milions d'euros	34,6%
	Indemnitzacions de certes extincions del contracte de treball	687,1 milions d'euros	45,8%
De responsabilitat directa	% d'indemnització de certes extincions del contracte laboral	293, 2 milions d'euros	19,5%

Font: MEYSS

Per nombre d'empreses i de treballadors beneficiats, els imports de més quantia desemborsats pel FOGASA el 2011 corresponen a les indemnitzacions de pagament directe per acomiadaments a les petites empreses. A fi de racionalitzar aquesta despesa¹⁷, a partir del Reial decret llei 3/2012 es deixen de finançar els acomiadaments improcedents i els de contractes temporals. Així, només es compensa el petit empresari per acomiadaments procedents de treballadors indefinits. Es manté el límit màxim de la indemnització en una anualitat, amb un sou base màxim tres vegades el salari mínim interprofessional.

La reforma pretén que la majoria d'acomiadaments a Espanya deixin de ser improcedents i s'ajustin a les causes objectives de l'acomiadament procedent. En aquest cas, l'acomiadament de treballadors de manera procedent a les pimes segueix finançat i el petit empresari només ha de suportar 12 dies per any d'indemnització (en lloc de 20). Cal remarcar que primer l'empresari ha d'abonar la indemnització completa i amb posterioritat rep la compensació del FOGASA.

¹⁷ El FOGASA es finança amb quotes dels empresaris.

Addenda

El 28 de juny de 2012 el Congrés convalida el Reial decret llei 3/2012, de reforma laboral, aprovat en Consell de Ministres el 10 de febrer (en vigor des del 12 de febrer). S'introdueixen esmenes que afecten a tots els capítols de la reforma. En el primer capítol, el permís retribuït de 20h anuals de formació del treballador es pot acumular no només 3 anys, sinó que s'amplia a 5. En el segon capítol, se limita la vigència del contracte indefinit de suport als emprenedors fins que la taxa d'atur se situï en el 15%. A més, se fomenta la contractació d'aturats majors de 45 anys eliminant el requisit de ser aturats de llarga durada en aquest tipus de contracte. Quant al capítol 3 de flexibilitat interna, s'amplia del 5% al 10% la distribució irregular de la jornada

de treball durant l'any i es reforça el paper de l'autoritat laboral en l'acomiadament col·lectiu, ja que podrà exercir de mediadora. A més, es limita la ultraactivitat dels convenis a un any, en lloc de dos. En el capítol 4, en l'acomiadament procedent per absentisme laboral, s'amplia el període de càlcul de les faltes a un any, i a més, no es computaran les absències per malaltia greu. Es concreta la causa econòmica de l'acomiadament procedent: la reducció d'ingressos o vendes durant tres trimestres consecutius en comparació amb els mateixos tres trimestres de l'exercici anterior. Finalment, es bonificarà el 50% de la quota a la Seguretat Social per als fixos-discontinus d'empreses turístiques que treballin també a març i novembre.

Annex

	NO regulades en conveni	Regulades en conveni
Modificacions substancials condicions de treball	Jornada	
	substancials	
	condicions de treball	
	Sistema de remuneració i salari	
	Funcions (més enllà de la mobilitat funcional)	
		Prestacions de Seguretat Social per incapacitat
Causas	Econòmiques, tècniques, organitzatives o de producció	
	Han d'estar relacionades amb: -Competitivitat -Productivitat -Organització tècnica treball	Causa econòmica: situació econòmica negativa -Pèrdues actuals o previstes -Disminució vendes o ingressos 2 trimestres consecutius Causa tècnica: canvis mitjans/instruments de producció Causa organitzativa: canvis en sistema de treball o d'organitzar la producció Causa productiva: canvis en la demanda del mercat

Acomiadament procedent	Forma (art. 53 ET)	Preavís 15 dies
		Per escrit
		Indemnització
	Causas objectives (art. 52 ET)	Ineptitud o falta d'adaptació del treballador
		Causas econòmiques, tècniques, organitzatives o de producció
		Absentisme
		Motius pressupostaris, en AAPP
	Típus	Individual
		Col·lectiu
	Indemnització	20 dies de salari per any, màxim 12 mensualitats (no canvia amb la reforma laboral)

Acomiadament col·lectiu		
Treballadors afectats (en un període de 90 dies)	Empreses > 5 treballadors	Totalitat de la plantilla
	Empreses < 100 treballadors	10 treballadors o més
	Empreses 100-300 treballadors	10% treballadors o més
	Empreses > 300 treballadors	30 treballadors o més
Causes	Econòmiques, organitzatives, tècniques o de producció	
	Força major	

Indemnitzacions			
Acabament de contracte temporal	8 dies per any (ampliable fins a 12 a 2015)		
Acomiadament col·lectiu (ERO)	20 dies per any, màx. 12 mensualitats		
Acomiadament individual	Procedent	20 dies per any, màx. 12 mensualitats	
	Improcedent	Abans	45 dies per any, màx. 42 mensualitats
		Ara	33 dies per any, màx. 24 mensualitats

Expedient de Regulació de l'Ocupació (ERO)	Acomiadament col·lectiu per causes econòmiques, tècniques, organitzatives o de producció
	Suspensió o extinció laboral per força major
	Suspensió o reducció de jornada per causes econòmiques, tècniques, organitzatives o de producció
	Extinció laboral per liquidació de l'empresa

Índex de taules i gràfics

Índex de taules

Taula 1.	Perspectives de l'economia balear
Taula 2.	Indicadors internacionals
Taula 3.	Previsions internacionals per al 2012
Taula 4.	Previsions macroeconòmiques de l'economia espanyola
Taula 5.	Evolució de l'economia espanyola
Taula 6.	Evolució de l'economia balear
Taula 7.	Creixement del VAB de l'agricultura, ramaderia i pesca
Taula 8.	Afiliació a la Seguretat Social en l'agricultura
Taula 9.	Indicadors de l'agricultura
Taula 10.	Indicadors de la producció agrària ecològica
Taula 11.	Indicadors de la ramaderia
Taula 12.	Afiliació a la Seguretat Social en el sector pesquer
Taula 13.	Indicadors de producció pesquera
Taula 14.	Creixement del VAB de la indústria i energia
Taula 15.	Indicadors de la indústria i l'energia
Taula 16.	Principals béns industrials exportats des de les Illes Balears
Taula 17.	Creixement del VAB de la construcció
Taula 18.	Indicadors de la construcció
Taula 19.	Indicadors avançats de la construcció
Taula 20.	Indicadors del mercat de l'habitatge
Taula 21.	Creixement del VAB del sector dels serveis
Taula 22.	Indicadors dels serveis
Taula 23.	Indicadors del comerç
Taula 24.	Establiments turístics a les Illes Balears
Taula 25.	Hotels i apartaments per illes
Taula 26.	Turistes estrangers, comparació amb altres destinacions
Taula 27.	Afiliats a la Seguretat Social
Taula 28.	Passatgers arribats per via aèria segons l'origen del vol
Taula 29.	Passatgers arribats per via marítima
Taula 30.	Transport de mercaderies. Tones embarcades i desembarcades
Taula 31.	Indicadors de mediació financera
Taula 32.	Indicadors dels serveis empresarials i immobiliaris
Taula 33.	Ocupats en altres serveis
Taula 34.	Indicadors d'ocupació i atur (Illes Balears, Espanya i UE-27)
Taula 35.	Indicadors del mercat laboral a les Illes Balears
Taula 36.	Indicadors del mercat laboral per illes
Taula 37.	Cost i jornada laboral
Taula 38.	Accidents de treball
Taula 39.	Variació interanual de l'índex de preus de consum
Taula 40.	Indicadors de consum
Taula 41.	Consum dels residents a l'estranger
Taula 42.	Recaptació fiscal
Taula 43.	Indicadors d'inversió
Taula 44.	Recollida de residus sòlids urbans (tones/anys) a les Illes Balears
Taula 45.	Evolució dels llots a les EDAR a les Illes Balears (tones)
Taula 46.	Residus perillosos recollits a les Illes Balears, segons declaració anual de gestors autoritzats (kg/any)
Taula 47.	Vehicles donats de baixa a les Illes Balears segons tipus
Taula 48.	Valorització energètica i eliminació (abocador) de residus sòlids urbans (tones/any)
Taula 49.	Transport Marítim de residus (peril·losos i no peril·losos) subvencionats pel Ministeri de Medi Ambient

Índex de gràfics

Gràfic 1.	Evolució del PIB dels Estats Units, el Japó i la zona euro (variació interanual)
Gràfic 2.	Variació interanual del preu del barril Brent i inflació a la zona euro
Gràfic 3.	Evolució del tipus de canvi de l'euro
Gràfic 4.	Evolució del PIB d'Alemanya, el Regne Unit i la zona euro (variació interanual)
Gràfic 5.	Components de la demanda (variació interanual)
Gràfic 6.	Variació del VAB de les Illes Balears per sectors
Gràfic 7.	Energia elèctrica mensual demandada a les Illes Balears
Gràfic 8.	Pernoctacions, viatgers i estada mitjana en hotels a les Illes Balears.
Gràfic 9.	Variació interanual dels preus hotelers a les Illes Balears
Gràfic 10.	Variació interanual de l'IPC de restaurants, bars i cafeteries (mitjana gener-agost)
Gràfic 11.	Passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria segons l'origen del vol. Cicle-tendència
Gràfic 12.	Passatgers arribats per via aèria per illes. Cicle-tendència
Gràfic 13.	Evolució dels tipus d'interès i hipoteques
Gràfic 14.	Variació interanual de l'atur registrat. Gener de 2012
Gràfic 15.	Incrementos salarials i inflació a les Illes Balears
Gràfic 16.	Variació interanual de l'índex de preus de consum
Gràfic 17.	Consum i preu dels carburants de l'automoció (benzina 95 i gasoil A) a les Illes Balears
Gràfic 18.	Variació interanual de la tendència-cicle d'indicadors d'inversió a les Illes Balears
Gràfic 19.	Taxes de variació del creixement econòmic i dels residus sòlids urbans a les Illes Balears
Gràfic 20.	Residus sòlids urbans en kg/habitant (segons IPH i padró) per dia a les Illes Balears
Gràfic 21.	Residus sòlids urbans 2011 a les Illes Balears en %
Gràfic 22.	Residus de construcció i demolició a les Illes Balears (tones/any)
Gràfic 23.	Nombre de petits productors de residus peril·losos a les Illes Balears
Gràfic 24.	Vehicles fora d'ús en tones

Notes i abreviatures. Agraïments

Notes

Els percentatges de variació es refereixen a la diferència entre el període esmentat d'enguany i el mateix període de l'any passat, excepte quan es diu expressament una altra cosa.

Data de tancament: 18 de juny de 2012

Abreviatures i sigles

T_{t-k}^t (%): variació interanual del component tendència-cicle calculat segons el programa Tramo-Seats.

N. d.: no disponible.

AP.: Administració pública.

ISFLSL: institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars.

FBCF: formació bruta de capital fix.

MUFACE: mutualitat general de funcionaris.

ISFAS: Institut Social de les Forces Armades.

DGEE: Direcció General d'Economia i Estadístiques.

DGMNEACC: Direcció General de Medi Natural, Educació Ambiental i Canvi Climàtic.

MINECO: Ministeri d'Economia i Competitivitat.

MINETUR: Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme.

Altres fonts emprades

BCE: Banc Central Europeu

BE: Banc d'Espanya

BEA: Oficina d'Anàlisi Econòmica. Departament de Comerç (Estats Units)

Comissió Europea

Consell Superior de Cambres de Comerç d'Espanya

Destatis: Oficina Federal d'Estadística (Alemanya)

EBF: Federació Bancària Europea

EIA: US Energy Information Administration

Eurostat: Oficina d'Estadística de la Unió Europea

Eurostat. Comissió Europea

FMI: Fons Monetari Internacional

HM Treasury (Regne Unit)

IET: Institut d'Estudis Turístics

INSEE: Institut Nacional de l'Estadística i dels Estudis Econòmics (França)

Institut Nacional d'Estadística de Portugal

Mercapalma. Mercados Centrales de Abastecimiento de Palma de Mallorca, SA

MIC: Ministeri d'Afers Interns i Comunicació. Oficina d'Estadística (Japó)

Ministeri d'Economia i Competitivitat

Ministeri de Foment

Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques

Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme

Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social

OCDE: Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic

Oficina Nacional d'Estadística (Xina)

OTIB: Observatori del Treball de les Illes Balears

Servei Estadístic Nacional de Malta

Servei Estadístic Nacional de Tunísia

Servei Estadístic Nacional de Turquia

Servei Estadístic Nacional de Xipre

Servei Estadístic Nacional del Marroc

UK Statistics Authority (Regne Unit)

Agraïments

ABAQUA

AENA – Aeroport d'Eivissa

AENA – Aeroport de Maó

AENA – Aeroport de Palma

Ajuntament de Manacor

Ajuntament de Sant Llorenç

APB: Autoritat Portuària de les Balears. Ministeri de Foment

ANFAC: Associació Espanyola de Fabricants d'Automòbils i Camions

ATB: Agència de Turisme de les Illes Balears

Ports de Balears

Calvià 2000

Consell Econòmic i Social de les Illes Balears

COAIB: Col·legi Oficial d'Arquitectes de Balears

CLH: Compañía Logística de Hidrocarburos. Palma

Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori

Direcció General d'Aviació Civil. Ministeri de Foment

Direcció General de Recursos Hídrics

DGT: Direcció General de Trànsit. Ministeri d'Interior

Ibestat: Institut d'estadística de les Illes Balears

EMAYA

Empresa Municipal de Serveis SA (Alcúdia)

EMT: Empresa Municipal de Transports de Palma

Euro6000

Gesa-Endesa

INE: Institut Nacional d'Estadística

Observatori del Turisme. Conselleria de Turisme i Esports

Oficemen: Agrupació de Fabricants de Ciment d'Espanya

REE: Red Eléctrica de España

Servired

Sistema 4B

SEMILLA: Servei de Millora Agrària

SOCIB: Sistema d'Observació Costanera i Predicció de les Illes Balears.

SOIB: Servei d'Ocupació de les Illes Balears. Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats

TGSS: Tresoreria General de la Seguretat Social

Persones

Antoni M. Grau Jofre (Direcció General de Medi Rural i Marí)

Miquel Colom Altès (Direcció General de Medi Natural, Educació Ambiental i Canvi Climàtic)

Govern de les Illes Balears

Vicepresidència Econòmica,
de Promoció Empresarial i d'Ocupació

<http://dgeconomia.caib.es>

Invertim en el teu futur

Unió Europea
Fons Social Europeu